

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

SUNUŞ

Birinci Bölüm

REKABET POLİTİKASINDA GELİŞMELER

ENERJİ	6
▪ 1. ELEKTRİK	6
▪ 2. DOĞALGAZ	7
TELEKOMÜNİKASYON VE POSTA HİZMETLERİ	9
ULAŞTIRMA	11
▪ 1. KARAYOLU TAŞIMACILIĞI	11
▪ 2. DEMİRYOLU TAŞIMACILIĞI	12
▪ 3. DENİZ TAŞIMACILIĞI	13
▪ 4. HAVAYOLU TAŞIMACILIĞI	13
BANKACILIK VE SİGORTACILIK	14
BEŞERİ İLAÇ PAZARI	15
TARIM	17
▪ 1. İÇKİ SANAYİ	18
▪ 2. TÜTÜN SANAYİ	19
▪ 3. ŞEKER SANAYİ	20
PERAKENDE TİCARET	21
SERBEST MESLEKLER/ UZMANLIK GEREKTİREN HİZMETLER	24

İkinci Bölüm

2000 YILINDA REKABET KURALLARININ UYGULANMASINA İLİŞKİN YAPILAN ÇALIŞMALAR

İlk İnceleme, Öneri veya Soruşturma Sonucunda 2000 Yılında Nihai Karara Bağlanan Başvurular	26
Muafiyet ve Menfi Tespit Başvuruları	41
Birleşme ve Devralmalar	47

Üçüncü Bölüm

ÖRNEK NİHAİ KARARLAR

4. MADDE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER	61
▪ İEİS/TEB	61
▪ CNR-TİAD/Makina İmalatçıları Birliği	62
▪ Hürriyet-Milliyet-Sabah/Uluslararası Moda Yayıncılık A.Ş.	63
▪ Ege Eczacılar Vakfı-Samsun Eczacı Odası/İEİS, TİSD ve YİSD	65
▪ Hekim Optik Ltd. Şti./SESA Ltd. Şti.	68
▪ Fırıncılar Federasyonu/Maya Üreticileri	70
▪ Güneri Gıda/McDonald's	72

6. MADDE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEK	73
▪ Star Gazetesi/ BİRİYAY-YAYSAT, BBD (II)	73
4.ve 6. MADDELERİN BİRLİKTE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER	75
▪ Multimedya A.Ş./ BİRİYAY, YAYSAT, BBD (I)	75
▪ Renault Mais/Boztekin ve Diğerleri	77
5. MADDE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER	79
▪ Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.	79
▪ Wangner/Xerium	79
7. MADDE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER	79
▪ The Chase Manhattan Corporation/ J.P. Morgan& Co. Incorporated	79
▪ Eczacıbaşı-Corridor Ortak Girişimi	82
▪ Carrefour/Continent	83
▪ Çimento Pazarında İhracata Yönelik	
▪ Oluşturulmak İstenen Ortak Girişim	84
ÖZELLEŞTİRME İLE İLGİLİ KURUL KARARLARI	86
▪ SEKA	86
▪ Deniz Nakliyatı T.A.Ş.	87
▪ İGSAŞ	89

Dördüncü Bölüm

2000 YILINDA YÜRÜTÜLEN DİĞER ÇALIŞMALAR

MEVZUAT ÇALIŞMALARI	93
1. 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16'ncı ve 17'nci Maddelerinde Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının 31/12/2000 Tarihine Kadar	
▪ Geçerli Olmak Üzere Artırıldığının Duyurulmasına İlişkin 2000/1 Sayılı Tebliğ	93
2. 1997/1 Sayılı "Rekabet Kurumundan İzin Alması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ"de ve 1997/2 sayılı "Anlaşmaların, Uyumlu Eylem ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanun'un 10'uncu Maddesine Göre Bildiriminin Usul ve Esasları Hakkında Rekabet Kurulu Tebliği"nde	
▪ Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2000/2 Sayılı Tebliğ	93
3. 1998/3 Sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin	
▪ Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2000/3 Sayılı Tebliğ	93
SÜRDÜRÜLMEKTE OLAN MEVZUAT ÇALIŞMALARI	94
1. Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğ Taslağı	94
2. Rekabeti Sınırlayabilecek Ölçekte Olmayan Anlaşmalar Hakkında Tebliğ Taslağı	94
3. 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 14 ve 15'inci Maddelerinde Düzenlenen Bilgi İsteme ve Yerinde İnceleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Taslağı	95
ARAŞTIRMA ÇALIŞMALARI	95
▪ SEMPOZYUM, KONFERANS VE PANELLER	95
▪ ULUSLARARASI İLİŞKİLER	99

YAYIN ÇALIŞMALARI	100
REKABET MEVZUATI	102
REKABET KURUMU ORGANİZASYON ŞEMASI	104

TABLolar VE ŞEKİLLER

Tablo 1 : Başvurular (5.11.1997 – 31.12.2000)	34
Şekil 1 : Başvurular (5.11.1997 – 31.12.2000)	34
Tablo 2 : Yıl Sonu Dosya Durumu	35
Şekil 2 : Yıl Sonu Dosya Durumu	35
Tablo 3 : Sonuçlandırılan Rekabet İhlali Başvuruları (5.11.1997 – 31.12.2000)	36
Şekil 3 : Sonuçlandırılan Rekabet İhlali Başvuruları (5.11.1997 – 31.12.2000)	36
Tablo 4 : İlk İnceleme veya Önaraştırma/Soruşturma Sonucunda Nihai Karara Bağlanan Dosyaların İlgili Olduğu Maddelere Göre Dağılımı	37
Şekil 4 : İlk İnceleme veya Önaraştırma/Soruşturma Sonucunda Nihai Karara Bağlanan Dosyaların İlgili Olduğu Maddelere Göre Dağılımı	37
<i>01.01.2000 – 31.12.2000 Tarihleri Arasında Karara Bağlanan Rekabet İhlali Başvurularının Sektörlere Göre Dağılımı</i>	38
<i>Rekabet İhlali Başvurularının Sektörlere Göre Dağılımı</i>	40
Tablo 5 : Muafiyet-Menfi Tespit Kararları	44
Şekil 5 : Muafiyet-Menfi Tespit Kararları	44
<i>01.01.2000 – 31.12.2000 Tarihleri Arasında Karara Bağlanan Menfi Tespit/Muafiyet Başvurularının Sektörlere Göre Dağılımı</i>	45
<i>Menfi Tespit/Muafiyet Başvurularının Sektörlere Göre Dağılımı</i>	46
Tablo 6 : Kararların Türü	56
Şekil 6 : Kararların Türü	56
Tablo 7 : İşlemin Niteliği	57
Şekil 7 : İşlemin Niteliği	57
<i>01.01.2000 – 31.12.2000 Tarihleri Arasında Karara Bağlanan Birleşme/Devralma Başvurularının Sektörlere Göre Dağılımı</i>	58
<i>Birleşme/Devralma Başvurularının Sektörlere Göre Dağılımı</i>	59
Tablo 8 : İşlemin Taraflarına Göre Dağılımı (2000)	60
Şekil 8 : İşlemin Taraflarına Göre Dağılımı (2000)	60

SUNUŞ

Rekabet politikası temel bir hedef olarak ilk kez Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer almıştır. Yedinci Planın Temel Amaçlar ve İlkeler bölümünde "devletin asli görevlerini tam olarak yapabilmesi için, özelleştirme yoluyla üretim alanından çekilmesi hızlandırılarak küçülmesi sağlanırken, rekabetçi piyasa koşullarının hakim olmasını sağlamak üzere devletin kural koyma ve konulan kurallara uyulmasını sağlama işlevleri ağırlık kazanacaktır" önermesi yapılmıştır. Aynı metnin rekabet politikalarıyla ilgili bölümünde de "rekabet politikalarının uygulanması sonucunda ekonomide etkinlik ile birlikte toplumsal refahın artışına olumlu katkı sağlanacağı, mal ve hizmet piyasalarının bölüşülmesi ve her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü önleneyeceği, bu çerçevede Türkiye pazarının açık tutulacağı, piyasalardaki belirsizliğin en aza indirileceği" hususlarına işaret edilmiştir.

Çalışmalarını bu hedefler çerçevesinde sürdüren Rekabet Kurumu'nun 2000 yılında yaptığı çalışmalar ile aynı yıl içinde görev alanındaki durum ve gelişmeleri gösterir **2. Yıllık Raporu**'nu 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 27(k) maddesi uyarınca yayımlıyoruz.

Rapor'dan anlaşılacağı üzere 2000 yılı gerek rekabet kurallarının uygulanması gerekse rekabet politikası alanındaki gelişmeler yönüyle yoğun bir yıl olmuştur.

14 Nisan 2001 tarihinde yürürlüğe konulan "**Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı**"nın nihai amacı "ekonomide sürdürülebilir bir gelişme ortamını sağlayarak kaynak kullanma sürecindeki verimliliği artırmak, dışa açık bir yaklaşımla piyasa koşullarında rekabet gücümüzü geliştirmek ve böylece ekonomide büyümeyi, yatırım ve istihdamı artırarak halkımızın geleceğe umutla bakmasını ve refah düzeyini kalıcı bir biçimde yükseltmek" olarak tanımlanmaktadır. "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı"nda öngörülen yapısal reformların uygulamaya geçirilmesinin ekonomideki etkinliği artırması ve devletin işleyişini köklü bir şekilde değiştirmesi beklenmektedir. Program çerçevesinde "**yapısal yenilenme ve yasal düzenlemeler**" için belirlenen dört alandan birisinin "**ekonomide rekabetin ve etkinliğin artırılması**" olduğu belirtilmekte ve "21. Yüzyılda güçlü ve saygın bir devlet olabilmek için üretken ve güçlü bir özel sektörün, sağlıklı bir piyasa ekonomisi için de sosyal destek ve yasal denetleme görevini yapan bir devletin önemi çok iyi anlaşılmıştır" denilmektedir. Böylesi bir serbestleşme ve yeniden yapılanma sürecinde, Türkiye'de Rekabet Kurumu'na düşen görev ve sorumlulukların nicel ve nitel olarak daha da artması kaçınılmazdır.

Rapor dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, 2000 yılında rekabet politikasında yaşanan gelişmeler ele alınmakta; ikinci bölümde, yine aynı yıl içinde Rekabet Kurulu'nun, 4054 Sayılı Kanun'un maddi hukuk kuralları olarak da adlandırılabilen 4., 5., 6. ve 7. Maddelerinin uygulanmasına yönelik kararlarının genel dökümü yapılmakta ve bunlara ilişkin istatistiki bilgiler verilmektedir. Takip eden bölümde ise, bu kararlardan seçilmiş örnekler yer almaktadır. Raporun son bölümünde, 2000 yılında yürütülen mevzuat ve araştırma çalışmaları özetlenmektedir.

İkinci Yıllık Raporun ilgililere yararlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU
Rekabet Kurumu Başkanı

1- REKABET POLİTİKASINDA GELİŞMELER

1990'lı yıllar, rekabet politikasının, iktisadi politikalar içindeki kritik öneminin giderek belirginleştiği, bazı alanlarda yeniden-regülasyon ile daha fazla deregülasyonun bir arada görüldüğü bir dönem olarak nitelenebilir. Yeniden-regülasyon, adından da anlaşılacağı gibi, deregülasyon uygulanan bazı sektörlerde, önceden öngörülemeyen sakıncaların (halk sağlığı, yolcu güvenliği, tüketicinin korunması, fikri mülkiyet haklarının ihlali, vb. konularda) zaman içinde ortaya çıkması sonucunda tekrar regülasyona gidilmesidir ve görece daha az rastlanılmaktadır. Buna karşılık, ivmesi giderek yükselen teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelerin dünyada hızla yayılmasını sağlayan küreselleşme süreci, örneğin daha önceleri doğal tekel olarak kabul edilen ve ağır yasal düzenlemelere tabi tutulan ya da kamu mülkiyeti altında bulundurulmuş bir çok sektörün potansiyel olarak kısmen ya da tamamen rekabetçi bir niteliğe kavuşmasını sağlamıştır. Bu durumda, bu sektörler için daha önceleri getirilen düzenlemeler büyük ölçüde anlamını yitirmiş, dahası sözkonusu sektörlerin gelişmesinin önünde engel teşkil etmeye başlamıştır. Başta telekomünikasyon, elektrik, bilişim ve kitlesel iletişim teknolojileri olmak üzere, çoğu günümüzde ekonomik büyümenin itici gücünü oluşturan bu sektörlerin deregüle edilerek rekabete açılmaları, tüm ülkeler için kritik önem taşımaktadır.

Benzer süreçler ülkemizde de etkili olmaktadır. Türkiye 1980'li yıllardan beri iktisadi alanda serbestleşme ve daha rekabetçi – dolayısıyla da daha dinamik ve daha güçlü – bir ekonomik yapılanmanın mümkün kılabilceği nimetlerden faydalanma çabalarını sürdürmektedir. Kamu teşebbüslerinin özelleştirilmesine ilişkin programlar ve iktisadi faaliyetlerin kamu mülkiyeti yoluyla kontrolünün yerini giderek bağımsız idari otoriteler eliyle yasal düzenlemelere bırakmaya başlaması, bu dönemde gündeme gelmiştir. Örneğin, Türk mali piyasalarında etkin bir regülasyona gidilmesi amacıyla yönelik girişimler, Sermaye Piyasası Yasası'nın kabulü ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun 1982 yılında oluşturulmasıyla ilk dönemecini geride bırakmış, 2000 yılında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun göreve başlamasıyla yeni bir aşamaya ulaşmıştır. Telekomünikasyon sektörünün düzenlenmesiyle ilgili kanun 2000 yılında kabul edilmiş ve Telekomünikasyon Kurulu bu sektörden sorumlu düzenleyici otorite olarak göreve başlamıştır. Elektrik Piyasası Kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiş, Elektrik Piyasası Kurulu'nun oluşturulması aşamasına gelinmiştir. OECD ile birlikte planlanan "Türkiye için Düzenlemelerde Reform" çalışmaları Başbakanlığın eşgüdümünde Mart 2001'de başlatılmış bulunmaktadır.

Rekabet Politikasında 1990'lı yıllarda gerçekleşen en önemli gelişmelerden birisi, kuşkusuz 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun Aralık 1994'de T.B.M.M.'nce kabul edilerek yürürlüğe girmesi, 1997'de de Kanunu uygulamaktan sorumlu Rekabet Kurumu'nun karar organı olan Rekabet Kurulu'nun Bakanlar Kurulu'na atanarak göreve başlamasıdır.

Öte yandan, 2000 yılı Kasımında hazırlanarak Şubat 2001 tarihinde resmileşen ve Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyeliği sürecinde çok önemli bir dönüm noktasını oluşturan Ulusal Programın bir bölümü de "Rekabet ve Devlet Yardımları" na ayrılmış olup; burada Avrupa Birliği müktesabatına uyum çerçevesinde Rekabet Hukuku alanında Türkiye'nin yapmayı üstlendiği kısa ve orta vadeli düzenlemeler yer almaktadır.

Ulusal Programın bu bölümünde önemli bir yenilik olarak Rekabet Hukuku alanında Türkiye "uyguladığı devlet yardımlarını AB kurallarına uygun hale getirmeyi" ve "devlet yardımı uygulamalarının AB müktesabatında yer alan kriterlere uygunluğunu değerlendirme" görevini bağımsız bir otoritenin yerine getirmesini taahhüt etmiş bulunmaktadır.

Kamu ihaleleri alanında ise, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı çerçevesinde, Türkiye'nin, AB mevzuatına uyum sağlama konusunda üstlenmiş olduğu bir yükümlülük bulunmamakla birlikte, tam üyelik perspektifi çerçevesinde, kamu ihaleleri mevzuatının AB mevzuatına ve uluslararası normlara uyum sağlamasını amaçlayan çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmaların 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun yerine hazırlanmakta olan eskisine oranla daha şeffaf ve daha rekabetçi yeni bir İhale Kanunu tasarısının kanunlaşması ile sonuçlanması beklenmektedir.

Serbestleşme ve rekabetçi ekonomik yeniden yapılanma sürecinde çok önemli adımlar atılmış olmasına karşın, katedilmesi gereken oldukça uzun bir mesafe bulunduğunu da kabul etmemiz gerekiyor. Ülkemiz ekonomisinin içinde bulunduğu konjonktür nedeniyle artan hassasiyetler ve hızla değişebilen beklentilerden etkilenen iktisadi, mali, toplumsal parametreler, yerine getirmekle yükümlü bulunduğumuz görevlerimizi kolaylaştırıcı bir ortam oluşturmaktan uzaktır. Türkiye ekonomisinin faaliyet alanlarına yasal düzenlemeler getirmek ve bu düzenlemeleri denetlemekle görevli bulunan kurum ve kuruluşlar arasında sürekli, düzenli ve etkin bir iletişim ve koordinasyonun anlam ve önemini bugünkünden daha fazla vurgulamak herhalde mümkün değildir.

Öte yandan devletin çoğu kez, yapmaması gerektiği halde yaptığı, bazen de yapması gerektiği halde yapmadığı işlemler nedeniyle piyasalarda rekabet koşulları, diğer bir deyişle, adil ve etkin bir yarış için gereken zemin ciddi biçimde bozulabilmektedir. Devletin gerek piyasalarda bir aktör – örneğin bir KİT- olarak rekabet kurallarına uygun davranması, gerekse tasarruflarında, örneğin bir hukuki düzenleme yaparken piyasalarda rekabetin bozulmamasına özen göstermesi, rekabet politikasının inandırıcılığını diğer muhataplar nezdinde de büyük oranda artıracaktır. Bu çerçevede yapılması gerekenlerin başında kamu kurum ve kuruluşlarının mal ve hizmet piyasalarındaki rekabet koşullarını etkileyen mevzuat hazırlıklarında Rekabet Kurumunun görüş ve önerilerini alma konusunda gösterdikleri isteksiz tutumdan vazgeçmeleri gelmektedir.

Aşağıda rekabet politikası bakımından özellik arz eden bazı sektörlerde 2000 yılında görülen gelişmelere özetle yer verilmiştir.

ENERJİ

1. ELEKTRİK

Kamu tekelinde bulunan Türkiye elektrik piyasası, ilk olarak 1984 yılında çıkarılan 3096 sayılı Kanun ile özel sektör katılımına açılmıştır. Fakat söz konusu Kanunun çıkarılmasından günümüze kadar, kamunun tek alıcı olarak kaldığı, özel sektör şirketlerine enerji alım garantileri verildiği, dağıtım şirketlerinin bölgelerinde münhasır satış haklarına sahip oldukları göz önüne alındığında elektrik piyasasında rekabetten söz etmek mümkün olamamıştır.

Elektrik sektörünün yeniden yapılanması ve serbestleştirilmesi amacı ile son yıllarda yürütülen çalışmalar 2000 yılında ivme kazanmıştır. 2000 yılında hazırlanan Elektrik Piyasası Kanunu Tasarısının* amacı elektriğin sürekli, yeterli, kaliteli, düşük maliyetli ve çevre ile uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması, rekabet ortamında faaliyet gösterebilecek şeffaf elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme, denetimin sağlanmasıdır.

Serbestleştirilmesi amaçlanan elektrik piyasasının üretim, iletim ve dağıtım olarak dikey ayrıştırılması öngörülmüştür. Üretim ve dağıtımın tamamen özelleştirilmesi planlanırken, doğal tekel yapısındaki iletim kamu tekelinde kalacaktır. Söz konusu Kanun piyasada rekabetin sağlanmasına yönelik olarak ‘toptan satış’, ‘perakende satış’ ve ‘serbest tüketici’ tanımlarına yer verilmiştir. Ayrıca piyasa özel hukuk hükümlerine tabi bir ikili anlaşmalar pazarı olacaktır. Bu pazarda rekabetin öncelikle üretim tarafından başlaması ve üretimden tüketime kadar her aşamada gelişmesi amaçlanmaktadır. Özellikle serbest tüketicilerin (eligible customers-her yıl belli bir miktarın üzerinde elektrik tüketen ve kendi tedarikçisini seçme şansına sahip olan müşteriler) en uygun tedarikçiyi bulma konusunda çok daha hızlı davranmaları beklenmektedir. Serbest tüketicilerin üreticiler ve toptan satıcılarla ikili anlaşmalar yapması ikili anlaşmalar pazarının, dolayısıyla daha rekabetçi bir piyasasının realize olması için ilk adımı oluşturacaktır. Avrupa Birliği’nin 96/92 sayılı Elektrik Direktifi ile uyumlu olacak şekilde, Kanun’da yürürlüğe girmesinden 24 ay sonra geçerli olmak üzere iletime bağlı olan ve/veya bir önceki yıla ait elektrik tüketimi 9 milyon kilovatsaatten fazla olan tüketiciler serbest tüketici olarak tanımlanmıştır. Küçük tüketiciler (hanehalkı, küçük şirketler, vb) ise biraraya gelerek, gerekli tüzel kişiliği oluşturup taleplerini birleştirmek suretiyle seçme ve pazarlık yapma hakkına sahip olabileceklerdir.

* Söz konusu Tasarı 3 Mart 2001 tarih ve 4628 sayılı kanunlaşmıştır.

Söz konusu mevzuatın hazırlanması sırasında -Rekabet Kurumu'nun da içinde bulunduğu- kamu kurum ve kuruluşlarının, elektrik piyasasında yapılması planlanan düzenlemelere ilişkin görüşlerine başvurulmuştur. Rekabet Kurumu, hazırlık aşamasında aktif olarak görev almış ve elektrik piyasası kanun taslakları hakkında 7 Haziran 2000 ve 4 Aralık 2000 tarihlerinde yazılı görüş bildirmiştir.

Elektrik piyasasına ilişkin vermiş olduğu görüşlerde Rekabet Kurumu'nun üzerinde ısrarla durduğu konular, bu piyasaların azami ölçüde rekabete açılması ve rekabet hukukuna ilişkin uygulamalardaki yetkinin Rekabet Kurulu'nda kalması gerektiği olmuştur.

Rekabet Kurumu'nun görüşlerinde ağırlık verdiği diğer önemli konular; doğal tekel özelliklerine sahip firmaların eşitler arasında ayrımcılık yapmaması, perakende satış firmalarına getirilen bölgesel sınırlamaların kaldırılması, özelleştirme sonucunda şirketlerin elektrik alt piyasalarındaki tekel konumundan kaynaklanan karın alt/üst sektörlerde sübvansiyon (çapraz sübvansiyon) için kullanılması riskinin önüne geçilmesidir.

Kanun taslağında kamuya ait elektrik enerjisi üretim ve dağıtım tesislerinde işletme hakkı devri öngörülen şirketlerden devir işlemlerini 31 Mart 2001 tarihine kadar imzalamayan şirketlerin sözleşmelerinin geçersiz kılınması öngörülmüştür. Rekabet Kurumu bu taslağa ilişkin vermiş olduğu görüşte, söz konusu sözleşmelerin elektrik üretim ve dağıtım şirketlerine fiyat garantileri ve alım garantileri veren imtiyaz sözleşmeleri olmasından dolayı piyasanın rekabete açılması sürecini uzattıklarını ve bu tarihin 30 Aralık 2000'e çekilmesinin yerinde olacağını belirtmiştir.¹

Elektrik Piyasası Kanunun'da öngörülen, enerji sektöründe düzenleyici kurum olarak faaliyet gösterecek olan Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ile Rekabet Kurulu'nun enerji piyasalarındaki rekabet politikalarına ilişkin hususlarda nasıl bir işbirliğine girecekleri konusunun, iki kurul arasında yapılacak ikili görüşmeler sonrasında hazırlanacak protokoller ve kılavuzlar ile çözüme kavuşturulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

2000 Yılı içerisinde elektrik piyasasında rekabet ihlalleri olduğu yönünde yapılan çeşitli şikayet başvuruları, Rekabet Kurulu tarafından incelenmiş ancak bunlardan hiçbirini hakkında 4054 sayılı Kanun kapsamında önaraştırma veya soruşturma açılmasına gerek görülmemiştir.

Yine aynı yıl içerisinde Rekabet Kurumu'na elektrik sektörüne ilişkin çeşitli birleşme/devralma izin başvuruları yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda bunlardan sadece bir tanesi 4054 sayılı Rekabetin Korunması hakkında Kanun'un 7 nci maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında bulunarak değerlendirilmeye alınmıştır. 14 Ağustos 2000 tarihinde Çatalağzı-B Termik Santralinin işletme haklarının devri için yapılan söz konusu izin başvurusu 5 Eylül 2000 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve bu devre izin verilmiştir.

2. DOĞALGAZ

Mevcut durumda, 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 1 inci maddesi uyarınca, Türkiye doğal gaz piyasasında, BOTAS'a gaz ithalatında tekel hakkı tanınmış, ayrıca ithal edilen doğal gaz ile BOTAS tarafından satın alınan doğal gazın satışı, satış fiyatının tespiti ve ülke içinde dağıtım yetkisi BOTAS'a bırakılmıştır.

Doğal gaz dağıtım faaliyeti sadece beş ilde gerçekleştirilmekte ve bu beş ilden üçünde (Ankara, İstanbul, İzmir) bu görev belediye şirketleri (EGO, İGDAŞ, İZGAZ) tarafından yerine getirilmektedir. Doğal gaz dağıtımının BOTAS dışında şirketlerce yapılabilmesi 397 sayılı Kararnamenin 2 nci maddesine dayandırılarak Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılmaktadır.

Mevcut durumda, doğal gazın ithalatı, nakliyesi, dağıtımını ve satışı yetkilerinin BOTAS'ın elinde olması; alternatif ithalat/satış şirketlerinin bulunmaması; dağıtımının, Bakanlar Kurulu Kararınca, belediye şirketlerince üstlenildiği illerde bile tüketicilerin alternatif temin kaynaklarının olmaması gibi sebeplerden ötürü Türkiye doğal gaz piyasasında rekabetten söz etmek mümkün

¹ 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda bu tarih 30 Haziran 2001'e ertelenmiştir.

olmamaktadır. Bu yüzden, doğal gaz piyasasının serbestleştirilmesi, rekabete açılması ve ayrıca bu piyasada oluşturulacak kuralları uygulayacak yetkili bağımsız bir kurulun hayata geçirilmesinin gerekliliği aşikardır. Bu amaç çerçevesinde gerçekleştirilecek yasal ve kurumsal düzenlemelerin, gerek özel teşebbüslerin sektöre katılımı hususunda mevcut yasal alt yapıdaki eksikliklerin giderilmesinde, gerek ekonomik kaynakların etkin bir şekilde dağılımının sağlanarak genel verimliliğin artırılmasında ve gerekse de tüketicilerin arz kaynaklarını seçme serbestisine ulaşmasında önemli bir işlevi olduğu düşünülmektedir.

Avrupa Birliği'nin 98/30 sayılı Doğal Gaz Piyasalarına İlişkin Ortak Kurallar Hakkındaki Direktif'inde yer alan; faaliyetlerin ve muhasebelerin ayrıştırılması (Unbundling of accounts), hesapların şeffaflığı (Transparency of accounts), sisteme üçüncü şahısların girişiyle ilgili esasların belirlenmesi Türkiye doğal gaz piyasasına ilişkin Kanun'da da yer alması gereken öncelikli konulardır.

Son yıllarda doğal gaz piyasasının yeniden yapılandırılması çalışmalarına hız verilmiş ve 2000 yılı içerisinde de söz konusu yeniden yapılanmanın ilk adımlarından biri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından doğal gaz dağıtım alanında başlatılmıştır. Konuya ilişkin olarak, Rekabet Kurumu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın göndermiş olduğu "Şehirlerde doğal gaz dağıtım hizmeti vermek üzere kurulan sermaye şirketlerine izin verme işlemleri hakkında" Bakanlar Kurulu karar taslağına 24 Kasım 2000 tarihinde görüş yazısı göndermiştir. Söz konusu görüş yazısında doğal gaz dağıtım piyasasında uygulanacak kriterlere ek olarak gelecekte yeniden yapılandırılması sırasında diğer doğal gaz piyasası alt sektörlerinin de rekabetçi bir yapıya kavuşabilmeleri için gerekli olan şartlar sıralanmıştır. Bunlar özetle şöyledir:

(a) Türkiye'de de doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin izin, ruhsat, lisans vb. işlemlerin yapılmasında teşebbüsler arasında ayrımcı uygulamaya yol açmayacak bir yapılanma tesis edilmesi,

(b) Sektörde rekabetin tesis edilmesi bakımından ithalatın serbestleştirilebilmesine yönelik olarak;

– Boru hatlarında özel mülkiyet esas alındığı takdirde ihale ve yatırım aşamalarında teşebbüsler arasında ayrımcı uygulamaya yol açılmaması, işletme döneminde ithalatçıların alternatif kaynaklardan mal temin edebilmelerine yönelik bir düzenlemeye gidilmesi,

– Botaş'a 397 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile tanınan ithalat tekelinin kaldırılması; doğal gaz ithalatı için teşebbüslerin taşımaları gereken nitelikleri objektif olarak tespit eden yasal bir düzenleme yapılması,

– Doğal gazın depolarının ve "ulusal iletim hattı"nın kullanımının düzenlenmesi ve bunları kullananlar arasında ayrımcı uygulamaya yol açmayacak bir yapılanmanın oluşturulması,

(c) "Dağıtım" aşamasında;

– "Dağıtım" ve "satış" işlemlerinin birbirinden ayrılabilmesine olanak tanıyan bir sistemin oluşturulması ve doğal tekel niteliği arzeden "dağıtım" hizmetlerinin, ileride oluşacak perakende satış şirketleri arasında tüketici tercihine olanak tanıyacak şekilde düzenlenmesi,

– Dağıtım ve satış izni, lisans vb. işlemlerde teşebbüsler arasında ayrımcılığa yol açılmaması,

(d) Belirli bir miktarın üzerinde doğal gaz kullanan "büyük kullanıcılar"ın yapacağı satın alma işlemlerinde tam bir serbesti getirilmesi amacıyla;

– Botaş gazı niteliğindeki doğal gazın satışı üzerindeki sınırlamaların kaldırılması,

– Büyük kullanıcıların yapacakları alımlarda "nakliye", "yerel iletim" ve "dağıtım" hatlarının kullanımı için ayrı bir düzenlemenin yapılması,

(e) Nakliye ve dağıtım kanallarının işletilmesiyle alım-satım niteliğindeki ticari işlemlerin, birbirinden ayrılması,

(f) Nakliye ve dağıtım hizmetleri pazarıyla ticari faaliyetlerde, yatay ve dikey entegrasyona gidilmesi yoluyla hakim durum yaratılmasına izin verilmemesi.

2000 Yılı içerisinde Rekabet Kurumu'na doğal gaz piyasasında meydana gelen rekabet ihlali şikayeti/ihbarı veya birleşme/devralma izin başvurusu yapılmamıştır.

TELEKOMÜNİKASYON VE POSTA HİZMETLERİ

Türk telekomünikasyon sektöründe reform süreci 1980'lerde başlayıp, 1994 yılında PTT'nin Türk Telekomünikasyon A.Ş. (TTAŞ) ve Posta ve Telgraf İşletmesi olarak ikiye ayrılmasıyla belirginleşmiş ve 27 Ocak 2000 tarihinde 4502 sayılı Kanun'un çıkmasıyla son aşamaya gelinmiştir.

Halihazırda telekomünikasyon sektörünü cihazlar, hizmetler ve altyapı olarak üçe ayırdığında, cihazlar alt bölümünün tamamen rekabete açık olduğu, hizmetlerden ise kablo şebekesi üzerinden ulusal ve uluslararası ses iletiminde TTAŞ'nin 2003 yılı sonuna kadar tekel hakkı bulunduğu, bu tekel kapsamına kişisel telekomünikasyon tesisleri ile telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin imtiyaz sözleşmeleri veya telekomünikasyon ruhsatları veya genel izinlerinde ilgili işletmeci tarafından kurulması öngörülen telekomünikasyon altyapısı hariç olmak üzere, tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesi dahildir. TBMM'nce kabul edilen ve Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulan Kanun Tasarısı 406 sayılı Kanunun 2'nci maddesinin (c) bendinde yapılan değişiklik ile "... Türk Telekomdaki kamu payı %50 nin altına düştüğünde, Türk telekom tüm tekel hakları 31.12.2003 tarihinden önce de olsa ortadan kalkmış olur." hükmü getirilmiştir. Bu getirilen değişiklik hükmü ile, Türk Telekomun tekel hakkı daha önceki bir tarihte de ortadan kalkabilecek ve bu tekel kapsamındaki telekomünikasyon hizmetleri de rekabete açılmış olacaktır.

Telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren aktörlerin tabi olduğu başlıca mevzuat ise şunlardan oluşmaktadır:

- 1- 4502 sayılı Kanun ile değişik 2813 sayılı Telsiz Kanunu, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu, 3348 sayılı Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
- 2- 4054 sayılı Kanun
- 3- Bu kanunlara dayalı olarak çıkarılan ikincil mevzuatlar
- 4- İmtiyaz ve görev sözleşmeleri.

Sektörün iktisadi regülasyonu ile ilgili kurumlar ise 1- Ulaştırma Bakanlığı (Haberleşme Genel Müdürlüğü) 2- Telekomünikasyon Kurumu 3- Rekabet Kurumu'dur. Dolayısıyla sorunun cevabı, bu mevzuata dahil bulunan hükümler ile kurumlar arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde yatmaktadır.

4502 sayılı Kanun ile, sektörde politika belirleme, idari düzenleme yapma ile işletmecilik işlevlerinin birbirinden ayrılması ve her bir işlevin, o işlevin niteliğine uygun esaslar dairesinde yürütülür hale getirilmesi, idari özerkliği haiz bir düzenleyici otoritenin teknik nitelikteki gerekli idari düzenlemeleri yapması ve uygulaması, işletmecilik faaliyetlerinin de ekonomik esaslar çerçevesinde ticari kuruluşlar tarafından yerine getirilmesinin sağlanması, sektörün ticari esaslar dahilinde ekonomik yönden daha verimli ve etkin yürütülmesi amacıyla serbest rekabete açılması hedeflenmiştir.

Öncelikle 4502 sayılı Kanun'un getirdiği köklü reform niteliğindeki yeniliklere değinmek gerekmektedir. Bu yasa ile ses iletiminde yasal tekelin 2003 yılı sonunda kalkacağı, sektörü düzenlemekle görevli Telekomünikasyon Kurumu'nun kurulduğu, bu sektörde faaliyet göstermek isteyenlerin mutlaka bir yetki belgesine sahip olması gerektiği belirtilmiş, sektörde politika belirleme ve yetki belgesi verme görevlerinin Ulaştırma Bakanlığı'na, gerekli parametrelerin düzenlenmesi ve teşebbüslerin yetki belgelerine uygun hareket edip etmediklerinin tespiti görevinin ise, kaldırılan Telsiz Genel Müdürlüğü'nün görevleri ve Türk Telekom A.Ş.'nin yürüttüğü regülasyonla beraber Telekomünikasyon Kurumu'na ait olması öngörülmüştür. TBMM'nce kabul edilen ve Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulan Kanun Tasarısı 406 sayılı Kanuna eklediği Ek Madde 27 ile "... görev sözleşmesi veya imtiyaz sözleşmesi yapma veya telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin verme yetkisi..." Telekomünikasyon Kurumuna verilmiştir.

TTAŞ'ne 2003 yılına kadar tanınan ses iletimindeki tekel hakkının nedeni, temel telekomünikasyon hizmetlerine özgü evrensel hizmet yükümlülüğünü taşıyan bu teşebbüsün rekabetçi ortama hazırlanması ve bu ortamda evrensel hizmet yükümlülüğünü de eksiksiz yerine getirebilecek imkan ve kabiliyete ulaşmasıdır. Ancak bu noktada önemle üzerinde durulması gereken husus, TTAŞ'nin 4502 sayılı Kanun sonrasında artık kararlarında bağımsız bir teşebbüs haline getirilmiş olmasıdır.

Yine 4502 sayılı Kanun ile pazara giriş, uygun yetki belgesine sahip olunması koşuluna bağlanmıştır. Bu durumun gerekçesi tamamen telekomünikasyon sektörünün özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, GSM hizmetleri piyasasında bir aktörün faaliyet göstermesi ancak uygun frekans aralığının kendisine tahsisi ile mümkündür. Dolayısıyla buradaki firma sayısı tamamen ülkenin frekans planlamasına tabi tutulmalıdır.

4502 sayılı Kanun'da bazı teşebbüslere asgari hizmet verme yükümlülüğünün getirilmiş olması, öngördüğü sosyal faydalar nedeniyle, olumlu bir istisna olarak nitelendirilebilir.

4502 sayılı Kanun ile değişik 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu ile Telekomünikasyon Kurumu'na 4054 sayılı Kanuna istisna teşkil edecek şekilde ücret belirleme yetkisi verilmiştir. Doğal tekellerin regülasyonu, işletmeciler ile düzenleyicilerin ayrıştırılması ve düzenlemenin bağımsız bir otorite tarafından gerçekleştirilmesi açısından bu yetki olumlu bir gelişmeyi ortaya koymaktadır. Çünkü fiyatları ve gerekirse diğer ekonomik davranışları regüle edilmeyen bir teşebbüsün doğal tekel olduğu bir pazarda aşırı tekelci kar elde etmesi sonucu toplumsal refahta önemli kayıpların oluşması kaçınılmazdır. Ancak, regülasyonun doğal tekel niteliği taşımayan pazarlarda da uygulanması, bu pazarlarda regülasyon yerine rekabet yoluyla sağlanacak iktisadi etkinlik kazançlarından vazgeçmek anlamına gelebilecektir.

Telekomünikasyon sektörünün problemleri konularından birini oluşturan arabağlantı hususunun taraflar arasında nihai olarak çözüme ulaştırılmasına yönelik maddeler de, özellikle pazar payı görece küçük olan firmaların piyasada tutunabilmelerine yönelik önemli bir düzenleme niteliğindedir.

Diğer bir konu ise 4502 sayılı Kanun'un rekabet kurallarının kimin tarafından uygulanacağı açısından çelişkiler taşımakta oluşudur. Bu çelişkilerin ana nedeni, Kanun'un hazırlık aşamasında Rekabet Kurulu'nun görüşünün dikkate alınmamış olmasıdır. Bu çelişkilerden başlıcaları şunlardır:

(a) Telekomünikasyon Kurumuna Rekabet Kurumu benzeri rekabet soruşturması yapma yetkisinin verilip verilmediği açık değildir.

(b) Bu yetki verilmiş ise Kurumun 4054 sayılı Kanunu uygulayıp uygulamayacağı açık değildir.

(c) Rekabet Kurulu'na yapacağı incelemelerle ilgili Telekomünikasyon Kurumu'nun görüşünü alması yükümlülüğü getirilirken bu görüşün kapsamı ve hangi tür inceleme için hangi aşamada alınacağı, bu görüşün ne kadar sürede verileceğine ilişkin hiçbir bilgi yer almamaktadır.

(d) Telekomünikasyon Kurumu'na hakim konumun tespitine ilişkin görevler verilmiş olmasına rağmen bunun nasıl ve hangi hukuk kuralları çerçevesinde yapılacağı belirtilmemiştir.

(e) Her iki Kurumun da rekabet incelemesi yapabileceği kabul edilirse bu incelemelerin sonuçlarının birbiriyle çelişmesi halinde çözüme nasıl ulaşılabileceğine yer verilmemektedir.

Yukarıda belirtilen belirsizliklerin giderilmesi amacıyla, Telekomünikasyon Kurumu ile Rekabet Kurumu arasında bir işbirliği protokolü yapılması kararlaştırılmış ve buna ilişkin çalışmalar iki Kurum arasında yürütülmektedir.

İkincil mevzuat açısından, 4502 sayılı Kanunla ilgili olarak herhangi bir sorun bulunmamaktadır. 4502 sayılı Kanun'da açıkça geçmedikçe, çıkarılan ikincil mevzuatın 4054 sayılı Kanun'a uygun olmasının sağlanması burada önem taşımaktadır. Bu kapsamda, Ulaştırma Bakanlığı tarafından çıkarılan "Telekomünikasyon Hizmeti Sunacak İşletmecilere Verilecek Yetki Belgeleri Hakkında Yönetmelik" hazırlanırken Rekabet Kurumu'nun katkıları sağlanmıştır.

Bu metinler dışında, halihazırda Turkcell ve Telsim ile imzalanmış imtiyaz sözleşmelerinde maksimum fiyat tespitine ilişkin hükümler yer almaktadır. Yeni operatörlerin de katılımıyla özellikle fiyat değişkeni açısından önemli rekabetin yaşandığı bu pazarda maksimum fiyat regülasyonunun devam ettirilmesi yararsız ve regülasyonla ilgili genel ilkelere aykırı gözükmemektedir. TBMM'nce kabul edilen ve Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulan Kanun Tasarısının Geçici 2'nci maddesinde, "Ulaştırma Bakanlığı ile görev, GSM görev ve imtiyaz sözleşmesi imzalanarak veya Ulaştırma Bakanlığında telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin olarak halihazırda hizmet veren işletmecilerle, Kurum bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde karşılıklı mutabakat sağlayarak, bu Kanuna ve Kurum düzenlemelerine aykırı olmayacak şekilde sözleşmelerde değişikliklere gidebilecektir." hükmü yer almaktadır. Buna hükme göre, sözleşmelerdeki tavan fiyatın belirlenmesine ilişkin olarak yer alan hükümlerde değişikliğe gidilecektir.

Bu sektörde rekabet kurallarının rasyonel bir şekilde uygulanmasına yönelik olarak yapılması gereken en önemli çalışma, öncelikle Rekabet Kurumu ile Telekomünikasyon Kurumu arasındaki ilişkilerin özellikle sektörde faaliyet gösteren teşebbüsler açısından belirsizliği ortadan kaldıracak şekilde açıklığa kavuşturulmasıdır.

ULAŞTIRMA

1. KARAYOLU TAŞIMACILIĞI

Ülkemizde yurtiçi yolcu taşımacılığının yaklaşık %95 gibi büyük bir bölümü karayolu ile gerçekleştirilmektedir. 1998 yılı sonu itibariyle 524 firma şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapmak için gerekli yetki belgesine sahiptir. 1987-1997 yılları arasında sektörde faaliyet gösteren firma sayısında %78, kurulu taşıma kapasitesinde ise %263 artış gözlenmiştir.

Belediye sınırları dışında, taşıma mesafesi 100 km.'yi aşan karayolu ile yük ve yolcu taşımacılığı hizmetlerinde düzenleme yapma yetkisi, Ulaştırma Bakanlığı Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü'ne, 100 km'yi aşmayan veya il sınırları içerisinde kalan yerleşim noktaları arasındaki taşımalarda düzenleme yapma yetkisi valiliklere aittir. İl sınırları dahilinde gerçekleştirilen otobüs, minibüs, taksi ve servis hizmetleri ile yolcu taşımalarında düzenleme yapma yetkisi ise; vali veya vali yardımcısı başkanlığında, belediye, emniyet, jandarma, Milli Eğitim, Karayolları il müdürlükleri ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu'na bağlı ilgili esnaf odaları ile valilikçe uygun görülen üniversite, vakıf, dernek temsilcilerinden oluşan il trafik komisyonlarına aittir. Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde trafik koordinasyonunun sağlanması için Ulaştırma Koordinasyon Merkezleri (UKOME) kurulmaktadır. Şehir içi taşımacılıkta faaliyet gösteren özel halk otobüsleri, minibüsler ve taksilerin sahiplerinin esnaf niteliğini haiz olmaları gerekmekte ve esnaf odalarına kayıt mecburiyeti bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen makamların özel kanunla verilen yetkilere dayanarak yaptıkları düzenlemelerde, piyasaya giriş şartlarının belirlenmesi, hizmet sunum standartlarının tespiti ve belirlenen fiyatların tasdiki şeklinde piyasadaki rekabet şartlarını düzenleyen hükümler bulunmaktadır. Otobüs taşımacılığı yapmak lisansa tabi tutulmuştur. Yeni yasal düzenleme çalışmalarında kamyon taşımacılığının da lisansa tabi tutulması öngörülmektedir. Lisans miktarı bakımından; uluslararası ve şehirlerarası eşya ve yolcu taşımalarında herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. Şehir içi taşımacılığında ise, otobüs, minibüs, taksi ve servis araçları lisansları ile ilgili olarak, Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen esaslara göre il trafik komisyonlarınca belirlenen sınırlama istekleri İçişleri Bakanının onayı ile yürürlüğe girmektedir.

Sektörde uluslararası taşımalara yönelik olarak herhangi bir fiyat düzenlemesi ve kontrolü bulunmamaktadır. Karayoluyla şehirlerarası yolcu taşımalarına ilişkin yönetmelikte fiyatların belirlenmesi taşımacı firmalara bırakılmış ancak tarifelerin bölge müdürlüklerince onaya tabi olduğu belirtilmiştir. Taşımacı firma tarafından belirlenen ve onaylatılan fiyatlardan %25 indirim yapılabileceği yönetmelik hükümleri arasında yer almaktadır. Taşımacılık yapılan hatlarda kamu otoritesince belirlenen herhangi bir tavan veya taban fiyat bulunmamaktadır. Taşımacı firmalara belirledikleri tarifelere en az dört ay boyunca uyma zorunluluğu getirilmekte, bayram ve milli tatillere

rastlayan dönemlerde fiyat değişiklikleri yapılamayacağı belirtilmektedir. Bununla birlikte, taşıma fiyatlarının ekonomi ve kamu yararı aleyhine sonuç vermesi ve aşırı fiyat uygulanması veya yıkıcı rekabet ortamının doğması halinde, gerektiğinde taban ve tavan fiyatlarının Bakanlıkça düzenleneceği belirtilmektedir. Şehir içi minibüs ve taksi hizmetlerinde ise hat ücreti ve taksimetre uygulamaları bulunmaktadır. Fiyatlar ilgili esnaf odalarınca özel kanunlarındaki yetkiye istinaden belirlenmekte ve esnaf odaları federasyonlarının onayı ile yürürlüğe girmektedir.

Karayoluyla yolcu ve yük taşımacılığı sektörü, yüksek miktardaki teşebbüs sayısı ve düşük giriş engeliyle oldukça rekabetçi bir yapı sergilemektedir.

Yurtiçi Yolcu Taşımaları

	1990		1995		1999	
	Yolcu-km (milyon)	%	Yolcu-km (milyon)	%	Yolcu-km (milyon)	%
Karayolu	134.991	96,58	155.202	96,3	189.882	95
Demiryolu	3.444	2,46	3.661	2,27	4.199	2,13
Denizyolu	126	0,09	61	0,04	34	0,02
Havayolu	1.213	0,87	2.692	1,67	3.480	1,76

Yurtiçi Yük Taşımaları

	1990		1995		1999	
	ton-km (milyon)	%	ton-km (milyon)	%	ton-km (milyon)	%
Karayolu	65.710	75,65	112.515	85,26	155.254	89,1
Demiryolu	6.958	8,01	8.288	6,28	7.600	4,36
Denizyolu	7.234	8,33	7.900	5,99	8.300	4,76
Boruhattı	6.839	7,87	3.020	2,29	2.780	1,6
Havayolu	119	0,14	251	0,19	315	0,18

2. DEMİRYOLU TAŞIMACILIĞI

Avrupa Birliği'nde demiryollarının yeniden yapılandırılması süreci, işletme hakkı ile altyapıdan sorumluluğun ayrı kuruluşlara verilmesi, yeni işleticilere hatlara erişim hakkı sağlanması, altyapı bedellerinin ayırmacı olmayan bir biçimde belirlenmesi gibi rekabet politikası araçlarına dayanmaktadır. 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda da demiryolları için benzer bir yeniden yapılandırma ve serbestleştirme projesinden bahsedilmekle birlikte, söz konusu projenin ancak uzun vadede gerçekleştirilebileceği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, demiryolu sektörü içinde rekabet ortamını sağlamak için zamana ihtiyaç olduğuna göre, bu alt sektörün diğer taşımacılık türlerini ikame edebilme, dolayısıyla bir bütün olarak taşımacılık sektöründe rekabeti arttırabilme olanakları üzerinde durmak gerekir. Ancak demiryollarının toplam yük taşımacılığı içinde 1990'da %8 olan payının 1999'da %4,36'ya düşüp, yolcu taşımacılığı içindeki payının ise aynı dönemde %2,46'dan %2,13'e gerilemiş olması böyle bir umudun beslenmesini güçleştirmektedir.

3. DENİZ TAŞIMACILIĞI

Türkiye, coğrafi konumunun sağladığı avantajlardan beklenilenin çok altında bir deniz ticareti hacmine sahiptir. Bunun başlıca nedenleri, "alternatif taşıma yolu olan karayolu taşımacılığına sağlanmakta olan devlet yardımlarının denizcilik sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslere sağlanmaması" ile "denizcilik sektörünü düzenleyen yasal mevzuatın bir ölçüde güncelliğini yitirmiş olması"dır. Denizcilik sektöründe rekabet koşullarını etkileyen en önemli düzenleme, şüphesiz, 1926 tarihli 815 sayılı "Kabotaj Kanunu"dur. Bu kanuna göre, iki Türk limanı arasında ancak Türk gemileri ticaret yapabilmektedirler.

Türkiye ile yabancı ülkeler arasında yapılan deniz taşımacılığı ise yabancı gemilerin rekabetine açıktır. 2000 yılı itibariyle yabancı bayraklı gemilerin pazar payı %68'i bulmaktadır. Önemli bir filoya sahip olan Deniz Nakliyat A.Ş.'nin Rekabet Kurumu'nun görüşü de alınarak özelleştirilmesi, rekabet koşullarını kısmen de olsa geliştirmiştir. Pazarın yabancı bayraklı gemilerin girişine açık olması taşıyıcı teşebbüsler düzeyinde görülebilecek piyasa aksaklıklarını gidermektedir.

Ancak deniz taşımacılığında verilen hizmetler taşıma (armatörlük, gemi donatıcılığı) ile sınırlı olmayıp, liman hizmetleri (fener, sağlık, kılavuz kaptanlık, römorkaj, rıhtım yanaşma hizmetleri), tahmil-tahliye (stevedoring: yükün yüklenip boşaltılması) ve acentalık gibi daha birçok hizmeti de kapsamaktadır. Liman işletmelerinin verdikleri hizmetlerin ücretlerinin, Avrupa limanlarına göre, Yunanistan ve Portekiz dışında, düşük olduğu görülmektedir. Ülkemizde limanlardan iç bölge bağlantısında demiryolu payının %5 gibi düşük olduğu görülmektedir. Ülkemizde limanlardan iç bölge bağlantısında demiryolu payının %5 gibi düşük bir oranda kalması, karadan yük taşımacılığını pahalı hale getirmekte ve limanların birbirleriyle ikame edilebilirliklerini azaltmaktadır. Gemilerin kira sözleşmesinde (chater party) belirtilen sürenin aşılması halinde armatöre ödenen gecikme ücretinin (demoraj) yüksekliği gemiyi kiralayan yük sahiplerini limana bağlı hale getirmektedir. Bu iki olgu, limanların pazar güçlerinin artmasına ve yük sahipleri ile aralarındaki ilişkide güçlü olan taraf olmalarına neden olmaktadır.

Liman hizmetleri pazarında halen kamu tarafından işletilmekte olan kuruluşlar da (başlıcaları TCDD, TDİ ve Tüpraş) faaliyetlerine devam etmektedirler. Bu hizmet pazarında, üçüncü şahıslara hizmet sunan liman işletmelerinin Milli Emlak Genel Müdürlüğü kararı ile Maliye Bakanlığı'na %15 nispi kira bedeli ödemekle yükümlü olmaları, buna karşılık, kamu kuruluşlarınca işletilmekte olan liman işletmeleri ile sadece kendi tesisine gelen/bu tesislerden yüklenen yükün yükleme boşaltmasının yapıldığı liman işletmelerinin bu bedeli ödemekten muaf tutulmaları, rekabet koşullarını olumsuz etkilemektedir.

Kılavuz kaptan (pilotaj) ve römorkaj hizmetlerinde faaliyet gösteren teşebbüs sayısının azlığı, bu piyasalarda ücretlerin maliyetlerle açıklanamayacak bir biçimde dünya ortalamasının üzerinde seyretmesine yol açmaktadır.

4. HAVAYOLU TAŞIMACILIĞI

Ekonomi politikalarındaki köklü değişikliklerin yaşandığı 1980'li yıllar, sivil havacılık sektörü açısından da radikal değişikliklerin ortaya çıktığı dönem olmuştur. Özellikle, 2920 sayılı Sivil Havacılık Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 14.10.1983 tarihinden sonra, Türk sivil havacılık sektöründe hava taşımacılığı yapmak üzere yerli pek çok havayolu şirketi hızla ruhsat almış ancak işletme sermayesi sıkıntısı, bakım-onarım ve diğer alt yapı imkanlarının yetersizliği, faaliyetlerin her kademesinde nitelikli personel temininde karşılaşılan güçlükler şeklinde özetlenen nedenlerle anılan şirketlerin pek çoğu sektörde tutunamamıştır. Yaşanan bu sıkıntılara rağmen diğer bazı havayolu şirketleri bu sektördeki varlıklarını devam ettirmiştir. Bu dönemde, Türkiye Cumhuriyeti'nin milli bayrak taşıyıcısı olan THY ise modernizasyon ve standardizasyon programı çerçevesinde filosunu geliştirerek hizmet standartlarını yükseltmiş, yurtiçi hatlardan ziyade ekonomik açıdan avantajlı dış hatlara yönelerek orta çaplı bir havayolu şirketi haline gelmiş ve global rekabet içerisindeki yerini almaya başlamıştır.

Ancak stratejik önemi nedeniyle düzenlemeye ihtiyaç duyulan bu sektörde, dünyadaki uygulamalardan farklı olarak, Türkiye'de düzenlemeleri yapan ve denetleyen organlar aynı çatı altında

toplanmaktadır. Sektörü düzenleyerek sivil havacılık kurallarının geliştirilmesine büyük katkıda bulunulması; havacılık personeli lisanslarının düzenlenmesi, tüm havacılık faaliyetlerinin ruhsatlandırılması, Türk hava sahasındaki hava trafiğinin güvenli, süratli ve düzenli bir şekilde yürütülmesi, uluslararası gelişimlerin takibi, havaaracı kazalarının incelenmesi, sivil havacılık eğitiminin esaslarının belirlenmesi ve tüm sivil havacılık sisteminin denetimi T.C. Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) eliyle yürütülmektedir. Bir başka anlatımla anılan Genel Müdürlük sektörde hem düzenleyici hem de uygulayıcı bir kurum olarak faaliyet göstermektedir.

THY'nin sermayesindeki %98,17 oranındaki kamu payının bir kısmının blok satış yöntemiyle özelleştirilmesine karar verilmiş, 1998/4 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" uyarınca Kurumumuza ön bildirimde bulunulmuş, söz konusu Tebliğ hükümlerine göre Kurumumuzca görüş bildirilmiş olup özelleştirme süreci devam etmektedir.

BANKACILIK VE SİGORTACILIK

4054 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde de belirtildiği şekliyle, Kanun'un uygulaması istisnasız olarak tüm mal ve hizmet piyasalarını kapsamaktadır. Bankacılık ve sigortacılık sektörleri de hizmet piyasaları olarak 4054 sayılı Kanun kapsamındaki sektörlerdendir.

31.12.2000 tarihi itibarıyla Türkiye'de 79 adet banka bulunmaktadır. Bu bankalar; 4 adedi kamusal sermayeli, 18 adedi yabancı sermayeli olmak üzere 61 ticari banka, 3 adedi kamusal sermayeli, 3 adet yabancı sermayeli olmak üzere 18 kalkınma ve yatırım bankası şeklinde faaliyet göstermektedir.

18.06.1999 tarihinde kabul edilen 4389 sayılı Bankalar Kanunu, 17.12.1999 tarihinde kabul edilen 4491 sayılı Kanun ile değişikliğe uğramış ve bu kanunlarla Türk bankacılık sistemine yeni düzenlemeler getirilmiştir. Getirilen düzenlemelerle bankacılık sektöründe düzenleme ve denetimi sağlamak üzere bağımsız bir idari kurum niteliğinde olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu oluşturulmuştur. Bankalar Kanunu'nun bankaların denetimini düzenleyen maddelerinde yapılan değişikliklerle kurulan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na zor durumda olan bankaları Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devretme yetkisi verilmiştir. Kanun'un "Denetlemeler Sonucunda Alınacak Tedbirler" başlıklı 14'üncü maddesinin 6'ncı fıkrasında getirilen düzenlemelerle de Fona zor durumdaki bankaları istekli diğer bankalara ya da kurulacak bir bankaya devretme veya isteklisi bulunan başka bir bankayla birleştirme yetkisi verilmiştir. Bu yetkinin kullanılması halinde aynı maddede getirilen "... devir ve birleşmeye tabi tutulacak bankaların toplam aktiflerinin sektör içindeki paylarının %20'yi geçmemesi kaydıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 7, 10 ve 11'inci maddeleri uygulanmaz..." hükmü ile Fon tarafından gerçekleştirilecek devir ve birleştirme işlemlerinde Rekabet Kurulu'nun kontrol yetkisi kısıtlanmış olmaktadır.

Bankalar Kanunu düzenlemeleriyle, sektöre giriş kontrolünün yanısıra, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devir işlemlerinin zor durumdaki her banka için uygulanması ve tasfiye yolunun kapalı olması sonucu oluşan çıkışların engellenmesi durumu da sektörün rekabet yapısını bozucu nitelik arz etmektedir. Ancak ülke ekonomisi ve finans sisteminin içinde bulunduğu kriz ortamı, bu tür düzenlemelerin yapılmasının gerekçesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Kamusal sermayeli bankaların normal bankacılık faaliyetlerinin yanısıra, Bakanlar Kurulu kararları ile yerine getirmek zorunda oldukları çiftçi, esnaf ve bazı sektörlerle yönelik düşük faizli kredi uygulamaları, sektör içerisinde rekabet şartlarını bozucu etkiler doğurmaktadır. Ancak bu uygulamaların kamu otoritelerinin tercihi sonucu oluşması, Rekabet Kurumu'nun müdahale etmesini ve 4054 sayılı Kanun'un uygulanmasını engellemektedir.

Rekabet Kurumu 18 Kasım 1998 tarihinde, AB'nin Birleşme Devralma Tüzüğünde değişiklik yapan 1310/97 sayılı Tüzüğüne paralel olarak, mali kurumların birleşme devralma işlemlerinde ciro yerine kullanılacak kıstasları belirleyen 1998/6 sayılı değişiklik Tebliğini yayınlamıştır.

Rekabet Kurumu'nun faaliyete başladığı 05.11.1997 tarihinden 31.12.2000 tarihine kadar bankacılık ve sigortacılık sektörüne ilişkin 12 adet birleşme veya devralma, 2 adet özelleştirme, 2 adet rekabet ihlali başvurusu yapılmıştır. Birleşme veya devralma başvuruları incelenip onaylanmış, rekabet ihlali başvuruları ise yapılan araştırmalar sonucu red edilmiştir.

BEŞERİ İLAÇ PAZARI

Faaliyetleri insan sağlığını yakından ilgilendiren beşeri ilaç pazarı, ilgili mevzuatın getirdiği sınırlamalarla düzenlenmiştir. Üretim, dağıtım ve satış aşamaları esas olarak Sağlık Bakanlığı'na denetime tabidir. Böyle olunca, firma davranışları sınırlandırılmakta ve rekabet mevzuatın serbest bıraktığı alanlarda yer bulmaktadır.

İlacın kullanımının zorunlu olması ve keşfedilip üretiminin yüksek teknoloji gerektirmesi beşeri ilaç pazarının diğer pazarlardan farklılığını açıklamaktadır. Buna bağlı olarak, araştırma-geliştirme (AR-GE) faaliyetlerinden talebin oluşumuna kadar birçok değişken pazarın özel koşulları çerçevesinde şekillenmektedir. Sözü edilen farklılıkları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

Patent korumasının dünya genelinde yaygınlaşması ve daha etkin uygulanmasıyla önemi artan AR-GE çalışmaları, beşeri ilaç pazarında oldukça masraflı, uzun ve riskli bir süreci ifade etmektedir. Nitekim, ürün geliştirme maliyetinin yüksekliği yönüyle uzay araştırmaları ve telekomünikasyonla birlikte ilaç endüstrisi başta gelmektedir. Bu durum, dünya çapındaki birleşme dalgasının öncelikli nedenlerinden biridir. İlaç pazarını diğer pazarlardan farklı kılan diğer bir unsur, ürün tercihinin tüketici tarafından değil, büyük ölçüde doktor tarafından yapılmasıdır. Dünya genelinde reçetesiz ilaç satışları oldukça yüksek ve yaygınken, ülkemizde tüketici kararıyla veya eczacı önerisiyle yapılan ilaç satışlarının toplam satışlar içindeki payının oldukça düşük olduğu bilinmektedir. Resmi reçetede yazılı olan ilacın ucuz eşdeğerini verme yetkisine sahip eczacıların bu yetkiyi nadiren kullanması, doktor reçetesinin satışlardaki belirleyiciliğini ortaya koymaktadır. Bu durum ise, doktorlara yönelik yapılan tanıtımın önemine işaret etmektedir. Öte yandan, tanıtım sıkı sınırlamalara (etik kurallara) tabidir. Ayrıca topluma yönelik reklam yapılması yasaktır. İlaç reklamı ancak tıp dergilerinde ve benzer yayınlarda yapılabilir. Söz konusu yasak yalnızca üreticileri değil, eczaneleri de bağlamaktadır.

Sağlayıcıların alıcıları ecza depoları ve ihale açarak veya pazarlık usulüyle toplu miktarda alım yapan devlet-üniversite hastaneleri ve SSK'dır. Bu seviyedeki rekabetin iki ana aracı bulunmaktadır. Bunlar ecza depolarına sunulan satış koşulları ve doktorlara yönelik yapılan tanıtım etkinlikleridir. Yukarıda açıklandığı üzere satışlarda büyük ölçüde belirleyici olan reçete, doktorlara yönelik tanıtım etkinliklerinin önemini artırmaktadır. Tanıtımın etkisiyle ilacının reçetede yer almasını sağlayan üretici bu şekilde doğrudan eczane satışına ulaşmaktadır. Satış koşulları ise ecza deposu aşamasından geçerek eczaneye ulaşmakta ve diğer unsur kadar etkili olamamaktadır. Ancak pazarın önemli bir kısmını oluşturan devlet ve üniversite hastaneleri ile SSK alımlarında satış koşulları öne çıkmaktadır.

Yerli sağlayıcılar lisans ve fason anlaşmaları çerçevesindeki etkinliklerinin yanında orjinal ilaçların eşdeğerini (etkin maddesi ve tedavi edici özelliği aynı olan ilaç) üretimini gerçekleştirmektedir. Yabancı firmalar ise yerli firmalara göre daha büyük işletmeler olup, tanıtımı daha etkin ve geniş ölçekte gerçekleştirebilmektedir. Satışlar itibarıyla yabancı sermayeli sağlayıcılar pazarda ağırlıktadır. Yeni ürün keşfetmenin ve mevcut ürünlerin geliştirilmesinin oldukça önemli olduğu ilaç pazarında, patent korumasına ilişkin yasal düzenlemenin 1999 yılı başından itibaren uygulamaya girmesiyle, bu ağırlığın daha da artması ve orta-küçük ölçekli yerli işletmelerin pazardan çekilmesi beklenmektedir.

Sağlayıcı seviyesindeki birleşme-devralmaların ve hakim durumun kötüye kullanılması iddialarının değerlendirilmesinde; beşeri ilaç pazarı bütün olarak ele alınmamakta, inceleme ürünlerin kullanım alan ve amaçlarına göre belirlenen daha dar alanlara yönelik yapılmaktadır. Nitekim, Rekabet Kurulu'nun 23.05.2000 tarih ve 00-19/189-101 sayılı "Warner-Lambert / Pfizer" Kararı'nda, Avrupa Komisyonu'nun yaklaşımı benimsenmiş ve ilgili ürün pazarları Dünya Sağlık Örgütü'nün

yaptığı "Anatomik Tedavi Sınıflandırması"nın² üçüncü kademesine³ göre belirlenmiştir. Buna göre devralma işlemi "asit ve gaz gidericiler", "ağızdan alınan antidiabetik ilaçlar", "nitrit ve nitratlar" gibi alt pazarlarda incelenmiştir. Pazarın genelinde sağlayıcı firmaların toplam satışlardaki payları düşük gözükmeyle birlikte, yukarıdaki örnekte olduğu gibi tanımlanan ilgili pazarlarda firmaların belirli ürün gruplarında uzmanlaşmasına bağlı olarak yoğunlaşmanın yüksek çıkabildiği görülmektedir.

İlacın toptan dağıtımının yapıldığı seviyede özel ecza depoları ve eczacı kooperatifleri yer almaktadır. Eczacı kooperatifleri eczane sahibi eczacıların ortak olduğu ve yalnızca bunlara satış yapan kuruluşlardır. Bu seviyede hızlı bir yoğunlaşma süreci yaşanmaktadır. Şöyle ki, 4-5 yıl öncesine kadar yüzlerce işletmenin faaliyet gösterdiği bu alanda, bölgesel depoların ve bazı eczacı kooperatiflerinin iflas etmesiyle iki özel ecza deposunun toplam %70 pazar payıyla öne çıktığı görülmektedir. Ülkenin birçok noktasındaki eczanelere mal ulaştırmanın gerektirdiği ölçek ile yüksek devir stok hızı ve mevzuat gereğince düşük kar marjıyla çalışmanın güçlüğü, birçok şubeyle faaliyet gösteren dağıtım kanallarının pazarda kalmasına ve büyümesine neden olmuştur. Son olarak, ecza depoları arasındaki rekabetin eczanelere sunulan satış koşullarında yoğunlaştığı belirtilmelidir.

İlacın perakende satışı yaklaşık 21.000 eczane tarafından yapılmaktadır. Sağlayıcı ve ecza deposu seviyelerindeki rekabet sonucunda eczaneye ulaşan birtakım avantajlar (bedelsiz mal fazlası, iskonto ve vade gibi) aynı şekilde reçete sahibine yansıtılmamaktadır. Ancak özellikle büyük şehirlerde, eczaneler arasındaki yoğun rekabete bağlı olarak reçete tutarının sosyal güvenlik sistemi dahilinde geri ödenmeyen kısmı çalışan ve emeklilerden alınmamakta ve nadiren eski fiyatla satış yapılmaktadır. Bunun dışında tüketiciye sunulan hizmet (bilgilendirme dahil) eczaneler arası rekabetin başlıca unsurlarındandır.

İlgili mevzuat doğrultusunda yapılan denetim, satış koşullarına yönelik sınırlamalar noktasında rekabet kurallarını ilgilendirmektedir. Bu sınırlamaların başında azami fiyatın Sağlık Bakanlığı'na onaylanması gelmektedir. Üreticilerin başvurusu üzerine pazara yeni girecek bir ürünün sağlayıcı, depo ve eczane seviyelerinde uygulanabilecek azami fiyatı ya da mevcut bir ilacın yeni fiyatı belirlenmektedir. Sağlayıcı, depo ve eczaneler etiket yapıştirarak yeni fiyata anında geçme (sürşarj) hakkına sahiptir. İthal ilaçta ise pazara girişi fiyatının onaylanmasından sonra fiyat, getirilen her parti malda günün döviz kuruna göre kendiliğinden güncellenmektedir.

Büyük kısmı geri ödenen reçetelerin devlete getireceği yükün denetim altında tutulması ve tüketicinin ilaca uygun fiyatla ulaşmasının sağlanması amacıyla fiyat kontrolü yapılmaktadır. Kamu maliyesi ve sosyal endişeler gözetilerek fiyatın özel bir mevzuat uyarınca kontrol altında tutulması karşısında, bu durumun rekabet kurallarına aykırı olduğunu ileri sürmek olanaklı değildir. Kaldı ki, ilaç mevzuatı, kaynak alınan Topluluk'ta da genellikle fiyat denetimine imkan tanımaktadır. Nitekim, 89/105/EEC sayılı Konsey Direktifi'nde, üye ülkelerin fiyat denetimi yapması serbest bırakılmış, ancak alınan önlemlerin serbest dolaşımı engellememesi ve ayrımcılık getirmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Bu noktada, fiyat denetiminin ne şekilde gerçekleştirildiği iki açıdan eleştirilebilecektir. İlk olarak, "maliyet + kar marjı" şeklinde azami fiyatın belirlenmesi, maliyetin ve dolaylı olarak fiyatın düşürülmesini teşvik etmemekte, eşdeğerlerine göre pahalı ilaç doktor reçetesinde yer bulduğunda tüketiciye ulaşmaktadır. Diğer yandan, fiyat güncellenmesinde daha yavaş işleyen bir onay sürecine tabi olan üreticiler ithalatçılar karşısında dezavantajlı konuma düşürülmektedir. Maliyetin rekabet unsuru olduğu ve yeni fiyatlara geçişte ithalatçı-üretici farklılığının giderildiği bir sistemin daha etkin ve sağlıklı işleyeceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, ilaç pazarında rekabetle ilgili temel bir soru karşımıza çıkmaktadır: Toplum sağlığı ve ekonomi açısından, rekabetin kuralsızca ve tüm araçlar kullanılarak mı, yoksa belirli sınırlar dahilinde mi yapılması faydalıdır? Bu sorunun yanıtı, 4054 sayılı Kanun'un ruhunda yatan "sağlıklı rekabet" kavramı ekseninde yanıtlanmalıdır. Buna göre ürün kalitesi, üretim koşulları ve tanıtım

² *Anatomical Therapeutic Classification.*

³ *ATC-3*

etkinlikleri üzerindeki kısıtlamalar gereklidir, bunların rekabet aracı olarak görülmesi düşünülemez. Söz gelimi, tanıtım etkinliklerinin belirli sınırlamalara (etik kurallar) tabi olması sağlıklı rekabetin zorunlu koşuludur. Bu sınırlamaların yokluğunda ilacın tedavi edici özelliğinin ötesinde istenmeyen etkilerle satışı sağlanacak ve belki de satış koşulları üzerinden rekabet etmek anlamını yitirecektir. Bu yaklaşım, 12.01.2001 tarih ve 00-2/11-5 sayılı Karar'da⁴ da yer bulmuştur. Öte yandan, 06.07.1999 tarih ve 99-33/314-194 sayılı Karar'da⁵ açıklandığı üzere, bazı meslek örgütlerinin ve diğer teşebbüs birliklerinin ilgili mevzuata dayanmaksızın ya da buradan gelen yetkilerini aşarak aldığı, rekabete açık alanda işletme davranışlarını uyumlu hale getiren veya kısıtlayan kararlara 4054 sayılı Kanun'un 4 ve/veya 6'ncı maddeleri uygulanabilecektir.

TARIM

Ekonomik gelişme sürecinde görece önemi giderek azalsa da, tarım sektörü Türkiye'de sosyo-ekonomik yaşamın temel dayanaklarından biri olmayı sürdürmektedir. Ulusal gelir ve ihracatın %15'ini, çalışan nüfusun ise %30'undan fazlasını oluşturan tarım kesiminin önümüzdeki dönemde ekonomi içindeki ağırlığının azalması olasıdır. Bununla birlikte çalışan nüfusun %30'undan fazlasını barındırması ve yaklaşık 70 milyonluk ülke nüfusunun gıda güvenliğini sağlaması nedeniyle stratejik işlevlerini büyük ölçüde koruyacaktır.

Tarım kesiminin kendine özgü yapısı müdahaleci tarım politikalarına zemin hazırlamıştır. Üretimin doğal koşullara bağlı olmasından kaynaklanan arz, tüketimin insan beslenmesine yönelik olmasından kaynaklanan talep esnekliklerindeki katılık, tarımsal üreticilerin konumundaki dağınıklık, ürün muhafazası ve pazarlama olanaklarındaki zorluk, sermaye birikimindeki yetersizlik, tarımsal faaliyetlerin bünyesinde var olan sosyo-ekonomik bütünlük, bu kesimin en belirgin özellikleri arasındadır. Bu nitelikler, tarım piyasalarında fiyat ve gelir istikrarsızlığını ifade eden King Yasası'nın işlenmesine neden olmaktadır.

Bütün bu özelliklerinden dolayı tarım sektörü, hemen bütün ülkelerde çeşitli yöntemlerle, üretim tüketim zincirinin her aşamasında devlet tarafından desteklenmekte ve korunmaktadır. Tarım kesimini korumak ve desteklemek amacıyla yapılan müdahaleler neticesinde gerek iç pazarlarda gerekse dünya ölçeğinde fiyatların arz ve talep koşullarına göre, diğer bir ifadeyle piyasa mekanizması içinde belirlenmesi mümkün olmamıştır.

Tarımsal üretimde piyasa mekanizmasını hakim kılabilmek için sektöre yönelik ciddi bir tarım reformunun uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede öncelikle tarımsal yapıdan kaynaklanan bazı sorunların giderilmesi ve buna koşul olarak yeni bir tarım politikasının hayata geçirilmesi amaçlanmalıdır. Bu sorunlar işletme büyüklükleri ve işletmelerde parçalı yapı ve bununla bağlantılı olarak tarımsal üretim ve verimliliklerdir.

Tarımsal pazarlarda piyasa ekonomisi kurallarının işletilmesi, verimlilik ve buna bağlı olarak rekabet gücünün artırılması ve yapısal sorunların giderilebilmesi için yeni bir tarım politikası oluşturulması ile mümkündür. Söz konusu politika iç ve dış ekonomik koşullar ve geleceğe yönelik ekonomik politikalar bağlamında şekillendirilmelidir.

Yeni politikanın odağında tarımsal destekleme politikası bulunmaktadır. Ülkemizde tarımsal destekleme politikalarının en önemli aracı fiyat müdahaleleridir. Fiyat müdahaleleri, üretimin pazar sinyallerine uygun olarak gelişmesini engelleyici, ücret gelirlerinde istikrarsızlık yaratıcı, gelir dağılımını bozucu etkiler yaratmakta ve bazı ürünlerde iç ve dış pazarlarda değerlendirilemeyen stokların oluşmasına yol açmaktadır.

Tarım sektöründe mümkün olduğu ölçüde piyasa mekanizmasının hakim kılınması ve sektörün rekabetçi bir düzene kavuşturulması amacıyla geleceğe yönelik bir tarım-rekabet politikasının oluşturulabilmesi için,

⁴ İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenler Sendikası, Türkiye İlaç Sanayii Derneği ve Yerli İlaç Sanayicileri Derneği hakkında yürütülen soruşturmanın sonunda verilen karar.

⁵ Türk Eczacıları Birliği hakkında yürütülen soruşturmanın sonunda verilen karar.

- Sektördeki arz talep dengesizliğinin giderilerek rekabetçi bir piyasanın işler hale getirilmesi,
- Arz tarafının güçlenmesi için üreticilerin daha güçlü organize olmalarının ve büyük çiftliklerin kurulmasının teşvik edilmesi,
- Destekleme yöntemlerinin, üreticiyi piyasa mekanizmasına yakınlaştırıcı, dolayısıyla verim artırıcı yapıda olması,
- Türk tarım sektörünün ABD ve Avrupa tarım sektörlerinden büyük farklılıklar göstermesi nedeniyle, bu ülkelerde uygulanan tarım-rekabet politikalarının Türkiye’de aynen uygulanmasında bazı güçlüklerle karşılaşılacağı için uygulanacak politikanın Türk tarım sektörünün sorunları ışığı altında ele alınması,
- Tarım sektöründe çeşitli destekleme yöntemleri uygulanması (fiyatlar ve alım yoluyla destekleme, girdi destekleri, teşvik ve destekleme primi ödemesi vb.), kanun sayısının fazlalığı ile kurumsal çeşitlilik ve tarım politikalarında Gümrük Birliği çerçevesinde değişikliğe gidileceği göz önüne alındığında, bir tarım-rekabet politikasının tayini için ilgili kurumların Rekabet Kurumu ile sürekli iletişim içinde bulunması gerektiği düşünülmektedir.

1. İÇKİ SANAYİ

Türkiye’de alkollü içkiler pazarı 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisar Kanunu ve Tekel Genel Müdürlüğü aracılığıyla daima devletin kontrolü altında tutulmuştur. 4250 sayılı Kanun'a göre her türlü ispiro ve ispiroto içkilerin yapılması, hariçten getirilmesi, yurt içinde satılması hükümetin inhisarı altında olup bu inhisar İnhisarlar Umum Müdürlüğü'nce işletilmektedir. Ancak bira, her türlü şarap ve meyva şaraplarının yapılması, satılması, viski ve tabii köpüren şarapların ithali ve ithal olunan viskinin ve tabii köpüren şarapların satılması bu kanun hükümlerine göre serbesttir.

20.01.2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisar Kanunu'nda Değişiklik Yapan 4619 sayılı Kanun'un amaç ve kapsam başlıklı birinci maddesinde Kanun'un amacı olarak her türlü ispiro ve ispiroto içkilerin üretimi, iç ve dış alım satımı, dağıtımı ve fiyatlandırılmasına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi gösterilmiştir. Söz konusu maddenin üçüncü fıkrasına göre ithalatçı firmaların, ülke genelinde kuruluş yeri nerede olursa olsun her satıcının sipariş verdiği ürünleri yerinde teslim etmeleri, üretici firmaların ise en az bir milyon litre yıl kapasiteli yeni teknoloji ile kurulmuş entegre tesis kurmaları şarttır. Yıllık en az bir milyon litre ayrı ayrı üretim, satış veya dış alım miktarına ulaşan firmalar, bu faaliyetlerini yürütmek ve fiyat belirlemede serbesttir. Bu şartları yerine getiremeyen firmaların ürettikleri veya ithal ettikleri ispiro ve ispiroto içkilerin fiyatlandırılması, satış ve dağıtımının Tekel Genel Müdürlüğü eliyle yapılacağı ve yurt içinde üretilen veya ithal edilen ürünler arasında ayırım yapılmayacağı belirtilmektedir. Söz konusu maddenin devam eden dördüncü fıkrasında ispiro, ispiroto içki, bira ve şarap üretecek fabrikaların haiz olmaları gereken teknik şartlar, kurulmaları, işletilmeleri ve denetlenmeleri ile Tekel Genel Müdürlüğü tarafından satışı yapılan ürünlerin fiyatlandırılmasına ilişkin esasların, Bakanlar Kurulu'nca belirleneceği ifade edilmektedir. Aynı maddenin 6 ncı fıkrasına göre bira ve her türlü şarap ve meyve şaraplarının üretimi, fiyatlandırılması, dağıtılması ve satılması ile viski ve tabii köpüren şarapların ithali, fiyatlandırılması, dağıtılması ve satılması yukarıda sıralanan şartlar aranmaksızın serbesttir. Mevcut durumun tabloya dökülmüş hali şu şekildedir:

	Bira, Şarap ve Meyveli Şarap	Viski ve Tabii Köpüren Şarap	Diğer Alkollü İçkiler
Üretim	Serbest	Bir milyon litre/yıl	Bir milyon litre/yıl
Fiyat	Serbest	Serbest	Bir milyon litre/yıl
Dağıtım	Serbest	Serbest	Bir milyon litre/yıl
İthalat	Bir milyon litre/yıl	Serbest	Bir milyon litre/yıl

Aynı Kanun'un Geçici Birinci Maddesine göre yukarıda ifade edilen bir milyon litre/yıl dışalım veya satış miktarı ölçüsü bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihi izleyen birinci takvim yılı sonuna kadar bir milyon, ikinci takvim yılı sonuna kadar dokuz yüz bin, üçüncü takvim yılı sonuna kadar sekiz yüz bin, dördüncü takvim yılı sonuna kadar yedi yüz bin ve beşinci takvim yılı sonuna kadar altı yüz bin litre/yıl olarak uygulanacak olup altıncı yıldan itibaren bu ölçüyü sıfıra indirmeye Bakanlar Kurulu yetkili olacaktır.

Gerek ithalat gerek üretim, gerekse de dağıtım için getirilmiş olan bu eşğin her üç pazara da giriş için önemli bir engel yaratacağı açıktır. Kanun görüşmeleri sırasında Rekabet Kurumu piyasaya giriş engeli yaratan bu eşiklere itiraz etmiştir. Ancak söz konusu itiraz komisyon tarafından kabul edilmemiştir. Türkiye'de üretimi yapılan ürünlerden yalnızca votka, cin ve likör (rakı, bira ve şarap hariç) söz konusu eşği aşmaktadır (Likörün de çeşit olarak çok geniş bir yelpaze içinde bulunduğu göz önüne tutulmalıdır.). Türkiye'de alkollü içki pazarının büyüklüğü ele alındığında yılda, 80 milyon litre rakı, 10 milyon litre votka ve 3 milyon litre cin ve 800 bin litre konyak üretilmekte, 220 bin litre bira, 135 bin litre şarap, 5.5 milyon litre de viski ithal edilmekte bunun dışında likörler hariç olmak kaydıyla hiçbir kalemdede 40 bin litre sınırı aşılmamaktadır.

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere viski ve tabii köpüren şarap ürünleri haricinde kalan ithal alkollü içkilerin dağıtımı Tekel tarafından yapılmaktadır. Viski ve tabii köpüren şarapların ithali ve satışının serbest bırakıldığı yıl olan 1995 senesinden beri ise her yıl viski ve tabii köpüren şarapların dağıtımı pazarına 50 adet yeni giren şirketin olması, söz konusu pazara giriş engelinin bulunmadığını göstermektedir.

Kanun'un 1. maddesinin 5 inci fıkrasında; üçüncü fıkrada belirlenen şartların yerine getirilmesinin tespiti ve takibinin doğrudan TEKEL Genel Müdürlüğü tarafından yapılacağı şeklindeki hükmün, özel sektöre ait diğer teşebbüslerle rekabet sürecinde TEKEL'e önemli ayrıcalıklar sağlayacağı, sağlıklı ve serbest bir piyasa ortamının oluşmasına engel olabileceği yine Kanun taslağının görüşmeleri esnasında Rekabet Kurumu'nun dikkat çektiği konulardan birisi olmuştur. İlgili piyasanın sağlıklı rekabet ortamı içinde gelişmesi ve ilerki dönemlerde özelleştirilmesi planlanan TEKEL'in, özelleştirilmesi sürecine sağlıklı bir zemin oluşturulması bakımından, piyasayı düzenleme ve denetleme yetki ve sorumluluğunun başka bir merciye devredilmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir. Ancak bu konuda da bir düzenleme yapılmamıştır.

2. TÜTÜN SANAYİ

1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu'nda 1986 yılında yapılan değişiklikle tütün tekeline son verilmiştir. Tütün tekelinin kaldırılmasına rağmen Kanun'un devlet tekelinin var olduğu şartlara göre belirlenen tütünle ilgili faaliyet ve işlemleri düzenleyen bütün hükümleri yürürlüktedir. Mevcut Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu'nun yürürlükten kaldırılarak, AT mevzuatı ile Türk mevzuatı arasında uyum sağlayacak şekilde tütün ve tütün mamulleri sektörünü yeniden düzenleyecek yasal düzenleme çalışmaları sürdürülmektedir.

Söz konusu yasal düzenleme çalışmaları sonucunda 20 Haziran 2001 tarihinde Tütün Yasası Meclis tarafından kabul edilerek Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulmuştur.

İlgili yasanın getirdiği önemli yeniliklerden biri Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ve karar organı olarak Kurulun oluşturulmasıdır. Kurulun başkanı olmak üzere 7 üyeden oluşacaktır. Yasa ile Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu başkanı ve üyeleri Maliye, Sağlık, Tarım ve Köyişleri Bakanlıkları ile Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Tekel Genel Müdürlüğü'nün ilgilendirildiği bakanlığın önereceği ikişer aday arasından Bakanlar Kurulu'nca atanması öngörülmüştür. İlgili yasadaki önce TEKEL'in piyasayı düzenleme ve denetleme yetkisi mevcut idi. Ancak pazarda faaliyet gösteren bir firmanın aynı zamanda pazarı düzenleyici yetkilerle donatılmasının sakıncaları Rekabet Kurumu tarafından ilgili mercilere bir çok defa iletilmiştir. İlgili yasa ile sektörü düzenleme ve denetleme yetkisinin TEKEL'in elinden alınarak başka bir idari kuruma (Tütün, Tütün Mamulleri ve

Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu) verilmesi sağlıklı bir rekabet ortamının oluşturulması ve TEKEL'in özelleştirilmesi sürecine sağlıklı bir zemin oluşturması bakımından isabetli olmuştur.

İlgili yasaya göre üretici tütünleri yazılı sözleşme esaslı veya açık artırma yöntemiyle alınıp satılacak, 2002 yılından itibaren devletin destekleme alımları sona erecektir. Tütün mamulleri üretmek isteyen teşebbüslerin, yıllık üretim kapasitesi tek vardiyada, sigara için 2 milyar adet, diğer tütün mamulleri için ise 15 bin tondan az olmayan tütün hazırlama bölümleri dahil tam ve yeni teknoloji ile tesis kurmaları zorunlu olacak, bu şartı yerine getirenler ise ürettikleri tütün mamullerini serbestçe satabilecek, fiyatlandırabilecek ve dağıtabilecektir. Tütün mamülü üretmek ve satmak isteyenler Kurum'dan uygunluk belgesi alacaklardır. Marka bazında sigara üretimi için yıllık en az 2 milyar adet, diğer tütünler için yıllık en az 15 bin ton üreten teşebbüsler, aynı markadan olmak üzere serbestçe ithalat yapabilecek, fiyatlandırabilecek ve satabileceklerdir. Bu koşulları yerine getirmeyenlerce yapılacak sigara ve tütün mamulleri ithalatı ithal edilen ürünün fiyatı ve yurt içinde pazarlanmasına ilişkin esaslar Bakanlar Kurulunca saptanacaktır. Tütün ve tütün mamullerinin ithalatında Kurul'dan uygunluk belgesi alınacaktır. Yasayla sigarada 2 milyar adet, diğer tütün ürünleri için 15 bin ton olarak belirlenen fiili üretim miktarı ölçüsü, beşinci takvim yılı sonuna kadar belirli oranda düşürülmekte, altıncı yıldan itibaren bu üretim miktarlarını sifıra kadar indirmeye; tütün ve tütün mamulleri, alkol ve alkollü içkilerin dış ticaretine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkili olacaktır. Daha önceki kanun tasarısında ve yeni yasada yer alan 2 milyar adetlik eşik pazarın yaklaşık %2'sine tekabül etmekte ve çok önemli bir eşik olarak görülmemektedir. Ancak bu eşik özellikle pazara yeni girecek olan küçük teşebbüsler açısından giriş engeli yaratmaktadır.

TEKEL'in KİT statüsünden çıkarılarak İktisadi Devlet Teşekkülü (İDT) statüsüne sokulmasını da öngören ilgili yasa bu kurumun özelleştirilmesi sürecini de başlatmaktadır.

3. ŞEKER SANAYİ

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan Şeker Kanunu Tasarısı, T.C. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü tarafından 14.12.2000 tarih ve 6349 sayılı yazı ile Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmiştir.⁶

Anılan Kanun'a göre, Şeker Kurulu, her şeker üreticisi tarafından üretilen şeker miktarını (kota) yurt içi talep ve fabrikaların kapasiteleri ile geçmiş yıllardaki günlük işleme kapasiteleri ve üretim miktarlarına göre tespit edecektir. Ayrıca, Kanun ile yeni fabrika kurulabilmesi ve/veya mevcut fabrikaların kapasitelerini artırabilmeleri için kota temin etmeleri zorunlu kılınmaktadır.

Şeker piyasasına doğrudan etkide bulunacak kararlar alması öngörülen Şeker Kurulu'nda, pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin temsilcilerinin bulunmasının sakıncalı olacağı düşünülmektedir. Şöyle ki, Şeker Kurulu'nda şeker fabrikalarının genel müdür, başkan veya yönetim kurulu üyesi olmak üzere birer üyeyle temsil edilecek olması hususu, özellikle pazarda faaliyet gösteren rakip teşebbüslerin bir araya gelerek mal veya hizmetin arz veya talep miktarının veya bunların piyasa dışında belirlenmesi gibi Rekabet Kanunu'nda yasaklanmış bir hükmün varlığı ile çelişmektedir. Aynı şekilde, rakip şirketlerin yeni şirketlerin kotalarının belirlenmesi veya mevcut bir firmaya kota tahsis edilmesi gibi bir konuda söz sahibi olacak olması da sakıncalı bir durumdur. Nitekim, Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'nın (ATAD) "RTT", "Decoster" ve "Lagauche/Evrard" davalarında aldığı kararlarda şu prensip benimsenmiştir: "Düzenleyici görevlerle donatılan bir kuruluş, piyasada mal ve hizmet üreten teşebbüslerden bağımsız olmalıdır." ATAD'ın aldığı kararda, sahip olduğu tekellerle birlikte piyasayı düzenlemeye yetkili olan bir kuruluşun, sağlıklı bir rekabet ortamının oluşması ve gelişmesi bakımından kesinlikle piyasada faaliyet göstermemesi gerektiğine işaret edilmektedir.

Bunlara ilave olarak, Kanun'da yer alan ve kotaların tespiti, tahsisi, iptali ve transferleri ile ilgili hususlar ve uygulamaya ilişkin denetimlerin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenleneceği göz önüne alındığında, bu süreçte Dış Ticaret Müsteşarlığının görüşünün

⁶ Bu Tasarı 19.4.2001 tarih ve 24378 sayılı Resmi Gazetede 4634 sayılı Şeker Kanunu olarak yayımlanıp yürürlüğe girmiştir.

alınmasının yanısıra, Rekabet Kurumunun da görüş belirtmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Aynı şekilde, 5 inci maddenin ilk paragrafında belirtilen şeker pancarı fiyatlarının her yıl şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenmesinin esaslarını çıkaracağı yönetmelik ile belirleyecek olan Bakanlığın, bu süreçte Rekabet Kurulu ile temas halinde olmasının da gerekli olduğu düşünülmektedir.

Tasarı'da Şeker Kurulu'nun 8 olan üye sayısı, yapılan değişiklikle 7 ye indirilmiş ve üyelerin oluşumu ölçütlerine bazı farklılıklar getirilmiştir. Buna göre, "sakaroz kökenli şeker üreten ve Türkiye'de sermayesi en fazla olan şirket"ten genel müdür düzeyinde bir üye yerine, "sakaroz kökenli şeker üreten ve sermayesi kamuya ait olan" şirketin göstereceği iki adaydan Bakanlar Kurulunun seçeceği 1 üyenin Şeker Kurulunda yer alacağı ifade edilmektedir. Kanunda Tasarıdaki aksine Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir üyenin Şeker Kurulunda bulunması hükmü yer almamaktadır. Kurul üyelerinin görev süresi için Tasarıda öngörülen 3 yıl Kanunda 5 yıl olarak düzenlenmiştir. Bu bilgiler sonrasında, Kanun tasarısı ile ilgili olarak yapılan ve Şeker Kurulu'nda pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin temsilcilerinin bulunmasının sakıncalı olacağı görüşü, Kanunda yer verilen Kurul oluşumu ile ilgili olarak ta geçerliliğini sürdürmektedir.

Halen sektörde pazar payları %20'nin üzerinde bulunan Konya, Kayseri ve Amasya şeker fabrikalarının özel fabrikalar olarak 6762 sayılı Şeker Kanununa tabi olmaları, bu fabrikalar için müdahaleci ve kısıtlayıcı bir durum arz etmektedir (şeker kanun tasarısının genel gerekçesinin 3. Paragrafı). Bu kanuna göre Türkiye'de üretilen şeker fiyatı Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenmektedir (uygulamada ilgili bakanlık belirliyor).

Nitekim, 13.08.1998 tarih ve 78/603-113 sayılı Kurul kararında Amasya Şeker Fabrikası, Konya Şeker Fabrikası ve Kayseri Şeker Fabrikası tarafından şikayet edilen Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin yüksek pazar payı ve kanunen sahip olduğu münhasır hakları ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesi anlamında ilgili pazarda hakim durumda bulunduğu; ancak bir KİT olan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin ilgili pazardaki faaliyetlerini, özellikle şekerpancarı alış fiyatını ve şeker satış fiyatını serbestçe belirleyemediği; şirketin bu faaliyetlerinin, kamu yararı gözetilerek, kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile ve 4054 sayılı Kanun anlamında birer "teşebbüs" olmayan Başbakanlık ve Bakanlıklar tarafından belirlenmekte olduğu şeklindeki tespitler çerçevesinde, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un hakim durumun kötüye kullanılması ile ilgili 6'ncı maddesinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesine yönelik bir önaraştırma yapılmasına gerek olmadığına oybirliği ile karar verilmiştir.

PERAKENDE TİCARET

Türkiye'de en hızlı gelişmekte olan sektörlerden biri perakendeciliktir. Perakende sektörü krizlerden en az etkilenen, pazar potansiyeli büyük olan ve amortismanının çok çabuk karşılandığı bir sektör olması nedeniyle yeni yatırımların yoğunlaştığı bir alan haline gelmiştir.

Rekabet Kurulu yaklaşık iki yıl süren İGTOD soruşturması sonucunda aldığı karar ile perakende sektöründe yaşanan gelişmeleri dikkate alıp çağdaş bir dağıtım sistemi olan distribütörlük sistemini benimseyerek sektörün yeniden yapılanmasına katkıda bulunmuştur. Söz konusu distribütörlük sisteminin tüm mal veya hizmetlerin bütün perakende satış noktalarına ulaşabilmesine, gereksiz stokların önlenmesine, tüketici talebine göre üretim planlamasının daha etkin yapılabilmesine ve dolayısıyla maliyetlerde azalma sağlayarak etkinliğin artmasına ve en önemlisi bu gelişmelerden tüketicilerin de yarar sağlamasına yol açması nedenleriyle, Rekabet Kurulu söz konusu sisteme, içerisinde bazı rekabet kısıtlamaları bulunmasına rağmen, yeşil ışık yakmıştır. Ancak söz konusu karar bazı ağır rekabet sınırlamalarını yasaklamaktan da geri durmamıştır.

1980'lerde ithalatın serbestleştirilmesiyle birlikte yabancı tüketim malları piyasaya girebilmiş, halkın bu ürünlere talebi artmıştır. Hükümetler 1985'ten itibaren büyük alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazalarının gelişimini yatırım teşvikleri yoluyla desteklemiştir. Ancak 1980 sonrası liberalleşme politikalarının perakende sektörüne yansımaları 1990'ları bulmuştur.

Değişimin 1990'lara rastlamasının nedenleri kısaca bu dönemde Avrupa'da Ortak Pazarla geçişle birlikte uluslararası açılımlar sonucu ve üye ülkelerin bir kısmında mevcut olan yeni mağaza açmayı sınırlayıcı düzenlemeler nedeniyle çokuluslu perakendecilerin Türkiye pazarına girmesi ve büyük sermayeli yerli şirketlerin risklerini dağıtmak amacıyla perakende sektöründe faaliyete geçmesidir.

Yabancı mağazalar, iyi tanımlanmış tasarım ve kavramlarını, yeni teknoloji ve işletme teknikleriyle, gelişmiş müşteri hizmetleri, büyük sermayeleri ve know-how'larını beraberlerinde getirirken, Türk perakendeciliğinde hem rekabeti artırıcı hem de eğitici bir rol oynamıştır. 1988'de Metro'nun, 1991'de Carrefour'un ve 1992'de Continent'in pazara girişiyle sektörde gözle görülür bir canlanma gözlenmiştir. Hipermarket ve süpermarket pazar payı 1997 yılı itibarı ile % 16'ya yükselmiştir.

Büyük mağazacılığın gelişmesinde sosyo-ekonomik yapıdaki değişimler de çok etkili olmuştur. Süregelen hızlı ekonomik büyüme, ülkede kişi başına düşen gelirin artmasına yol açmıştır. Gelir artışı beraberinde, araba sahipliğinin artmasına ve kredi kartı kullanımının yaygınlaşmasına neden olmuştur. Ayrıca kentsel nüfusun, çalışan kadın nüfusunun, endüstrileşmenin, teknolojinin ve eğitim düzeyinin artması ve mevzuatta yapılan iyileştirmeler bu gelişimi desteklemiştir. Bunların yanı sıra, toplumda marka, moda akımları ve kaliteli ürün bilinci gelişmiştir. Bu konuda görsel medyanın yaygınlaşması ve reklamlar önemli bir rol oynamıştır. İthalatın serbestleştirilmesi, lüks malların ithalatındaki kısıtlamaları kaldırmış ve tüketim pazarının kimliğini önemli ölçüde değiştirmiştir.

Bu değişim rahatlıkla perakendeciliğe yan sektörlerde meydana gelen canlılıkta gözlenebilmiştir. Yazılım hizmetleri veren işletmelerle, yazarkasa ve elektronik tartı aletleri, otomatik ambalaj ve etiketleme makinaları, alışveriş arabaları/sepetleri, raf sistemleri, ödeme ve satış noktası (POS) sistemleri üreticilerinin sayısı artmıştır. Yeni üretim teknolojileri Türkiye'deki gıda işleme ve dağıtımını da etkilemiştir. Soğutmalı ve bilgi işlem donanımlı kamyonlarla dağıtım başlamıştır.

1990'larda sayıları hızla artan büyük mağazalar, toplu alımların sağladığı avantajların, sahip olunan sermayenin büyüklüğü sayesinde hizmet kalitesinin yükseltilmesi gibi faktörlerle rekabet güçlerini artırmıştır. Artan rekabet koşullarında bazı küçük çaplı işletmeler kapanmış, bir kısmı da alım birlikleri kurarak güçlerini artırma yoluna gitmiştir. Anmar, İsmar, Karmar gibi bu birlikler, sektörde yeniden yapılanmanın yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Devlet eliyle işletilen Sümerbank, Gima, Migros gibi mağazalar ise, özelleştirme politikalarına paralel olarak 1984'te çıkarılan "Özelleştirme Yasası" ile devredilmiştir.

Türk perakendeciliği son dönemde yaşadığı temel değişimlere rağmen yine de geleneksel yapısını korumaktadır. Modern ve geleneksel yapı birbirinin yerini almak yerine beraber yaşamaya devam etmektedir.

1999 yılında Türkiye'de perakendecilik piyasasının büyüklüğü 40 milyar dolar civarındadır. 40 milyar dolar cironun 15 milyar dolar civarı "modern perakendecilik" olarak adlandırılan sektör tarafından karşılanmaktadır, çünkü 40 milyar dolara semt pazarları, el tezgahları gibi düzenli kayıt altında tutulamayan satış noktaları da dahildir. 1999 yılında modern perakendecilik anlamında 15 milyar dolar cironun % 52.3'ü bakkallar, % 31.3'ü zincir marketler, % 16.4'ü marketler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de perakendecilik sektörünün gelişmesinde birinci faktör; yabancı sermayeli dev perakende zincirlerinin Türkiye pazarına girmeye başlamasıdır. Avrupa'nın dev perakende zincirlerinin yeni pazar arayışına girmesinin arkasında iki önemli neden bulunmaktadır; Batı Avrupa'da kişi başına tüketim oranlarının istikrarlı bir yapıya kavuşması ve tüketimde yaşanan durağanlaşma ile yapılan mevzuat değişiklikleriyle hipermarketlerin iş yapma sahalarının sınırlandırılmasıdır. Avrupa'da piyasanın doygunluğu nedeniyle yeni birimler açmalarına izin verilmeyen büyük hipermarket zincirlerinin yeni halkaları Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere açılmaktadır. Sınırşırı perakendecilikte başı çeken ülkeler İngiltere, Fransa ve Almanya'dır.

Ülkemizde hızlı bir kentleşme yaşanması ve hipermarketlerin kurulmasına ilişkin sınırlayıcı düzenlemelerin bulunmaması nedeniyle hipermarketlerin üç ay gibi kısa bir sürede kâra geçebilmeleri Türkiye'yi gerek yabancı gerekse yerli sermayeli kuruluşlar açısından cazip bir pazar haline getirmiştir. Son dönemlerde aralarında yabancıların da bulunduğu bazı gruplar, 3 büyük ilin dışında, Anadolu'ya da yönelmiştir. Bir ilin alışveriş potansiyeli taşıyıp taşımadığı değerlendirilirken öncelikle iki etken gözönüne alınmaktadır. Birincisi, ilin nüfusunun 600 binden fazla olması; ikincisi ise milli gelirden aldığı payın yüksek düzeylerde olması. Yatırım kararını etkileyen diğer faktörler; çalışan kadın sayısının çok olması, eğitim düzeyinin yüksek olması ve özel oto sahipliğinin fazla olması olarak gösterilmektedir. Ayrıca perakendecilik sektöründe arsa maliyeti önemli bir unsur olarak ortaya çıktığı için Anadolu, ucuz arsa maliyeti nedeniyle tercih edilmektedir.

Alışveriş merkezlerinin sosyo-ekonomik statü gruplarına göre çekmeyi umduğu asıl gelir grubu orta gelirli kesimdir. Alışveriş merkezlerinin hedef kitlesinin ağırlıklı olarak oturduğu bölgelerin başında % 37.2 oranıyla Marmara bölgesi gelmektedir

Konuya tüketici açısından bakıldığında ise yüksek enflasyonun yaşandığı Türkiye'de tüketici en ucuz ve kaliteli malı nereden alabileceği konusunda çok zaman harcamaktadır, yani alışveriş maliyeti yüksektir. Hipermarketler tüketicilerin fiyat ve kalite konularındaki endişelerini azaltarak düşük fiyat, daha çok zaman ve seçenek avantajları sağlamaktadır. Son yıllarda tüketicinin satın alma önceliklerinde farklılaşma meydana gelmiş, bu farklılaşmada en önemli etkiyi alışveriş alışkanlıklarındaki değişim oluşturmuştur. Bu değişimin odağında ise, hipermarketleşme eğiliminin hızla yaygınlık kazanması yer almaktadır.

Avrupa'da hipermarketlerin payı % 24, Türkiye'de % 8.8; küçük ve büyük süpermarketlerin payı % 49, Türkiye'de % 10.4'tür. Bu rakamlar, Türkiye'de hipermarketlerin sayısının artacağını göstermektedir, ancak oranların kısa vadede Avrupa düzeyine gelmesi beklenmemektedir.

Perakendeciliğin daha fazla kurumsallaşmaya başlaması ve pazar yapısının bakkal, kasap, manav gibi küçük esnaftan büyük zincir mağazalara doğru değişmesi beklenmektedir. Fransa benzeri yasal düzenlemeler ile bakkalların rekabet açısından korunması amacıyla büyük alanlı mağazaların şehir dışına kurulması muhtemel bir yaklaşım olabilecektir, fakat bu yine de bakkal, manav, kasap gibi küçük esnafın pazar payının azalmasını engellemeyecektir. Çünkü kurumsallaşmış perakende firmaları "indirim mağazaları" formatında da çoğalmaktadır ve indirim mağazaları bakkallar için en ciddi rakip olma yolundadır. İndirim mağazaları küçük satış alanına sahip, az çeşit (günlük temel ihtiyaç maddeleri) bulunduran, dekorasyonda lüksten kaçınan, minimum bireysel hizmet verilen (self-servis; yani personel maliyetinin minimum olduğu), az sayıda markanın satıldığı ve dolayısıyla az sayıda üretici ile çalışılan karakteristiğe sahip olduğundan, kiraların düşük olduğu küçük hacimli dükkanlarda faaliyet göstermekte ve bu nedenle mahalle aralarındaki bakkallara rakip olmaktadır.

Sonuç olarak, rekabet perspektifinden perakende ticaret pazarındaki gelişmelere ilişkin değerlendirmeler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Değişen tüketici alışkanlıkları doğrultusunda hipermarketlerin uyguladığı düşük fiyat ve sunduğu hizmet tüketicinin yararındadır. Dünyada perakende sektöründeki gelişim de bu yöndedir.
- Bakkalların zincir marketlerin rekabetinden korunabilmesi için çözüm yollarından birinin, bakkalların biraraya gelerek toplu alım gruplarının oluşturulmasıdır. Toplu alım grupları oluşturulmasına 4054 sayılı Rekabetin Korunması hakkında Kanun'un 5 inci maddesi çerçevesinde değerlendirme yapılarak muafiyet tanınabilecektir. Nitekim Avrupa ülkelerinde de bakkalların biraraya gelerek toplu alım işbirliklerine muafiyet tanınmaktadır.
- Mevcut hiper ve zincir marketlerin yerinin değiştirilmesi maddi zorluklar nedeniyle istenen amaçları gerçekleştiremeyeceği gibi, mevcutların yerlerinin korunması da pazara yeni girecek firmalar için rekabet engeli yaratabilecek, her iki durumda da rekabet olumsuz etkilenebilecektir.
- Hipermarket sayısının çoğalmasını önlemek amacıyla yapılacak bu tip düzenlemeler, örneğin Fransa'daki gibi beklenenin aksine bir sonuç doğurabilir, Türkiye'de de yeni marketlerin

kurulmasına izin verilmemesi durumunda piyasada birleşme/devralmaların artmasına neden olabilir, Rekabet Hukuku mevzuatı açısından bu tür birleşme ve devralmalar pazarın yoğunlaşmamış yapısından dolayı bir hakim durum yaratmayacağından, işlemlere muhtemelen izin verilebilecek, ancak sonuçta pazarda teşebbüs sayısının azalması ve mevcut hipermarketlerin alım güçlerinin artması uzun vadede rekabeti olumsuz yönde etkileyebilecektir.

- Türkiye’de hiper ve zincir marketlerin pazar paylarının henüz yüksek olmadığı gözönüne alındığında, bu tür düzenlemelerin pazara giriş engeli yaratacağı ve pazarın dinamik ve yenilikçi yapısına zarar vererek, yabancı sermaye gelişini ve yeni yatırımları önleyebilecektir.

- OECD ülkeleri arasında perakende sektöründe yaşanan deregülasyon çabaları dikkate alındığında Türkiye’de bu durumun tersine tüketici aleyhine sonuçlar doğurabilecek düzenlemelerin yapılması dünyadaki gelişmelerin aksine bir politikanın izlenmesine yol açabilecektir.

- Perakende ticaret pazarında yoğunlaşmaların artmasıyla birlikte ortaya çıkan hipermarket ve zincir marketlerin alım gücü, orta ve uzun vadede hem perakendecilere mal sağlayan üreticiler açısından hem de tüketiciler açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir. Dolayısıyla bu sektördeki gelişmeler yakından takip edilmelidir.

SERBEST MESLEKLER/UZMANLIK GEREKTİREN HİZMETLER

Meslek kuruluşları T.C. Anayasası'nın 135'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişilikleridir.

Anayasaya göre, meslek kuruluşları doğrudan doğruya kamu kurumu değil, kamu kurumu niteliğinde sayılmışlardır. Meslek kuruluşları kamu kurumları gibi belli bir veya birkaç hizmeti yürütmekle görevli olmadıkları gibi, belli bir hizmetle sınırlı olarak da faaliyet göstermezler. Bunlar belli bir meslekte çalışan insanların ortak gereksinimlerini karşılamak üzere faaliyet gösterirler. Ayrıca, kamu tüzel kişiliğini haiz Birlikler ve bunlara bağlı meslek odaları Anayasa'da belirtilen çerçevede tüzük ve yönetmelik şeklinde düzenleyici işlemlerde bulunabilmektedir.

Kanunla kurulan meslek kuruluşlarının organları, kendi üyeleri tarafından ve yargı gözetimi altında seçilir. Dolayısıyla merkezi idarenin meslek kuruluşlarının organlarının seçimi ve işbaşına getirilmesinde bir yetkisi yoktur.

Meslek kuruluşları zorunlu üyelik esasına dayanan kuruluşlardır. Bir başka deyişle, bu kuruluşlara üye olmadan belli bir mesleki faaliyeti icra etmek mümkün değildir. Ancak Anayasa bu kurala bir istisna getirmiştir. Buna göre, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz.

Serbest meslek faaliyetleri kural olarak iktisadi faaliyet kabul edilmektedir. Serbest meslek sahiplerinin rekabeti kısıtlayıcı uygulamaları ise bireysel davranışlardan çok toplu davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır. Serbest meslek mensuplarının, birlikleri aracılığıyla yaptığı uygulamalar arasında rekabeti sınırlayıcı olanlarının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Bu uygulamalar arasında, birliklerin kendi üyelerine ait hizmetlere ilişkin ücretleri tespit ederek bunlara uyma zorunluluğu getirmeleri en yaygın uygulamadır. Kamu kurumu niteliğindeki pek çok "meslek birliğine", kuruluş kanunları ile üyelerinin hizmetleri karşılığında talep edecekleri ücretleri belirleme yetkisi verilmektedir.

507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanunu'nun 125'inci maddesi Esnaf Odalarına ücret ve tarife belirleme yetkisi vermektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 168'inci maddesi, Adalet Bakanlığı'nın onayı ile Barolar Birliğine ücret tarifesi belirleme yetkisi vermektedir. Bu tarife avukatların asgari ücret tarifesidir.

Anılan Kanun'un 164'ncü maddesine göre avukatlar bu asgari ücretlerden daha "aşağı" ücretlerle dava alamazlar; aksine hareket disiplin cezasını gerektirir.

3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebe Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun 46'ncı maddesi meslek mensuplarının hizmetlerine karşılığı olan ücretin asgari miktarının tarife ile belirleneceğini ifade etmektedir.

6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu'nun 28'inci maddesinin değişik 2'nci fıkrası Türk Tabipleri Birliği'ne "tabib tedavi ücretlerinin" asgari miktarını düzenleme yetkisi vermiştir.

3224 sayılı Türk Dış Hekimleri Birliği Kanunu'nun 11'inci maddesinin (f) bendinde Oda Yönetim Kurulu'nun görevleri arasında, "faaliyet alanı içerisinde uygulanacak asgari muayene ve tedavi ücret tarife tekliflerini düzenleyip, Birlik Merkez Yönetim Kuruluna göndermek" olduğu belirtilmiştir.

15.05.1987 tarih ve 19461 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun 3'ncü maddesinin (c) bendi, gerek görüldüğünde özel sağlık kuruluşlarının her türlü ücret tarifelerinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca onaylanacağını belirttiğinden sonra, kamu kurum ve kuruluşlarına ait sağlık kuruluşları veya sağlık işletmelerinde verilen her türlü hizmetin ücretlerinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit ve ilan edileceğini düzenlemiştir.

Bir diğer meslek birliği ise 6235 sayılı Kanun ile kurulmuş olan Türk Mimar ve Mühendisleri Odaları Birliği'dir. Söz konusu Kanun'da ücrete ilişkin herhangi açık bir hüküm bulunmamaktadır. Konuya ilişkin bir soruşturma halen sürdürülmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlardan bazıları kanunla verilen ücret belirleme yetkisini kullanırlarken, TMMOB örneğinde olduğu gibi bazıları ise Kanunlarında açık bir hüküm bulunmamasına rağmen ücret belirlemektedir. Verilen örnekte olduğu gibi serbest meslek mensuplarının birlikleri aracılığıyla yaptığı uygulamalar arasında rekabeti sınırlayıcı olan uygulamaları 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilecektir.

Öte yandan, konuya ilişkin AB tecrübesi de asgari ücret uygulamalarının hizmet kalitesinin artırılması veya serbest meslek faaliyetinde bulunanların mesleği gereğince yerine getirmeleri sonucunu doğurmadığına ve benzer birliklerin yasalarla çoğaltılmasının kamu yararı getirmeyeceğine işaret etmektedir.

Sonuç olarak, serbest meslek mensupları arasında rekabeti ortadan kaldıran bu uygulamalara son verilmelidir. Bunun için öncelikle açık bir yasal dayanağı olmayan ücret belirlemeye yönelik tüzük, yönetmelik, sirküler gibi meslek örgütleri düzenlemeleri derhal yürürlükten kaldırılmalı, kaynağını bir yasadan alan düzenlemeler için ise, süratle söz konusu yasaların değiştirilmesi yoluna gidilmelidir.

**İLK İNCELEME, ÖNARAŞTIRMA VEYA SORUŞTURMA SONUCUNDA
2000 YILINDA NİHAİ KARARA BAĞLANAN BAŞVURULAR**

NO	BAŞVURU TARİHİ	SEKTÖR	BAŞVURU KONUSU	KARAR
1	02.12.1997 26.01.2000	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Ekmek mayası pazarında faaliyet gösteren maya fabrikalarının gizli anlaşma yaparak fiyat birliği sağladıkları, aynı zaman ve oranda zam yaptıkları ve bölge paylaşımı içinde buldukları.	27.06.2000, 00-24/255-138 Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş., Özmaya San. A.Ş., Saf Maya San. A.Ş., Mauri Maya San. A.Ş. ve Ak Maya San. ve Tic. A.Ş.'nin aralarında fiyat tespiti ve pazar paylaşımı yaparak 4054 sayılı yasaı ihlal ettikleri iddiası ile açılan soruşturma sonucunda, taraflara 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmeleri nedeniyle idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.
2	21.01.1998 25.05.2000 02.06.2000	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Meşrubat sanayi şirketlerince hiper ve süpermarketlere uygulanan fiyat ve promosyonlar nedeniyle bakkalların haksız rekabete maruz bırakıldığı.	27.06.2000, 00-24/251-136 Türkiye Coca Cola Grubu ve Fruko Tamek Grubu'nun meşrubat üreticilerine yönelik olarak ayrımcı fiyat ve satış koşulları uygulamaları, miktar kısıtlaması ve fiyat tespiti iddialarını taşıyan şikayet üzerine yapılan önaraştırma sonucunda; meşrubat üreticisi firmaların bakkallara belirli fiyatın altında satmama koşulu ile mal verdiklerine ilişkin iddianın, Fruko Tamek grubunun anlaşmalarına yönelik önaraştırma kararı uyarınca yürütülmekte olan önaraştırma kapsamında incelenmesine ve "arızın kontrolü" ve "ayrımcılık" iddialarına ilişkin olarak, soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
3	22.01.1998	Basın Yayın	Satel Sabah Prodüksiyon A.Ş. ve DTV Haber ve Görsel yayıncılık A.Ş.'nin Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş.'yi kurmaları suretiyle hakim duruma gelmeleri ve bu durumu kötüye kullanmaları.	01.02.2000, 00-47/41-19 DTV Haber ve Görsel Yayınlar A.Ş., SATEL Sabah Televizyon Prodüksiyon A.Ş., BİMAŞ Birleşik Medya Pazarlama A.Ş., PRİME Medya Filmcilik ve Reklamcılık San. A.Ş. ve MEPAŞ Medya Pazarlama A.Ş. haklarında açılan soruşturma sonucunda; 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği belirlenen SATEL A.Ş. ve DTV A.Ş.'ne para cezası verilmesine karar verilmiştir.
4	11.02.1998 13.02.1998	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	İlaç ve Kimya İşverenler Sendikası Yönetim Kurulu tarafından hazırlanarak imza altına alınan ve satış koşullarını belirleyen protokolün, RKHK'ü ihlal ettiğine ilişkin başvuru.	12.01.2000, 00-2/11-5 İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenler Sendikası (İEİS) Yönetim Kurulu'nun 19.12.1997 tarih ve 102 sayılı Kararı'nın 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiaları üzerine yapılan soruşturma sonucunda; Kanun'u ihlal eden uygulamaları tespit edilen İEİS'e para cezası verilmesine karar verilmiştir.
5	27.02.1998	Basın Yayın	Mepaş Medya Pazarlama A.Ş.'nin Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş.'yi piyasa dışına çıkarmayı amaçlayan fiyat uygulamaları.	01.02.2000, 00-4/41-19 (Bu kararın içeriği 3 numaralı kararda verilmiştir.)
6	04.03.1998	Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	Oyak Renault Fabrikaları A.Ş. ve Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin hakim durumunu kötüye kullanması.	02.11.2000, 00-42/453-247 Renault markalı otomobillerde kullanılan yedek parçalar pazarı ve kullanılmamış otomobil satış pazarında MAİS tarafından, "yetkili satıcılık sözleşmesi" ve buna ilişkin eylemler ile Kanun'un 4'üncü maddesinin açıkça ihlal edildiğine, "yetkili satıcılık" sözleşmesine menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, bu sözleşmenin 1998/3 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyeti kapsamında olmadığına ve bireysel muafiyet de tanınamayacağına; ancak Rekabet Kurulu'nun öngördüğü koşulların yerine getirilmesi kaydıyla grup muafiyetinden yararlanabileceğine; diğer yandan MAİS'in "yetkili atelyelik" sözleşmelerine de menfi tespit belgesi verilemeyeceğine ve Kurul tarafından öngörülen koşullar çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasına; MAİS'e

				4'üncü maddeyi ihlalden ve bildirimde bulunmamasından dolayı Kanun'un 16'ncı maddesi uyarınca para cezası verilmesine ve ayrıca, 4054 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi birinci fıkrası çerçevesinde, ihlale son verilmesi yönünde yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışların ilgili taraflara bildirilmesine karar verilmiştir.
7	06.03.1998	Optik Aletler	Sesa Dış Ticaret Ltd.Şti. "Police, Sting, Vogart" markalı gözlüklerinin paralel ithalatına engel olunması.	06.11.2000, 00-44/472-257 Sesa Dış Tic. Ltd. Şti. Tarafından markalı güneş gözlüklerinin paralel ithalatına engel olduğu yönündeki iddialara ilişkin olarak: Paralel ithalata engel olunamayacağına; bununla beraber, Türkiye'de piyasaya sunulmuş olan markalı bir malın yasal olmayan bir şekilde üçüncü kişilerce yurda sokulması halinde marka sahibinin veya yetkili satıcının yasal haklarını kullanmasının paralel ithalatın engellenmesi ve dolayısıyla rekabet ihlali olarak değerlendirilemeyeceğine; Sesa ve Charme Lunnette S.R.L.'in paralel ithalatın engellenmesi kastının bulunmadığına; Sesa ile De Rigo S.p.A. arasında rekabeti engelleme amacı taşıyan sözlü bir anlaşmanın varlığına ilişkin yeterli bilgi ve belgenin elde edilemediğine; dolayısıyla, 4054 sayılı Kanun hükümlerine aykırı bir eylem bulunmadığından 4054 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesi gereği herhangi bir para cezasının uygulanmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
8	04.05.1998	Basın Yayın	Yaysat ve BBD'nin biraraya gelerek Biryay adı altında faaliyet göstermeleri, Biryay'ın piyasadaki hakim durumunu kötüye kullanması.	17.07.2000, 00-26/292-162 BBD Birleşik Basın Dağıtım A.Ş., YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş. ve bu iki teşebbüsün kurduğu BİRYAY Birleşik Basın Yayın Dağıtım A.Ş.'nin faaliyetleri ile 4054 sayılı yasayı ihlal ettikleri isnadı ile yapılan soruşturma sonucunda; taraflara idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.
9	04.05.1998	Basın Yayın	Sabah, Hürriyet ve Milliyet Gazetelerinin teşebbüs birliği oluşturarak birlikte fiyat tespit etmeleri.	17.07.2000, 00-26/291-161 Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazetelerinin uyumlu eylem yoluyla satış fiyatlarını tespit ederek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri isnadı ile yapılan soruşturma sonucunda; Kanun'u ihlal ettikleri tespit edilen Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Milliyet Gazetecilik A.Ş., Simge Yayıncılık ve Dağıtım A.Ş. ve Sabah Yayıncılık A.Ş.'ye idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.
10	08.05.1998	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Türk Eczacılar Birliği (TEB) ve bazı bölge Eczacı Odalarının talep miktarlarını ortak tespit etmek suretiyle rekabeti sınırlamaları.	18.09.2000, 00-35/393-220 Türk Eczacıları Birliği (TEB) 31. Dönem 1. Başkanlar Danışma Kurulu Toplantısı sonucunda ve TEB 31. Olağan Büyük Kongresi'nde alınan kararların 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği isnadı ile TEB hakkında yürütülen soruşturma sonucunda; TEB 31inci Dönem 1'inci Başkanlar Danışma Kurulu Toplantısı'nda alınan kararın ve bu karar doğrultusundaki TEB eylemlerinin ve TEB 31'inci Olağan Büyük Kongresi'nde alınan sürşarjla ilgili karar doğrultusunda Eczacı 'a İzmir Eczacı Odası tarafından verilen cezanın TEB tarafından onaylanması uygulamasının, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesi kapsamında olması nedeniyle TEB hakkında idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.
11	25.08.1998	Gıda Ürünleri ve İçecekler	23.01.1997 tarihinde Pepsi-Cola Servis Dağıtım A.Ş. ile akdedilen sözleşmede yer alan şartların 4054 sayılı Yasaya aykırı olduğundan bahisle, sözleşmenin geçersizliğinin tespiti talebi.	10.02.2000, 00-06/53-25 Gumpir Plaza şirketi ile Pepsi-Cola Servis ve Dağıtım A.Ş. arasında akdedilen sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğu iddiasına yönelik ilk inceleme sonucunda; bir önaraştırma yapılmasına veya doğrudan bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine karar verilmiştir.

12	01.10.1998 08.10.1998 22.10.1998	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Süt firmalarının ihalelerde ve nihai satışta anlaşarak uyumlu eylem yoluyla rekabeti kısıtladıkları iddiaları.	23.03.2000, 00-11/109-54 Süt firmalarının fiyat anlaşması yaparak rekabeti kısıtladıkları iddialarına yönelik olarak, bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.
13	27.01.1999	Diğer	CNR Uluslararası Fuarçılık A.Ş.'nin düzenlediği TATEF Metal İşleme Fuarına katılım şartlarına ilişkin şikayet.	20.10.2000, 00-40/443-243 (a) CNR Uluslararası Fuarçılık A.Ş. tarafından, 1997, 1998 ve 1999 yılları katılım sözleşmeleri ile, rakip fuar organizatörlerinin başarılı bir fuar düzenleme olasılığının kısıtlanması ve fuara katılan firmaların başka bir fuarda ürünlerini sergilemelerine engel olunması suretiyle katılımcı firmalar arasındaki rekabetin bozulması nedeniyle; (b) TİAD tarafından, üyelerinin başka fuara katılmalarını engellemek suretiyle, üyeleri ile diğer teşebbüsler arasındaki rekabetin ve üyelerin yalnızca TATEF'e katılması neticesinde rakip organizatörlerin başarılı bir fuar düzenleme olasılıklarını kısıtlayarak fuar organizatörleri arasındaki rekabetin bozulmasına yol açacak davranışlarda bulunması nedeniyle; Kanun'un 4 üncü maddesinin ihlal edildiğine ve Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince cezalandırılmalarına; 1997/6 sayılı Tebliğ gereğince Kurul'a bildirilmemiş olan anlaşma ve karar nedeniyle CNR ve TİAD'ın ayrıca Kanun'un 16'ncı maddesinin birinci fıkrası gereğince cezalandırılmalarına; 4054 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde her iki kuruluşa da ihlale son vermeleri yönünde yerine getirmeleri ya da kaçınmaları gereken davranışların bildirilmesine karar verilmiştir.
14	26.03.1999	İnşaat, çimento ve diğer inşaat malzemeleri	İsdemir ve Kardemir'in ürünlerinin tümünün bazı haddehaneler tarafından alınıp, inşaat demiri piyasasında keyfi fiyat artışlarının organize edilmesi.	19.09.2000, 00-35/385-215 İskenderun Demir Çelik A.Ş. ile Karabük Demir Çelik San. Tic. A.Ş. tarafından 4054 sayılı yasanın ihlal edildiği iddiası çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
15	06.04.1999	Ulaştırma	Zihni Gemi İşletmeleri A.Ş.'nin CVRD Firmasını şikayeti.	11.07.2000, 00-26/275-153 Companhia Vale Do Rio Doce firmasının Erdemir A.Ş.'nin demir cevheri ve peleti taşınması ihalesinde, hammadde sağlayıcısı olarak sahip olduğu hakim durumu aşırı fiyat indiriminde bulunarak kötüye kullandığına ilişkin şikayet başvurusu hakkında; bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
16	08.04.1999	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Mc. Donald's Rest. A.Ş. ve Mc. Donald's Corporation ve Serlog Lojistik Dış Tic. Ltd. Şti.'ne yönelik marka içi rekabetin ortadan kaldırıldığı, fiyatların belirlendiği ve eşit durumdakilere farklı şartların uygulandığı iddialarını taşıyan şikayet.	24.02.2000, 00-8/70-32 Güneri Gıda tarafından öne sürülen Mc Donald's Corporation ve Serlog firmaları tarafından markaiçi rekabetin tamamen ortadan kaldırıldığı, satış fiyatlarının McDonald's A.Ş. tarafından belirlendiği ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulandığı iddialarına ilişkin olarak: Adı geçen teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına; McDonald's A.Ş.'nin franchise alanlarla yapmış olduğu İşletme Lisans Anlaşması (franchise anlaşması) için Menfi Tespit/Muafiyet talebine ilişkin olarak: Söz konusu işletme lisans anlaşmasınının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırılıklar içermesinden dolayı menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, anlaşmaya bu haliyle bireysel muafiyet de tanınamayacağına; ancak, sözleşmedeki muafiyet verilmesine engel teşkil eden 24 ay süreli rekabet etme yasağı 12 aya indirilmiş olduğundan, standart sözleşmenin bu son haliyle grup muafiyeti kapsamında olduğuna karar verilmiştir.

17	07.05.1999	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Mepa Meşrubat Pazarlama A.Ş. nin Çanakkale ilindeki uygulamalarına yönelik şikayet.	16.05.2000, 00-18/176-94 MEPA Meşrubat Pazarlama ve Dağıtım Tic. A.Ş. tarafından mal verilmeyerek Çanakkale Bölge Bayisi Yurdatap Meşrubat San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin pazar dışına itildiği iddiasına yönelik bir önaraştırma yapılmasına veya doğrudan bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
18	16.06.1999	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	ADER bünyesindeki yerli dağıtım şirketlerinin ATAŞ rafinerisinden ürün alamamaları.	19.09.2000, 00-35/384-214 Anadolu Tasfiyehanesi A.Ş. (ATAŞ)'nin ortaklarının, Akaryakıt Ana Dağıtım Şirketleri Derneği (ADER) bünyesindeki akaryakıt dağıtım şirketlerine ürün arzını reddetmek suretiyle 4054 sayılı yasayı ihlal ettikleri iddiası çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
19	30.06.1999	Ulaştırma	Zihni Gemi İşletmeleri A.Ş.'nin SAMARCO ve SAMITRI Firmasına ilişkin şikayeti.	11.07.2000, 00-26/276-154 Samarco/Samitri firmasının Erdemir A.Ş.'nin demir cevheri ve peleti taşınması ihalesinde, hammadde sağlayıcısı olarak sahip olduğu hakim durumu aşırı fiyat indiriminde bulunarak kötüye kullandığına ilişkin şikayet başvurusu hakkında; bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
20	08.07.1999	Maden ve Madencilik	Eti Holding A.Ş.'nin bor pazarındaki hakim durumunu kötüye kullanması.	04.01.2000, 00-1/2-2 Eti Holding A.Ş.'nin bor pazarındaki hakim durumunu kötüye kullandığı iddiasına yönelik soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.
21	30.07.1999	Tekstil ve Hazır Giyim, Deri ve Deri Ürünleri	Uyar Şirketler Grubu'nun PTFE membranlı kumaş piyasasında rekabeti bozucu uygulamalarına ilişkin başvuru.	24.02.2000, 00-8/79-35 Uyar Şirketler Grubu'nun PTFE membranlı kumaş piyasasındaki rekabeti bozucu uygulamalarda bulunduğu iddiasına yönelik yapılan önaraştırma çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.
22	11.08.1999	Gıda Ürünleri ve İçecekler	.C. Kadirli Asliye Hukuk Mahkemesince Fruko, Tamek, Pepsi-Cola ve Yedigün ile ilgili olarak alınan ihtiyati tedbir kararının kaldırılması ve gerekli işlemin yapılması talebi.	04.07.2000, 00-25/258-140 Soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.
23	04.10.1999 tarihinden başlamak üzere muhtelif tarihlerdeki başvuru	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	İstanbul, Ankara, Bursa, Trabzon ve Balıkesir illerindeki akaryakıt istasyonlarının, kredi kartlı satışlardan alınan komisyon oranına ve promosyon faaliyetlerine ilişkin eylemleri.	Ön araştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
24	12.10.1999	İnşaat, çimento ve diğer inşaat malzemeleri	Soyak Grubunda yer alan Trakya Döküm San.ve Tic.A.Ş., Haymak Döküm ve Fitting San. ve Tic.A.Ş. ile Ekpaş Ekleme Parçaları Tic.A.Ş.'nin boru ekleme parçaları pazarındaki hakim durumlarını kötüye kullandıkları iddiası.	26.09.2000, 00-36/401-227 Soyak Grubu'nda yer alan Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş., Haymak Döküm ve Fitting San. ve Tic. A.Ş. ile Ekpaş Ekleme Parçaları Tic. A.Ş.'nin boru ekleme parçaları pazarındaki hakim durumlarını kötüye kullandıkları iddiası çerçevesinde bir ön araştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
25	12.10.1999	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Petrol Ürünleri İşverenleri Sendikası (PÜİS)'in, akaryakıt istasyonlarında kredi kartı ile yapılan satışlara komisyon uygulamasına ilişkin kararı.	18.09.2000, 00-35/392-219 Petrol Ürünleri İşverenleri Sendikası(PÜİS), Ankara Akaryakıt Satıcıları Derneği ve Türkiye Akaryakıt Bayileri Petrol ve Gaz Şirketleri İşveren Sendikası(TABGİS)'nin gerçekleştirdiği karar ve eylemlerle akaryakıt istasyonlarındaki kredi kartlı satışlarda kaldırılması yönünde faaliyetlerde bulunmalarına ilişkin olarak yapılan soruşturma sonucunda; eylem ve kararlarınının 4054 sayılı Kanun'un 4

				üncü maddesi kapsamında olduğu belirlenen söz konusu teşebbüs birliklerinden; PÜİS ve TABGİS'e idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.komisyon uygulanması ve promosyonların
26	13.10.1999	Basın Yayın	Birleşik Basın ve Dağıtım A.Ş. ile Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.'nin, 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 6 ncı maddelerini ihlal ettiklerine ilişkin başvuru.	14.12.2000, 00-49/529-291 Gazete ve dergi dağıtım piyasasında, birlikte hakim durumda bulunan BBD, BİRİYAY ve YAYSAT'ın, (a) sürekli olarak mal tedarik ettikleri son satıcılarına çeşitli şekillerde baskı yapmak yoluyla piyasaya yeni giren bir dağıtım şirketinin dağıttığı ürünleri bayilerine sokmamak, (b) gazete ve dergi yayıncılığı piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemlerde bulunmak suretiyle Kanun'un 6'ncı maddesini ihlal etmeleri nedeniyle, aynı Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince cezalandırılmalarına; ilgili pazarda yapılacak olan sözleşmelerin, münhasırlık sağlayan bir hüküm içermesi durumunda Rekabet Kurulu tebliğleri ile sağlanan muafiyetten yararlanamayacaklarına; gazete ve dergi satış büfelerinde, kiracının, "hangi dağıtım şirketten gelirse gelsin, mevzuata ve yasalara uygun gazete ve dergileri, makul bir ücret veya komisyon oranı karşılığında satmasını temin edecek" düzenlemelerin yapılması için ilgili Kurul kararının yetkili mercilere bildirilmesine karar verilmiştir.
27	14.10.1999	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Uzay Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin Snack diye adlandırılan mısır çerezi ve patates cipsi piyasasında rekabeti bozucu davranışlarına ilişkin başvuru.	29.02.2000, 00-9/89-44 Uzay Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin mısır çerezi ve patates cipsi (snack) pazarında rekabeti bozucu uygulamalarda bulunduğu iddiasına yönelik olarak yapılan önaraştırma sonucunda, soruşturma açılmasına gerek olmadığına; Frito-Lay Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ne 4054 sayılı kanunun 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince para cezası verilmesine; distribütörlük sözleşmesinin 2'nci ve 4'üncü maddelerinin 1997/3 sayılı "Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği" ile uyumlu hale getirilmesi kaydıyla bu sözleşmenin grup muafiyeti kapsamında değerlendirilebileceğine; bu koşulun yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 45 gün süre verilmesine;aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56'ncı maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağına, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve aynı Kanun'un 16 ve 17'nci maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine; karar verilmiştir.
28	21.10.1999	Elektrik, Elektronik	Elektromekanik cihazlar piyasasında bazı yabancı sermayeli Transformatör İmalatçıların hakim durumlarını kötüye kullanmak suretiyle, yerli imalatçıları piyasadan çıkartmaya çalışmaları hakkında başvuru.	20.06.2000, 00-23/232-125 ABB Elektrik San. A.Ş. ve Alstom Elektrik. A.Ş.'nin hakim durumlarını kötüye kullandıklarına ilişkin iddiaları taşıyan başvuru üzerine yapılan önaraştırma sonucunda, ilgili teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
29	03.11.1999	Ulaştırma	Ankara'daki dolmuş fiyatlarına yapılan zamlar hakkındaki şikayet başvurusu.	25.01.2000, 00-4/53-15 Ankara'da faaliyet gösteren minibüs işletmecilerinin, tekelleşmek ve aşırı fiyat uygulamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası üzerine yapılan ilk inceleme sonucunda, şehiriçi yolcu taşımacılığı ücretlerinin 507 sayılı Kanun'un yetkili kıldığı kuruluşlarca anılan Kanun çerçevesinde belirlenmesi ve ilgili pazarda şikayet edilenlerin hakim durumda bulunmaması nedenleriyle, 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 6'ncı maddelerine aykırılık oluşmadığı kanaatine varılarak bir önaraştırma yapılmasına veya doğrudan bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.

30	11.11.1999	Basın yayın	Star Televizyon Hizmetleri A.Ş. ve Teleon Reklamcılık Filmcilik SanTic.A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanunu ihlal ettiklerine ilişkin başvuru.	09.05.2000, 00-17/167-87 Star Televizyon Hizmetleri A.Ş. ve Teleon Reklamcılık Filmcilik San. Tic. A.Ş. aleyhine Prestij Müzik Yapım San. ve Tic. Ltd. Şti. vekilleri tarafından yapılan şikayete ilişkin olarak, şikayet edilen hususların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında olmaması nedeniyle, önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı.
31	15.11.1999	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Afyon ili merkez ilçede faaliyet gösteren 10 büyük ekmek fabrikası sahibinin biraraya gelerek kurdukları şirketle piyasada hakim duruma geldikleri, tekelleştikleri ve ekmek fiyatını tespit ettikleri iddiası.	03.08.2000, 00-29/314-181 Afyon ili merkez ilçesinde faaliyet gösteren 10 büyük ekmek fabrikası sahibinin biraraya gelip Afyon Ekmek, Un Mamülleri, Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.'ni kurarak ekmek piyasasının büyük kısmını ele geçirdikleri iddiası çerçevesinde bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
32	06.01.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	TEB bünyesinde alınan bir karar uyarınca, resmi kurumlara yapılan ilaç satışlarında eczanelerin aynı oranda iskonto uygulaması.	24.02.2000, 00-8/72-34 Türk Eczacılar Birliği (TEB) bünyesinde alınan bir karar uyarınca resmi kurumlara yapılan ilaç satışlarında eczaneler tarafından aynı oranda iskonto uygulanmasının empoze edildiğine ilişkin iddia ile ilgili olarak bir önaraştırma yapılmasına veya doğrudan bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.
33	13.01.2000	Telekom	TELSİM Mobil Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.'nin Telekomünikasyon piyasasındaki davranışlarında ihlal olup olmadığının anlaşılması için resen başlatılan önaraştırma.	30.05.2000, 00-20/198-107 Telsim Mobil Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.'nin bayiler ve distribütörlerle ilişkilerinin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiasına yönelik bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
34	01.02.2000	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Iams (Eukanuba) markalı kedi ve köpek mamalarının Türkiye distribütörü Propet Hayvan Ürünleri Ticaret Ltd. Şti.'nin mal vermeyi reddetmek suretiyle rekabeti ihlal ettiği iddiası.	18.04.2000, 00-14/138-70 Iams (Eukanuba) markalı kedi köpek mamalarının Türkiye distribütörü Propet Hayvan Ürünleri Tic. Ltd. Şti.'nin mal vermeyi reddetmek suretiyle rekabeti ihlal ettiği iddiasına yönelik bir önaraştırma yapılmasına veya doğrudan bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
35	04.02.2000	Makine ve Teçhizat İmalatı	Timken Europa GmbH'nin distribütörleri arasında ayrımcı uygulamalarda bulunmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.	10.10.2000, 00-38/419-235 Timken Europa GmbH tarafından, distribütörlerinden Original Equipment Services (OES) adlı firma lehine ve diğer distribütörler aleyhine ayrımcılık yapılarak 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği iddiasına yönelik olarak bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına, ayrıca Original Equipment Services (OES) hakkında bir önaraştırma yapılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.
36	27.03.2000	Eğitim	Gazi Üniversitesi Vakfı İktisadi İşletmesinin rekabeti engelleyici girişimleri.	23.05.2000, 00-19/191-103 Gazi Üniversitesi ile ilgili şikayet konusunun 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığına karar verilmiştir.
37	11.04.2000	Basın Yayın	Bilgin Yayıncılık A.Ş., Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Bursa Gazetecilik A.Ş. ve Olay Basın Yayın A.Ş.'nin hakim durumlarını kötüye kullanarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiklerine ilişkin başvuru.	05.09.2000, 00-33/356-200 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Sabah Yayıncılık A.Ş., Hakimiyet Gazetecilik Matbaacılık Ltd. Şti. ve Olay Basın ve Yayıncılık A.Ş.'nin fiyat indirimleri ile birlikte hakim durumlarını kötüye kullandıkları iddiası çerçevesinde bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
38	01.05.2000	Makine ve Teçhizat İmalatı	Arçelik A.Ş.'nin beyaz eşya piyasasında 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 6 ncı maddelerini ihlal ederek yan sanayinin gelişmesini ve kurumsal kimlik kazanmasını engellediği iddiası.	17.10.2000, 00-39/436-242 Arçelik A.Ş. beyaz eşya piyasasında 4054 sayılı Kanun'u ihlal ederek yan sanayinin gelişmesini ve kurumsal kimlik kazanmasını engellediğine yönelik Farplas Oto Yedek Parça ve İmalat A.Ş.'nin iddiasına yönelik bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.

39	Re'sen	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Fruko Meşrubat Paz. ve Tic.A.Ş., Pepsi-Cola Servis Dağıtım A.Ş. ile bu teşebbüslerin bayileri ve satış noktaları arasında akdedilen anlaşmaların 4054 sayılı Kanuna aykırı olup olmadığı.	04.07.2000, 00-25/259-141 Pepsi-Cola Servis Dağıtım A.Ş. ve Fruko Meşrubat Pazarlama ve Tic. A.Ş. ile bu teşebbüslerin bayileri ve satış noktaları arasında akdedilen anlaşmaların 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi kapsamında olup olmadığını belirlemek için yapılan önaraştırma sonucunda; her iki teşebbüs ile yeniden satıcıları arasında akdedilen anlaşmaların, 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi kapsamında olduklarına ve 1997/4 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyeti kapsamı dışında kaldıklarına, dolayısıyla bildirimde tâbi olmalarına karşın süresi içerisinde Kurul'a bildirimde bulunulmaması nedeniyle, sağlayıcı teşebbüsler Fruko Meşrubat Pazarlama ve Ticaret A.Ş. ve Pepsi-Cola Servis Dağıtım A.Ş. ile bu teşebbüslerin yönetim kurullarında görev alan kişilere Kanun'un 16 ncı maddesi uyarınca idari para cezası verilmesine; söz konusu anlaşmalardan yeniden satış fiyatının sağlayıcı tarafından tespit edilmesini öngören hükümlerin ve anlaşma süresinin belirli alım miktarı şartına (kota) bağlanmasını düzenleyen hükümlerin çıkarılması koşulu getirilmesine karar verilmiştir.
40	24.05.2000	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Ankara ilinde faaliyet gösteren bazı fırın sahipleri tarafından bakkal ve marketlerin paylaşıldığı ve ekmeği ucuz satmak isteyenlere yönelik baskı uygulandığı iddiaları	29.08.2000, 00-32/338-192 Ankara'da faaliyet gösteren bazı fırınlar tarafından 4054 sayılı yasanın ihlal edildiğine ilişkin şikayet başvurusu hakkında; Kanun'a aykırılığın oluşmadığına karar verilmiştir.
41	Re'sen	Tarım ve Hayvancılık, Orman Ürünleri, Su Ürünleri	Manisa, Tunçsan, Merko, Öztusan, Demko, Assan, Tukaş, Dardanel, Tat, Deneks, Akfa, Lezzo, Tamek, Tusan isimli teşebbüsler ile Bursa İli Karacabey İlçesi Üretici Birliği'nin domates alım ve satım fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanunu ihlal edip etmedikleri.	05.09.2000, 00-33/355-199 Manisa Gıda San. Tic. A.Ş., Tunçsan Salça Konserve Gıda San. Tic. A.Ş., Merko Gıda San. ve Tic. A.Ş., Öztusan Salça Konserve San. ve Tic. A.Ş., Demko Demirci Konservecilik A.Ş., Assan Gıda San. ve Tic. A.Ş., Tukaş Turgutlu Konservecilik A.Ş., Dardanel Enez Konserve San. A.Ş., Tat Konserve San. A.Ş., Deneks Gıda San. ve Dış Tic. A.Ş., Akfa Akpınar Zırai İstihsal ve Konservecilik A.Ş., Lezzo Gıda San. ve Tic. A.Ş., Tamek Gıda ve Konsantre San. A.Ş., Fide Konserve San. ve Tic. A.Ş. ve Bursa İli Karacabey İlçesi Üretici Birliği'nin domates alım ve satım fiyatlarını belirleyerek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası çerçevesinde, bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
42	Re'sen	Tarım ve Hayvancılık, Orman Ürünleri, Su Ürünleri	Manisa, Tunçsan, Merko, Öztusan, Demko, Assan, Tukaş, Dardanel, Tat ve Tamek isimli teşebbüslerin bezelye alım fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanunu ihlal edip etmedikleri.	03.08.2000, 00-29/313-180 Manisa Gıda San. Tic. A.Ş., Tunçsan Salça Konserve Gıda San. Tic. A.Ş., Merko Gıda San. ve Tic. A.Ş., Öztusan Salça Konserve San. ve Tic. A.Ş., Demko Demirci Konservecilik A.Ş., Assan Gıda San. ve Tic. A.Ş., Tukaş Turgutlu Konservecilik A.Ş., Dardanel Enez Konserve San. A.Ş., Tat Konserve San. A.Ş., Tamek Gıda ve Konsantre San. A.Ş., Fide Konserve San. ve Tic. A.Ş., Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş., Marmara Tarımsal Ürünleri Değerlendirme A.Ş. ve Fine Food Gıda San. ve Tic. İhr. İth. A.Ş.'nin bezelye alım fiyatlarını belirleyerek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
43	Re'sen	Tarım ve Hayvancılık, Orman Ürünleri, Su Ürünleri	Merko, Topkapı, Kerevitaş, Göztepe, Tekel, Martaş ve Tamek isimli teşebbüslerin ahududu alım fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanunu ihlal edip etmedikleri.	03.08.2000, 00-29/311-178 Merko Gıda San. ve Tic. A.Ş., Topkapı, Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş., Fine Food Gıda San. ve Tic. İhr. İth. A.Ş., Tekel Marmara Tarımsal Ürünleri Değerlendirme A.Ş., Tamek Gıda ve Konsantre San. A.Ş. ve Manisa Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin ahududu alım fiyatlarını belirleyerek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.

44	02.05.2000	Ulaştırma	Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. ve Riport Rize Limanı İşletmesi Yatırım A.Ş.'yi şikayet.	29.08.2000, 00-32/337-191 Riport Rize Limanı İşl. A.Ş. ile ilgili şikayet konusunda bir ihlalin sözkonusu olmadığına karar verilmiştir.
45	05.06.2000	Ulaştırma	İzmir Büyükşehir Belediyesi ve onun kuruluşları olan İZDENİZ ve İZULAS'ı şikayet.	12.09.2000, 00-34/368-206 İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait İZULAS'ın İzmir Körfezi'nde deniz yoluyla yolcu taşımacılığı pazarında maliyetin altında fiyat uygulayarak 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası çerçevesinde bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
46	12.06.2000	Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	Mais Motorlu Araçlar A.Ş.'yi şikayet.	25.07.2000, 00-28/299-168 MAIS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin ürünlerini sadece OMSAN A.Ş.'ne taşıtarak bu teşebbüsün rakipleri aleyhine rekabet engeli oluşturduğu, ayrıca nakliye bedellerini yüksek belirleyerek hakim durumunu kötüye kullandığı iddiasına ilişkin başvuru hakkında; bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
47	23.06.2000	Büro Makinaları ve Bilgisayar	Microsoft Corporation firmasının serbest rekabet ortamını bozarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiğine ilişkin başvuru.	23.11.2000, 00-46/488-266 AMD Elektronik Bilgisayar San. Tic. A.Ş. tarafından ithal edilen "Windows 98" program CD'lerinin satışının, üretici firma Microsoft Corporation tarafından adli makamlara yapılan başvurularla engellenmeye çalışıldığı; tüm dünya ülkelerinde 32 ila 35 ABD Doları fiyatla satılan bu ürünün, Türkiye'deki kullanıcılara 90 ABD Doları bedelle satıldığı iddialarına yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
48	27.06.2000	Finansal Hizmetler	Vakıf Leasing A.Ş.'nin zorunlu sigorta uygulaması.	26.09.2000, 00-36/400-261 Vakıf Leasing ile Özdamak Ltd. Şti. arasında imzalanan leasing sözleşmesinde, sigorta hizmetlerinin zorunlu olarak Vakıf Leasing şirketi ile aynı ekonomik birlik içerisinde yer alan Güneş Sigorta A.Ş.'nden alınmasının rekabeti ihlal ettiği iddiası çerçevesinde bir ön araştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
49	05.07.2000	Ulaştırma	Dekaş Denizcilik ve Kılavuzluk A.Ş. ve Med Marin Römorkaj A.Ş.'nin rekabeti ihlal ettiklerine ilişkin şikayet.	28.11.2000, 00-47/495-270 DEKAŞ Deniz Kılavuzluk A.Ş. ve Med Marin Denizcilik Römorkaj ve Eskort Hizmetleri Tic. Ltd. Şti. tarafından 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği iddiasına yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
50	16.08.2000	Basın Yayın	Anadolu Ajansı A.Ş.'nin, basın sektöründe hakim durumunu kötüye kullanarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiğine ilişkin şikayet.	12.09.2000, 00-34/369-207 Anadolu Ajansı A.Ş.'nin haber abonesi olan Akit Gazetesi'ne verdiği hizmeti durdurmasına yönelik şikayete ilişkin olarak bir önaraştırma ya da soruşturma yapılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
51	25.09.2000	Basım ve yayın	BETA Yayınevinin 4054 sayılı kanunu ihlal ettiğine ilişkin	21.12.2000, 00-50/536-298 Beta yayınevinin, "Akışkanlar Mekaniği ve Hidrolik" isimli kitabı YTÜ'ne satmayı reddederek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiasına yönelik olarak önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.
52	25.09.2000	Mobilya, Beyaz Eşya, Oyuncak, Spor Malzemeleri, Müzik Aletleri, Kuyumculuk	Arçelik A.Ş.'nin hakim durumunu kötüye kullanarak mal vermeyi reddettiği iddiası.	16.11.2000, 00-45/478-263 Arçelik A.Ş.'nin mal vermeyerek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiasına yönelik olarak bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.
53	18.10.2000	Maden ve madencilik	Eti Holding A.Ş.'nin, hakim durumunu kötüye kullanmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.	21.12.2000, 00-50/533-295 Eti Holding A.Ş.'nin, hakim durumunu kötüye kullanmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiasının reddedilmesine karar verilmiştir.

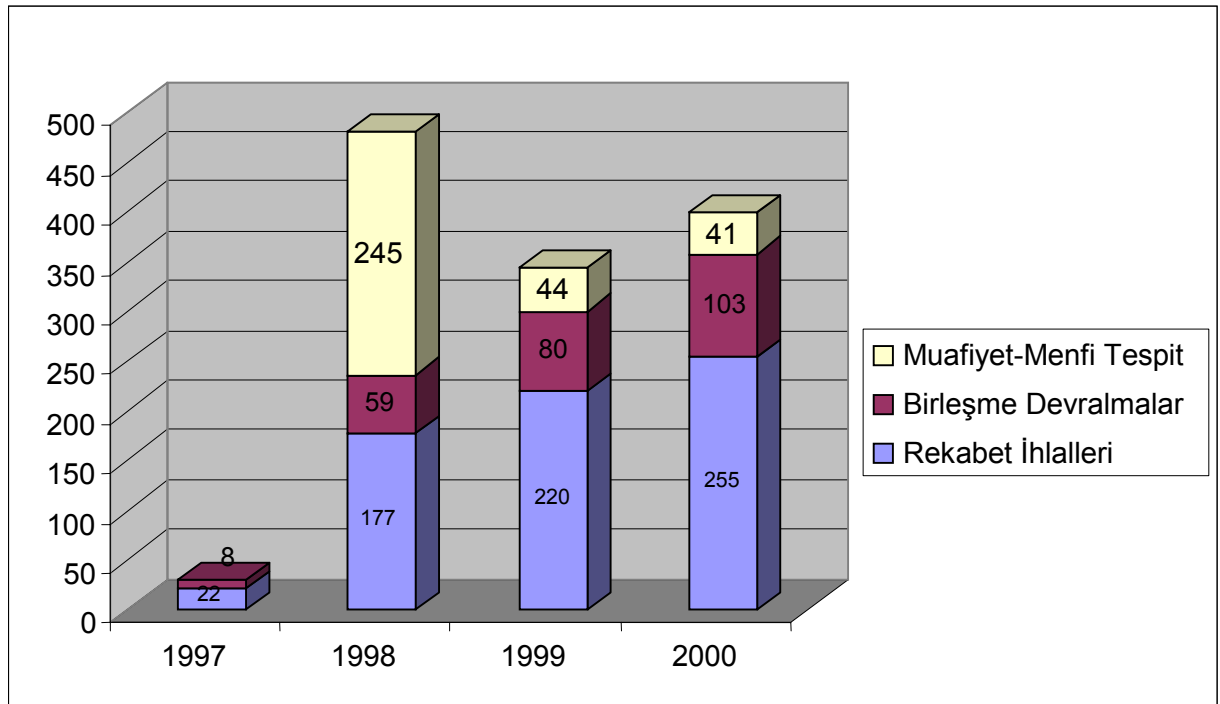
Tablo 1

Başvurular
5.11.1997-31.12.2000

		1997	1998	1999	2000	TOPLAM
Rekabet İhlali	Başvuru	22	177	220	255	674
	Sonuçlandırılan	9	44	306	263	622
Birleşme/ Devralma	Başvuru	8	59	80	103	250
	Sonuçlandırılan	5	52	76	101	234
Muafiyet/ Menfi Tespit	Başvuru	-	245	44	41	330
	Sonuçlandırılan	-	12	64	23	99
TOPLAM	Başvuru	30	481	344	399	1254
	Sonuçlanan	14	108	446	387	955

Şekil 1

Başvurular
5.11.1997-31.12.2000

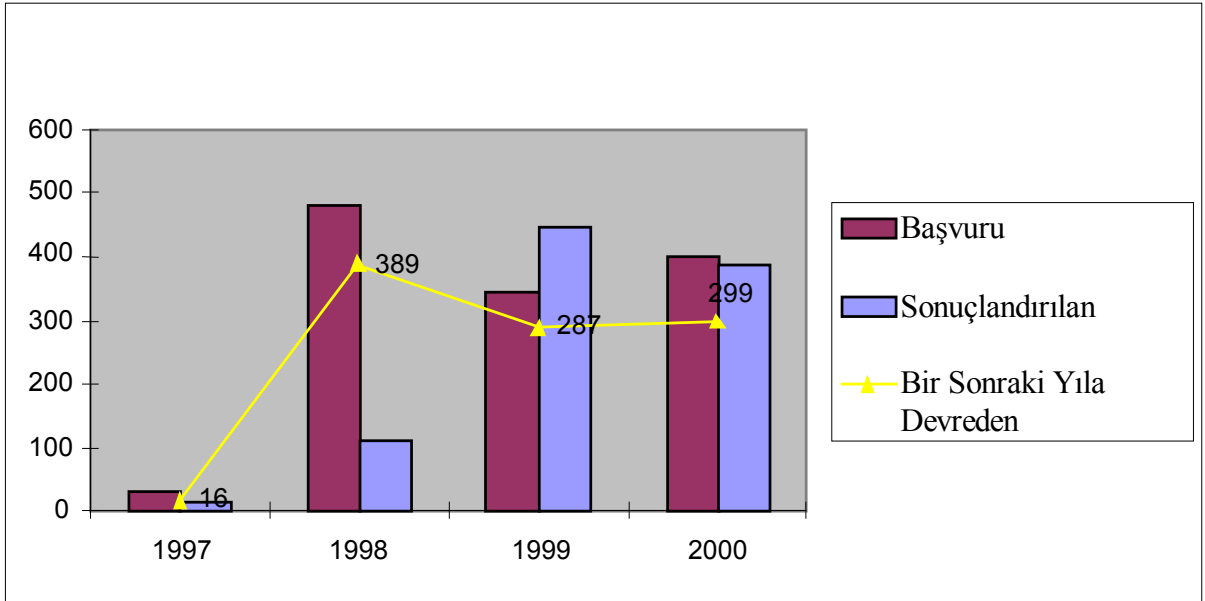
Tablo 2

Yıl Sonu
Dosya Durumu

	Başvuru	Sonuçlandırılan	Bir Sonraki Yıla Devreden Dosya
1997	30	14	16
1998	481	108	389
1999	344	446	287
2000	399	387	298

Şekil 2

Yıl Sonu
Dosya Durumu

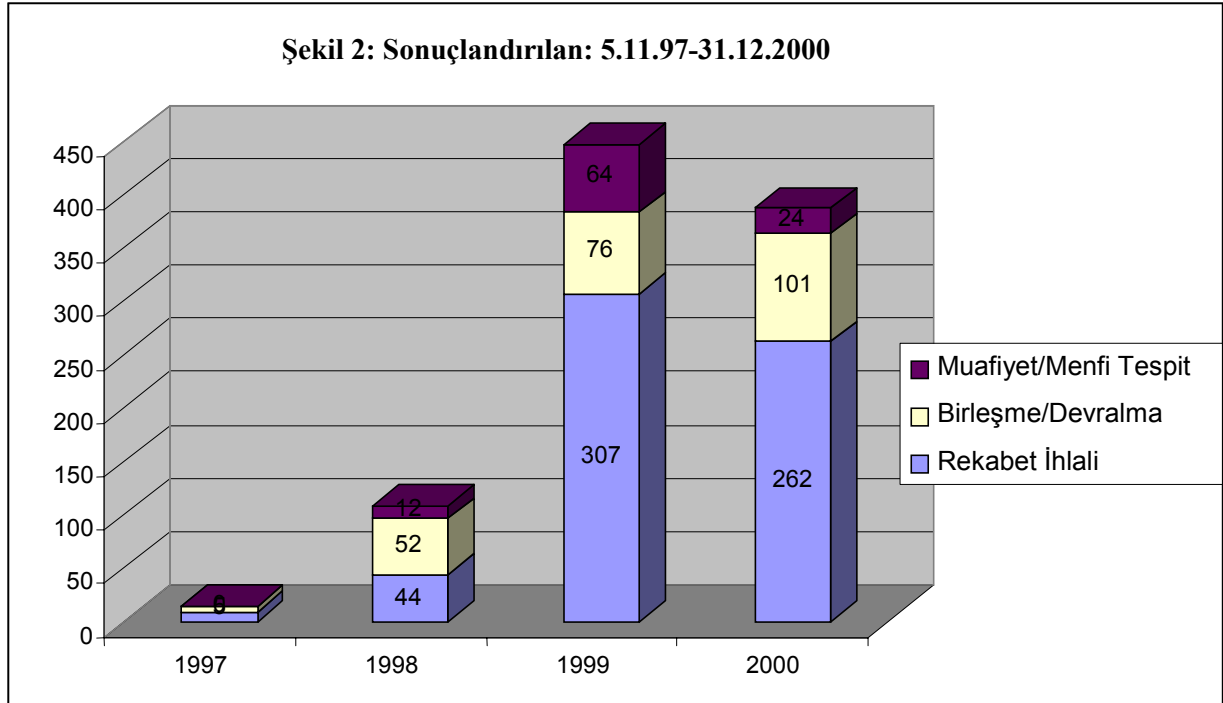
Tablo 3

Sonuçlandırılan
Rekabet İhlali Başvuruları
5.11.1997-31.12.2000

	İlk İnceleme veya Önaraştırma/ Soruşturma Sonucunda Nihai Karara Bağlananlar	Reddedilen veya İncelemeye Değer Görülmemeyerek Reddedilmiş Sayılanlar	Kanun Kapsamı Dışında Bulunanlar
1997	5	1	3
1998	5	36	3
1999	32	38	236
2000	53	62	147

Şekil 3

Sonuçlandırılan
Rekabet İhlali Başvuruları
5.11.1997-31.12.2000

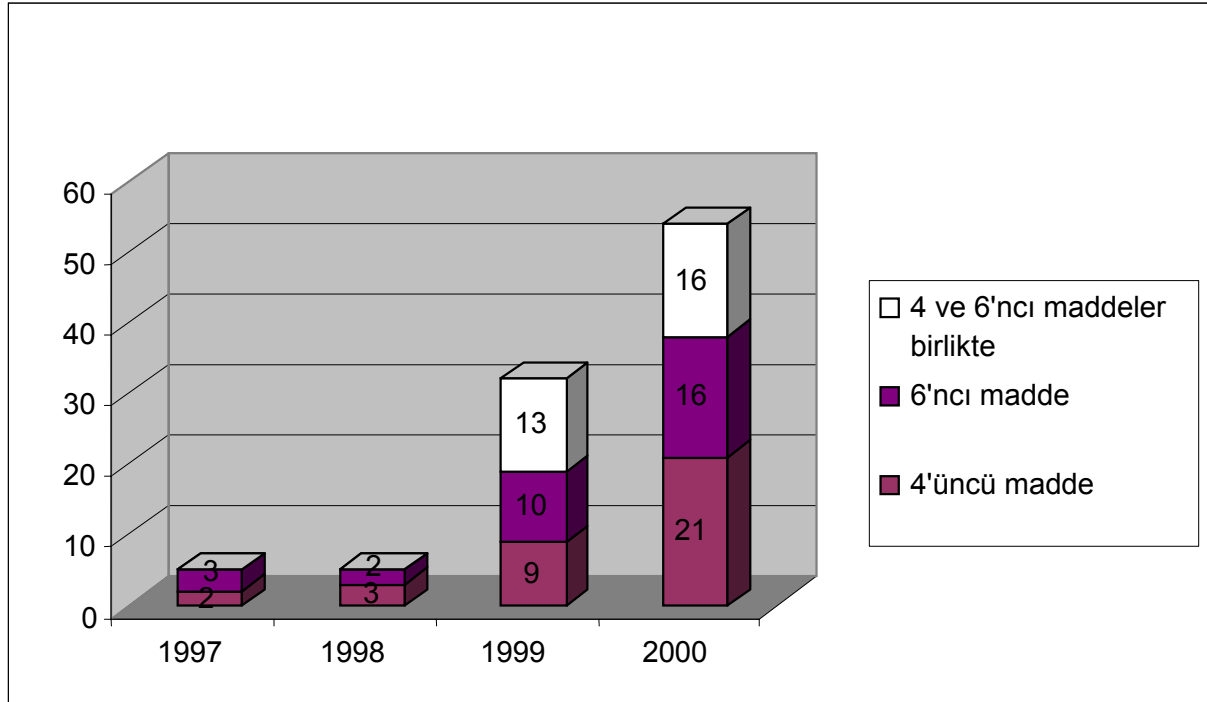
Tablo 4

İlk İnceleme veya Öneri/Soruşturma
Sonucunda Nihai Karara Bağlanan Dosyaların
İlgili Olduğu Maddelere Göre
Dağılımı

	4'üncü Madde	6'ncı Madde	4 ve 6'ncı Maddeler Birlikte	TOPLAM
1997	2	3	-	5
1998	3	2	-	5
1999	9	10	13	32
2000	21	16	16	53
TOPLAM	35	31	29	95

Şekil 4

İlk İnceleme veya Öneri/Soruşturma
Sonucunda Nihai Karara Bağlanan Dosyaların
İlgili Olduğu Maddelere Göre
Dağılımı

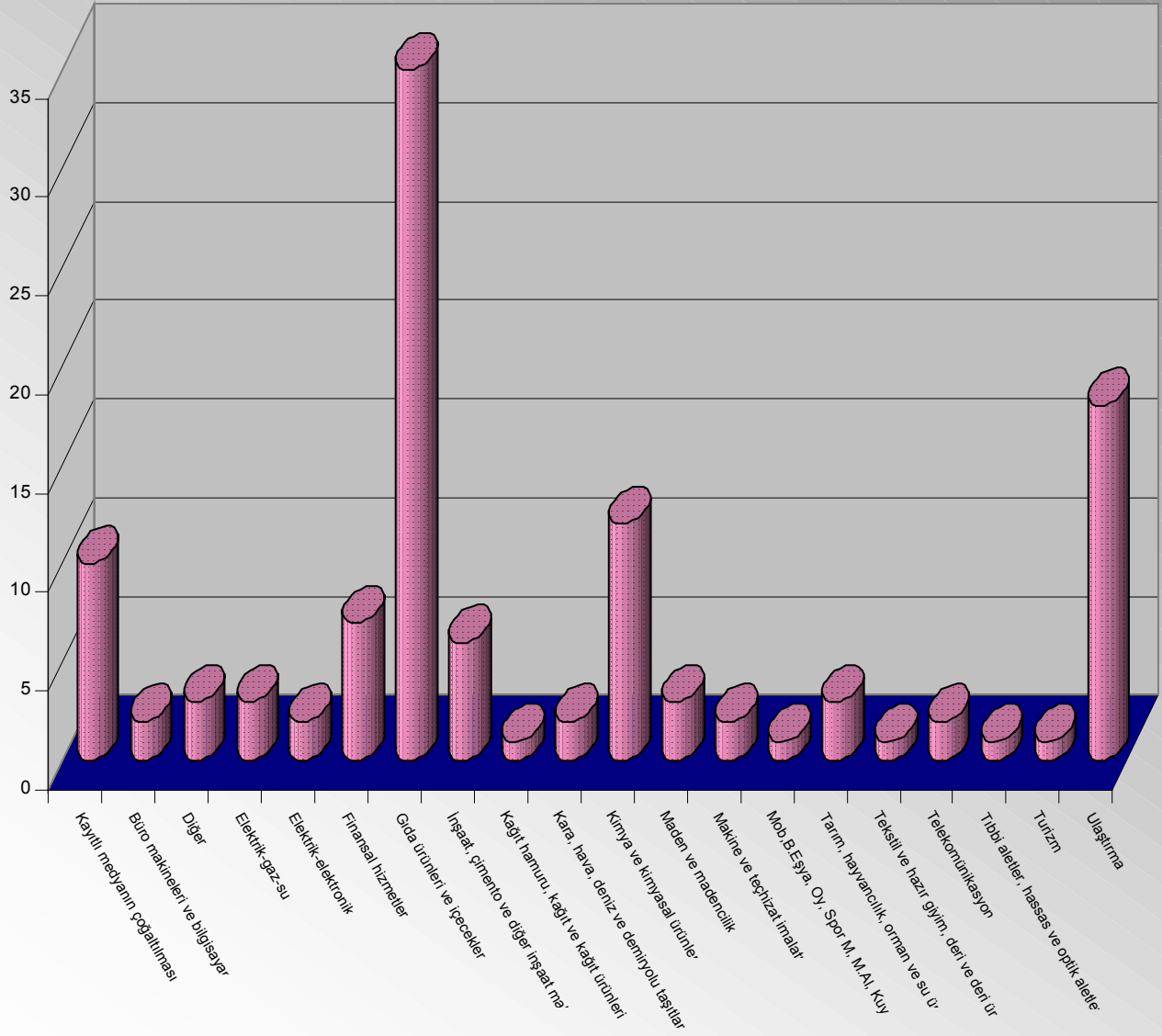

**01.01.2000-31.12.2000 Tarihleri Arasında
Karara Bağlanan Rekabet İhlali Başvurularının
Sektörlere Göre Dağılımı**

SEKTÖR	BAŞVURULAR
Basın ve yayın, plak, kaset ve bu gibi kayıtlı medyanın çoğaltılması	10
Büro Makinaları ve Bilgisayar	2
Diğer	3
Elektrik-gaz-su	3
Elektrik-elektronik	2
Finansal hizmetler (bankacılık, sigortacılık ve diğer mali kuruluşlar)	7
Gıda Ürünleri ve içecekler	35
İnşaat, çimento ve diğer inşaat malzemeleri	6
Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	1
Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	2
Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	12
Maden ve madencilik	3
Makine ve teçhizat imalatı	2
Mobilya, beyaz eşya, oyuncak, spor malzemeleri, müzik aletleri, kuyumculuk	1
Tarım, hayvancılık, orman ve su ürünleri	3
Tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ürünleri	1
Telekomünikasyon	2
Tıbbi aletler, hassas ve optik aletler	1
Turizm	1
Ulaştırma	18
Toplam	<u>115</u>

Kayıtlı medyanın çoğaltılması	10
Büro makineleri ve bilgisayar	2
Diğer	3
Elektrik-gaz-su	3
Elektrik-elektronik	2
Finansal hizmetler	7
Gıda ürünleri ve içecekler	35
İnşaat, çimento ve diğer inşaat mal.	6
Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	1
Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	2
Kimya ve kimyasal ürünler	12
Maden ve madencilik	3
Makine ve teçhizat imalatı	2
Mob,B.Eşya, Oy, Spor M, M.Al, Kuy.	1
Tarım, hayvancılık, orman ve su ür.	3
Tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ür.	1
Telekomünikasyon	2
Tıbbi aletler, hassas ve optik aletler	1
Turizm	1
Ulaştırma	18
TOPLAM	115

Rekabet İhlali Davurularının Skörlere Göre Dağılımı

MUAFİYET VE MENFİ TESPİT BAŞVURULARI

2000 Yılında Karara Bağlanan Menfi Tespit/Muafiyet Başvuruları

NO	BAŞVURU TARİHİ	SEKTÖR	BAŞVURU KONUSU	KARAR
1	04.05.1998	Basın Yayım	Bimaş'ın Menfi Tespit Başvurusu	01.02.2000, 00-4/41-19 Sözleşmeye menfi tesbit verilemeyeceğini, muafiyet yönünden ise Birleşik Medya Pazarlama A.Ş.'nin kuruluşuna ilişkin ana sözleşmeye, "rekabet yasağı" başlıklı 34'üncü maddesinin çıkartılması ve rekabet yasağının uygulanmaması koşuluyla 4054 sayılı kanunun 5'inci maddesi gereğince muafiyet verilebileceğine karar verilmiştir.
2	04.05.1998	Basın Yayım	Birleşik Dağıtım A.Ş.(BİRYAY) Menfi Tespit Başvurusu	17.07.2000 00-26/292-162 Menfi tespit Belgesi verilemeyeceğine karar verilmiştir.
3	05.05.1998	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Mc.Donald's Restaurantları A.Ş. ile işletmeler arasında akdedilen işletme lisansı anlaşması (standart franchise sözleşmeleri) na menfi tespit verilmesi talebine ilişkin bildirim.	24.02.2000, 00-8/70-32 Sözleşmenin değiştirilmiş haliyle 1998/7 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna karar verildi.
4	05.05.1998	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Türkiye Coca-Cola Grubu ana dağıtım firmaları MEPA, MEDA, ÖZDAĞ ve ÖZPA'nın Dağıtım ve Satınalma Anlaşmalarına menfi tespit/muafiyet verilmesi talebine ilişkin bildirim.	04.07.2000, 00-25/260-142 Yeni dağıtım ve satınalma anlaşmasına menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, Satış Miktarına Bağlı Süreli ve Bayilik Bölgesi Miktarına Bağlı süreli/ Zaman Süreli D.S.N. Sözleşmesinin 1997/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna, Bayilik Sözleşmesinin ise Kurul Kararında belirtilen koşulların yerine getirilmesi kaydıyla 1997/3 sayılı Tebliğ kapsamında Grup Muafiyetinden yararlanabileceğine karar verildi.
5	05.05.1998	Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	OFMA Tic. Ve San. A.Ş. Franchise Anlaşmasına Muafiyet talebi.	13.01.2000, 00-2/16-9 Muafiyet şartlarını sağlamadığı ve mevcut haliyle muafiyet alamayacağına karar verildi.
6	05.05.1998 10.03.2000	Gıda Ürünleri ve İçecekler	Sezginler Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Kellogg arasında akdedilen distribütörlük sözleşmesine menfi tespit/muafiyet başvurusu.	27.06.2000, 00-24/244-131 1997/3 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna karar verildi.
7	05.05.1998	Kara, deniz, hava taşıtları	Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. Yetkili Satıcılık Anlaşmasına menfi tespit başvurusu.	02.11.2000, 00-42/453-247 Menfi tespit verilmesinin mümkün olmadığına karar verilmiştir.
8	05.05.1998	Kara, deniz, hava taşıtları	Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. Yetkili Atelyelik Sözleşmesine menfi tespit başvurusu.	02.11.2000, 00-42/453-247 Menfi tespit verilmesinin mümkün olmadığına karar verilmiştir.
9	04.06.1998	Kara, deniz, hava taşıtları	TEMSA A.Ş.nin Otobüs, Midibüs Bayilik Anlaşmasına menfi tespit başvurusu.	16.11.2000, 00-45/477-262 Grup ve bireysel muafiyet tanınamayacağına ve soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verildi
10	30.06.1998 11.09.1998	Finansal Hizmetler	Cecar Sigorta Brokerliği ve Risk Danış.A.Ş. ile San Sigorta ve J&H Marsh ve Mc Lennon	26.09.2000, 00-36/394-221 - Devralmanın Rekabet Kurulu iznine tabi olmadığına,

			Inc.e menfi tespit başvurusu.	-“Danışmanlık sözleşmesi” ve “istihdam sözleşmesi”ne menfi tespit belgesi verilmesine karar verildi.
11	13.10.1998	Basın yayın	Multicanal Pazarlama A.Ş. ‘ye ilişkin sözleşmeye menfi tespit başvurusu.	27.06.2000, 00-24/245-132 Menfi tespit belgesi verilmesine karar verildi.
12	05.02.1999	Basın yayın	A yapım Tel. Prog. A.Ş.’ye ait hisselerin tamamının Seyhan SOYLU, Sadi GÖĞDÜN, Selahi İÇTEM, Bahattin BURSALI, Şadan GÜRTAŞ, hasan İKİZOĞLU, Saim DİLEK, Bülent KİYMİR, Zafer ERASLAN, Turan ADAKAN ve Ahmat KURTOĞLU’na devrine ilişkin menfi tespit başvurusu.	17.08.2000 99-38/398-254 Dosya konusu devir işleminin, 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığına; söz konusu hisse devri işleminin 4054 sayılı Kanun’ın 4, 6, 7 nci maddelerine aykırı olmadığına ilişkin menfi tespit belgesi talebinin kabulüne karar verilmiştir.
13	24.08.1999	Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	LMG Bak Gravür Baskılı Karton Sanayi ve T.A.Ş. ana sözleşmesinde yer alan rekabet yasağına ilişkin menfi tespit başvurusu.	15.02.2000, 00-7/62-29 Menfi Tespit Belgesi verilmesine karar verildi.
14	24.01.2000 03.04.2000	Makine ve Teçhizat İmalatı	Alman Wangner Finckh GmbH’nin hisselerinin Gabriele 2, Gabriele 3 ve Xerium S.A. adlı şirketler tarafından devralınması işlemine menfi tespit başvurusu.	16.05.2000, 00-18/178-96 Menfi Tespit Belgesi verilmesine karar verildi.
15	04.02.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	SmithKline Beecham Plc., Sterwing Dungarvan, Fako İlaçları A.Ş., Turgut Holding A.Ş. ve ABFAR İlaç San.ve Tic.A.Ş. arasında yapılan “Lisansın Feshi Anlaşması”na ; SmithKline Beecham Plc., Fako İlaçları A.Ş. ve Turgut Holding A.Ş. arasında yapılan “Fason Üretim ve Hizmet Anlaşması”na; SmithKline Beecham İlaç Tic.A.Ş., Fako İlaçları A.Ş. ve Turgut Holding A.Ş. arasında yapılan “Çalışmayı Bırakma Anlaşması”na menfi tespit/muafiyet başvurusu.	11.07.2000, 00-26/289-160 “Lisansın Feshi Anlaşması” ile “Çalıştırmayı Bırakma Anlaşması”na menfi tespit belgesi verilmesine, “Fason Üretim ve Hizmet Anlaşması”na şartlı muafiyet tanınmasına karar verildi.
16	22.03.2000 13.09.2000	Makine ve Teçhizat İmalatı	AB SELECTA Satış Otomatları Servis ve Tic. A.Ş.’nin kuruluşu ile ilgili olarak Fransız SAFAA ile Balkan Ulus.Dış Tic. ve Paz. A.Ş. arasındaki ortaklık ilişkilerini düzenleyen hissedarlar sözleşmesi ve eklerine menfi tespit başvurusu.	31.10.2000, 00-42/458-252 Menfi Tespit Belgesi verilmesine karar verildi.
17	27.03.2000	Elektrik, Gaz, Su	Anadolu LPG Sanayicileri Derneği üyeleri tarafından kurulacak Anadolu LPG Temin ve Dağıtım A.Ş. unvanlı ortak girişime onay verilmesi ve şirket sözleşmesine menfi tespit/muafiyet başvurusu.	17.10.2000, 00-39/434-240 Ortak girişimin ana sözleşmesine menfi tespit belgesi verilemeyeceğine; 4054 sayılı Kanun’un 5.maddesinde öngörülen koşulların tamamının var olması nedeniyle, muafiyet tanınmasına karar verilmiştir.
18	07.04.2000	İnşaat, çimento ve diğer inşaat malzemeleri	Denizli Çimento T.A.Ş., Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş., Batıçim Batı Anadolu Çimento San. ve	23.05.2000, 00-19/188-100 1997/1 sayılı Tebliğ’in 2 nci maddesinde yer alan tanıma uymadığı, dolayısıyla bu oluşumun Kanun’un 7’nci maddesi ve

			Tic.A.Ş. ve Göltaş Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic.A.Ş.arasında araştırma - geliştirme ve ihracat alanlarında faaliyet göstermek üzere kurulacak olan ortak girişime izin verilmesine ilişkin başvuru.	anılan Tebliğ kapsamı dışında kaldığı, ayrıca mezkur ortak girişim anlaşmasının Kanun'un 4'üncü maddesini ihlal edecek olmasından dolayı menfi tespit belgesi de verilemeyeceğine karar verilmiştir.
19	28.04.2000	Kara, deniz, hava taşıtları	TEMSA A.Ş. nin Yedek Parça Yetkili Satıcılık Anlaşması ve Yetkili Satıcıların parça satışını düzenleyen sirküleri menfi tespit verilmesi.	05.12.2000, 00-48/507-275 Menfi tespit belgesi verilemeyeceğine karar verildi.
20	16.05.2000	Telekomünikasyon	Giltek Telecommunications Ltd. Ve İnta Sav.san. ve Tic. A.Ş. arasında akdedilen danışmanlık sözleşmesine ilişkin menfi başvurusu.	04.07.2000, 00-25/263-145 Menfi tespit belgesi verilmesine karar verildi.
21	04.06.2000	Kara, deniz, hava taşıtları	TEMSA A.Ş.nin Hafif Ticari Araçlar Yetkili Satıcıları arasında akdedilen Yetkili Satıcı Anlaşmasına menfi tespit başvurusu.	05.12.2000, 00-48/506-274 Menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, gerekli düzeltmelerin yapılması halinde grup muafiyetinden yararlanabileceğine karar verildi.
22	19.07.2000	Kara, deniz, hava taşıtları	Sanko Otomotiv Pazarlama San.ve Tic.A.Ş. ile Daewoo Motor Company arasında imzalanan Daewoo – Ssongyong distribütörlük sözleşmelerinin 1998/3 sayılı grup muafiyeti tebliğine uygun olup olmadığı hakkında görüş istemi ve menfi tespit/muafiyet talebi.	10.10.2000, 00-38/416-233 "Distribütörlük anlaşmaları"nın değişik 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceğine karar verildi.
23	05.09.2000 19.09.2000	Makine ve Teçhizat İmalatı	Vursan Silah San. A.Ş. ünvanlı bir ortak girişim kurulması amacıyla, Beretta Holding S.p.A ile Vursan Tüfek ve Kalıp San. Tic.A.Ş., Vursan Tüfek San. Ve Tic. Ltd.Şti., Celal Yollu, Muzaffer Artkın, Fahri Artkın arasında imzalanan Hissedarlar Sözleşmesine menfi tespit verilmesi talebi.	24.10.2000, 00-41/446-244 Menfi tespit belgesi verilmesine karar verildi.

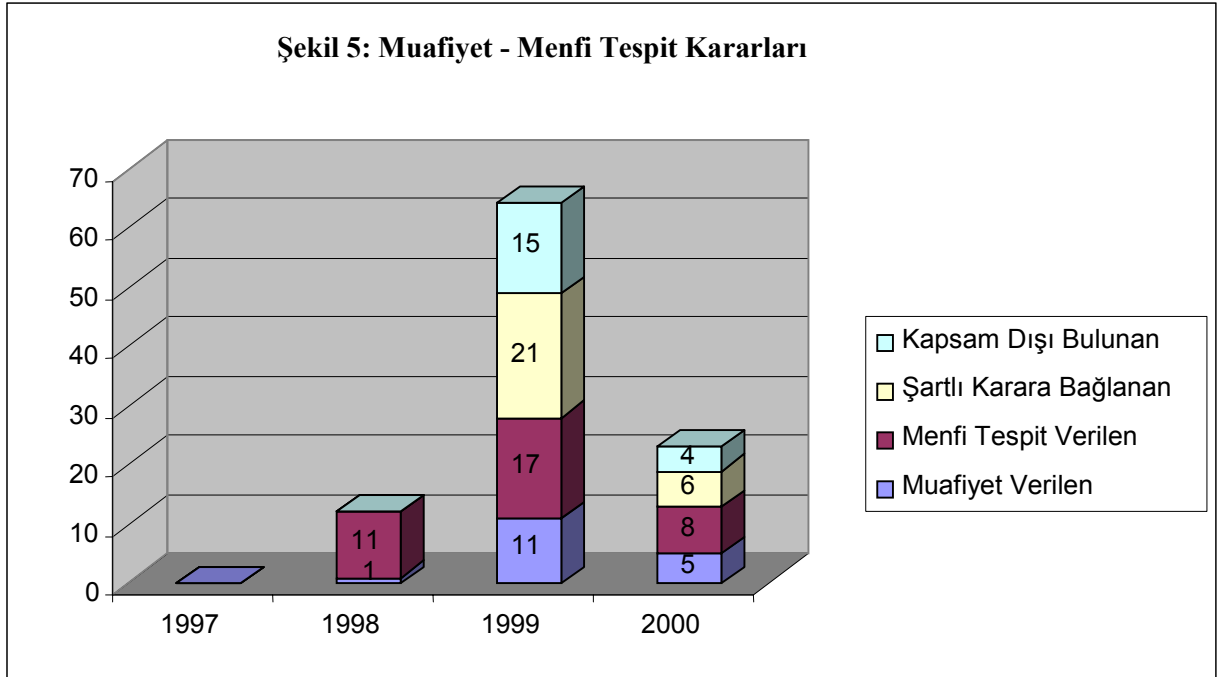
Tablo 5

Muafiyet-Menfi Tespit Kararları

	Muafiyet Verilen	Menfi Tespit Verilen	Şartlı Karara Bağlanan	Kapsam Dışı Bulunan	Toplam
1997	-	-	-	-	-
1998	1	11	-	-	12
1999	11	17	21	15	64
2000	5	8	6	4	23

Şekil 5

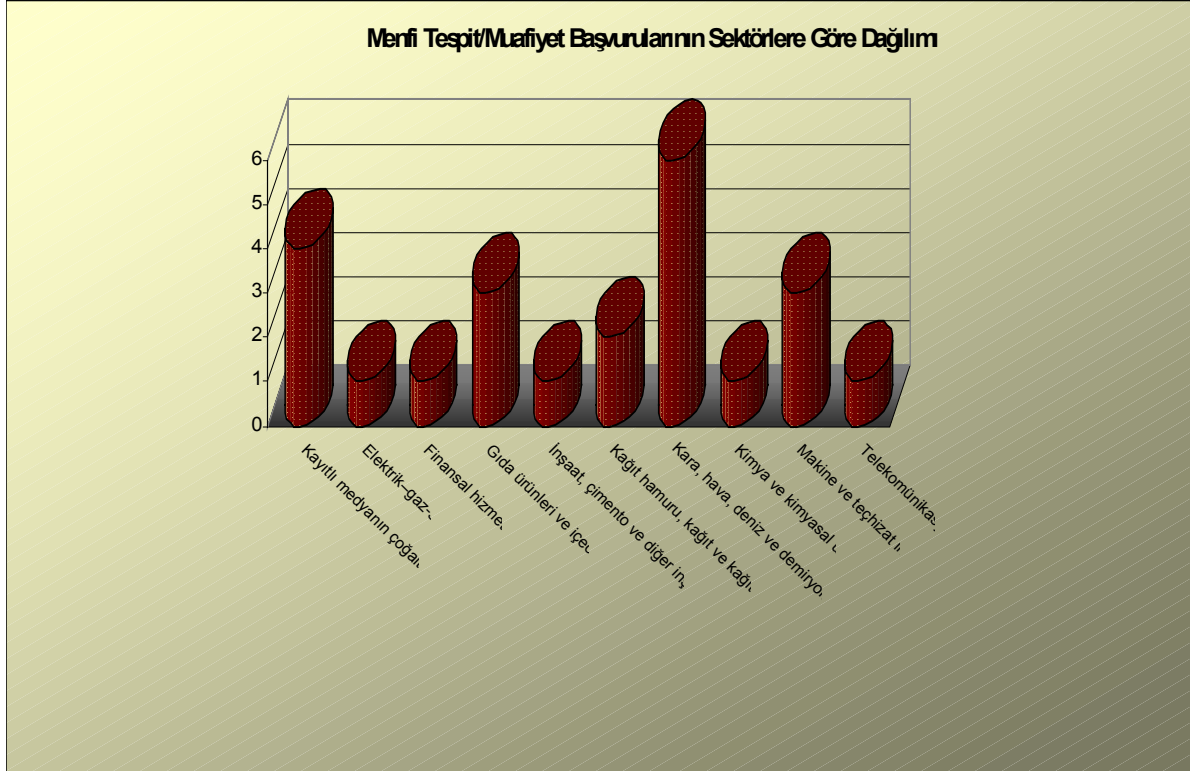
Muafiyet-Menfi Tespit Kararları

**01.01.2000-31.12.2000 Tarihleri Arasında
Karara Bağlanan Menfi Tespit/Muafiyet Başvurularının
Sektörlere Göre Dağılımı**

SEKTÖR	BAŞVURU
Basın ve yayın, plak, kaset ve bu gibi kayıtlı medyanın çoğaltılması	4
Elektrik-gaz-su	1
Finansal hizmetler (bankacılık, sigortacılık ve diğer mali kuruluşlar)	1
Gıda ürünleri ve içecekler	3
İnşaat, çimento ve diğer inşaat malzemeleri	1
Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	2
Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	6
Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	1
Makine ve teçhizat imalatı	3
Telekomünikasyon	1
Toplam	<u>23</u>

Kayıtlı medyanın çoğaltılması	4
Elektrik-gaz-su	1
Finansal hizmetler	1
Gıda ürünleri ve içecekler	3
İnşaat, çimento ve diğer inşaat mal.	1
Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	2
Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	6
Kimya ve kimyasal ürünler	1
Makine ve teçhizat imalatı	3
Telekomünikasyon	1
TOPLAM	23

BİRLEŞME VE DEVRALMALAR

2000 Yılında Karara Bağlanan Birleşme/Devralmalar

NO	BAŞVURU TARİHİ	SEKTÖR	BAŞVURU KONUSU	KARAR
1	08.07.1999	Basın ve Yayın, Plak, Kaset v.b. Kayıtlı Medyanın Çoğaltılması	Hür-Güç Gazetecilik Ticaret Turizm ve Organizasyon Anonim Şirketinin AD Yayıncılık Anonim Şirketini devralması işleminin kanun ve ilgili tebliğ kapsamında bir işlem olup olmadığına dair görüş talebi.	17.02.2000/298 Kapsam Dışı
2	06.09.1999	Demir- Çelik	SMS Schloemann-Siemag AG ile Mannesmann Demag AG arasında gerçekleştirilen devralma.	08.03.2000, 00/10 Menfi tespit belgesi verildi.
3	30.09.1999	Büro makinaları ve bilgisayar	IBM'in fikri mülkiyet haklarının Cisco'ya devrine ilişkin bildirim.	02.05.2000, 00-16/160-82 Devralma işlemine izin verildi.
4	21.10.1999	Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları A.Ş.'ye (SEKA) ait işletmelerin özelleştirilmelerine ilişkin ön bildirim yapıldı. 24.12.1999 Kurul görüşü gönderildi. 01.08.2000 tarihinde SEKA'ya ait Dalaman İşletmesinin Mopak Kağıt Karton San.Tic.A.Ş.'ye devredildiğine ilişkin nihai bildirim yapıldı.	03.08.2000, 00-29/330-186 Devralma işlemine izin verildi.
5	19.11.1999	Elektrik, gaz, su	Tüpgaz A.Ş.'nin Bütangaz A.Ş.'deki hisselerinin %50'sini Primağaz S.A.'ya devretmesi.	13.01.2000 , 00/2 Devralma işlemine izin verildi.
6	23.11.1999	Basın ve yayım, plak, kaset ve bu gibi kayıtlı medyanın çoğaltılması	Doğan Grubuna bağlı MİLHA Milliyet Haber Ajansı A.Ş., Ekspres Haber Ajansı A.Ş. ve Medya Haber Ajansı A.Ş.'nin, aynı gruba bağlı olan Doğan Haber Ajansı A.Ş. ile birleşme kararına ilişkin bildirim.	28.02.2000, 413 Kapsam dışı
7	15.12.1999	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Eczacıbaşı Yatırım Holding A.Ş. ve Eczacıbaşı Holding A.Ş.'nin EBS A.Ş.'deki American Standard Comp. Inc'e ait %50 hisseyi devralması.	10.02.2000, 00/6 Devralma işlemine izin verildi.
8	17.12.1999	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Sun Chemical Group B.V.'nin Coates Brothers plc'nin hisselerini Total Oil Holdings Ltd. Şti.'den devralması.	25.01.2000 Kapsam dışı
9	21.12.1999 17.11.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	BP Akaryakıt Ortaklığı ve Mobil Ortaklığı'nın tasfiye edilerek mallarının BPAŞ tarafından devralınması.	12.12.2000, 00/49 Devralma işlemine izin verildi.
10	22.12.1999	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Hedef Ecza Deposu Tic. A.Ş.'nin muhtelif ecza depolarını devralması.	12.01.2000 Kapsam dışı
11	23.12.1999	Büro makinaları ve bilgisayar	Leitz Manu Kırtasiye Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Louis Leitz Büro Malzemeleri Ticaret A.Ş.'yi bünyesine alarak birleşmesine ilişkin bildirim.	03.01.2000 Kapsam dışı

12	24.12.1999	Sağlık	Dr. Azmi OFLUOĞLU'nun Ege Sağlık Tesisleri ve Eğitim Müesseseleri A.Ş.deki ortaklık payını %51.178'e yükselmesi.	07.04.2000 Kapsam dışı
13	27.12.1999	Finansal hizmetler (bankacılık, sigortacılık ve diğer mali hizmetler)	Koç Fiat Kredi Tüketici Finansmanı A.Ş. ünvanlı ortak girişim kurulması.	29.02.2000, 00-9 Kurul Kararı ile izin verildi.
14	29.12.1999	Elektrik, gaz, su	Park Termik Elektrik San.veTic. A.Ş.'nin hisselerinin Park Tekstil San.ve Tic.A.Ş. tarafından Park Holding A.Ş.'ye devredilmesi.	09.02.2000 Kapsam dışı
15	05.01.2000	Ulaştırma	Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından Deniz Nakliyatı T.A.Ş.'nin özelleştirilmesi.	10.02.2000, 00-6/61-28 Kurul Kararı ile devralma işlemine izin verildi.
16	11.01.2000	Elektrik, gaz, su	Şuretaş Elektrik Dağıtım Tic. ve San. A.Ş. ortaklarının hisse devri.	27.11.2000 Kapsam dışı
17	13.01.2000	Elektrik, gaz, su	Korona Mühendislik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.'nin TEKAŞ Elektrik Dağıtım Ticaret A.Ş. ve Batı Karadeniz Elektrik Dağıtım Ticaret A.Ş.'deki ortaklık paylarını başka şirketlere devretmesi.	08.02.2000 Kapsam dışı
18	20.01.2000 01.05.2000	Büro makineleri ve bilgisayar	Siemens Nixdorf Bilgi İşlem Sistemleri A.Ş. (20.01.2000 tarihinde Menfi Tespit başvurusu olarak Kurum kayıtlarına intikal etti. 21.04.2000 Birleşme devralma formu doldurulması istendi.)	15.06.2000 Kapsam dışı
19	21.01.2000	Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	Flughafen Frankfurt Main A.G.'nin Bayındır İnşaat ve Turizm Tic.ve San.A.Ş.'ye ait Bayındır Antalya Havalimanı Uluslararası Terminal İşletmeciliği A.Ş.nin %50 hissesini satın alması.	18.04.2000, 00-14/136-68 Kurul Kararı ile izin verildi.
20	24.01.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Greens Karabatak Gıda Market Ticaret Ltd. Şti.'nin %90 hissesinin Fiba Holding A.Ş. tarafından devralınması işlemine ilişkin bildirim.	10.02.2000, 00-6/52-24 Devralma işlemine izin verildi.
21	02.02.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	POAŞ'ın özelleştirilmesi	08.03.2000, 00-10 Özelleştirme yoluyla devralma işlemine izin verildi.
22	03.02.2000 07.03.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. ile Continent Alışveriş Merkezleri Ticaret A.Ş. arasında gerçekleştirilmesi planlanan devir işlemine izin verilmesi talebi.	23.03.2000, 00-11/119-58 Devralma işlemine izin verildi.
23	04.02.2000 07.06.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	A.T.İ. Dış Ticaret Turizm Yatırım ve Pazarlama A.Ş.(Makro) hisselerinin Doğuş Grubu şirketlerince devralınması.	27.06.2000, 00-24/243-130 Devralma işlemine izin verildi.
24	17.02.2000 20.03.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Fiba Grubu şirketleri tarafından Spar Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin %100 hissesinin devralınmasına ilişkin bildirim.	04.04.2000, 00-13/125-60 Devralma işlemine izin verildi.

25	22.02.2000	Telekomünikasyon	2 adet GSM 1800 sayısal hücreler mobil telefon sisteminin tesis edilmesi ve işletilmesi konusundaki idari, teknik şartnameler ve imtiyaz sözleşme taslağı ile ilgili görüş istendi. 29.02.2000 Kurul görüşü gönderildi	16.08.2000, 00-30/332-187 Devralma işlemine izin verildi.
26	23.02.2000 29.03.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Karadeniz Spar Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin %99.9 hissesinin Gima Gıda ve İhtiyaç Maddeleri T.A.Ş. tarafından devralınmasına ilişkin bildirim.	14.04.2000 Kapsam dışı
27	29.02.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Swedish Match ve Koç toplulukları arasında oluşturulan ortak girişim şirketinin Koç topluluğı kontrolünde olan hisselerinin Swedish Match topluluğına devredilmesi.	03.08.2000, 00-29/309-176 Devralma işlemine izin verildi.
28	01.03.2000	Elektrik, Elektronik	Hes Hacılar Elektrik San.ve Tic.A.Ş.'nin şirket ortakları arasında gerçekleştirilen hisse devirlerine ilişkin başvuru.	10.05.2000 Kapsam dışı
29	01.03.2000	Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	Daimler-Chrysler, Lagardere SCA ve SEPI'nin aralarında yaptıkları anlaşma ile Aerospatiale Matra, DASA Grubu ve CASA'nın faaliyetlerinin ortaklaşa kurulan yeni bir şirket olan "EADS" çatısı altında birleşmesi.	18.04.00/00-14/135-67 Kurul Kararı ile izin verildi.
30	03.03.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	The Dow Chemical Company'nin bir yan kuruluşunun Union Carbide Corporation ile birleşmesi.	16.05.2000, 00-18/179-97 Birleşme işlemine izin verildi.
31	06.03.2000	Demir dışı metaller	Alcan – Alusuisse birleşmesi.	06.12.2000 Kapsam dışı
32	06.03.2000	Cam ve cam ürünleri	Türkiye Şişe ve Cam Fab. A.Ş.'nin Paşabahçe Schott Cam San. ve Tic. A.Ş.'nin %50 hissesini devralması.	18.04.2000, 00-14/134-66 Devralma işlemine izin verildi.
33	08.03.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Totalfina SA'nın Elf Aquitaine SA'nın %94.93 oranındaki hisselerini devralması.	02.05.2000, 00-16 Devralma işlemine izin verildi.
34	09.03.2000 29.03.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Çarmosan Gıda Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. nin Impeks Gıda Ürünleri İthalat ve İhracat San. A.Ş. nin mal varlığının bir kısmını devralması.	04.04.2000, 00-13/126-61 Devralma işlemine izin verildi.
35	09.03.2000	Büro makinaları ve bilgisayar	Computer Associates International ile Sterling Software şirketlerinin birleşmesine ilişkin bildirim.	28.03.2000 Kapsam dışı
36	31.03.2000	İnşaat çimento ve diğer inşaat malzemeleri	Koç Holding A.Ş. ile Castorama Dubois Investissement S.C.A. arasındaki ortak girişim ve hissedarlık anlaşması.	08.05.2000 Kapsam dışı
37	31.03.2000	Elektrik, gaz, su	Zorlu Enerji Elektrik Üretimi Otoproduktör Grubu A.Ş.'nin şirket anasözleşmesinin sermaye maddesi ve ortaklık yapısı ile ilgili olarak yapacağı değişiklikler.	02.05.2000 Kapsam dışı

38	12.04.2000	Diğer	Berkeley Square Holding B.V.'nin Türkiye'de kurulu Capitol Halkla İlişkiler ve İletişim Hizmetleri A.Ş. hisselerini satın almaları.	02.05.2000 Kapsam dışı
39	20.04.2000	Tarım ve hayvancılık, orman ürünleri, su ürünleri	Köy-Tür Holding A.Ş. bünyesindeki Köy-Tür Ege Entegre Tavuk San.ve Tic.A.Ş., Entaş Entegre Tavuk San. ve Tic. A.Ş. ile Köy-Tür Paz. A.Ş.'nin Köy-Tür Tavukçuluk San.ve Tic. A.Ş. tarafından devralınması.	28.04.2000 Kapsam dışı
40	21.04.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Warner-Lambert Company'nin Pfizer Inc. tarafından devralınması.	23.05.2000, 00/19 Devralma işlemine izin verildi.
41	28.04.2000	Elektrik, gaz, su	GAP Elektrik Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş. ortaklarının ortaklık paylarını devri.	17.05.2000 Kapsam dışı
42	04.05.2000	Büro makinaları ve bilgisayar	Probil Bilgi İşlem Destek ve Danışmanlık A.Ş., Proservis Bilgisayar Teknik Hizmetleri A.Ş., İleri İletişim Teknolojileri Ticaret A.Ş., Probil İletişim ve Bilgi Sistemleri Ticaret A.Ş. ve Bordata Bilişim Sistemleri A.Ş. Ünvanlı Şirketlerin Birleşmelerine İlişkin bildirim.	13.06.2000 Kapsam dışı
43	09.05.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Enron Corp.'un Opet Petrolcülük A.Ş. hisselerinin bir bölümünü devralması.	30.05.2000, 00/20 Devralma işlemine izin verildi.
44	15.05.2000	Demir dışı metaller	Rexam PLC'nin tamamen devralacağı ANC'nin iştiraki olan American National Can Paketleme ve Tic. San. A.Ş.'ni devralması.	27.06.2000, 00/24 Devralma işlemine izin verildi.
45	17.05.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Coca-Cola üretim ağı içerisinde yer alan şirketlerin Coca-Cola İçecek Üretim A.Ş., satış ve dağıtım ağı içerisinde yer alan şirketlerin de Coca-Cola Satış ve Dağıtım A.Ş. adı altında birleşmeleri.	29.05.2000 Kapsam dışı
46	26.05.2000	Elektrik, gaz, su	Kızılırmak Elektrik Dağıtım ve Ticaret A.Ş. hissedarlarından Vedat Ahmet ŞEN şahıs firmasının Vedat Ahmet ŞEN Limited Şirketine dönüşmesi.	07.06.2000 Kapsam dışı
47	07.06.2000	Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	Uzel Holding A.Ş.'nin Ege Otomotiv San.Tic.A.Ş. ve Eser Demir-Çelik San.Tic.A.Ş. hisselerini devralması.	20.07.2000, 00-27/294-164 Kurul Kararı ile koşullu izin verildi.
48	08.06.2000	Demir-çelik	Veba AG'nin Viag AG'yi devralması.	03.08.2000, 00-29/323-183 Devralma işlemine izin verildi.
49	09.06.2000	İnşaat çimento ve diğer inşaat malzemeleri	Lafarge Ekmel Beton A.Ş. ile Lafarge Beton San. ve Tic. A.Ş.'nin birleşmesi.	29.06.2000 Kapsam dışı
50	12.06.2000	Elektrik, gaz, su	Çayırhan Termik Santralinin işletme hakkının devri.	22.06.2000 Kapsam dışı
51	14.06.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Nestle Türkiye Gıda Sanayi A.Ş.'nin Mis Süt Sanayi A.Ş. tarafından devralınması.	27.07.2000 Kapsam dışı

52	15.06.2000 17.07.2000	Makine ve Teçhizat İmalatı	Kaynak Tekniği San. ve Tic. A.Ş. nin %50 hissesine sahip olan Amerikan uyruklu Lincoln Electric Holdings Inc.in İngiliz uyruklu Charter Plc.yi devralması.	25.07.2000, 00-28/300-169 Devralma işlemine izin verildi.
53	15.06.2000	Büro makinaları ve bilgisayar	Karma Holding A.Ş. ve Arena Bilgisayar Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin birleşmeleri.	12.07.2000 Kapsam dışı
54	16.06.2000	Elektrik, gaz, su	Enron Corp'un MG plc'yi devralması.	04.07.2000, 00-25/262-144 Devralma işlemine izin verildi.
55	21.06.2000 07.07.2000	Demir- Çelik	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.'nin özelleştirilmesi.	21.07.2000 Özelleştirme yoluyla devralma işlemine izin verildi.
56	30.06.2000	Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	MAGNETI MARELLI Yan Ayna San.veTic.A.Ş.'nin %51 hissesinin sahibi olan MAGNETI MARELLI SpA'nın hisselerini FICOSA SA'nın Fransa'da bulunan bir yan kuruluşuna devri.	12.09.2000, 00-34/370-208 Kurul Kararı ile izin verildi.
57	05.07.2000	Telekomünikasyon	Netaş-Northern Electric Telekomünikasyon A.Ş.'nin baskılı elektronik devre kartlarının ("PCBA") imali ve/veya montajında kullanılan bazı teçhizat, cihaz ve stokların Solectron Corporation tarafından satın alınmasına ilişkin.	15.07.2000, 00-28/301-170 Devralma İşlemine İzin Verildi.
58	07.07.2000	İnşaat çimento ve diğer inşaat malzemeleri	Temel Tic.Yat A.Ş., Türk Demir Döküm Fab. A.Ş., İzocam Tic. ve San. A.Ş. ve Demir Export A.Ş.'nin Garanti-Koza İnş.San.ve Tic.A.Ş.'deki %49.17 oranındaki hisselerini Balfour Beatty Overseas Ltd.Şti.'ye devretmesi.	03.08.2000, 00-29/307-174 Devralma işlemine koşullu izin verildi.
59	11.07.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	BP'nin Castrol Plc.'nin hisselerinin tamamını satın alması.	03.08.2000, 00-29/329-185 Devralma işlemine izin verildi.
60	12.07.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	SmithKline Beecham Plc. İle Glaxo Weelcome Plc.'nin birleşmesi.	03.08.2000, 00-29/308-175 Birleşme işlemine koşullu izin verildi.
61	12.07.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Tahincioğlu Holding A.Ş. bünyesinde yer alan Birlik Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin yine aynı holding bünyesinde yer alan Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş. tarafından devralınması.	26.07.2000 Kapsam dışı
62	24.07.2000	Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.'nin TOYOTASA'daki %25'lik hissesini Toyota Motor Corporation (TMC)'ye devretmesi.	03.08.2000, 00-29/322-182 Kurul Kararı ile izin verildi.
63	02.08.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Eczacıbaşı Holding A.Ş., Girişim Pazarlama A.Ş., Eczacıbaşı İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş., Eczacıbaşı İlaç Pazarlama A.Ş. ve Corridor International Turkey, LLC	26.09.2000, 00/36 Koşullu menfi tespit.

			teşebbüslerinin, Eczacıbaşı-Corridor Sağlık Ürünleri ve Hizmetleri A.Ş. unvanlı ortak şirket kurmaları.	
64	02.08.2000	Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	Ford Motor Company'nin Land Rover Group Ltd.i devralması.	29.08.2000, 00-32/334-188 Kurul Kararı ile devralma işlemine izin verildi.
65	02.08.2000	Tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ürünleri	ORMO Tekstil Paz. Ve İhracat A.Ş.'nin ORAN Tekstil Paz. A.Ş.'yi devralması.	04.08.2000 Kapsam dışı
66	02.08.2000	Diğer	ITE adlı şirketin AFEKS Fuarçılık A.Ş.nin ve CNR Uluslararası Fuarçılık A.Ş.'nin fuar organizasyon işlerini devrettiği İstanbul Fuarçılık A.Ş. %50 hissesini devralması hk. bildirim yapılmadığı için 4054/11 nci md. çerçevesinde incelenmesi.	15.12.2000 Kapsamdışı
67	09.08.2000	Elektrik, gaz, su	Simko Tic. San. A.Ş.'nin Kızılırmak Elektrik Dağıtım San. Tic. A.Ş.'nin %25 hissesini devralması.	29.08.2000 Kapsam dışı
68	10.08.2000	Plastik ve kauçuk ürünler	Huhtamaki Finance B.V.'nin Güven Plastik San. A.Ş. hisselerini devralması.	28.08.2000 Kapsam dışı
69	14.08.2000	Elektrik, gaz, su	Çatalağzı-B Termik Santralinin İşletme Haklarının devri.	05.09.2000, 00-33/357-201 Devralma işlemine izin verildi.
70	18.08.2000 25.10.2000	Makine ve Teçhizat İmalatı	Nordberg Dış Tic. Ltd. Şti.'nin hissedarı Metso Incorporation'ın, Svedala Dış Tic. Ltd. Şti.'nin hissedarı Svedala Industries AB'nin hisselerini halka çağrı yoluyla alması.	03.11.2000, 00-43/466-256 Devralma işlemine izin verildi.
71	25.08.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Novartis AG ile AstraZeneca PLC'nin ürün koruma alanındaki faaliyetlerini yeni kurulacak olan Syngenta şirketinde birleştirmeleri.	24.10.2000, 00/41/450-245 Devralma işlemine izin verildi.
72	28.08.2000 12.09.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Fresh Cake Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin %50 hissesine sahip olan Harry's SA'nın %49 hissesinin, bir Alman şirketi olan Kamps AG tarafından devralınması.	26.09.2000, 00-36/399-225 Devralma işlemine izin verildi.
73	06.09.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Aventis CropScience GmbH'nin, Hoechst Schering AgrEvo Tarım San. ve Tic. Ltd. Şti.'deki hisselerini Aventis Tarım Ticaret Ltd. Şti.'ye devretmesi.	20.09.2000 Kapsam dışı
74	07.09.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	İGSAŞ/İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.'nin % 99.98 oranındaki hissesinin özelleştirilmesi.	03.11.2000, 00/43 Özelleştirme yoluyla devralma işlemine izin verilmedi.
75	11.09.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	DyStar Tekstil Boyaları ve Ticaret Ltd. Şti.'nin BASF Türk Boya ve Kimya Ltd. Şti.'nin tekstil boyaları bölümünü devralması.	12.12.2000, 00-49 Devralma işlemine izin verildi.
76	13.09.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Türkiye Yağ ve Mamulâtı A.Ş. (Henkel-Turyağ) ile aynı gruba dahil Türk Henkel Kimya San.	25.09.2000 Kapsam dışı

			ve Tic. A.Ş.'nin Türk Ticaret Kanununun ve Kurumlar Vergisi Kanununun ilgili maddelerine göre devir suretiyle birleşmeleri.	
77	14.09.2000	Elektrik, gaz, su	Temzet Elektrik Üretim İletim A.Ş. ortaklarından %99.97 oranında hisse sahibi Temtaş Tavşanlı Enerji Madencilik Turizm Tekstil San. ve Tic. A.Ş. hisselerinden %50 oranındaki hissenin Alsım Alarko San. Tesisleri ve Tic.A.Ş.'ye devredilmesi.	05.10.2000 Kapsam dışı
78	14.09.2000	Tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ürünleri	Pensoy Holding A.Ş. nin bağlı ortaklığı olan Yalova Elyaf ve İplik San. ve Tic. A.Ş. tarafından tüm aktif ve pasifiyle birlikte Türk Ticaret Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununun ilgili maddelerine göre devralınması.	25.09.2000 Kapsam dışı
79	18.09.2000 26.10.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Amerikan uyruklu Bestfoods'un hisselerinin Unilever Grubu şirketleri tarafından devralınması.	16.11.2000, 00-45/475-260 Devralma işlemine izin verildi.
80	18.09.2000	Elektrik, gaz, su	Karadeniz Enerji A.Ş. ortaklarının mevcut hisselerinin %85'lik kısmını Fethiye Hidroelektrik Santralinin imtiyaz hakkı sahibi (FETAŞ) Fethiye Enerji ve Ticaret A.Ş. ortaklarına devretmesi.	29.09.2000 Kapsam dışı
81	02.10.2000	Elektronik	BAE Systems plc'nin, Lockheed Martin Corporation'ın uzay ve havacılık (aerospace) bölümünü tüm mal varlığıyla devralmasına ilişkin başvuru.	02.11.2000 Kapsamdışı
82	02.10.2000	Büro makinaları ve bilgisayar	Barkod Bilgisayarlı Kontrol Sistemleri ve Ticaret A.Ş.'nin hisselerinin % 50'sinin, Porcan Bilişim Holding A.Ş.'ye devrine ilişkin başvuru.	03.11.00, 00-43/465-255 Devralma işlemine izin verildi
83	Re'sen	Basın yayın	Doğan Daily News Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. unvanlı ortak girişim kurulmasına ve Turkish Daily News süreli yayınının imtiyaz ve yayın hakkının devredilmesi.	12.12.2000, 00-49/519-284 İzin verildi.
84	09.10.2000	Elektrik, gaz, su	AKEDA hissedarı Barmek Holding A.Ş.'ne ait %57 hissenin Bardem Barmek Demir Enerji Yatırımları A.Ş.'ne devredilmesi.	19.10.2000 Kapsam dışı
85	18.10.2000	Makine ve Teçhizat İmalatı	TOYA Uluslararası Dış Tic. A.Ş.'nin TOYA Makine San. ve Tic. A.Ş. tarafından tüm aktif ve pasifiyle birlikte Türk ticaret Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununun ilgili maddelerine göre devralınması.	26.10.2000 Kapsam dışı

86	19.10.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Shell Petroleum N.V.'nin kontrolü altında bulunan Kraton Polymers Holdings B.V.'nin %100 hissesinin Ripplewood Holdings LLC tarafından devralınması.	16.11.2000, 00/45 Devralma işlemine izin verildi.
87	24.10.2000	Finansal Hizmetler	Axa-Oyak Sigorta A.Ş. ile İnan Sigorta A.Ş.'nin birleşmesi.	28.11.2000 Kapsam dışı
88	27.10.2000	Tarım ve hayvancılık, orman ürünleri, su ürünleri	Köy-Tür Ege Entegre Tavuk San. ve Tic. A.Ş., Entaş Entegre Tavuk San. ve Tic. A.Ş., Köy-Tür Paz. A.Ş. ile Köy-Tür Tavukçuluk San. ve Tic. A.Ş.'nin Köy-Tür Holding A.Ş. tarafından devralınması.	03.11.2000 Kapsam dışı
89	03.11.2000	Elektrik, gaz, su	Park Enerji Yatırım Holding A.Ş. hisselerinin Ceytaş Madencilik Tekstil San. ve Tic. A.Ş., Vak-Bel İthalat İhracat ve Tic. A.Ş. ve Park Teknik Elektrik Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'ne devredilmesi.	23.11.2000 Kapsam dışı
90	07.11.2000	İnşaat çimento ve diğer inşaat malzemeleri	Zer İnşaat ve Taahhüt A.Ş.'nin Dolmabahçe Turizm A.Ş. tarafından devralınması.	13.11.2000 Kapsam dışı
91	08.11.2000	Elektrik, gaz, su	Bayındır Enerji A.Ş.'nin Pacificorp Company'ye ve Bayındır İnşaat A.Ş.'ye ait hisseleri devralması.	21.11.2000 Kapsam dışı
92	08.11.2000	Finansal hizmetler	The Chase Manhattan Corporation ile J.P.Morgan & Co. Incorporated teşebbüslerinin birleşmesi.	05.12.2000/ 00-48/509-277 Sayılı Kurul Kararı ile izin verildi.
93	09.11.2000	Elektrik, gaz, su	RWE teşebbüsü tarafından Thames Water plc'ye ait hisselerin devralınması.	21.12.2000, 00/50 Devralma işlemine izin verildi.
94	13.11.2000	Elektrik, gaz, su	Aygaz A.Ş. ile Gaz Aletleri A.Ş.'nin birleşmeleri.	20.11.2000 Kapsam dışı
95	14.11.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Chevron Corporation ve Texaco Inc. şirketlerinin birleşmeleri.	21.12.2000, 00/50 Birleşme işlemine izin verildi.
96	17.11.2000	Gıda Ürünleri ve İçecek	Technology Leap Holdings N.V., Anadolu Efes Biracılık ve Malt San. A.Ş., Coca-Cola İçecek Üretim A.Ş., Gima Gıda ve İht. Mad. T.A.Ş., Etap Endüstri ve Yatırım Hol.A.Ş., Alternatifbank A.Ş. ile Finansbank A.Ş. tarafından ambalajlı tüketim ürünleri için elektronik ticaret pazarında faaliyet gösterecek Turkecom Teknoloji Hizmetleri A.Ş. ünvanlı bir ortak girişim kurulması.	15.12.2000 Kapsam dışı
97	20.11.2000	Tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ürünleri	H.Ö. Sabancı Holding A.Ş. ve E.I. Dupont de Nemours and Company arasında Amerika'da Dusa International ünvanlı ortak girişim kurulması.	12.12.2000, 00-49 516-281 Ortak Girişim işlemine izin verildi.
98	20.11.2000	Elektrik, gaz, su	AKEDAŞ'ın hisse devri.	06.12.2000 Kapsam dışı

99	22.11.2000	Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	Essex Specialty Chemicals Products Inc.in Gurit Heberlein AG'den Gurit Essex AG ve Gurit Essex Trading AG'nin mevcut %50 hissesini devralması.	21.12.2000, 00/50 Devralma işlemine izin ve menfi tespit belgesi verildi.
100	27.11.2000	Elektrik, gaz, su	Buryal, Bursa-Yalova Enerji Dağ Şirketinin hisselerinin bir bölümünün yerli firmalara devredilmesi.	01.12.2000 Kapsam dışı
101	29.11.2000	Elektrik, gaz, su	Güney Ege Enerji İşletmeleri Ltd. Şti. ortaklarından Bayındır İnşaat Turizm ve Ticaret A.Ş.'nin sahip olduğu % 5 oranındaki hissesinin tamamını yine Güney Ege Enerji İşletmeleri Ltd. Şti. ortaklarından T.Vakıflar Bankası T.A.O.'na devretmesi.	29.11.2000 Kapsam dışı

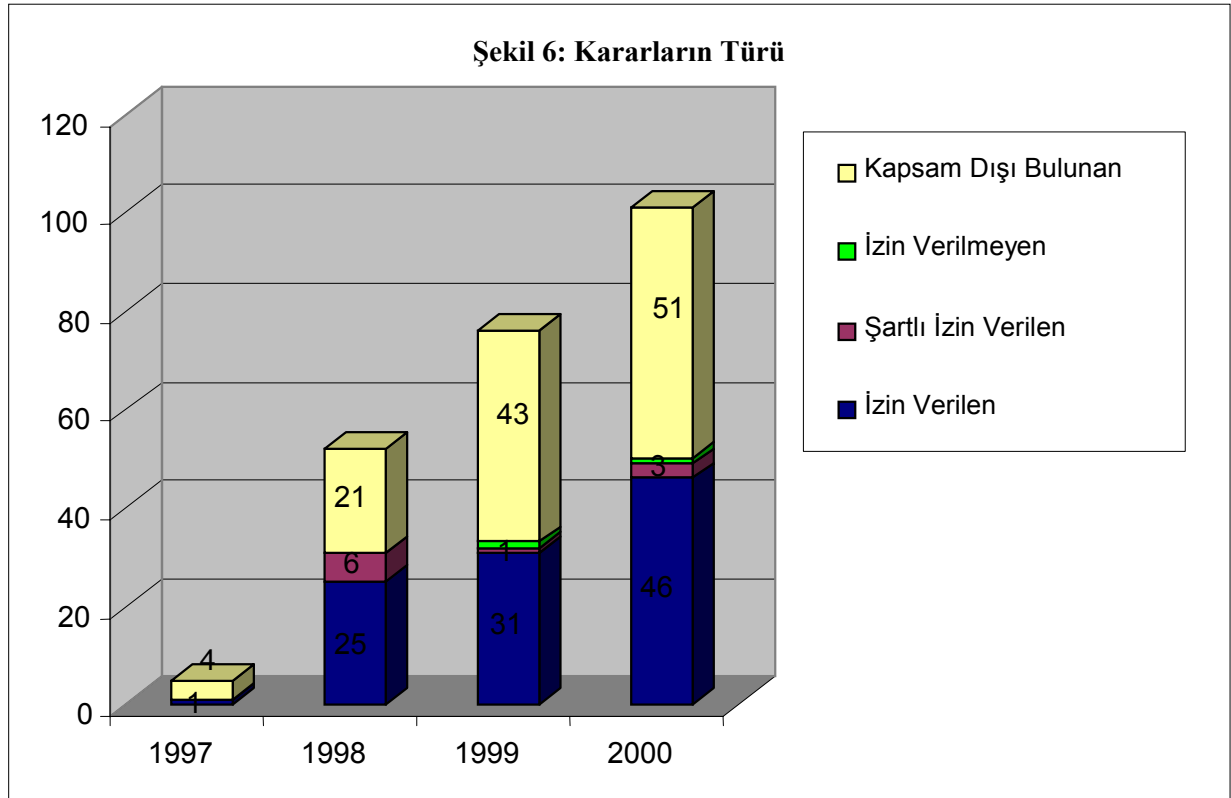
Tablo 6

Kararların Türü

	İzin Verilen	Şartlı İzin Verilen	İzin Verilmeyen	Kapsam Dışı Bulunan
1997	1	-	-	4
1998	25	6	-	21
1999	31	1	1	43
2000	46	3	1	51

Şekil 6

Kararların Türü

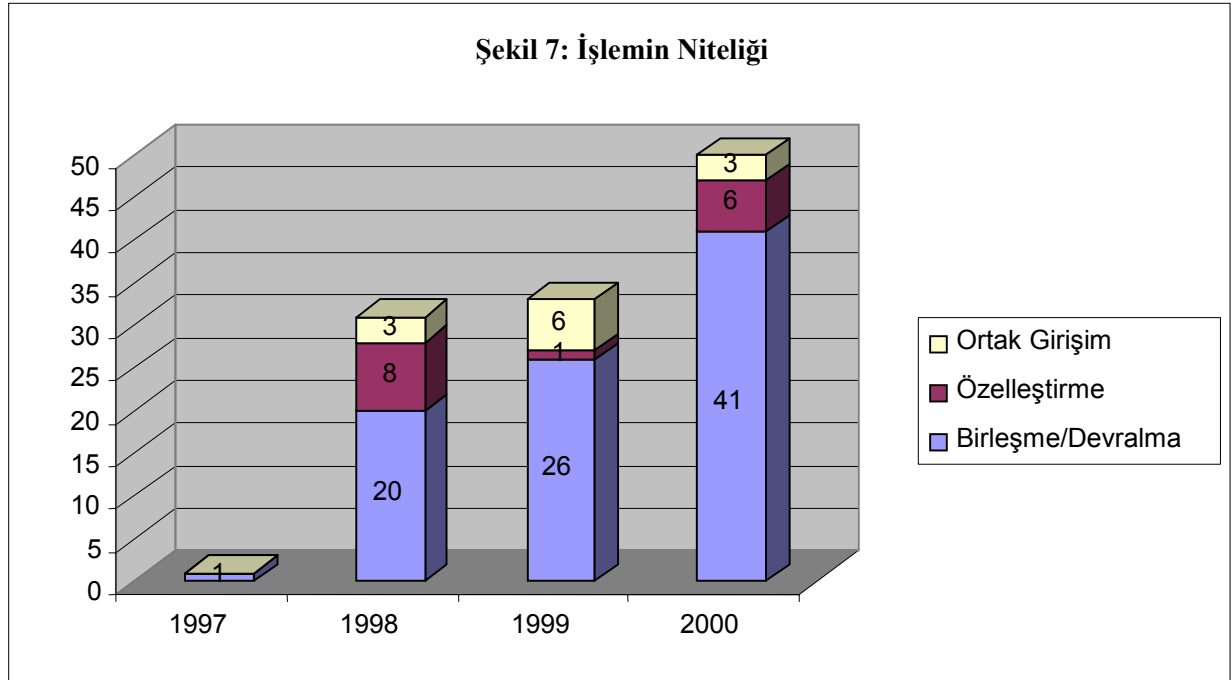
Tablo 7

İşlemin Niteliği

	Birleşme/ Devralma	Özelleştirme	Ortak Girişim	Toplam
1997	1	-	-	1
1998	20	8	3	31
1999	26	1	6	33
2000	41	6	3	50

Şekil 7

İşlemin Niteliği

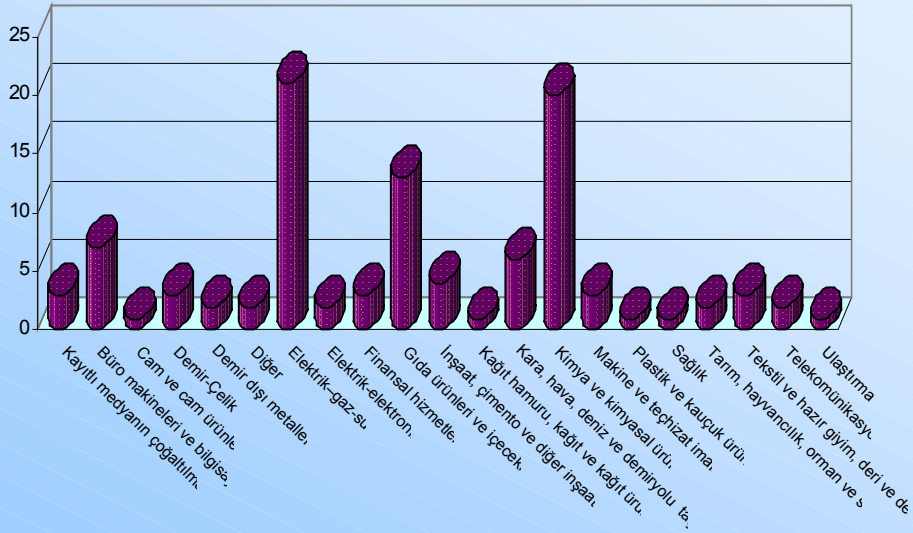

**01.01.2000-31.12.2000 Tarihleri Arasında
Karara Bağlanan Birleşme/Devralma Başvurularının
Sektörlere Göre Dağılımı**

SEKTÖR	BAŞVURU ADEDİ
Basın ve yayın, plak, kaset ve bu gibi kayıtlı medyanın çoğaltılması	3
Büro makineleri ve bilgisayar	7
Cam ve cam ürünleri	1
Demir-Çelik	3
Demir dışı metaller	2
Diğer	2
Elektrik-Gaz-Su	21
Elektrik-Elektronik	2
Finansal hizmetler (bankacılık, sigortacılık ve diğer mali kuruluşlar)	3
Gıda ürünleri ve içecekler	13
İnşaat,çimento ve diğer inşaat malzemeleri	4
Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	1
Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	6
Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	20
Makine ve Teçhizat İmalatı	3
Lastik ve kauçuk ürünler	1
Sağlık	1
Tarım, hayvancılık, orman ve su ürünleri	2
Tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ürünleri	3
Telekomünikasyon	2
Ulaştırma	1
<u>Toplam</u>	<u>101</u>

Kayıtlı medyanın çoğaltılması	3
Büro makineleri ve bilgisayar	7
Cam ve cam ürünleri	1
Demir-Çelik	3
Demir dışı metaller	2
Diğer	2
Elektrik-gaz-su	21
Elektrik-elektronik	2
Finansal hizmetler	3
Gıda ürünleri ve içecekler	13
İnşaat, çimento ve diğer inşaat mal.	4
Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	1
Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	6
Kimya ve kimyasal ürünler	20
Makine ve teçhizat imalatı	3
Plastik ve kauçuk ürünler	1
Sağlık	1
Tarım, hayvancılık, orman ve su ür.	2
Tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ür.	3
Telekomünikasyon	2
Ulaştırma	1
TOPLAM	101

Birleşme/Devralma Başvurularının Sektörlere Göre Dağılımı

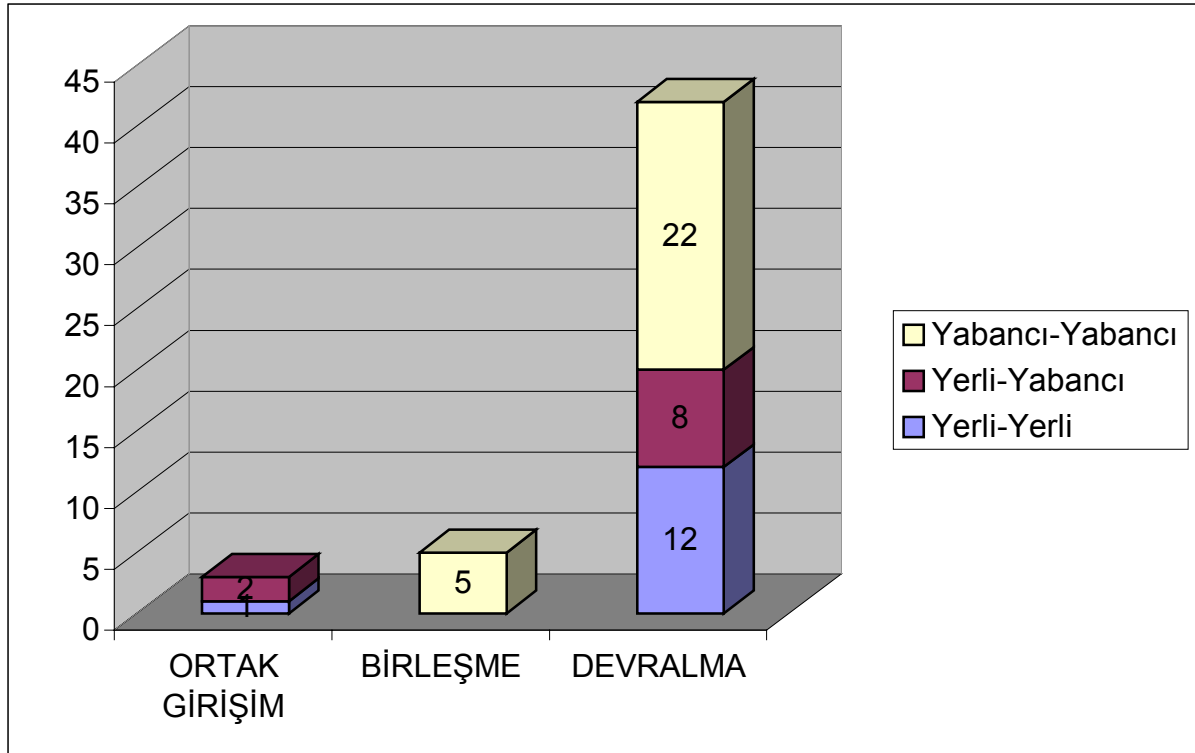
Tablo 8

İşlemin Taraflarına
Göre Dağılımı
(2000)

	Ortak Girişim	Birleşme	Devralma	Toplam
Yerli-Yerli	1	-	12	13
Yerli-Yabancı	2	-	8	10
Yabancı-Yabancı	-	5	22	27

Şekil 8

İşlemin Taraflarına
Göre Dağılımı
(2000)

4. MADDE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

İEİS/TEB (18.09.2000, 00-35/393-220)

İlaç ve Kimya, Petrol ve Lastik Endüstrisi İşverenler Sendikası'nın (İEİS) 08.05.1998 tarihli şikayet başvurusunda; İEİS üyesi firmaların satışlarını artırmaya yönelik uygulamalarıyla ilgili olarak Türk Eczacıları Birliği (TEB) ve bazı eczacı odalarının şikayetlerini değerlendiren Sağlık Bakanlığı'nın göndermiş olduğu uyarı yazıları üzerine, İEİS Yönetim Kurulu'nun 19.12.1997 tarih ve 102 sayılı Kararı aldığı ve TEB ile bağlı eczacı odalarının 102 sayılı Karar'ı boykot etme amacıyla, eczanelerin alım koşullarını düzenleyen ve yaşama geçirilen bir teşebbüs birliği kararı aldığı, söz konusu kararın 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 6'ncı maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür. Şikayet başvurusu üzerine 02.07.1998 tarihli toplantısında Rekabet Kurulu önaraştırma yapılmasına karar vermiştir.

Önaraştırma döneminde yapılan incelemelerde, 27.02.1998 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen TEB 31. Dönem 1. Başkanlar Danışma Kurulu Toplantısı'nda İEİS Yönetim Kurulu'nun 102 sayılı Kararı'yla ilgili olarak bir karar alındığı tespit edilmiştir. Eczacı odalarına TEB tarafından gönderilen 02.03.1998 tarihli yazıda Karar'a şu şekilde yer verilmiştir: "...*Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti ve 39 Eczacı Odası Başkanı ilaç ve eczacılık alanında, kendileri dışında alınan kararların mesleğin yürütülmesinde ve hizmet sunumunun niteliklerinin artırılmasında engeller oluşturduğu tespitinden hareketle, kendi dışında alınan kararlardan etkilenmeyi asgariye indirmek amacıyla; eczanede bulunan ilaç stoklarını azaltmaya, firma kampanyalarına katılmamaya, piyasaya yeni verilen ilaçların talep olunca alınmasına, kamu kurumu ödeme gecikmeleri nedeniyle vadeli alımlara yönelmeye, kendi kurumları olan kooperatifleri tercih etmeye, giderek ilaç pazarında büyük yer tutan ithal ilaçların durumunun tartışmaya açılmasına karar vermişlerdir...*". Rekabet Kurulu 06.07.1999 tarihli toplantısında; D1/2/E.C.G-99/6 sayılı Önaraştırma Raporu'nu görüşmüş ve TEB hakkında soruşturma açmıştır.

Diğer yandan Rekabet Kurumu kayıtlarına 15.03.1998 tarihle giren, Ecz. Zübeyde Yiğitalp imzalı şikayet başvurusunda; anılan şahsın, eczanesinde sattığı ilaçların fiyatlarına Sağlık Bakanlığı'nca onaylanan zamları yansıtmayarak haksız rekabete yol açtığı gerekçesi ile İzmir Eczacı Odası tarafından kendisi hakkında işlem başlatıldığı ve konunun Oda Haysiyet Divanı'na intikal ettiği belirtilerek, bu uygulamanın 4054 sayılı Kanun açısından incelenmesi talep edilmiştir. Rekabet Kurulu'nun 12.10.1999 tarih ve 99-47 sayılı toplantısında, konunun TEB 31. Dönem 1. Başkanlar Danışma Toplantısı sonunda alınan teşebbüs birliği kararı hakkında yürütülen soruşturma kapsamına alınarak incelenmesine karar verilmiştir.

Yapılan yerinde incelemeler sırasında; 04-07.12.1997 tarihlerinde yapılan 31. Olağan Büyük Kongre'de, TEB Genel Kurulu'nun "*Eczanelerin Sağlık Bakanlığı'nın belirlediği fiyatların altında ve üstünde, yani dışında ilaç satmaması hususunda TEB Merkez Heyeti'ne çalışma yapması için görev verilmesine...*" şeklinde bir karar aldığı ve bunun ikinci şikayet konusu ve benzer uygulamaların temelini oluşturduğu görülmüştür.

Soruşturma Raporu, yazılı savunmalar, ek görüşler ve 13.09.2000 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısındaki açıklamaları değerlendiren Rekabet Kurulu, 18.09.2000 tarihinde yaptığı toplantıda;

– TEB 31. Dönem 1. Başkanlar Danışma Kurulu Toplantısı'nda alınan Karar'ın ve bu Karar doğrultusundaki eylemlerin alım koşullarının pazar dışında belirlenmesi ve talebin kısılarak mal sağlayıcıları üzerinde baskı kurulması amaçlı ve bu etkileri doğurabilecek nitelikte olması,

– TEB 31. Olağan Büyük Kongresi'nde sürşarjla ilgili alınan Karar'ın ve bu Karar'la ilgili olarak Eczacı Zübeyde Yiğitalp'e İzmir Eczacı Odası'nca verilen cezanın TEB tarafından onaylanması uygulamasının, ilacın perakende satış seviyesindeki rekabeti sınırlama amaçlı ve bu etkiyi doğurabilecek nitelikte olması, ayrıca eczanelerin bağımsızca ticari karar alma özgürlüğünü kısıtlaması, itibarıyla 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi kapsamında olduğuna ve bu nedenle

TEB'e 4054 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince 2.433.600.000 TL. para cezası verilmesine karar vermiştir.

18.09.2000 tarihli ve 00-35/393-220 sayılı bu Karar, özellikle kanunla kurulmuş ve kamu tüzel kişiliği haiz bir meslek örgütünün 4054 sayılı Kanun karşısında konumunun ve kararlarının ne şekilde değerlendirileceği noktalarında açıklayıcı olması yönüyle önemlidir. Karar'ın "Teşebbüs Birliği" başlığı altında şu açıklama yapılmıştır:

"Şikayet tarihi itibarıyla sayıları yaklaşık 19.000 olan eczacıların çoğunluğu eczane sahibidir. Eczane sahibi olmayan eczacıların bir kısmı ecza depolarının sahibi veya mesul müdürü konumundayken, geriye kalanlar sağlayıcı firmaların yanı sıra Sağlık Bakanlığı, SSK, üniversiteler ve diğer kamu kurumlarına bağlı olarak çalışmaktadır. Görülmektedir ki, eczacıların büyük çoğunluğu pazarda hizmet sunumunda bulunan birimlerin (eczanelerin veya ecza depolarının) sahibi veya temsilcisi konumundadır. Buna bağlı olarak, eczacı odaları ve bunların üst kuruluşu olan TEB'in bünyesinde, teşebbüslerin iradesi temsil edilmektedir. Bu çerçevede, 6643 sayılı Kanun'un 1'inci maddesine göre eczacıların ortak gereksinimlerini karşılamak ve mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak gibi amaçlarla eczacıların katılımıyla oluşan TEB ve bağlı eczacı odaları 4054 sayılı Kanun anlamında teşebbüs birliğidir.

TEB'den alınan yazılı savunmalarda, Kanun'la kurulmuş ve kamu tüzel kişiliğine sahip bir meslek örgütü olması nedeniyle Birlik'in teşebbüs birliği olarak kabul edilemeyeceği ileri sürülmüştür. Ancak 4054 sayılı Kanun'a göre, teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan birliklerin, kanun ve sair düzenlemeyle kurulmuş ya da kamu tüzel kişiliğine sahip olması durumunda teşebbüs birliği sayılmaması söz konusu değildir. Bu bağlamda, yazılı savunmalarda yer verilen söz konusu hususlar, TEB'in ve bağlı eczacı odalarının teşebbüs birliği olduğu gerçeğini değiştirmemektedir."

Karar'da ayrıca, TEB'in ilgili mevzuatta belirlenen görev ve yetkileri ile bunun rekabet kuralları açısından anlamı hakkında, "6643 sayılı Kanun ve Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü'nde yer alan düzenlemelerle, eczaneler arasındaki rekabetin sınırları ve meslek örgütlerinin eczacılar üzerindeki kontrol rolü belirlenmiştir. Yukarıda yer verilen düzenlemelerle eczanelerin bağımsızca ekonomik karar alma özgürlüğünün tamamen ortadan kaldırıldığını söylemek mümkün değildir. Eczanelerin, getirilen sınırlamalar çerçevesinde rekabet edebilmesinin önünde engel yoktur. TEB ve eczacı odaları ise, üyelerinin çıkarlarını korumak doğrultusunda etkinlik gösterirken, ilgili mevzuatın getirdiği yetki ve görevler çerçevesinde ve 4054 sayılı Kanun da dahil olmak üzere diğer mevzuata uygun bir şekilde hareket etmek durumundadır." denilmiştir.

CNR-TİAD/ Makina İmalatçıları Birliği (20.10.2000, 00-40/443-243)

27.01.1999 tarihli şikayet üzerine, CNR Uluslararası Fuarcılık A.Ş. tarafından düzenlenen TATEF metal işleme fuarına katılmak isteyen firmaların aynı yıl, aynı konuda düzenlenecek başka fuarlara katılmalarının engellenmesi ve Takım Tezgahları İş Adamları Dayanışma Derneği (TİAD) tarafından tek fuara katılma yönünde alınan teşebbüs birliği kararı ve bu kararın uygulanmasını sağlamamak amacıyla üyeleri ile sözleşmeler imzalamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği iddiasına ilişkin yürütülen soruşturma, Kurul'un 20.10.2000 tarih ve 443-243 sayılı Kararı ile sonuçlandırılmıştır. Buna göre; 1997, 1998 ve 1999 yılları katılım sözleşmelerine konulmuş olan maddeler ile, "makina teçhizat sektörüne yönelik uluslararası nitelikteki ihtisas fuarı pazarı"nda, katılımcı olan teşebbüslerin, yalnızca CNR'nin düzenlemiş olduğu fuara katılmaya zorlanması ve aynı yıl içerisinde başka bir fuara katılmasının engellenmesi ile bir yandan rakip fuar organizatörlerinin başarılı bir fuar düzenleme olasılığının kısıtlandığı, diğer yandan ise söz konusu anlaşmayı imzalayarak fuara katılan firmaların başka bir fuarda ürünlerini sergilemelerine engel olunması suretiyle katılımcı firmalar arasındaki rekabetin bozulduğu sonucuna varılarak, CNR'in 52.602.438.540.TL idari para cezası ile cezalandırılmasına, söz konusu teşebbüsün ihlale konu olan sözleşmeler ile ilgili olarak bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemekten dolayı toplam 1.216.800.000.-TL para cezası ile cezalandırılmasına,

Takım Tezgahları İş Adamları Dayanışma Derneği (TİAD)'nin, gayriresmi olarak yapılan bir toplantıda, üyelerin bir kısmının CNR Uluslararası Fuarçılık A.Ş. tarafından düzenlenen TATEF Fuarı'na katılım kararı vermesine dayanarak, söz konusu kararın Yönetim Kurulu Başkanı imzası ile diğer üyelere de teşmili ve aynı zamanda başka bir fuara katılmama konusunda üyeleri ile sözleşmeler imzalanması yoluyla, bir yandan üyelerinin başka fuara katılmalarını engellemek suretiyle, üyeleri ile takım tezgahları pazarında faaliyet gösteren diğer teşebbüsler arasındaki rekabetin; diğer yandan da üyelerin yalnızca TATEF'e katılması neticesinde rakip organizatörlerin başarılı bir fuar düzenleme olasılıklarını kısıtlayarak fuar organizatörleri arasındaki rekabetin bozulması etkisini doğurarak 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin ihlal edildiğine ve bu nedenle TİAD'ın 2.433.600.000.-TL. idari para cezası ile cezalandırılmasına, bildirim yükümlülüğünün yerine getirmediğinden 608.400.000.-TL para cezası uygulanmasına, CNR'ye sınırlamanın gereğinden fazla yapılmaması, kuralların objektif kriterler şeklinde belirlenmesi, yasaklama periyodunun, katılımcıların diğer fuarlara katılmakta serbest oldukları açık periyottan daha uzun olmamak koşuluyla her fuarın özelliğine göre belirlenecek makul bir süre olması ve bireysel muafiyet için başvurulması koşuluyla bu şekilde sınırlamalar içeren fuar katılım anlaşmalarının düzenlenebileceğinin bildirilmesine ve TİAD'a, üyelerine belirli bir fuara katılmak yönünde tavsiyede bulunabileceğinin, üyelerle bağlayıcı sözleşmeler yapamayacağı, esas olanın teşebbüslerin kendi kararlarını kendilerinin vermeleri olduğunun ve kararda belirtilen hükümlere uyularak ihlalden kaçınılması gerektiğinin bildirilmesine karar verilmiştir.

**Hürriyet-Milliyet-Sabah/Uluslararası Moda Yayıncılık A.Ş.
(17.07.2000, 00-26/292-162)**

Uluslararası Moda Yayıncılık A.Ş.'nin talebi üzerine, Rekabet Kurulu, Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazeteleri ile Fanatik ve Taraftar-Fotomaç gazetelerinin fiyatlarını uyumlu eylem yoluyla birlikte belirledikleri iddiası ile Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Milliyet Gazetecilik A.Ş., Simge Yayıncılık ve Dağıtım A.Ş. ve Sabah Yayıncılık A.Ş. hakkında soruşturma açmış ve konuya ilişkin nihai kararını 17.7.2000 tarihinde vermiştir.

Resmi Gazete'nin 27.6.2001 tarihli sayısında yayımlanan Karar'ında Türkiye'deki gazete piyasasını ayrıntılı bir şekilde inceleyen Rekabet Kurulu ulusal yayın yapan günlük siyasi gazete pazarı ve ulusal yayın yapan günlük spor gazeteleri pazarı olmak üzere iki ayrı ilgili ürün pazarı tespit etmiştir.

İlgili piyasalarda paralel fiyatlandırmanın zorunlu olmadığı sonucuna varılan soruşturmada, siyasi gazetelerde ve spor gazetelerinde çok kısa dönemler haricinde, fiyatların birbirine çok yakın hatta fiyat artış oran ve tarihlerinin aynı olduğu tespit edilmiştir. Fiyatların birbirleri ile bir ilişki içerisinde oldukları bu durum, hesaplanan korelasyon katsayıları ile de gösterilmiştir.

Haklarında soruşturma yürütülen tarafların genellikle maliyet rakamlarının birbirlerinden farklı olduğu görülmüştür. Bu nedenle, gazete fiyatlarının aynı seviyede tutulmasının maliyetlerin aynı olduğu gerekçesine dayandırılması mümkün görülmemiştir.

Aynı şekilde, tirajları, dolayısıyla gazete satış gelirleri birbirine yakın olan ancak reklam gelirleri birbirinden farklı olan Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazetelerinin fiyatlarını aynı seviyede tutmalarını, fiyatları aynı günde ve aynı oranda arttırmalarını benzer maliyetlere dayandırmaları da ekonomik ve rasyonel bir gerekçe olarak kabul edilmemiştir.

Rakibin fiyat stratejilerinin dağıtım kanalı ve bayiler aracılığı ile öğrenildiği, bu nedenle de fiyat artışlarının aynı tarihe denk geldiği şeklindeki bir savunma ise, yapılan fiyat artışlarının, teşebbüslerden birinde yerinde inceleme esnasında elde edilen ve fiyat değişikliği yapılacağına ilişkin bilgiler içeren toplantı notlarındaki tarihlerden sonra gerçekleşmesini açıklamaktan uzak olduğu kabul edilmiştir.

Özellikle 1997 yılında, taraflarca fiilen uygulanan fiyatların, enflasyon ve hammadde fiyatlarının yükselmesi sonucu ortaya çıkan maliyet artışlarıyla da açıklanmasının doğru olamayacağı belirtilmiştir. Çünkü, bu dönemde fiyatlar oldukça yüksek oranlarda aşağı çekilmiş ve bu durum yaklaşık on ay kadar devam etmiştir. Bu dönemde ortaya çıkan fiyat düşüşleri ve yıl sonuna doğru

tekrar indirim öncesindeki fiyat seviyesine yükselme de tarafların benzer maliyet yapılarına sahip olmaları ile izah edilemeyecektir.

Taraflara ve tarafların eylemlerine ilişkin verilen bilgiler, gruplar arasındaki ilişkiye yönelik bahsedilen hususlar da dikkate alınarak değerlendirildiğinde, soruşturmaya muhatap tarafların günlük siyasi gazeteler ve spor gazetelerinde bir ilişki içerisinde oldukları, bunun sonucunda özellikle gazete fiyatı konusunda kendi bağımsız davranışlarının yerine geçen, rakip teşebbüslerden bağımsız olarak hareket etmelerini engelleyen ve gelecekteki pazar davranışlarına ilişkin belirsizlikleri ortadan kaldıran bir uyumlu eylem halinde davrandıkları anlaşılmıştır.

Rekabet Kurulu, konuya ilişkin diğer değerlendirmelerini ise şu şekilde yapmıştır:

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*" şeklindeki 4. maddesi genel olarak yasaklanan faaliyetleri sayarken, 3'üncü fıkrasında "*Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.*" diyerek uyumlu eylem karinesi açıklanmıştır.

Soruşturmaya konu günlük siyasi ve spor gazeteleri pazarları oligopolistik bir özellik taşımaktadır. Her bir teşebbüsün ilk madde malzeme teminini yurtdışından sağlamaları nedeniyle benzer maliyet yükü ile karşı karşıya kalacağını düşünmek yanlış olmamakla birlikte eksik bir değerlendirme olarak değerlendirilmiştir. Bu noktada, gazete sektörü ile ilgili tespitler de dikkate alındığında, özellikle reklam gelirlerindeki farklılığın maliyet yapılarına ve dolayısıyla fiyata etki edeceği gözden kaçırılmamalıdır. Bu nedenle maliyetlerin belli kalemlerinin benzer olması, gazetelerin belli dönemlerde aynı fiyat düzeyinde satılmasını (hatta bazı tarihlerde aynı gün ve oranda artış yapılmasını) haklı çıkaracak nitelikte değildir.

Belli dönemlerde, teşebbüslerin, bazı oligopolist piyasalarda sıkça yaşanan, fiyat ve fiyat dışı rekabete girdikleri anlaşılmakta, ancak bu durum kısa sürmekte ve fiyatlarda benzer, hatta aynı düzeye geri dönüşmektedir. Fiyat hareketlerinden de görüleceği gibi siyasi gazete pazarında belli dönemlerde (çok kısa süreler için) farklı fiyatlar uygulanırken, spor gazeteleri pazarında 1997 yılından itibaren sürekli bir paralellik mevcuttur.

Ayrıca, aynı günlerde yapılan fiyat artışlarının piyasada varolan fiyat şeffalığına bağlanması da tatmin edici bulunmamaktadır. Taraflarca, rakip teşebbüsün zam sirkülerini dağıtım şirketlerine en az iki gün önceden duyurduğu ve alt bayilerin de iki grubun ortağı olmaları nedeniyle, iki saat gibi kısa bir sürede rakiplerin fiyat artışlarının öğrenildiği ve bu doğrultuda fiyat artışı yapıldığı ifade edilmektedir. Ancak, böyle bir savunma yerinde incelemeler sırasında elde edilen ve tarafların biraraya gelerek fiyat konusunda çeşitli kararlar aldıklarını gösteren belgelerin varlığını açıklayamamaktadır.

Ulaşılan ekonomik sonuçlar bir yana, gruplar arasında özellikle gazete fiyatlarının belirlenmesiyle ilgili toplantılar yapıldığı, bu konuda kararlar alındığı hatta uygulamaya geçirildiği dikkate alındığında, gruplar arasında günlük siyasi ve spor gazeteleri pazarında işbirliği olduğu açıktır. Bu işbirliği ve yapılan toplantılar, firmalar arasında rekabetin temelini oluşturan "bağımsız olarak karar alma" gerekliliğini ortadan kaldırmaktadır. Her firmanın içinde bulunduğu pazarın gereklerine göre davranışlarını belirleme özgürlüğü ticari hayatın bir gereğidir. Ancak, tarafların biraraya gelerek piyasa sistemi tarafından belirlenmesi gereken fiyat gibi unsurlar konusunda karar vermeleri piyasa sisteminin işleyişini engellemektedir. Dolayısıyla, rakip firmanın gelecekte nasıl davranacağını bilinememesi nedeniyle varolan belirsizliğin ortadan kaldırılması, piyasadaki aktörlerin, talep yönlü etkileri kararlarında dikkate almayacakları anlamına gelmektedir. Bu durum da rekabetin engellendiği piyasaların tipik bir örneğini oluşturur.

Bu çerçevede Rekabet Kurulu teşebbüslerin ulusal yayın yapan siyasi gazeteler ve spor gazeteleri pazarlarında, Hürriyet, Milliyet, Sabah ve Tarafar-Fotomaç, Fanatik gazetelerinin satış fiyatını ve bazı satış şartlarını gelecekteki davranışlarındaki belirsizlikleri ortadan kaldıracak şekilde, kendi bağımsız davranışları yerine geçen uyumlu eylemler ile belirlediklerine, tarafların bu eylemlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinin; "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" şeklindeki (a) bendine uygunluk gösterdiğine ve teşebbüslerin idari para cezası ile cezalandırılmalarına karar vermiştir.

**Ege Eczacılar Vakfı-Samsun Eczacı Odası/ İEİS, TİSD ve YİSD
(12.01.2000, 00-2/11-5)**

Ege Eczacılar Vakfı Başkanı Ecz.Levent Kamacık imzalı 11.02.1998 tarihli ve TEB 6. Bölge Samsun Eczacı Odası Başkanı Ecz.Gönül Berker imzalı 13.02.1998 tarihli şikayet başvurularında; İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenler Sendikası (İEİS) Yönetim Kurulu tarafından imza altına alınarak Ecza Depocuları Derneği ve Tüm Eczacılar Üretim, Temin, Dağıtım Kooperatifleri Birliği'ne gönderilen ve 01.01.1998 tarihinde uygulamaya konulan "Protokol" ile, ilaç üreticilerinin ve ecza depolarının satış koşullarına sınırlamalar getirildiği ve bu sınırlamalara uygun hareket etmeyen ecza depolarına karşı mal verilmemesi yaptırımının öngörüldüğü belirtilerek söz konusu "Protokol"ün amacı ve pazarda yarattığı etki yönüyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesine aykırı olduğu öne sürülmüştür.

Başvurular üzerine, Rekabet Kurulu'nun 01.04.1998 tarih ve 60/449-67 sayılı Kararı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunu müteakip, İEİS Yönetim Kurulu Başkanı Kaya Turgut imzalı bir bildirim yapılarak önaraştırma kapsamındaki Karar'a bireysel muafiyet tanınması talep edilmiştir. Muafiyet bildiriminde sunulan bilgi ve belgelerden, söz konusu Karar'ın, İEİS Yönetim Kurulu'nun 19.12.1997 tarih ve 102 sayılı Yönetim Kurulu Kararı olduğu anlaşılmıştır. Bildirimin ekinde sunulan Karar, mal sağlayıcıları ve ecza depolarına yönelik olup bunların satış koşullarına sınırlamalar getirmiş ve bu sınırlamalara uygun hareket etmeyenlere karşı birtakım yaptırımlar öngörülmüştür. Bu yaptırımlardan rekabet hukuku açısından anlamlı olanı aynen, "*Yukarıda öngörülen şartlara uygun çalışmayan ve firmaların mutabakatı dışında kampanyalar ve satış koşulları düzenleyen dağıtım kanallarıyla çalışılmaması.*" şeklindedir. Yapılan önaraştırma sırasında; 102 sayılı Karar'la büyük ölçüde benzer, ancak bu Karar'dan bazı noktalarda farklılaşan ve İEİS, Türkiye İlaç Sanayii Derneği (TİSD) ve Yerli İlaç Sanayicileri Derneği (YİSD) yönetim kurulu başkanlarının imzaladığı "Protokol" başlıklı başka bir metin tespit edilmiştir.

18.06.1998 tarihli toplantıda Rekabet Kurulu; 08.06.1998 tarih ve D1/2/M.Ö.-98/8 sayılı Önaraştırma Raporu'nu değerlendirerek,

– 102 sayılı Karar ve "Protokol" başlıklı metninle ilgili İEİS, TİSD ve YİSD hakkında soruşturma açılmasına,

– 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesine aykırı 102 sayılı Karar'ın aynı Kanun'un 10 uncu maddesinin ilk fıkrasında belirtilen süre içinde (1 ay) bildirilmemesi nedeniyle, İEİS'ye Kanun'un 16(c) maddesi uyarınca üçmilyaryüz milyon TL. (1998/1 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile değişik), İEİS Yönetim Kurulu üyelerine ise Kanun'un 16'ncı maddesinin üçüncü fıkrası gereğince ayrı ayrı üçyüzon milyon TL. idari para cezası verilmesine,

karar vermiştir.

Soruşturmanın sonunda hazırlanan SR/99-4 sayı ve 16.06.1999 tarihli Soruşturma Raporu'nda;

– 102 sayılı Karar'ın Kanun'un 4 ve 6'ncı maddelerine aykırı olduğu,
– 102 sayılı Karar'a muafiyet verilemeyeceği,
– 102 sayılı Karar'ın 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 6'ncı maddelerine aykırı olması nedeniyle İEİS'ye ve/veya bu teşebbüs birliğinin üyelerine 16'ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca para cezası verilmesi gerektiği,

- Ceza miktarının takdirinde Karar’ın kısa süre uygulanması ve uygulamaya tüm üyelerin katılmaması gibi unsurların göz önünde bulundurulması gerektiği,
- TİSD ve YİSD hakkında yürütülen soruşturmaya son verilmesi gerektiği,

sonucuna ulaşılmıştır.

12.01.2000 tarihli toplantıda Rekabet Kurulu Soruşturma Raporu, yazılı savunmalar, ek görüşler ve 29.12.1999 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısındaki açıklamaları değerlendirerek

1. İEİS Yönetim Kurulu’nun 102 sayılı Kararı’nın 4054 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesine aykırı olmadığına,
2. 102 sayılı Karar’ın 4054 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesi kapsamında olduğuna,
3. Anılan Karar’ın Kanun’un 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulamayacağına, bu itibarla bireysel muafiyet isteminin reddine,
4. Türkiye İlaç Sanayii Derneği ve Yerli İlaç Sanayicileri Derneği’nin, 4054 sayılı Kanun’u ihlal eder nitelikte karar ve eylemi belirlenemediğinden, haklarında ceza tayinine yer olmadığına,
5. 4054 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesinin ihlal ettiği belirlenen İEİS’nin, Kanun’un 16’ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince idari para cezası ile cezalandırılmasına,
6. Kanun’un 16’ncı maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, ceza miktarının takdirinde ihlalin ağırlığını belirleyen unsurlar göz önünde bulundurularak İEİS’ye 3.243.000.000 TL. para cezası verilmesine

karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu Kararı’na dayanak oluşturan ve Karar’ın 4054 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesi karşısında tartışıldığı bölümde aşağıdaki değerlendirme yapılmıştır:

“102 sayılı Karar, İEİS üyesi işletmelerin, beşeri ilaç pazarında yaşanan rekabet nedeniyle alıcılarına sunduğu satış artırıcı unsurlara ortak bir şekilde sınırlama getirmiştir. Diğer bir deyişle, soruşturmaya konu teşebbüs birliği kararı, satış koşullarının birlikte belirlenmesi amacıyla alınmıştır. Karar’ın ecza depolarına yönelik sınırlamaları, depoların eczanelere ilaç bazında geniş satış koşulları uygulama şeklindeki finansman ve pazarlama aracını büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır. Mal sağlayıcılarından eskisinden daha dar koşullarla alımda bulunan ecza depolarının, bağımsız satış stratejileri çerçevesinde bazı ürünlerde geniş koşullar uygulayabilmesi, 102 sayılı Karar’ın getirdiği sınırlamalara uygun hareket etmeyen depolara mal verilmeyeceğinin duyurulmasıyla önlenmek istenmiştir. Bu bağlamda, 102 sayılı Karar’ın ecza depolarının bağımsızca ekonomik karar alma özgürlüğünü kısıtladığı açıktır.

Bu değerlendirmeler ışığında; üye firmaların satış şartlarının birlikte belirlenmesi, ecza depolarının yeniden satış koşullarına müdahalede bulunulması ve sınırlamalara uygun hareket etmeyen ecza depolarına faaliyetlerinin zorlaştırılması, hatta bunların pazar dışına itilmesi hususlarını içeren 102 sayılı İEİS Yönetim Kurulu Kararı, 4054 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesi kapsamındadır.

4054 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesinde, rekabetin sınırlanması sonucunu doğuran işlemlerin yanı sıra rekabeti sınırlama amaçlı veya rekabeti sınırlayabilecek nitelikteki işlemler de yasaklanmıştır. Dolayısıyla, pazarda herhangi bir etki yaratmamakla birlikte amacı veya doğurabileceği sonuç itibarıyla bir işlemin 4 üncü madde kapsamında sayılabileceği açıktır. Bu itibarla, 102 sayılı Karar’ın uygulanmamış olması durumunda bile 4 üncü maddeye aykırılık olduğu gerçeği değişmeyecektir. Diğer bir ifadeyle, pazarda etki yaratılmış olması ihlalin varlığının değil, ağırlığının belirlenmesinde göz önünde bulundurulacaktır. Kaldı ki, başlıklar halinde ve bütün olarak yapılan değerlendirmelerde 4 üncü maddeye aykırı bulunan 102 sayılı Karar’ın uygulandığını gösteren somut unsurlar söz konusudur.”

Diğer yandan, İEİS’nin savunmalarında 102 sayılı Karar’ın uygulanmadığı yönündeki iddiaya karşı, "102 Sayılı Karar’ın Uygulanması" başlığı altında şu açıklamaya yer verilmiştir:

“İEİS’den alınan yazılı savunmaların belirli bölümlerinde iddia edilenin aksine, soruşturmaya konu 102 sayılı Karar uygulanmış ve bundan beşeri ilaç pazarının tüm seviyeleri doğrudan veya

dolaylı olarak etkilenmiştir. Karar'ın uygulandığını gösteren delillerin başında İEİS Yönetim Kurulu'nun 105, 106 ve 107 sayılı Kararları gelmektedir. Öneri ve soruşturma dönemlerinde yapılan incelemeler sırasında edinilen, ecza depolarının satış listeleri ve faturalarından; özellikle İEİS'nin bazı ecza depolarını Karar'a uymaları konusunda uyarması üzerine depoların satış koşullarını Şubat ayının başından itibaren 102 sayılı Karar'da belirtilen sınırlamalar doğrultusunda değiştirdiği görülmüştür. Ayrıca, ilaç pazarının değişik seviyelerinde etkinlik gösteren işletmeler ile bu işletmelerin oluşturduğu teşebbüs birliklerinin yetkilileriyle yapılan görüşmeler ve sağlayıcı firmaların faturaları üzerinde yapılan incelemeler de, Karar'ın yaşama geçirildiğini belgelemiştir.

Yapılan incelemeler sırasında; Karar'a uygun hareket etmeyen ecza depolarına karşı getirilen "mal vermeme" yaptırımının uygulandığına ilişkin herhangi bir delile rastlanılmamıştır. 01.01.1998 tarihinden İEİS'nin bazı ecza depolarına uyarı yazıları gönderdiği Şubat ayı başına kadar olan sürede, getirilen sınırlamalar dışında satış koşulları uygulayan az sayıda ecza deposuna sağlayıcılar tarafından mal verilmesinin kesildiği yönünde hiçbir somut belge veya bilgi bulunmamaktadır. Ancak, 102 sayılı Karar'ın alınmasından sonra ecza depoları seviyesindeki teşebbüs birliklerinin (Ecza Depocuları Derneği ve Tüm Eczacılar Üretim, Temin, Dağıtım Kooperatifleri Birliği'nin) yetkililerinin katıldığı toplantılarda ve bu birliklere gönderilen yazılarda, Karar aynen iletilmiş ve birlikler "mal vermeme" yaptırımı hakkında bilgi sahibi olmuştur. Buna bağlı olarak, ecza depoları, alım koşulları kötüleşen eczanelerin daha az mal almaya yönelmesiyle satışlarının düşmesine ve finansman aracı olarak kullanılan esnek satış koşulları uygulama olanağını yitirmeleri itibarıyla bağımsız karar alma özgürlükleri sınırlanmasına karşın Karar doğrultusunda hareket etmek zorunda kalmıştır...

...102 sayılı Karar'ın oluşum ve gelişim süreci ile Karar'ın uygulandığını gösteren deliller birlikte değerlendirildiğinde, uygulama süresinin yaklaşık üç ay olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda; 1998 yılı başından Nisan ayına kadar, İEİS üyesi firmaların çoğunun satış koşullarında 102 sayılı Karar'da öngörülen sınırlamalar çerçevesinde değişiklik yaptığı, ancak sayıları çok olmamakla birlikte bazı üye firmaların sınırlamalar dışında satış koşulları uygulamayı sürdürdüğü belirlenmiştir. Karar'ın 01.01.1998 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesinin öngörülmesine karşın, ecza depoları seviyesindeki etkinin özellikle, İEİS'nin bazı ecza depolarını Karar'a uymaları konusunda uyarmasıyla, yani Şubat ayı başlarında olduğu görülmüştür. Dolayısıyla ecza depolarının tam anlamıyla Karar'da yer alan sınırlamalar doğrultusunda satış koşulları uygulaması, Şubat ayı başından Nisan ayı ortalarına kadar olan sürede söz konusu olmuştur. Eczacı kooperatiflerinin üst kuruluşu olan TEKB'nin İEİS'ye bir yazı göndererek kooperatiflerin Karar'a uymaya o tarihte son vereceğini bildirmesiyle, uygulama hem sağlayıcılar hem de ecza depoları açısından son bulmuştur. 3-4 aylık uygulama süresinde, ecza depolarının sunduğu satış koşullarının eskiye göre sıkılaşması sonucunda, 102 sayılı Karar'ın doğrudan muhatabı konumunda olmayan eczaneler olumsuz yönde etkilenmiştir."

Nihai Karar'da, bireysel muafiyet başvurusu tartışılırken, Kanun'un 5(a) maddesindeki "Malların üretim veya dağıtımını ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması" şartının 102 sayılı Karar için geçerli olmadığı belirlenmiştir. 102 sayılı Karar ile teknik gelişmenin sağlanamayacağı AR-GE faaliyetleri ekseninde ortaya konulmuş, dağıtımda iyileşmenin elde edilemeyeceği ise şu şekilde açıklanmıştır:

"102 sayılı Karar ile ecza depolarının alım koşulları daralmış, esnek satış koşulları uygulamak şeklindeki finansman araçlarının ellerinden alınması suretiyle bağımsız karar alma özgürlükleri kısıtlanmış ve alım koşulları kötüleşen eczanelerin daha düşük miktarlarda alıma yönelmesiyle satışları azalmıştır. 102 sayılı Karar'ın ilacın toptan dağıtımını gerçekleştiren ecza depolarının aleyhine unsurlar taşınması, Karar ile dağıtımda iyileşme sağlanamayacağını göstermektedir."

"İhlalin Ağırılığı" başlığı altında, İEİS üyesi firmaların pazar gücünün muhtemel zararın büyüklüğü noktasında ağırlaştırıcı unsur olarak; İEİS üyelerinin tamamının uygulamaya katılımının sağlanamaması ve uygulamanın yaklaşık üç ayla sınırlı kalması nedeniyle etkisinin büyük boyutlara ulaşmaması, süresi içinde olmamakla birlikte bireysel muafiyet başvurusunda bulunulması, yerinde inceleme süresince aktif işbirliği yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve Kanun uygulamasının yeni olması hususlarının ise hafifletici unsur olarak ceza takdirinde dikkate alındığı belirtilmiştir.

Son olarak, İEİS'nin yanı sıra hakkında soruşturma yürütülen diğer teşebbüs birlikleri olan TİSD ve YİSD'in yönetim kurulu başkanlarının imzaladığı protokol başlıklı metinle ilgili yapılan değerlendirme, "... 'Protokol' başlıklı metnin, 4054 sayılı Kanun'a aykırı unsurlar taşımakla birlikte, TİSD ve YİSD'in iradesinin ürünü olmadığı ve altında imzaları bulunan şahısların kişisel tasarruflarından öteye geçmediği; TİSD ve YİSD üyelerinin ekonomik çıkarlarıyla uyuşmayan ve iradelerini yansıtmayan, oluşturulma sürecine bu teşebbüs birliklerinin herhangi bir katkıda bulunmadığı ve üye firmalarca uygulanmamış bir Karar'ın varlığından dolayı TİSD ve YİSD'in sorumlu tutulamayacağı sonucuna ulaşılmıştır." şeklindedir.

Hekim Optik Ltd. Şti./SESA Ltd. Şti. (06.11.2000, 00-44/472-257)

Sesa Dış Ticaret Limited Şirketi'nin (Sesa Ltd. Ş.), Police, Vogart ve Sting markalı güneş gözlüklerinin üçüncü kişiler tarafından Türkiye'ye ithalatını engellemek yoluyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiası üzerine yapılan soruşturma, rekabet mevzuatı açısından paralel ithalata ilişkin ilk karar olma özelliğini taşımaktadır.

Şikayetçi firma olan Hekim Optik İthalat İhracat Limited Şirketi, Kurum'a intikal eden başvuru dilekçesinde,

– İtalyan menşeli "Police", "Sting" ve "Vogart" markalı güneş gözlüklerini Singapur Serbest Ticaret Bölgesinde faaliyet gösteren ve Police marka gözlüklerin Singapur distribütörü olan Soon Lee Optical Company isimli firmadan ithal ettiklerini,

– Yaptıkları ithalatın usulüne uygun olduğu ve gümrük mevzuatı çerçevesinde her çeşit vergi ve harçlarını ödedikleri,

– "Police" "Sting" ve "Vogart" markalı güneş gözlüklerinin Türkiye'deki marka lisans sahibi ve tek satıcısı olan Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş. sahibi Semih Saraçoğlu tarafından, bu markalı gözlüklerin Türkiye'de kendilerinden başkasınca satışa sunulmasının haksız rekabet oluşturduğunun ve bu markalı güneş gözlüklerini Hekim Optik ve mal verdiği şahıs ve kurumların satmaya yetkilerinin bulunmadığının iddia edildiği,

– Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş.'nin, anılan markaların Türkiye'deki lisansına ve münhasır satıcılık hakkına sahip olduğunu ve yurt dışında üretici firma ile akdedilen Ticari Marka Lisans Anlaşmasını ve Münhasır Distribütörlük Anlaşmasını ileri sürerek bahse konu malların Türkiye'de ilgili ürün pazarında satım ve dağıtımının ayrıca yetkili satıcıların tesbitinin kendilerine ait olduğunu ileri sürdükleri,

– Tüm bu işlemlerin, Sesa Dış Tic. Ltd. Ş.'nin kendi markasının Türkiye piyasasına sunumu konusunda tekel hakkı oluşturmak amacını taşıdığı, ifade edilmiştir.

Soruşturma konusu ticari markaları İtalya'da ve diğer pek çok ülkede tescil ettirmiş olan Charme Lunettes (yeni adıyla De Rigo S.P.A.), 15.02.1995 tarihinde, Police, Sting, Rolling, Vogart, Charme, Marlow ve Von Fuerstenberg ticari markaları ile simgelenen tüm ürünlerin üretim ve dağıtımını konusunda tam münhasırlık haklarını ve vekaletnamesini, sözleşme ile yan kuruluşu ve imalatçısı olan Dierre S.R.L.'ye vermiştir.

Türkiye'de Police markası 131645 sayı ve 12.08.1991 tarihli belge ile; Sting markası 147732 sayı ve 29.10.1993 tarihli belge ile ve Vogart markası da 130864 sayı ve 12.08.1991 tarihli belge ile Charma Lunettes S.R.L. adına tescil edilmiştir. Daha sonra ismini De Rigo S.P.A. olarak değiştiren teşebbüs ile Sesa Dış Ticaret Ltd. Şti. arasında akdedilen ve Beşiktaş 9. Noterliği tarafından 21302 sayı ile 05.06.1996 tarihinde onaylanan Ticari Marka Lisans Anlaşması, 30.07.1996 tarihinde, "Vogart" markası için 41362 yevmiye numarası ile, "Sting" markası için 41363 yevmiye numarası ile, "Police" markası için 41364 yevmiye numarası ile Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı Markalar Dairesi Başkanlığı'na şerh edilmiştir.

De Rigo S.p.A. ile Sesa Ltd. Ş. arasında yazılı bir distribütörlük anlaşması olmamasına karşın, sözlü bir anlaşma mevcuttur. İhtirnamelerde geçen "Müvekkil şirketin Dierre S.R.L. şirketine verdiği yetki neticesi bu şirket ilgili markaların Türkiye'ye ithal, dağıtım ve temsil yetkilerini 16.12.1994 tarihli Distribütörlük Anlaşması ile Ortaklar Caddesi, Aslı Apt. 20/6 Mecidiyeköy – İstanbul Türkiye adresinde mukim SESA SEMİH SARAÇOĞLU MÜSSESESİ VE SESA DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ.'ne vermiş ve bu kişiler Türkiye'de müvekkil şirketin sahibi olduğu ürünlerin yasal olarak TEK SATICISI olma hakkını kazanmışlardır." ifadesi, garanti belgelerinin Sesa Ltd. Ş. tarafından düzenlenmesi bu ilişkiyi doğrular nitelikte bulunmuştur. Ancak, Kurul'ca yapılan değerlendirmede; ihtirnamelerde geçen ifadelerin, gözlük satıcılarını yasal olmayan yollarla yapılan ithalata karşı uyarma amacını taşıdığı kanaatine ulaşılmıştır. İhtirnamelerde de açıkça görülebileceği gibi bu belgelerde yer verilen ifadeler, marka sahibi veya yetkili satıcısının bu husustan doğan haklarını Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde arayacağına ilişkin olarak gözlük satıcılarını bilgilendirme amacına yöneliktir. Dolayısıyla, Sesa Ltd. Ş. ile De Rigo S.p.A. arasında varlığı kabul edilen sözlü anlaşmanın, ihtirnamelere ve dava dilekçelerine yansıyan ifadelere dayanarak, rekabete aykırı olduğu iddiasının yerinde olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

Ancak Rekabet Kurulu, yasalara uygun yapılan ithalatın engellenmesinin rekabet mevzuatına aykırılık teşkil edeceğine, diğer bir deyişle paralel ithalatın⁷ engellenemeyeceğine ilişkin olarak açıklama yapma gereği görmüştür.

⁷ Rekabet Hukuku açısından Paralel İthalat

Paralel ithalat konusunda marka mevzuatı açısından yapılan değerlendirmenin ardından, rekabet mevzuatı açısından konunun değerlendirilmesine geçilecektir. Öncelikle paralel ithalatın nedenleri ve dolayısıyla engellenmesinin sebepleri üzerinde durulacaktır. Bu açıklamalardan sonra bu konudaki rekabet mevzuatı açısından getirilen düzenlemenin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Fikri ve sınai mülkiyet hakkı sahipleri, yıllar boyunca kendi yarattıkları mallar üzerinde maksimum korumayı sağlamayı hedeflemiş, buna karşın malı satın alan kişiler de, satın aldıkları bu malı dilediği şekilde kullanmak istemişlerdir. Karşılıklı çıkar çatışmaları neticesinde, serbest ticaret ile fikri mülkiyetin korunması; kamu yararı ile kişisel kullanım özgürlüğü arasında dengeyi temin etmek amacıyla fikri mülkiyet haklarının tükenmesi ilkesi ortaya çıkmıştır. Bu ilkeyle birlikte kurulacak olan dengeden, fikri ve sınai mülkiyet hakkı sahibi açısından markanın zarar görmesini engelleyecek bir koruma getirmesi; malın yeni maliki açısından ise markaya zarar vermediği sürece malın yeniden satımı ve benzeri konularda serbestçe davranabilmesini sağlaması beklenmektedir. Diğer bir anlatımla fikri sınai mülkiyet hakkı sahibi, malını ilk defa piyasaya sürme konusunda kendi kontrolünde olan tekel hakkına sahip olmakla birlikte bu hak, daha sonra malın piyasada yasal dolaşımını kontrol etme yetkisini de kapsamaz. Ancak günümüzde bu dengenin mal sahipleri açısından bozulmasına yönelik bir eğilim görülmektedir. Asıl amacı markayı korumak olan düzenlemelerin, mal sahibinin, ticari kazancını arttırmaya yönelik olarak gerçekleştirdiği faaliyetleri korumaya varan, tüketicilerin markalı mal üzerindeki tasarruf haklarını gerektiğinden fazla sınırlayacak şekilde yorumlandığı görülmektedir. Bu aşamada bu uygulamalar arasında en yaygın olarak bilinen paralel ithalat konusunda açıklamalar yapmak yerinde olacaktır.

Paralel ithalat ülkeler arasında yapılan ticaret neticesinde ortaya çıkan bir kavramdır. Bir ülkede satışa sunulan bir malın, aynı malın satışının yapıldığı bir başka ülkeden ithal edilmesiyle birlikte ortaya çıkan paralel ithalatın temel nedeni iki ülke arasındaki fiyat farklılığıdır. Bu durumda paralel ithalatçılar tarafından, fiyatı ucuz olan ülkeden alınan mal, pahalı olan ülkeye ithal edilecektir.

Markalı malın sahibinin bu iki ülke için uyguladığı fiyat farklılığının başlıca iki nedenden kaynaklandığı düşünülebilir. Bunlardan ilki marka sahibinin yeni girdiği veya pazar payını artırmayı hedeflediği piyasalarda tutunma amacıdır. Bir diğer sebebi ise üretim faktörlerinin fiyatlarının farklı olmasıdır. İş gücünün veya sair girdilerin ucuz olması, üretimin yapıldığı ülkedeki malların fiyatlarının da ucuz olmasını doğuracaktır. Bu iki temel sebebe dayanan fiyat farklılaştırması sonucu ortaya çıkan paralel ithalatın engellenmeye çalışılması, markalı malı değil, üreticinin pazar stratejisini korumaya yönelik bir amaca hizmet edecektir. Gerek markaların korunmasına yönelik düzenlemelerde, gerekse rekabetin korunmasına ilişkin mevzuatta marka sahibinin pazar stratejisini oluşturmaya yönelik faaliyetlerini korumaya ilişkin bir amaç maddesi bulunmamaktadır. Paralel ithalatın sebepleri üzerinde yapılan bu açıklamalardan sonra, Rekabet Kanunu açısından konunun değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun "paralel ithalat" konusuna doğrudan bir düzenleme getirmemiştir. Ancak Kanunun 4(d) ve 6(a) maddeleri, rakip teşebbüslerin piyasaya girişinin engellenmesi ve faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemleri yasaklamış, paralel ithalatın engellenmesi de bu sonuçları doğurması açısından Kanun kapsamında değerlendirilmiştir.

Bu kapsamda, markalı malın Türkiye'de piyasaya sunulduğu andan itibaren hak sahibinin, markanın korunması ile ilgili mevzuat çerçevesinde korunan hakları saklı kalmak kaydıyla, malın yeniden satışını ya da orijinal malın bir başkasınca yasal yollarla ülkeye ithalini engelleyici bir hakka sahip olduğu ileri sürülemez.

Bu bilgi ve tespitler ışığında:

– Türkiye'de markası tescil edilmiş bir malın, marka sahibi ya da yetkili satıcısı tarafından Türkiye'de piyasaya sunulmasını müteakip, üçüncü kişilerce yasal prosedüre uygun olarak ithal edilmesine (paralel ithalat) engel olunamayacağına,

– Türkiye'de piyasaya sunulmuş olan markalı bir malın yasal olmayan bir şekilde üçüncü kişilerce yurda sokulması halinde marka sahibinin veya yetkili satıcının (gerek Türk Ticaret Kanunu gerekse diğer kanunlar çerçevesinde) yasal haklarını kullanmasının paralel ithalatın engellenmesi ve dolayısıyla rekabet ihlali olarak değerlendirilemeyeceğine,

– Sesa Dış Ticaret - Semih Saraçoğlu ve Charme Lunnette S.R.L. tarafından çekilen ihtarnamelerin, marka sahibinin 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'den doğan haklarını korumak ve markayı taşıyan malın yasalara aykırı bir şekilde piyasaya sunumunu engellemek amacıyla taşıdıklarına, paralel ithalatın engellenmesi kastının bulunmadığına ve Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş. İle De Rigo S.p.A. arasında rekabeti engelleme amacı taşıyan sözlü bir anlaşmanın varlığına ilişkin yeterli bilgi ve belgenin elde edilemediğine,

– Sonuç olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine aykırı bir eylem bulunmadığından aynı Kanunun 16. maddesi gereği herhangi bir para cezasının uygulanmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.

Fırıncılar Federasyonu/Maya Üreticileri (27.06.2000, 00-24/255-138)

Türkiye Fırıncılar Federasyonu'nun, Türkiye'de faaliyet gösteren maya üreticilerinin gizli anlaşmalar yapmak suretiyle aynı gün ve aynı oranda zam yaparak fiyat birliği sağladıkları ve bölge paylaşımı gerçekleştirdikleri yönündeki 02.12.1997 tarihli şikayet başvurusuna ilişkin olarak yapılan incelemeler neticesinde, Kurul'un 20.05.1999 tarihli toplantısında 4054 sayılı Kanun'un 41 ve 43/1 maddeleri uyarınca Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş. (Pak Gıda), Lesaffre Grubuna bağlı Özmaya Sanayi A.Ş. (Özmaya) ve Safmaya Sanayi A.Ş. (Safmaya), Akmaya Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Akmaya) ve Mauri Maya Sanayi A.Ş.'nin (Maurimaya) uyumlu eylem neticesinde,

– Ekmek mayasının fabrika çıkış fiyatlarını birlikte belirledikleri,

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Police marka güneş gözlüklerinin paralel ithalatına ilişkin olarak vermiş olduğu 12.03.1999 tarih ve 1998/7996 Esas sayılı kararı ile Dexter markalı ayakkabıların paralel ithalatına ilişkin olarak vermiş olduğu 14.06.1999 tarih ve 1999/3243 Esas sayılı kararı da bu görüşü doğrular niteliktedir.

Yargıtay'ın ilgili kararları incelendiğinde, paralel ithalata ilişkin doktrinde tartışılmakta olan konuya, marka sahibinin farklı dağıtım kanallarıyla farklı fiyatlarla satmış olduğu mallardan elde edeceği kârı maksimize etmesine yardımcı olma amacını taşımayan, amacı sadece markaların korunmasını sağlamak olan markalarla ilgili mevzuat açısından yaklaştığı kadar; mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları önlemek amacıyla haiz Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında da yaklaşarak karar verdiği görülecektir. Yargıtay, Rekabet Mevzuatı'nda düzenlenmeyen ilk satış hakkını da içeren kararında "paralel ithalat"ın engellenemeyeceğine hükmetmiştir.

Dolayısıyla, konuya ilişkin Yargıtay Kararları da dikkate alındığında, Türkiye'de markası tescil edilmiş bir malın, marka sahibi ya da yetkili satıcısı tarafından Türkiye'de piyasaya sunulmasını müteakip, üçüncü kişilerce yasal prosedüre uygun olarak ithal edilmesine, yani paralel ithalat yapılmasına engel olunamayacağı açıktır.

Sözü edilen görüşler rekabetçi bir piyasanın sağlanması amacıyla taşıyan Rekabet Kanunu'nun düzenlemeleriyle birlikte değerlendirildiğinde paralel ithalat kavramının, bir ülkede hak sahibi tarafından piyasaya sunulan bir malın aynısının üçüncü kişilerce bir başka ülkeden yasal prosedürüne uygun olarak ithal edilmesi ve piyasaya sunulması şeklinde tanımlanması ve rekabet mevzuatı yönünden bu hakkın varlığının kabul edilip korunması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Özetle, Paralel ithalatı engellemeye yönelik girişimler, rakip teşebbüslerin piyasaya girişinin engellenmesine, faaliyetlerinin zorlaştırılmasına neden olacaktır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (d) bendi, rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasaya çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi suretiyle doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerini yasaklamaktadır. Yine Kanun'un 6. maddesinin (a) bendi de bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütümünde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu, ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemlerde bulunmak suretiyle tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasını yasaklamaktadır. Dolayısıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4(d) ve 6(a) maddeleri ve Kanun'un genel amacı doğrultusunda Türkiye'de markası tescil edilmiş bir malın, marka sahibi ya da yetkili satıcısı tarafından Türkiye'de piyasaya sunulmasını müteakip, üçüncü kişilerce yasal prosedüre uygun olarak ithal edilmesine, yani paralel ithalat yapılmasına engel olunamaz.

- Bayiler arasında oluşabilecek rekabeti engelleyerek maya satış fiyatlarını liste fiyatlarına çekmeye çalıştıkları,
- Fırınları bayiler arasında paylaştıkları ve
- Ekmek mayasının daha fazla kullanılmasını sağlamak amacıyla ekmek mayasının aktivitesini azalttıkları,

kanaatine ulaşılmış ve anılan teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

Soruşturma döneminde yapılan incelemeler neticesinde Kurul nihai kararında, maya üreticilerinin kendi aralarında fiyat paralellikleri sağlamaya yönelik olarak herhangi bir iletişim kurduklarının tespit edilememiş olması nedeniyle, pazarda görülen fiyat paralelliklerinin maya pazarının yapısından kaynaklandığı ve uyumlu eylem olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varmıştır. Kurul, her biri ihmal edilemeyecek büyüklükteki az sayıda üreticinin faaliyet gösterdiği, homojen bir malın söz konusu olduğu, oligopolistik özellikler gösteren ve haberleşmenin kolay olduğu ekmek mayası pazarında gözlenen paralel fiyat hareketlerini pazarın yapısından kaynaklanan "ekonomik ve rasyonel gerçekler" olarak değerlendirmiştir.

Kurul, liste fiyatlarındaki paralellikleri uyumlu eylem olarak değerlendirmemesine rağmen, maya üreticilerinin uyumlu eylem halinde dağıtım aşamasında faaliyet gösteren bayilerin satış fiyatlarını yükseltmek suretiyle Kanun'un 4(a) bendini ihlal ettiklerine karar vermiştir. Üretici firmaların bir alt kademedeki bayi satış fiyatlarını yükseltme çabalarının sadece dikey bir kısıtlama olarak değerlendirilmemesinin gerektiği ifade edilen Kurul kararında, bayi satış fiyatlarının yükseltilmesi ile üretici firmaların liste fiyatları arasında yakın bir ilişki olduğu, bayilerin satış fiyatlarının yükseltilmesi yoluyla üretici firmaların yeni liste fiyatlarını uygulamalarının ve fiyat geçişlerini daha rahat yapabilmelerinin sağlandığına işaret edilmiştir.

Kararda ayrıca, tarafların faaliyet gösterdikleri bölgeleri karşılıklı mutabakat sonucu kısıtladıkları ve birbirlerinin bölgelerine satış yapmaktan imtina ettiklerine ilişkin olarak herhangi bir tespit yapılamamış olması, ayrıca Maurimaya hariç diğer teşebbüslerin tümünün ülke çapında dağıtım ve pazarlama çabası içerisinde olmaları nedeniyle, söz konusu teşebbüslerin pazar paylaşımı eylemi içerisinde olduklarına ilişkin iddiaların varit olmadığı, dolayısıyla 4'üncü maddenin (b) bendi kapsamında bir eylemin oluşmadığı neticesine ulaşılmıştır.

Mayanın aktivite değerlerinin azaltıldığına ilişkin olarak ise, yapılan incelemelerde bunun mümkün olamayacağına firmaların birbirlerinden bağımsız olarak yaptıkları analiz sonuçlarında da ortaya çıkmış olması sebebiyle Kanun'un 4 üncü maddesinin (c) bendinin ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak,

1) Uyumlu eylem neticesinde bayiler arasındaki rekabeti engelleyerek bayi satış fiyatlarını yükseltmek suretiyle Kanun'un 4(a) bendini ihlal eden maya üreticilerinden;

Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş.'nin	301.511.680.000.-TL.,
Özmaya San. A.Ş.'nin	56.507.590.000.-TL.,
Safmaya San. A.Ş.'nin	79.232.760.000.-TL.,
Akmaya San. ve Tic. A.Ş.'nin	55.548.920.000.-TL., ve
Maurimaya San. A.Ş.'nin	44.931.470.000.-TL.,

idari para cezası ile cezalandırılmasına,

2) 1997/3 sayılı "Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği"nde izin verilen rekabet kısıtlamaları haricinde rekabet kısıtlamaları içeren dağıtım anlaşmalarını süresi içerisinde Kuruma bildirmeyen Özmaya San. A.Ş., Safmaya San. A.Ş., Akmaya San. ve Tic. A.Ş. ve Maurimaya San. A.Ş.'lerinin herbirine Kanun'un 16'ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde öngörülen 608.400.000.-TL. para cezası uygulanmasına,

3) 1997/3 sayılı "Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği"nde izin verilen rekabet kısıtlamaları haricinde rekabet kısıtlamaları içeren dağıtım anlaşmalarını süresi içerisinde Kuruma bildirmeyen teşebbüslerin yönetim organlarında görev alan kişilerin her birine de Kanun'un 16'ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca 30.420.000.-TL. para cezası uygulanmasına,

4) 15.04.1999 tarihinde Akmaya San. ve Tic. A.Ş. merkezinde yapılan yerinde inceleme sırasında Rekabet Kurumu Raportörleri tarafından birer sureti istenen iki belge üzerinde tahrifat yapılmak suretiyle, 4054 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen "...yerinde inceleme hallerinde eksik, yanlış ve yanıltıcı bilgi verme" eyleminin gerçekleştirilmiş olması nedeniyle, Akmaya San. ve Tic. A.Ş.'ne, Kanun'un 16'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde öngörüldüğü üzere 1.216.800.000.-TL. para cezası uygulanmasına,

5) Yerinde inceleme hallerinde eksik, yanlış veya yanıltıcı bilgi verilmesi halinde söz konusu teşebbüslerin yönetim organlarında görev alan kişilerin her birine de Kanun'un 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca 60.840.000.-TL para cezası uygulanmasına,

karar verilmiştir.

Güneri Gıda/McDonald's (24.02.2000, 00-8/70-32)

McDonald's Restaurantları A.Ş. (McDonald's A.Ş.), restoran işletmecileri ile yapmış olduğu standard franchise anlaşmalarını 05.05.1998 tarihinde menfi tespit/muafiyet talebi ile Kurum'a bildirmiştir. Öte yandan, McDonald's restoran işletmecilerinden Güneri Gıda tarafından 08.04.1999 tarihinde Kurum'a intikal ettirilen dilekçede, McDonald's A.Ş., McDonald's Corporation ve restoranlarda kullanılan malzemelerin üreticilerden restoranlara taşınmasından sorumlu teşebbüs olan Serlog Ltd. Şti. hakkında şikayette bulunmaktadır. Şikayet dilekçesinde McDonald's franchise sisteminine ilişkin olarak üç husus şikayet edilmiştir:

1) Güneri Gıda, bir "franchise alan" olarak franchise konusu malları bu malların restoranlara sevkiyatından sorumlu olan Serlog Ltd. Şti.'nden almak zorunda bıraktıklarını, söz konusu malları McDonald's "know-how"ı ile üretmekte olan Pınar Et'ten, diğer franchise alanlardan veya bayilerden alma konusunda özgürlüğe sahip olmadıklarını, bu suretle markaiçi rekabetin tamamen ortadan kaldırıldığını ileri sürmüştür.

2) Şikayet başvurusundaki ikinci iddia, McDonald's A.Ş.'nin franchise alanların satış fiyatlarını belirlediği yönündedir.

3) Şikayet başvurusunda ayrıca, McDonald's A.Ş. tarafından eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulandığı ileri sürülerek, örneğin Bodrum'da bulunan iki restorandan birincisinin lisans anlaşmasında "lisans veren"e her ay brüt satışların %21'inin ödeneceği belirtilmişken, 200 metre uzaklıktaki ikinci restoranda bu oranın %23 olduğu ifade edilmiştir.

Her iki başvuruya ilişkin olarak yapılan incelemeler sonucunda hazırlanan rapor Kurul'un 24.02.2000 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

(1) Kurul kararında şikayet başvurusuna ilişkin olarak şu değerlendirmelerde bulunulmuştur:

– Franchise anlaşmalarında McDonald's, franchise sisteminin yeknesaklığını, bütünlüğünü ve ününü korumak amacıyla, franchise alanlara, franchise veren tarafından belirlenmiş olan yiyecek, meşrubat, tatlandırıcı ve garnitür gibi belirli bir kalitede malzeme kullanma zorunluluğu getirilmektedir. 1998/7 sayılı Franchise Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 5'inci maddesi (a) ve değişik (b) bendleri uyarınca, franchise verenin fikri ve sınai mülkiyet haklarını korumak ve franchise ağının ortak kimliğini ve ününü sürdürmek için gerekli olmaları koşuluyla, franchise alanlara, franchise veren tarafından belirlenmiş asgari nesnel kalite özelliklerini taşıyan malları satma ya da kullanma yükümlülüğü getirilebileceği gibi, söz konusu ürünler için nesnel kalite özelliklerini belirlemenin veya uygulamanın mümkün olmadığı durumlarda sadece franchise veren tarafından ya da onun belirlediği üçüncü kişiler tarafından üretilen malları satma veya kullanma yükümlülüğü getirilebilmektedir. Başka bir ifadeyle, franchise verenin franchise alanların

kullandıkları veya sattıkları malların öncelikle asgari nesnel kalite özelliklerini belirleme hakkı bulunmaktadır. Nesnel kalite özelliklerinin belirlenemediği veya uygulanamadığı durumlarda franchise veren, franchise alanlara söz konusu ürün için kaynak gösterebilme hakkına sahip olabilmektedir. Bu açıklamalar çerçevesinde, McDonald's A.Ş.'nin restoranlarda kullanılan ürünlerin asgari nesnel kalite özelliklerini belirlemesi 1998/7 sayılı Tebliğ'in 5'inci maddesinin (a) bendi kapsamındadır. Ancak, McDonald's A.Ş. restoranlarda kullanılan et ürünleri için asgari nesnel kalite özelliklerini belirlemenin ötesinde, restoranlarda sadece Pınar Et tarafından üretilen et ürünlerini kullanma zorunluluğu getirmektedir. Et ürünlerinin üretimi konusunda McDonald's A.Ş.'nin geliştirmiş olduğu bilgi ve tekniklerin gizli know-how niteliğinde olmasının bir sonucu olarak, McDonald's A.Ş.'nin belirlemiş olduğu nesnel kalite özelliklerini, yetkili üretici atamaksızın uygulaması mümkün değildir. Dolayısıyla, restoranlarda sadece Pınar Et tarafından üretilen et ürünlerini kullanma zorunluluğunun getirilmesi 1998/7 sayılı Tebliğ'in değişik (b) bendi kapsamındadır. Ayrıca, söz konusu et ürünlerinin doğrudan Pınar Et'ten sağlanmasını engelleyici nitelikte herhangi bir uygulama da tespit edilmemiştir.

– 1998/7 sayılı Tebliğ'e göre, tavsiye niteliğinde olmak ve franchise alanların fiyat belirleme özgürlüklerini kısıtlamamak koşuluyla, franchise verenlerin fiyat listeleri yayımlayarak franchise alanlara göndermelerine müsaade edilmektedir. Her bir işletmeci McDonald's A.Ş. tarafından gönderilen listelerdeki fiyatları aynen uygulamakta serbesttir. Bu konuda McDonald's A.Ş.'nin herhangi bir zorlaması ya da teşebbüsler arasında uyumlu eylem tespit edilmediği için söz konusu fiyat listelerini rekabet ihlali olarak değerlendirmek mümkün değildir. Fiyat listelerine uyma konusunda herhangi bir zorlama veya yaptırım tespit edilemediği gibi, uygulamada fiyat listeleri dışındaki fiyatlarla da satışların yapıldığı görülmüştür.

– Her türlü ayrımcılık rekabeti sınırlayıcı değildir. Her lisans anlaşmasında belirtilen yüzdelerin birbirinden farklı olması son derece doğaldır. Aynı sokakta dahi olsa restoranın büyüklüğü, dizaynı gibi özellikler satış hacmini etkilemektedir. Bu durumda, franchise veren firmaların, franchise alan teşebbüslerin aylık satışlardan ödeyecekleri bedelleri farklı belirlemesi de rekabet ihlali olarak değerlendirilemez.

Kararda, şikayet başvurusundaki iddialara ilişkin olarak yukarıdaki değerlendirmelerin ardından soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.

(2) Menfi tespit/muafiyet başvurusuna ilişkin olarak ise,

– Rekabet etmeme yükümlülüğü ve belirli nitelikteki malzemeleri belirli bir kaynaktan alma yükümlülüğü gibi franchise sistemlerinin özünde olan bazı rekabet sınırlamalarının inceleme konusu olan McDonald's franchise sözleşmelerinde de yer alması nedeniyle söz konusu sözleşmelere menfi tespit verilemeyeceği,

– Restoran işletmecisine sözleşmenin bitiminden itibaren 24 aylık dönem için getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 1 yıla indirilmiş olması nedeniyle bildirme konu olan franchise sözleşmelerinin 1998/7 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna karar verilmiştir.

6. MADDE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEK

Star Gazetesi/BİRYAY-YAYSAT, BBD (II) (14.12.2000, 00-49/529-291)

Birleşik Basın Dağıtım Anonim Şirketi (BBD) ve YAYSAT Yayın Satış, Pazarlama ve Dağıtım Anonim Şirketi'nin ve bu iki şirketin birlikte kurmuş oldukları BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım Anonim Şirketi'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un 4 üncü ve 6 ncı maddelerini ihlal ettiklerinin belirtildiği ve ihlalin durdurulmasının istendiği bir tedbir talebinin de bulunduğu, Ulusal Basın Gazetecilik Matbaacılık ve Yayıncılık Sanayii A.Ş.'nin Rekabet Kurumu kayıtlarına 13.10.1999 tarihinde intikal eden şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 7.1.2000 tarih ve 00/1 sayılı Öneri Raporu sonucunda

- Birleşik Basın Dağıtım Anonim Şirketi,
- BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım Anonim Şirketi,

– YAYSAT Yayın Satış, Pazarlama ve Dağıtım Anonim Şirketi

haklarında;

- a) 4054 sayılı Kanun'un 41'inci maddesi uyarınca soruşturma açılmasına,
- b) Soruşturmanın hakim durum olup olmadığı ve kötüye kullanılıp kullanılmadığı yönünde, 4054 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi çerçevesinde yürütülmesine,
- c) Bu aşamada bir tedbir kararına gerek olmadığına,

karar verilmiştir.

Soruşturma heyetince hazırlanan 16.06.2000 tarih ve SR/00-7 sayılı Soruşturma Raporu taraflara tebliğ edilmiş yazılı savunmaları alınmış ve daha sonra 06.12.2000 tarihinde sözlü savunma toplantısında sözlü savunmaları dinlenmiştir. Rekabet Kurulu tarafından 14.12.2000 tarihinde yapılan nihai karar toplantısında tarafların iddiaları ve savunmaları, toplanan deliller ve bu konudaki soruşturma raporu ile tüm dosya içeriği görüşülüp değerlendirilerek;

1. Gazete ve dergi dağıtım piyasasında, birlikte hakim durumda bulunan BBD, BİRYAY ve YAYSAT'ın,

a) Sürekli olarak, mal tedarik ettikleri, son satıcıları, dağıtımını yaptıkları ürünler ile rakip dağıtım şirketinin getirdiği ürünler arasında, tercih yapmaya zorlamak ve rakip dağıtım şirketinin getirdiği ürünleri, teşhir edip satan, son satıcıların bayiliklerini iptal etmek, bu noktalara, mal tedarikini kesmek veya bu yönde tehdit ya da uygulamalarda bulunmak, dolayısıyla piyasaya yeni giren bir dağıtım şirketinin dağıttığı ürünleri bayilerine sokmamak,

b) Gazete ve dergi dağıtım piyasasındaki hakimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak gazete ve dergi yayıncılığı piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemlerde bulunmak,

suretiyle,

4054 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin (a) ve (d) bentlerini ihlal ettiklerine; ve dolayısıyla bu teşebbüslerin Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince para cezası ile cezalandırılmalarına,

İlgili teşebbüslerin, 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayrisafi gelirleri üzerinden:

BBD için	345 680 839 015.- TL,
BİRYAY için	119 441 670 000.- TL,
YAYSAT için	668 638 180 000.- TL,

olarak takdir edilen para cezası ile cezalandırılmalarına,

2. İlgili dağıtım pazarının yapısı ve bu pazarın hizmet ettiği gazete ve dergi yayıncılığı piyasası ürünlerinin, satış koşulları nazara alındığında, bu pazarda, son satış noktalarının, münhasır anlaşmalarla bağlanmasının, "Diğer sağlayıcıların, dağıtımın farklı aşamalarına girişlerinin, önemli ölçüde zorlaştırılması" sonucunu doğurucu nitelikte olması nedeniyle, rekabet ortamının bozulacağına, bu nedenle gazete ve dergi dağıtım piyasasında yapılacak olan sözleşmelerin, "rakip malları satmama veya dağıtmama" gibi münhasırlık sağlayan bir hüküm içermesi durumunda Rekabet Kurulu tebliğleri ile sağlanan muafiyetten yararlanamayacaklarına,

3. Gazete ve dergi satışı faaliyetlerini de içerecek şekilde, belediyeler tarafından kurulan ve belediyelerce veya belediyelerin yetki verdiği kişilerce, üçüncü şahıslara kiralanan satış büfelerinin, ilgili pazara giriş açısından önemi, dikkate alındığında; söz konusu yerlerde, kiracının, "hangi dağıtım şirketinden gelirse gelsin, mevzuata ve yasalara uygun gazete ve dergileri, makul bir ücret veya komisyon oranı karşılığında satmasını temin edecek" düzenlemelerin yapılması için ilgili Kurul kararının yetkili mercilere bildirilmesine,

karar verilmiştir.

4. ve 6. MADDELERİN BİRLİKTE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

Multimedya A.Ş./BİRYAY, YAYSAT, BBD (I) (17.07.2000, 00-26/292-162)

Birleşik Basın Dağıtım Anonim Şirketi (BBD) ve YAYSAT Yayın Satış, Pazarlama ve Dağıtım Anonim Şirketi'nin ve bu iki şirketin birlikte kurmuş oldukları BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım Anonim Şirketi'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un 4 üncü maddesinin a, b, c, d, e, f ve 6 ncı maddesini ihlal ettiklerine ilişkin Multimedya Basım ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.'nin 04.05.1998, 26.06.1998 ve 29.07.1998 tarihlerinde Rekabet Kurumu kayıtlarına intikal eden şikayet dilekçeleri (şikayetçi taraf şikayetini 22.12.1998 tarihinde geri almıştır.) üzerine yapılan 04.02.1999 tarih ve 99-5 sayılı Öneri Raporu sonucunda;

a) Birleşik Basın Dağıtım Anonim Şirketi (BBD) ve YAYSAT Yayın Satış, Pazarlama ve Dağıtım Anonim Şirketi'nin, birlikte kurmuş oldukları BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım Anonim Şirketi vasıtasıyla koordinasyon sağlayarak;

- Gazete ve dergilerin dağıtımına ilişkin komisyon oranlarını ve dağıtılan yayınlardan alınacak sabit ücretleri birlikte tespit ettiklerine,
- Gazete ve dergi dağıtımını piyasasını bölüştüklerine,
- Rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırdıklarına,
- Gazete ve dergi dağıtımını piyasadaki finansal, teknolojik ve ticari avantajlarından yararlanarak, gazete ve dergi yayıncılığı piyasadaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan faaliyetlerde bulduklarına,

dair tespitlere ulaşılmış ve bu tespitler neticesinde Rekabet Kurulu'nun 14.02.1999 tarihli ve 99-5/37-12 sayılı Toplantısı'nda, anılan tespitlerin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesinin (a), (b), (d) ve 6 ncı maddesinin (d) bentlerinde belirtilen hollere uygunluk gösterdiği dikkate alınarak, aynı Kanun'un 41 inci maddesi gereğince, Birleşik Basın Dağıtım Anonim Şirketi, YAYSAT Yayın Satış, Pazarlama ve Dağıtım Anonim Şirketi ve BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım Anonim Şirketi hakkında soruşturma açılmasına,

b) Birleşik Basın Dağıtım Anonim Şirketi, YAYSAT Yayın Satış, Pazarlama ve Dağıtım Anonim Şirketi ve BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım Anonim Şirketi'nin bayilikleriyle yaptıkları ve Kurumumuza bildirmedikleri dikey anlaşma niteliğindeki sözleşmelerin de açılan soruşturma kapsamında ele alınmasına,

karar verilmiştir.

02.07.1998 tarih ve 72 sayılı toplantısında almış olduğu karara istinaden, BİRYAY'ın menfi tespit/ muafiyet talebi soruşturma dosyası ile birleştirilmiştir.

Soruşturma heyetince hazırlanan rapor taraflara tebliğ edilmiş yazılı savunmaları alınmış ve daha sonra 12.07.2000 tarihinde sözlü savunma toplantısında sözlü savunmaları dinlenmiştir. Rekabet Kurulu tarafından 17.07.2000 tarihinde yapılan nihai karar toplantısında tarafların savunmaları, toplanan deliller ve bu konudaki soruşturma raporu ile tüm dosya içeriği görüşülüp değerlendirilerek;

1- a) Menfi tespit/muafiyet talebi bakımından; BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş.'nin kuruluşuna ilişkin ana sözleşmenin 3'üncü maddesinin mevcut ortaklık yapısı itibarıyla ve ayrıca 38'inci ve 39'uncu maddelerinin de doğrudan 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesine aykırı olduğuna, bu nedenle bu sözleşme için 4054 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilemeyeceğine; aynı yasanın 5'inci maddesinde öngörülen muafiyet koşullarının da bulunmadığına; bu nedenlerle tarafların menfi tespit/muafiyet taleplerinin reddedilmesine;

b) BİRYAY sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesine aykırılık taşıyan 38'inci ve 39'uncu maddelerinin, gerekçeli kararın taraflara tebliğinden itibaren 45 gün içerisinde sözleşmeden çıkartılmasına;

c) BİRİYAY sözleşmesinin 3'üncü maddesi, dağıtım piyasasında faaliyet gösteren teşebbüslerin de dahil olduğu mevcut ortaklık yapısı itibariyle rekabet hukukuna aykırı olduğundan, gerekçeli kararın taraflara tebliğinden itibaren 45 gün içerisinde bu aykırılığın giderilmesi gerektiğine;

2- 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi bakımından; Birleşik Basın Dağıtım A.Ş. ve YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.'nin, birlikte kurmuş oldukları BİRİYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş. vasıtasıyla koordinasyon sağlayarak,

- i) Gazete ve dergi dağıtım piyasasını bölüşmek,
- ii) Müşteri yayınlarını paylaşmak,
- iii) Müşteri yayınevlerine ait gazete ve dergilerin dağıtımına ilişkin komisyon oranlarını ve dağıtılan yayınlardan alınacak sabit ücreti birlikte tespit etmek suretiyle,

Kanun'un 4'üncü maddesinin (a) ve (b) bentlerini açık bir biçimde ihlâl ettikleri, bu nedenle BBD ve YAYSAT'ın Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince para cezası ile cezalandırılmalarına;

3- 4054 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi bakımından; Birleşik Basın Dağıtım A.Ş., YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş. ve BİRİYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş.'nin, birlikte hakim durumlarını kötüye kullanarak;

- i) Rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmak (4054/6-a),
- ii) Gazete ve dergi dağıtım piyasasındaki finansal, teknolojik ve ticari avantajlarından yararlanarak, gazete ve dergi yayıncılığı piyasasındaki rekabet koşullarını bozmaya yol açan faaliyetlerde bulunmak (4054/6-d),

suretiyle Kanun'un 6'ncı maddesini ihlâl ettikleri, bu nedenle;

Birleşik Basın Dağıtım A.Ş., YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş. ve BİRİYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş.'nin, 4054 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince para cezası ile cezalandırılmalarına;

4- BİRİYAY'ın yayınevleri ile yapmış olduğu dağıtım sözleşmelerinin grup muafiyeti kapsamında olmaları nedeniyle, bildirilmelerine gerek bulunmadığına;

5- YAYSAT'ın Ana Bayiler (Başbayiler) ile yapmış olduğu dağıtım sözleşmelerinin grup muafiyeti kapsamında kabul edilmeleri nedeniyle bildirilmelerine gerek bulunmadığına;

6- a) BBD ve YAYSAT'ın tâli bayilerle yaptıkları sözleşmelerin 1'inci maddesinde yer alan "Bayi sözleşme süresince adresi çevresinde bir başka kişi veya kuruluşa satış için yayın veremez" , 2'nci maddesinde yer alan "Bayi, Şirket'in yazılı izni olmadıkça başka bir dağıtım kuruluşunun veya yayınevinin yayınlarını teşhir edip satmayacaktır." hükümlerinin 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 3/b maddesine aykırı olduğuna; bu nedenle bayilik sözleşmelerinin grup muafiyetinden yararlanamayacaklarına ve bildirilmesi gereken anlaşmalar olduklarına; bildirimde bulunulmaması nedeniyle BBD ve YAYSAT'ın 4054 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin (c) bendi gereğince cezalandırılmalarına;

b) Her iki teşebbüsün yönetim kurullarında 5 Mayıs 1998 tarihi itibariyle görevli bulunan kişilerin de şahsen cezalandırılmalarına;

c) Diğer yandan, aynı sözleşmelerin 2'nci maddesinde yer alan "Bayi, Şirket'in yazılı izni olmadıkça başka bir dağıtım kuruluşunun veya yayınevinin yayınlarını teşhir edip satmayacaktır." şeklindeki veya benzer nitelikteki hükümlerin, "Diğer sağlayıcıların dağıtımın farklı aşamalarına girişlerinin önemli ölçüde zorlaştırılması" sonucunu doğurucu nitelikte olması ve bu hususun ilgili dağıtım pazarının yapısı ve bu pazarın hizmet ettiği gazete ve dergi yayıncılığı piyasası ürünlerinin satış koşulları nazara alındığında rekabet ortamını bozacağına, bu nedenle gazete ve dergi dağıtım piyasasındaki bu tür anlaşmaların "rakip malları satmama veya dağıtmama" gibi münhasırlık sağlayan bir hüküm içermesi durumunda Rekabet Kurulu tebliğleri ile sağlanan muafiyetten yararlanamayacaklarına;

d) BBD ve YAAYSAT'ın tali bayilerle yaptıkları sözleşmelerin 1'inci ve 2'nci maddelerinin sözleşmelerden çıkartılmasına ve bu şekildeki uygulamalara derhal son verilmesine;

7- Gazete ve dergi satışı faaliyetlerini de içerecek şekilde, belediyeler tarafından kurulan ve belediyelerce veya belediyelerin yetki verdiği kişilerce üçüncü şahıslara kiralanılan satış büfelerinin ilgili pazara giriş açısından önemi dikkate alındığında; söz konusu yerlerde, kiracının, "hangi dağıtım şirketlerinden gelirse gelsin, mevzuata ve yasalara uygun gazete ve dergileri, makul bir ücret veya komisyon oranı karşılığında satmasını temin edecek" düzenlemelerin yapılması için ilgili Kurul kararının yetkili mercilere bildirilmesine;

Para cezaları:

1- a) Tâli bayilerle yapmış oldukları sözleşmeleri zamanında Kurul'a bildirmeyen BBD ile YAAYSAT'ın, 4054 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca, 2000/1 sayılı Tebliğ ile belirlenen 608.400.000. TL. para cezası ile ayrı ayrı cezalandırılmalarına;

5 Mayıs 1998 tarihi itibarıyla YAAYSAT Yönetim Kurulu'nda görev yapan: Başkan ve Üyelere, yine aynı tarihte BBD Yönetim Kurulu'nda görev yapan Başkan ve üyelere, yukarıda belirtilen cezanın %5'i nisbetinde 30.420.000.-'er TL. ayrıca para cezası uygulanmasına;

b) 4054 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca verilecek para cezalarının belirlenmesinde 1998 yılı cirolarının esas alınmasına;

2- 4054 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci fıkrasının uygulanması sonucunda;

a) 4'üncü madde ihlallerinden dolayı,

– BBD'ye 268.662.251.500.- TL.
– YAAYSAT'a 495.126.185.000.- TL.

b) 6'ncı madde ihlallerinden dolayı,

– BBD'ye 268.662.251.500.- TL.
– YAAYSAT'a 495.126.185.000.- TL.

olmak üzere,

– BBD'ye toplam 537.324.503.000.- TL.
– YAAYSAT'a toplam 990.252.370.000.- TL.

c) 6'ncı maddeyi ihlâlinden dolayı,

– BİRYAY'a 128.427.640.000.- TL.

para cezası verilmesine karar verilmiştir.

Renault Mais/Boztekin ve Diğerleri (02.11.2000, 00-42/453-247)

Renault marka araçların ve yedek parçalarının Türkiye'deki üreticisi Oyak Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. ve söz konusu ürünlerin dağıtıcısı ve pazarlayıcısı Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin, Renault marka araçlarda kullanılan yedek kaporta parçalarını üreten, Boztekin Otomotiv ve Tekstil San.ve Tic.A.Ş., Acar Kaporta ve Plastik San. ve Tic. A.Ş. ve Kısmet Otomotiv Sanayi ve Tic. A.Ş.'yi hakim durumlarını kötüye kullanarak piyasa dışına çıkarmaya çalıştığına ilişkin şikayetler ciddiye alınarak yapılan önaraştırma sonucunda Mais hakkında 25.02.1999 tarihinde soruşturma açılmıştır. Önaraştırma sırasında edinilen bilgi ve belgelere dayanılarak soruşturma kapsamına yedek parçaların yeniden satış fiyatının tespiti ve filo satışlarıyla ilgili bazı davranışlar da eklenmiştir.

Şikayet dilekçesinde, Oyak ve Mais'in Renault 12 ve Renault 9 model otomobillerde kullanılan yedek kaporta parçaları piyasasında hakim durumda olduğu ve şikayetçi teşebbüslere açtıkları haksız rekabet davaları sonucunda mahkemenin verdiği kararın üretim yapmaya devam etmelerine olanak vermediği, bu şekilde piyasa dışına atılmaya çalışıldıkları belirtilmiştir.

Şikayet ile aynı konudaki bir soruna Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın *Renault v. Maxicar*⁸ ve *Volvo v. Veng*⁹ kararlarında değinilmiş olduğu görülmüştür. Divan, AET Antlaşması'nın hakim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan 86 ncı maddesinin otomobil üreticilerinin, hakim durumda oldukları kendi ürettikleri otomobillerde kullanılan yedek parçalar pazarında bağımsız yedek parça üreticilerinin yarattığı rekabeti, koruyucu haklar tescil ettirerek önlemeye çalışmalarını yasaklayıp yasaklamadığına ilişkin İtalyan ve İngiliz mahkemelerinden gelen iki ayrı soruya aynı cümlelerle yanıt vermiştir.

Divan verdiği yanıtta öncelikle, yasa ile verilen inhisari bir hakkın getireceği faydanın güvence altına alınmasının, korunmuş ürünlerin izin verilmemiş üçüncü taraflarca üretilmesini ya da satılmasını önleme etkisini doğurmasını, rekabetin kötüye kullanma yoluyla engellemesi olarak değerlendirilemeyeceği yorumunu yapmıştır. Divan görüşünde, 86 ncı maddenin yasağı kapsamında değerlendirilebilecek kötüye kullanma hallerini aşağıdaki gibi saymıştır:

“...İnhisari hakkın kullanılması, eğer bağımsız tamircilere yedek parça vermeyi keyfi olarak reddetme, yedek parça fiyatlarını hakkaniyete aykırı bir düzeyde tespit etme, hala dolaşımda olmasına rağmen belirli bir model otomobilin yedek parçalarını üretmeme kararı alınması gibi Üye Ülkeler arası ticareti etkileme olasılığını taşıyan belli kötüye kullanma hareketlerinin ortaya çıkması durumunda 86 ncı madde tarafından yasaklanabilir.”

Üretici tarafından üretilen parçaların bağımsız imalatçılar tarafından sunulanlardan daha pahalı olmasının, Divanın daha önceden verdiği bir karar uyarınca,¹⁰ her zaman bir kötüye kullanma olarak değerlendirilmeyeceğini, çünkü endüstriyel bir tasarıma dayalı korunmuş hakkın sahibinin yasal olarak o tasarımı meydana getirmek için yaptığı yatırımların geri dönmesini isteyebileceği, verilen görüşte belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi ATAD, otomobil üreticilerinin, kendi otomobillerinde kullanılacak (kaportayla ilgili) yedek parçaları tescil ettirmesini açıkça bir kötüye kullanma olarak görmemektedir. Bu nedenle şikayetçilerin verdikleri örneklerin 4054 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine kaynaklık eden AET Antlaşması'nın 86'ncı maddesine aykırı olarak görülmemesi, benzer eylemlerin Kanunumuzun 6'ncı maddesine de aykırı olarak görülemeyeceği anlamına gelmektedir.

Resen yürütülen soruşturma sonucunda ise MAİS'in,

- Yetkili satıcıların onarımda kullanılan yedek parçalarda %10'dan fazla indirim yapmasını engelleyerek parçaların yeniden satış fiyatlarını tespit etmesi,
 - Yetkili satıcıların servislerinde veya yetkili atelyelerde onarım amacıyla kullanılmayıp, müşterilere satılan yedek parçaların yeniden satış fiyatlarını tespit etme amacını gütmesi,
 - Yetkili satıcıların kamu kurum ve kuruluşlarına satış yapmalarını engellemesi ve filo (üç ve daha fazla otomobil) satışlarında uygulayabilecekleri maksimum indirim oranlarını belirlemesi,
- suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinin açıkça ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.

MAİS'in 257.947.002.625 TL. para cezası ile cezalandırılmasına, adı geçen teşebbüs ile 216 adet yetkili satıcısı arasında akdedilen yetkili satıcılık sözleşmeleri için öngörülen değişikliklerin yapılarak tevsik edilmesi şartıyla sözleşmelerinin grup muafiyetinden yararlanabileceğine, 63 adet yetkili atelye arasında akdedilen yetkili atelyelik sözleşmeleri için ise yine öngörülen değişikliklerin yapılarak tevsik edilmesi halinde bu sözleşmelere bireysel muafiyet verilmesine ve rekabet hukuku mevzuatının izin verdiğinin ötesine geçen her türlü duyuru, talimat ve diğer düzenlemelerin mevzuata uyumlu hale getirilmesine karar verilmiştir.

⁸ Case 53/87. 5 Ekim 1988. *Conorzio italiano della componentistica di ricambio per autoveicoli and Maxicar v Régie nationale des usines Renault*. *European Court Reports* 1988, s. 603, *Celex* no: 9687J0053.

⁹ Case 238/87. 5 Ekim 1988. *AB Volvo v Erik Veng (UK) Ltd*. *ECR* 1988, s. 621, *Celex* no: 687J0238.

¹⁰ Case 24/67. *Parke, Davis and Co.*, 29 Şubat 1968, [(1968) *ECR* 55]

5. MADDE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. (02.11.2000, 00-42/453-247)

Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin Yetkili Satıcılık ve Yetkili Atölye Sözleşmeleri'ne ilişkin olarak 05.05.1998 tarihinde yapmış olduğu menfi tespit/muafiyet başvurusu 72/559 sayılı ve 02.07.1998 tarihli Kurul kararı gereğince aynı teşebbüs hakkında yürütülen soruşturma ile birleştirilerek nihai karara bağlanmıştır. Buna göre her iki sözleşmede de yer alan ve sözleşmenin ayrılmaz parçası niteliğinde bulunan dış genelge ve talimatların rekabete aykırı hükümler taşımaya karşın bildirimde bulunulmadığı tespit edilmiş ve bildirimde bulunmama cezası verilmiştir. Bunun yanısıra Yetkili Satıcılık Sözleşmesinin 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırı nitelikler taşıdığı ve bu haliyle menfi tespit alamayacağı gibi bireysel muafiyet tanınmasının da mümkün olmadığı, ancak gerekli değişikliklerin yapılması şartıyla grup muafiyeti kapsamına gireceği; Yetkili Servis Sözleşmelerinin ise içerdiği bazı hükümler nedeniyle Kanun'un 5 inci maddesinde bireysel muafiyet için aranan koşulları sağlamadığı bu nedenle bireysel muafiyetin ancak kararda ayrıntılı olarak öngörülen değişikliklerin yapılması koşulu ile tanınabileceği karara bağlanmıştır.

Wangner/Xerium (16.05.2000, 00-18/178-96)

Wangner Finckh GmbH hisselerinin, Gabriele2 Vermögensverwaltung GmbH, Gabriele3 Vermögensverwaltung GmbH ve Xerium S.A. tarafından devralınması amacıyla yapılan çerçeve anlaşmasına menfi tespit belgesi verilmesi talebi Kurul'un 16.05.2000 tarihli toplantısında görüşülmüş ve söz konusu devralma işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7'inci maddesine dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4'üncü maddesinde belirtilen 25 trilyon ciro sınırını ve %25'lik pazar payı eşliğini aşmadığı ve dolayısıyla izne tabi bir devralma işlemi olmadığına karar verilmiştir. Devreden teşebbüse getirilen 3 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin olarak ise Kurul kararında, söz konusu devir sonrasında devralana know-how aktarımının olacağı ve devralanın müşteri portföyünün devralma sonrasında korunması gerektiği belirtilerek söz konusu 3 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğü makul bir yan sınırlama olarak kabul edilmiş ve bildirimde konu çerçeve anlaşmaya Kanun'un 8 inci maddesi uyarınca Menfi Tespit Belgesi verilmesi uygun görülmüştür.

7. MADDE UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

The Chase Manhattan Corporation/J.P. Morgan & Co. Incorporated (05.12.2000, 00-48/509-277)

Kurum kayıtlarına 8.11.2000 tarih, 4616 sayılı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7'nci maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca düzenlenen 22.11.2000 tarih, D4/1/M.A.-00/4 sayılı Birleşme Ön İnceleme Raporu 30.11.2000 tarih, REK.0.08.00.00/62 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-48 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

Devralma ile, ilgili ürün pazarında hakim durum yaratılması ya da bir hakim durumun güçlendirilmesine yönelik olarak rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı, bu nedenle bildirim konusu birleşme işlemine izin verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

The Chase Manhattan Corporation (Chase), Delavere Eyaleti kanunlarına tabi olarak kurulan tescilli bir banka holding şirkettir. Chase dünya çapındaki finansal servislerini çeşitli banka ve banka dışı iştirakleri vasıtasıyla yapmaktadır.

Chase'ın İstanbul'da "The Chase Bank Merkezi New York N.Y. İstanbul Türkiye Merkez Şubesi" ünvanlı bir şubesi bulunmaktadır. Ayrıca Chase'ın bünyesinde bulunan Chase Manhattan International Finance Ltd.'nin %99.9'una sahip olduğu sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmak üzere 12 Ağustos 1997 tarihinde kurulmuş olan Chase Manhattan Menkul Değerler A.Ş. ünvanlı bir teşebbüs de söz konusu gruba dahil olarak faaliyette bulunmaktadır.

Birleşme sonrasında Chase bireysel iş alanına yoğunlaşacak ve kredi kartlarını, New York ve Teksas'ta bölgesel tüketici bankacılığını, ipotek bankacılığını, çeşitlendirilmiş tüketici kredilerini, sigorta ve orta ölçekli piyasa bankacılığını yürütecektir.

J.P. Morgan dünya çapında ticari teşebbüslerin, devletlerin ve kişilerin finansal ihtiyaçlarını karşılamakta önde gelen bir firmadır. Banka, dünya genelinde kurumsal stratejiler ve yapılar hakkında danışmanlık sağlamakta, sermaye bulma ve sermaye yapıları geliştirmekte, finansal ürünler için pazar yapıcılığı hizmeti sunmakta ve yatırım varlıklarını yönetmektedir.

J.P. Morgan dünya çapındaki finansal servislerini iştirakleri vasıtası ile ve bir banka iştiraki olan Morgan Guaranty Trust Company of New York'un yabancı ülkelerdeki şubeleri vasıtasıyla vermektedir. Türkiye'deki şubesi "A.B.D. Morgan Guaranty Trust Company of New York, Türkiye, İstanbul Şubesi" ünvanı ile faaliyet göstermektedir.

Bankacılık sektörü fon arz edenlerle, fon talep edenler arasında aracılık yapmaktadır. Bu yönüyle kaynak bulma ve bu kaynakları kullanma şeklinde iki ana işlevi vardır. Kalkınma ve yatırım bankaları, sermaye piyasası işlemleri yaparak, proje finansmanı ile sanayi projelerine orta ve uzun vadeli kaynak aktararak ve danışmanlık hizmetleri sunarak bankacılık faaliyetlerinde ticaret bankalarından farklılık arz etmektedir.

Günümüzde mali piyasalarda kaydedilen büyük gelişmeler, bankacılık faaliyetlerinin geniş bir faaliyet alanı içinde yürütülmesine yol açmıştır. Bu yapı, bankacılığın temel faaliyet alanlarından (kredi ve mevduat) başka farklı yapılar ve kar alanları sunan çeşitli alt pazarlardan oluşmaktadır. Bu alt pazarlar yatırım ve kalkınma bankaları için, proje finansmanı pazarı, uzun vadeli krediler pazarı, halka arz işlemleri ve aracılık faaliyetleri pazarı, danışmanlık gelirleri pazarı olarak tanımlanabilmektedir.

Birleşme işlemine konu bankalar, kurumsal müşterilere mevduat, kredi verme, uluslararası ödemeler, akreditif ve danışmanlık hizmetleri vermekte ve ayrıca finans ve yatırım hizmetlerinde alım-satım (hisse senetleri, bono ve tahviller, döviz ve türev işlemleri), varlık yönetimi ve yatırım bankacılığı yapmaktadırlar. Ancak taraflar Türkiye pazarında bireysel bankacılık faaliyetinde bulunmamaktadırlar. Bu tespitlere göre, her ne kadar tarafların faaliyetlerinde kurumsal bankacılık ağırlıkta olsa da hem ticaret hem de yatırım bankacılığı alanlarında faaliyet gösteriliyor olması nedeniyle ilgili ürün pazarı, üst pazar olan bankacılık hizmetleri olarak belirlenmiştir.

İlgili ürün pazarında faaliyette bulunan bankaların şubelerinin tüm ülkeye yayılmış olması ve bankalararası işlemlerin tüm ülke çapında yapılabilmesi nedeniyle ilgili coğrafi pazar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak kabul edilmiştir.

Başvuruya konu işlem, Amerika Birleşik Devletlerinde kurulu bir banka olan The Chase Manhattan Corporation ile yine Amerika Birleşik Devletleri'nde kurulu bir banka holding şirketi olan J.P. Morgan&Co. Incorporated arasında 12.09.2000 tarihinde imzalanan "Birleşme Anlaşması ve Planı" çerçevesinde bir birleşme işlemidir. Söz konusu anlaşma ile; J.P. Morgan birleşme suretiyle Chase Manhattan'a katılacak ve birleşen şirketlerden oluşacak tüzelkişilik J.P. Morgan Chase&Co. adını taşıyacaktır. İki şirketin birleşmesi, 3.7 Chase imtiyazsız hissesinin 1 J.P. Morgan imtiyazsız hissesi ile değiştirilmesi ve J.P. Morgan'ın her imtiyazlı hisse serisinin Chase'in benzeri bir imtiyazlı hisse serisi ile değiştirilmesi şeklinde vuku bulacaktır.

Başvuruya konu birleşme işlemi Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde olmamakla birlikte, 4054 sayılı Kanun çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre faaliyette bulunan şubeleri vasıtasıyla ilgili ürün piyasasını etkilemelerinden dolayı 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Söz konusu işlem 4054 sayılı Kanun'un 7'nci maddesine dayanılarak çıkartılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in 'Birleşme veya Devralma Sayılan Haller' başlıklı 2'nci maddesinin (a) bendinde yer alan, "bağımsız iki veya daha fazla teşebbüsün birleşmesi" hükmü gereğince bir birleşme işlemidir. Anılan Tebliğ'in 'İzne Tabi

Birleşme veya Devralmalar' başlığı altındaki 4'üncü maddesi; "Bu Tebliğ'in 2'inci maddesinde belirtilen bir birleşme veya devralma sonucunda birleşmeyi veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın % 25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmi beş trilyon Türk Lirası'nı (1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik) aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur." demek suretiyle birleşme/devralma işlemini gerçekleştiren teşebbüslerin yukarıda belirtilen eşikleri aşmaları halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları gerektiğini hükme bağlamaktadır.

1998/6 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ"de, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen eşiklerin hesaplanmasında bankalar için, 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 51'inci maddesinin (5) numaralı bendine göre, Hazine Müsteşarlığınca usul ve esasları belirlenen kar ve zarar tablolarında yer alan faiz gelirleri ve faiz dışı gelirler toplamının esas alınacağı belirtilmiştir.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, işlemin tarafları Chase ve Morgan'ın Türkiye şubelerinin gelir tablolarına göre hesaplanan 1999 yılı gelirler toplamının 115.277.064 milyon TL. (96.542.000+10.119.000+4.762.194+3.853.870); pazar payı toplamının ise % 4 (%3.7+ %0.3) olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda bildirim konu olan birleşme işlemi, tarafların sahip olduğu toplam ciroları yönüyle 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulu'nun iznine tabi bir işlemdir.

Türk bankacılık piyasasında, ürünün niteliği açısından bankalar arasında üretilen ürün ya da kredi, mevduat, çek, senet tahsili, menkul kıymet işlemleri gibi sunulan hizmetler büyük ölçüde homojendir. Ürünlerin fiyatlanması ile ilgili kamu otoritesi tarafından bir kısıtlama getirilmemiş olup faiz oranları, komisyon veya masraflar bankalar arasında değişiklik gösterebilmektedir. Ancak bankalar ürünlerini sunarken değişik satış, pazarlama teknikleri kullanmakta ve özellikle yoğun bir şekilde reklama yönelerek bir anlamda marka imajlarını yerleştirmeye, ürün farklılaştırması yolu ile pazardaki müşteri portföylerini artırmaya çalışmaktadırlar. Pazar paylarını artırmaya yönelik bu çalışmalar, bankalar arasında fiyat yanında başka parametrelerde de rekabetin yaşandığını göstermektedir. Bankacılık sisteminde yoğunlaşma yüzdeleri şu şekildedir:

1990 1996 1997 1998 1999

İlk beş banka

T. aktif	54	46	44	44	46
T. mevduat	59	52	47	49	50
T. krediler	57	46	46	40	42

İlk on banka

T. aktif	75	69	67	68	68
T. mevduat	85	72	70	73	69
T. krediler	78	72	72	73	73

Başvuruya konu işleme ilişkin dosyada yer alan bilgi ve belgelerden, Türkiye bankacılık sektöründe 31.12.1999 tarihi itibarıyla toplam kredilerin 21.714.974 milyar TL. olduğu, bu krediler içerisinde Chase'ın 2.278 milyar TL. ile payının %0,1, Morgan Co.'nun payının ise sıfır olduğu; 48.263.769 milyar TL. olan toplam mevduatta da Chase'ın 20.399 Milyar TL. ile payının %0,042 olduğu; toplam aktif büyüklüğün 1999 yılı rakamlarına göre 72.120.858 milyar TL olduğu aktif büyüklüğe göre yapılan sıralamada ise, Chase'ın 177.949 milyar TL. ile 46'ncı, Morgan'ın ise 9.824 milyar TL. ile 73'üncü sırada yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla, ilk on banka için yoğunlaşma

oranının %68-73 olduğu sektörde anılan birleşme işlemi sonrasında, 4054 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinde belirtilen rekabeti önemli ölçüde azaltacak bir hakim durumun yaratılmasının veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesinin söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında, The Chase Manhattan Corporation ile J.P. Morgan&Co. Incorporated arasındaki birleşme işleminin, tarafların ilgili ürün pazarındaki toplam ciroları yönüyle, 4054 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi bir işlem olduğu; ancak, anılan birleşme sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde belirtilen bir hakim durum yaratılması veya mevcut bir hakim durumun daha da güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı; bu nedenle, bildirim konu birleşme işlemine izin verilmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

Eczacıbaşı-Corridor Ortak Girişimi (26.09.2000, 00/36)

26.09.2000 tarihli toplantısında Rekabet Kurulu; Eczacıbaşı Holding A.Ş. temsilcisi Prof.Dr.Arif Esin'den alınan ve Kurum kayıtlarına 02.08.2000 tarihinde giren başvuru üzerine, Eczacıbaşı Holding A.Ş., Girişim Pazarlama A.Ş., Eczacıbaşı İlaç Sanayi ve Tic. A.Ş. ve Corridor International Turkey, LLC teşebbüslerinin kuracakları Ortak Girişim (Eczacıbaşı-Corridor Sağlık Ürünleri ve Hizmetleri A.Ş.) işlemini değerlendirmiş ve;

1. Bildirim konusu işlemin 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi bir işlem olmadığına,
2. Ortaklık Anlaşması'nın 7.02 (a) maddesinde yer alan hükmün "yan sınırlama" olarak değerlendirilmesine,
3. Ortaklık Anlaşması'nın 7.02 (b) maddesinde yer alan ve süresiz rekabet etme yasağı getiren hükmün sözleşmeden çıkarılmış haliyle anlaşmaya menfi tespit belgesi verilmesine,
4. i) Bu koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 60 gün süre verilmesine ve bu süre sonunda öngörülen düzeltmelerin yapıldığına dair belgelerin Kurum'a sunulmasına,
ii) Aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56'ncı maddesi uyarınca anlaşmanın geçersiz olacağına, öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve aynı Kanun'un 16 ve 17'nci maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine karar vermiştir.

Ortaklık Anlaşması'nda taraflar üzerine yüklenen rekabet etme yasakları bulunmaktadır. Nihai Karar'da, konuya ilişkin şu değerlendirmeler yapılmıştır:

"Teşebbüsler arasında, bir tarafın diğerine rekabet yasağı getirdiği anlaşmalar 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi kapsamındadır. Bununla birlikte bazı birleşme devralma işlemlerinde ticaret yerinin, mevki, itibar ve sair gayrimaddi unsurlarının ve know-how gibi kayıtlı olmayan haklarının da devri söz konusu olduğu için satıcı üzerine getirilen ve belirli şartları içinde bulunduran rekabet yasakları farklı olarak değerlendirilmektedir.

Yan sınırlamalar; konsantrasyonun tamamlanabilmesi ile doğrudan ilgili ve bunun için gerekli olan sınırlamalardır.

...Ortak kontrolün devredildiği yoğunlaşma doğurucu ortak girişimlerde ise rekabet yasağı ana şirketlerin ortak girişimle rekabet etmemesi şeklinde yer almaktadır. Söz konusu rekabet yasağı ana şirketlerin pazardan çekilmesi anlamına geldiği için ortak girişimin yoğunluk doğurucu bir işlem olması açısından önem kazanmaktadır. Ana şirketlerin faaliyetlerini ortak girişime devrederek pazardan çıkması gerek ana şirketler arasındaki, gerekse ana şirketlerle ortak girişim arasındaki rekabetçi davranışların koordinasyonu riskini ortadan kaldırmaktadır. Ortak girişimlerde rekabet yasağının içerdiği coğrafi alanın ve ilgili ürünün, ortak girişimin faaliyet gösterdiği ilgili coğrafi pazar ve ürün pazarıyla sınırlı olması gerekmektedir. Diğer yandan ana şirketlerin ortak girişimle rekabet etme yasağının belirli bir süre ile sınırlı olması gerekmektedir.

...Ortaklık Anlaşması'nın "Rekabet Yasağı Hükümü" başlıklı 7.02'nci maddesinin (a) bendi uyarınca ana şirketler, hissedar oldukları (kontrole sahip oldukları) sürece, ortak girişim şirketiyle rekabet etmeyeceklerdir. Yukarıda açıklandığı üzere, ana şirketlerin hissedar oldukları sürece ortak girişimle rekabet etmemeleri; hem ana şirketler arasında ve ana şirketlerle ortak girişim arasındaki rekabetçi davranışların koordinasyonu riskini ortadan kaldırmakta hem de ana şirketlerin ilgili pazardaki faaliyetlerini ortak girişim üzerinde yoğunlaştırarak şirketin başarılı olmasını sağlamaktadır. Bu nedenle söz konusu Ortaklık Anlaşması'nın 7.02 (a) maddesinin konsantrasyonun tamamlanması ile ilgili bir yan sınırlama olmakta ve Kanun'un 7'nci maddesini ihlal etmemektedir.

Ortaklık Anlaşması'nın 7.02'nci maddesinin (b) bendinde ise, ortak girişimdeki hissesini diğer ortağa devreden ana şirketin, ortak girişimle doğrudan veya dolaylı olarak rekabet etmeyeceği hükmü yer almaktadır. Söz konusu madde, ana şirketlerin ortak girişimden ayrılmasından sonra pazara girmesini, başka bir ifadeyle bağımsız karar alma hakkını süresiz olarak sınırlamaktadır. Anlaşmanın 7.02 (b) maddesi, hissedarlıktan ayrılan ana şirket üzerine yüklenen rekabet yasağının herhangi bir süreye bağlanmamış olması nedeniyle konsantrasyonun tamamlanması ile doğrudan ilgili ve gerekli olmaktan çıkıp 4054 sayılı Kanun'un 7'nci maddesini ihlal eder bir niteliğe bürünmüştür.

Tarafların, ortak girişimin verimliliğinin sağlanabilmesi için kuruluştan itibaren 5 yıl için rekabet ortamından uzak tutulmasının gerektiğini ifade etmelerine rağmen hissedarlıktan ayrılan ana şirket üzerine süresiz rekabet etme yasağı koymuş olmaları yan sınırlamalarda öngörülenden fazla bir rekabet sınırlaması getirmektedir. Şöyle ki; Ortaklık Anlaşması'nın yan sınırlama niteliğindeki 7.02 (a) maddesi uyarınca ana şirketler, hissedar oldukları sürece ortak girişimle rekabet edemeyecektir. Ana şirketlerden birinin hisselerini diğer ana şirkete veya başka bir teşebbüse satması söz konusu olduğunda ise hisseleri devralan teşebbüs tarafından satıcı üzerine (bu işlemin bir devralma işlemi olması nedeniyle) belirli bir süre için rekabet etme yasağı yüklenebilecektir. Bu yolla, ortak girişim şirketindeki hissesini devreden ana şirketin belirli bir süre için (ki bu süre için good will, know-how, yüksek teknoloji içerip içermediğine göre değişebilecektir) ortak girişimle rekabet etmemesinin temin edilmesi mümkündür.

Ortak girişim şirketlerinin ömrünü aşan rekabet etme yasağı hükümlerinin, devralma işlemlerinden farklı olarak, ortak girişimin ömrünün ne kadar olacağı bilinmediğinden, ortak girişim şirketinin kuruluş aşmasında belirlenmesi uygun olmayacaktır. ...Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere; yoğunlaşma doğurucu ortak girişimlerde ana şirketin ortak girişimle rekabet etmemesi şeklindeki rekabet yasağının, ana şirketin ortak girişimde hissedar olduğu süre ile sınırlı olması, ortak girişimdeki hissesini devreden ana şirket üzerine yüklenecek rekabet etme yasağının ve süresinin ise hisse devri sırasında yapılacak sözleşmelerle belirlenmesi gerekmektedir."

Carrefour/Continent (23.03.2000, 00-11/119-58)

Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.'nin ortaklarından Carrefour Nederland B.V.'nin, Continent A.Ş.'nin dolaylı ortağı Promodes International B.V. ile birleşmesi sonucunda Türkiye'de gerçekleştirilmek istenilen devir işlemine ilişkin yapılan başvuru, Kurulun 23.03.2000 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Kurul kararında, gıda ağırlıklı perakende satış pazarı üst pazarın bir alt başlığı olan 2500 m2 üzeri satış alanına sahip hipermarketler ilgili pazar olarak tespit edilmiştir. Bildirime konu Carrefour; İstanbul- İçerenköy, Adana-Seyhan ve İzmit'te, Continent ise İstanbul-Haramidere, Bursa ve Mersin'de faaliyet göstermektedir. Tarafların sadece İstanbul'un her iki yakasında mağazaları bulunmaktadır. Ancak Carrefour'un mağazasının İstanbul'un Asya tarafında (İçerenköy), Continent'in mağazasının ise Avrupa yakasında merkeze (Eminönü'ne) 70 km mesafede olması tüketici açısından söz konusu mağazaların ikamesini zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla, İstanbul iki ayrı coğrafi pazar olarak tanımlanmıştır. Sonuç olarak; İstanbul-Asya, İstanbul-Avrupa, İzmit, Bursa, Mersin ve Adana coğrafi pazar olarak belirlenmiştir.

Devralma sonrasında şirketlerin hukuki durumu aşağıdaki şekilde olacaktır:

– Continent Alışveriş Merkezleri Ticaret A.Ş.’nin hisselerinin %50’si Carrefour S.A.(Fransa) tarafından satın alınacaktır.

– Söz konusu devralma sırasında Sabancı Holding A.Ş., Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.’nin birleşmeden önceki hissedarlık yapısında sahip olduğu %40’lık sermayeye paralel olarak, devralmadan sonra Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.’de gerçekleştirilecek sermaye artışına katılarak, Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.’nin devralma sonrası hissedarlık yapısında da aynı şekilde % 40’lık sermayeye sahip olacaktır.

– Continent Alışveriş Merkezleri Ticaret A.Ş.’nin tüzel kişiliği sona ererek Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. bünyesine katılacaktır.

Taraflarının 1998 yılı itibariyle ciroları CarrefourSA’nın ...TL, Continent’in ...TL ve her ikisinin toplam 69.109.194.958.422 TL’dir.Türkiye’deki toplam perakende pazarının büyüklüğü 40 milyar ABD doları olarak tahmin edilmektedir. Hipermarketlerin bu pazar içindeki payı %8.8 ve dolayısıyla 3,52 milyar dolardır. Tarafların dolar bazında ciroları dikkate alındığında, CarrefourSa’nın %...; Continent’in %... olmak üzere toplam %7,1 pazar payına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla, kararda, devralma işleminin, 1997/1 sayılı Tebliğ’de yer alan pazar payı eşliğini aşmadığı, ancak ciro eşliğini aşması nedeniyle Rekabet Kurulu’ndan izin alınmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Devralan Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. ve devredilen Continent Alışveriş Merkezleri Ticaret A.Ş. farklı coğrafi pazarlarda faaliyet gösterdikleri ve Türkiye çapında pazar payları toplamının %7,1 olduğu dikkate alındığında, söz konusu devralma işleminin hakim durum yaratmayacağı görülmektedir.

Dolayısıyla, Kurul kararında, söz konusu devir işleminin, tarafların ilgili ürün pazarındaki toplam ciroları yönüyle, 4054 sayılı Kanun’un 7’nci maddesine dayanılarak çıkarılan, 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ’in 4’üncü maddesi kapsamında bir devralma olduğuna, ancak bu devir işlemi sonucunda aynı Kanun’un 7’nci maddesinde belirtilen bir hakim durumun yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi, böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına, bu nedenle de bildirim konusu devir işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.

Çimento Pazarında İhracata Yönelik Oluşturulmak İstenen Ortak Girişim (23.05.2000, 00-19/188-100)

Denizli Çimento Sanayii T.A.Ş. (Denizli Çimento), Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş. (Çimentaş), Batıçim Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş. (Batıçim) ve Göltaş Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş. (Göltaş) firmaları, Rekabet Kurumu kayıtlarına 07.04.2000 tarih ve 1186 sayı ile intikal eden bildirimleri ile, araştırma-geliştirme ve ihracat faaliyetlerini üstlenecek olan müşterek kontrollü bir ortak girişim şirketinin kurulmasına ilişkin 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında bir izin talebinde bulunmuşlardır. Aynı başvuruda, kurulacak olan ortak girişimin Avrupa Birliği çimento pazarını etkileyecek olması ve tarafların bu pazarlarda pazar payı veya cirolarının olmaması gibi nedenlerle Kanun’un 7’nci maddesi kapsamı dışında olduğuna karar verilmesi durumunda, işlemin Kanun’un 4, 6 ve 7’nci maddelerine de aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verilmesi talep edilmiştir.

Yapılan bildirimde, herbiri çimento imalatı ve satışı alanında faaliyet gösteren dört teşebbüsün, ekonomik, hukuki ve fonksiyonel olarak bağımsız bir ortak girişim kurarak, herbir tarafın gerçekleştirmekte olduğu ve gerçekleştirmesi gereken araştırma ve geliştirme faaliyetlerini ve belirli ülkelere yapılacak olan ihracat ve pazarlama faaliyetlerini kurulacak olan bu ortak girişime devredecekleri belirtilmiştir. Taraflar sadece yukarıda belirlenen konulardaki alanlardan çekilecekler, diğer yurt içi faaliyetlerine ise aynen devam edeceklerdir. İşlem öncesinde dört bağımsız teşebbüs niteliğinde olan taraflar, işlemden sonra da bağımsızlıklarını devam ettirecek olmakla birlikte, müşterek kontrol ile yönetilecek olan ortak girişimin faaliyet alanlarından tamamen çekileceklerdir. Taraflardan herbiri kurulacak olan ortak girişimde %25 oranında pay sahibi olacaktır.

İlgili ürün pazarının çimento pazarı, ilgili coğrafi pazarın ise kurucu firmaların faaliyet bölgesi olan Ege Bölgesi olarak tespit edildiği dört ana firmanın ortak kontrolü altında kurulacak olan ortak girişime ilişkin yapılan değerlendirmede, bu ortak girişimin 1997/1 sayılı Tebliğde tanımlanan Rekabet Kurulu iznine tabi birleşme ve devralma hallerinden sayılamayacağı sonucuna varılmıştır. Şöyle ki; 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in "*Birleşme ve Devralma Sayılan Haller*" başlıklı 2'nci maddesinde ortak girişimlerle ilgili olarak, "Amaçlarını gerçekleştirmek üzere işgücü ve malvarlığına sahip olacak şekilde bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkan ve taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmayan ortak girişimler (joint-venture)" tanımlaması yer almaktadır.

Yukarıda adı geçen maddede yapılan tanımdan hareketle, bir ortak girişimin yoğunlaşma doğurucu (concentrative) kabul edilmesi ve dolayısıyla 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulu iznine tabi olması için aranan özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- i) Ortak kontrol altında bir teşebbüsün bulunması (ortak girişim),
- ii) Bu ortak girişimin 'bağımsız bir iktisadi varlık' olarak ortaya çıkması,
- iii) Taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmaması.

Dört çimento firmasının ortak kontrolü altında kurulacak olan ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkıp çıkmayacağı incelendiğinde, ortak girişimin sadece araştırma-geliştirme faaliyetleri ile kurucu firmaların belirli ülkelere yapacakları ihracat faaliyetlerini yerine getirme alanlarında faaliyet göstereceği, herhangi bir üretim fonksiyonunun ise bulunmadığı anlaşılmıştır. Bunun da ötesinde, ortak girişimin Avrupa Birliği'ne pazarlayacağı ürünlerin sadece kurucu firmaların ürünü olmasının, ortak girişimin kendi ticari politikalarını kurucu üyelerden bağımsız olarak sürdürmesini engelleyeceği, dolayısıyla söz konusu ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkmasının mümkün olmadığı görülmüştür. Ayrıca, kurucu firmaların ortak girişimin faaliyet alanı olan ihracat piyasalarından tamamen çekilecek olmalarına rağmen, ortak girişimin pazarlayacağı ihraç ürünlerinin kurucu firmalar tarafından sağlanacağı dikkate alındığında, kurucu firmaların ortak girişimin üst pazarında faaliyetlerine devam edeceği ve ortak girişimin Avrupa piyasalarında yapacağı dağıtım ve pazarlama işlerinde esas olarak kurucu firmaların mallarını satacağı görülmektedir. Buradan da, ortak girişim ile kurucu firmalar arasındaki dikey ilişkilerin devam edeceği anlaşılmaktadır. Bu şartlar altında kurulacak olan ortak girişimin, kurucu firmaların kendi aralarındaki rekabetçi davranışları koordine etmeye yönelik bir işlevi ortaya çıkabilecektir.

Konuya ilişkin 23.05.2000 tarih ve 00-19/188-100 sayılı nihai kararında Rekabet Kurulu, gerek kurulacak olan ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkmıyor olması, gerekse bu ortak girişimin tarafların rekabetçi davranışlarını koordine etmeye yönelik faaliyetler içinde bulunabilme potansiyelinin varlığından dolayı, söz konusu ortak girişimin yoğunlaşma doğurucu olmadığı, dolayısıyla bu oluşumu 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulu iznine tabi olan bir ortak girişim olarak nitelendirebilme imkanının bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Esasen yukarıda da belirtildiği üzere, söz konusu ortak girişimin 1997/1 sayılı Tebliğ'in kapsamı dışında kalmasının sebebi, ortak girişimin etkilediği pazarın Avrupa Birliği pazarı olması değil, yoğunlaşma doğurucu bir ortak girişim olmamasıdır.

Tarafların menfi tespit talebine ilişkin yapılan değerlendirmede ise, ortak girişim kurulduktan sonra da çimento pazarında faaliyet gösteren dört teşebbüsün yine rakip olarak faaliyetlerine devam edecek olmaları nedeniyle, söz konusu ortak girişim aracılığıyla kurucu firmaların kendi aralarında üretim miktarları, depolama kapasiteleri ve hatta fiyat gibi konularda bilgi akışını sağlayabilecekleri ve rekabetçi davranışlarını koordine edebilecekleri dikkate alınmıştır. Bu nedenle 23.05.2000 tarih ve 00-19/188-100 sayılı nihai kararda başvuruya konu olan ortak girişim, Kanun'un 4'üncü maddesi kapsamına giren Koordinasyon Yararlı Ortak Girişim (Cooperative Joint Ventures) olarak kabul edilmiş ve menfi tespit talebi reddedilmiştir. 4054 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi uyarınca muafiyetin ancak ilgililerin talebi üzerine verilebiliyor olması ve başvuru sahibi çimento firmalarının

gerçekleştirmeye çalıştıkları ortak girişime ilişkin bir muafiyet taleplerinin bulunmaması nedeniyle, konuya ilişkin olarak bu aşamada Kanun'un 5'inci maddesi anlamında bir muafiyet değerlendirmesi yapılmasına gerek görülmemiştir.

ÖZELLEŞTİRME İLE İLGİLİ KURUL KARARLARI

SEKA (03.08.2000, 00-29/330-186)

SEKA Dalaman İşletmesi, Dalaman/Muğla'da kuruludur ve 1971 yılında işletmeye alınmıştır. İşletmenin kuruluş amacı; yazı tabı kağıdı, çeşitli kartonlar, sülfat selülozu, viskaz selülozu, kolofan ve klor alkali ürünlerinin üretimi ve satışlarıdır. İşletme, 35.000 ton yazı tabı kağıdı, 40.000 ton çeşitli karton ve 12.000 ton viskoz selülozu üretebilecek kapasiteye sahiptir. Ayrıca, 12.000 ton/yıl kapasiteli klor alkali tesisleri ile 45.000 ton/yıl kapasiteli kuşe tesisleri mevcuttur. Dalaman İşletmesi'nin 1999 yılı net satışları (cirosu) 17.604.654.000.000 TL'dir.

Dosyadaki bilgi ve belgelere göre, Dalaman İşletmesi'nin özelleştirilmesi için yapılan ihalede en yüksek teklifi veren ve devralmayı gerçekleştirecek olan Mopak Kağıt Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Mopak), 1983 yılından beri İzmir Kemalpaşa'da kurulu fabrikasında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Mopak; 1. Hamur extra kaliteli bobin ve ebat ofset baskı kağıtları, okul defterleri, bilgisayar, fotokopi, faks kağıtları, kuşe kağıtlar, otokopili kağıtlar, sıvımalı gıda ambalaj kağıtları, biletlik kaplık kağıtları ile plastik telli dosya, plastik poşet dosya, plastik klasörler ve çeşitli kağıt kırtasiye mamulleri üretmektedir.

Mopak'ın 1999 yılı net satışları (cirosu)... TL'dir. Mopak yazı ve baskı tabı kağıtlarında %8, karton üretiminde ise çok küçük bir pazar payına sahiptir.

Dalaman İşletmesi'nin Mopak tarafından devralınması işlemi, tarafların ciroları göz önünde bulundurulduğunda, toplam 32.281.142.000.000 TL ile 1998/4 sayılı Tebliğ'in 5 inci maddesindeki 25 Trilyon TL'lik ciro eşliğini geçmesi nedeniyle Rekabet Kurulu'nun iznine tabidir.

1998/4 sayılı Tebliğ'in 6 ncı maddesi izin başvurularında takip edilecek usulü düzenlemektedir. İlgili maddede "Rekabet Kurumu'na izin başvurusu, ihale işleminin sonuçlanmasından sonra ve fakat Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun özelleştirilecek teşebbüs ya da mal veya hizmet üretimine yönelik birimin nihai devir işlemine ilişkin kararından önce, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın Özelleştirme Yüksek Kurulu'na sunacağı Özelleştirme Yüksek Kurulu karar taslağında yer alacak her teklif sahibi için bağımsız dosyalar şeklinde yapılır....." denilmek suretiyle Özelleştirme Yüksek Kurulu'na sunulacak teklif sahiplerinin her biri için Rekabet Kurulu'nun izninin alınmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Kurumumuza yapılan başvuruda sadece Mopak'a ait teklif ile ilgili bildirimde bulunulduğu için değerlendirmeler sadece bu teşebbüs için yapılmıştır.

Söz konusu devralma işlemine bakıldığında, tarafların faaliyetlerinin yazı-tabı kağıtları ve karton üretiminde çakıştığı görülmektedir. Devralma sonucunda, Dalaman işletmesinin mevcut üretimi dikkate alındığında, yazı tabı kağıtlarında Mopak'ın toplam pazar payı %20'ye ulaşacaktır. Karton üretiminde ise çok az bir paya sahip olan Mopak, devralma sonucunda pazarda Dalaman işletmesinin sahip olduğu %10'luk payın da sahibi olacaktır.

Kağıt sektörünün, gerek hammadde gerekse kağıt türleri üretiminde ithalat yönlü bir yapıya sahip olduğu bilinmektedir. Yazı-tabı kağıtlarında 1999 yılı verilerine göre ithalatın %30'luk bir payı olması, pazarda yazı-tabı kağıdı alanında Meteksan, Kombassan, Alkim, Toprak Kağıt gibi büyük şirketlerin yer alması, karton üretiminde ülkede Kartonsan gibi %...'lik bir pazar payına sahip büyük bir teşebbüsün bulunması nedeniyle, bu devralma işlemi Kanun'un 7 nci maddesinde belirtilen rekabeti önemli ölçüde azaltacak bir hakim durumun yaratılmasına veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesine yol açmayacaktır.

Ayrıca, Mopak bu devralma sonucunda Dalaman İşletmesi'nde üretilen sülfat ve viskaz selülozunun yurtiçindeki tek büyük üreticisi haline gelecektir. Buna rağmen, özel sektörün ihtiyacı

olan selülozun büyük kısmını ithal etmesi ve SEKA'nın diğer işletmelerinde de her işletmenin kendi üretiminde kullanılacak şekilde selüloz üretiminde bulunulması nedeniyle, bu devralma işleminin mevcut piyasa yapısına rekabeti bozucu bir etki yaratmayacağı görülmektedir.

Yukarıda yer verilen bilgiler ve yapılan değerlendirmeler ışığında; SEKA'ya ait Dalaman İşletmesi'nin Mopak Kağıt Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınmasına 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7 nci maddesi ile 1997/1 ve 1998/4 sayılı Tebliğler çerçevesinde izin verilmesinde herhangi bir sakınca olmadığına karar verilmiştir.

DENİZ NAKLİYATI T.A.Ş. (10.02.2000, 00-6/61-28)

Özelleştirme kapsamındaki Deniz Nakliyat A.Ş. deniz yolu ile taşımacılık pazarında faaliyet göstermekte ise de adı geçen pazar, hukuki ve ekonomik nedenlerle bir bütünlük arz etmemektedir. Türk limanları arasındaki taşımacılık hizmetlerinin 815 sayılı Kabotaj kanunu gereğince sadece Türk bayraklı gemilerce yapılabilmesi bu hizmet sektöründe rekabeti görel olarak kısıtlamakta iken, uluslararası taşımacılık hizmetlerinin yabancı bayraklı gemilerce de yapılabilmesi rekabeti sözkonusu hizmet sektöründe yaygın ve açık hale getirmektedir. Keza, Deniz Nakliyat A.Ş.'nin en büyük gelir kalemini oluşturan ve çok sayıda limanı kapsayan tarifeli seferler olarak tanımlanabilecek liner işletmeciliğinin ise diğer taşımacılık türlerinden daha fazla yatırım ve acentelik ağı kurulmasını gerektirmesinin yanısıra bu alanda ticari başarı elde edilmesinin piyasada tanınmış olmaya bağlı olması nedenleriyle bu hizmet alanının da sektörün yukarıda sözü edilen diğer hizmet alanlarından farklı olduğu düşünülmektedir. Açıklanan nedenlerle, ilgili ürün pazarları, herbiri birbirinden ayrı değerlendirilmek üzere Kabotaj Hattında Denizyolu Taşımacılığı, Uluslararası Denizyolu Taşımacılığı ve Liner Taşımacılığı olarak değerlendirilmiştir.

Dosya üzerinde yapılan incelemede; kabotaj hattında denizyolu taşımacılığı, uluslararası denizyolu taşımacılığı ve liner taşımacılığı pazarında faaliyet gösteren Deniz Nakliyatı A.Ş.'nin özelleştirilmesi ihalesine Sinerji İç ve Dış Tic. Ltd. Şti. (Sinerji), Furtrans Denizcilik San. ve Tic. A.Ş. (Furtrans) ve Armatörler Ortak Girişim Grubu (Ortak Girişim Grubu)'nun katıldığı belirlenmiştir. Bu teşebbüsler çerçevesinde yapılan değerlendirmede, Furtrans Denizcilik San. ve Tic. A.Ş.'nin, 1998 yılı için- TL. olan cirosunun yalnızca %2'sini yurtiçi satışlarda elde eden ve ilgili pazarda ihmal edilebilir küçüklükte bir teşebbüs olduğu tespit edilmiştir.

On iki armatörün oluşturduğu Armatörler Ortak Girişim Grubu ise devralmanın gerçekleşmesi halinde Deniz Nakliyatı A.Ş.'ni şirketleşme çalışmaları devam eden bir ortak girişime devredecektir.

Bir ortak girişimin rekabet üzerindeki etkileri, ortak girişimin niteliği kadar ilgili pazardaki yapıya da bağlıdır. Çok sayıda teşebbüsün bulunduğu ya da giriş engellerinin bulunmadığı piyasalarda ortak girişimler rekabeti olumsuz yönde kolaylıkla etkileyemezler. Buna karşılık, girişin kolay olmadığı ve fazla teşebbüsün bulunmadığı pazarlarda ise ortak girişimlerin rekabeti önemli ölçüde olumsuz etkileyeceği açıktır. Bu etkinin, rakip teşebbüslerin yakın işbirliğine girmeleri ya da yoğunlaşarak hakim durum oluşturmaları şeklinde olması beklenir.

Ortak girişimlerin rekabet üzerindeki etkilerini belirleyen bir başka kriter de ortak girişimi oluşturan kurucu teşebbüslerin faaliyetlerine devam edip etmedikleridir. Genel kabul görmüş yaklaşıma göre, iki ya da daha fazla ana teşebbüsün ortak girişim ile aynı coğrafi pazar ve ürün pazarında faaliyetlerini sürdürüyor olmaları, rekabetçi davranışlar üzerinde işbirliği olasılığının çok güçlü olması sonucunu doğurmaktadır. Ortak Girişim Grubu'nun en büyük hissedarlarından M.Gündüz Kaptanoğlu'nun ve Necdet Aksoy'un deniz taşımacılığı alanında faaliyet gösteren başka teşebbüslerde de önemli sayılabilecek oranda hisseleri bulunmaktadır.

İlgili pazarda ortak girişimin rekabet üzerinde yaratacağı etkiler şu şekilde değerlendirilebilir.

a) Kabotaj Hattında Denizyolu Taşımacılığı Hizmeti: Devralmaya konu Deniz Nakliyatı T.A.Ş. ağırlıklı olarak yabancı limanlar ile Türk limanları arasında taşımacılık faaliyetlerini sürdürmektedir. 1997 yılında Türk bayraklı gemilerce uluslararası deniz ticaretinin %32,5'una karşılık gelen 33,856,861 ton yük taşınmıştır. Raportörlerle yapılan görüşmede, Deniz Ticaret Odası Başkanı

Cengiz Kaptanoğlu tarafından 1999 yılı itibarıyla bu oranın %28 olduğunu belirtilmiştir. Bu sektörde yapılan ölçümlerin hataya açık olması ve Türk filosunun taşıma kapasitesinin az da olsa son yıllarda düşmüş olması, aradaki farkı açıklamaktadır. Kabotaj dahilinde yapılan taşımacılık, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca hazırlanan Deniz Nakliyatı T.A.Ş. Tanıtım Dokümanı'ndan edinilen bilgiye göre yaklaşık 20,000,000 tonluk bir hacme sahiptir.

Bu hizmet pazarının 815 sayılı Kanun gereğince uluslararası rekabete kapalı olduğu bilinmekle birlikte, Ortak Girişim Grubu katılımcılarından ikisi (Burhan Deval ve Üçler Denizcilik İşletmeleri A.Ş.) dışındakilerin bu hizmet pazarında faaliyetleri bulunmamaktadır. Sayılan iki teşebbüsün de bu hizmet pazarındaki payları önemsiz kabul edilebilecek oranda olup faaliyetlerinin tamamına yakını uluslararası taşımacılık alanındadır.

Deniz Nakliyatı T.A.Ş.'nin de gelirlerinin sadece %2'lik bir bölümünün kabotaj hattındaki faaliyetlerden sağlandığı gözönünde tutulduğunda, Ortak Girişim Grubu'nun Kurumumuza sunulan Ana Mukavele çerçevesinde Deniz Nakliyat Anonim Şirketi'ne dönüşmesinin ve Deniz Nakliyatı T.A.Ş.'ni devralmasının bu pazarda rekabeti koordine edici bir sonuç doğurmayacağı değerlendirilmektedir.

b) Uluslararası Denizyolu Taşımacılığı Hizmeti: Ortak Girişim Grubu'nu kuran teşebbüslerden Şadan Kalkavan, Gündüz Kaptanoğlu, Tahir Kıran, Burhan Deval, Necdet Aksoy, Üçler Denizcilik İşletmeleri A.Ş. ve Mardeniz Denizcilik'in halen bu ilgili ürün pazarında faaliyetleri bulunmakta, ayrıca Yalçın Sabancı'nın da aynı ilgili ürün pazarında faaliyet göstermek üzere gemi sipariş ettiği bildirilmektedir. Ortak Girişim Grubu'nun devralmaya talip olduğu Deniz Nakliyatı A.Ş.'nin de faaliyetlerinin yarısına yakını bu ilgili ürün pazarındadır. Ortak Girişim Grubu'na dahil armatörlerden Gündüz Kaptanoğlu, Şadan Kalkavan, Burhan Deval ve Necdet Aksoy, Deniz Ticaret Odası'nın sunduğu ve armatörlerin sahip oldukları filoların DWT olarak taşıma kapasiteleri sıralamasını gösteren listede sırasıyla 6, 24, 27 ve 35'inci sıralarda yer almaktadırlar.

Bununla birlikte, ilgili ürün pazarının rekabete son derece açık olması ve hiçbir giriş engelinin olmaması, pazarda halen ciddi bir rekabetin bulunması, tarafların toplam taşıma kapasitelerinin dahi pazarda rekabet koşullarını belirleyecek bir paya ulaşmaktan çok uzak olması nedenleriyle Ortak Girişim Grubu'nun Kurumumuza sunulan Ana Mukavele çerçevesinde Deniz Nakliyat Anonim Şirketi'ne dönüşmesinin ve Deniz Nakliyatı T.A.Ş.'ni devralmasının bu pazarda rekabeti koordine edici bir sonuç doğurmayacağı sonucuna varılmıştır..

c) Liner Taşımacılığı Pazarı: Denizyolu taşımacılığında liner faaliyetlerinin ayrı bir önemi bulunmaktadır. Bu hizmet türünde gemi limandan hareket etmekte ve hedef limana kadar başka limanlara da uğramaktadır. Bu faaliyet, yapısı gereği şirket isminin daha fazla ön plana çıktığı bir hizmet türüdür. Faaliyetin ticari yönden de kazançlı olabilmesi için, işletmecinin yabancı ülkelerde kuvvetli bir acenta ağı kurmasının yanısıra köklü ve güven kazanmış bir isminin olması da gerekmektedir. Denizciler Odası Başkanı Cengiz Kaptanoğlu'na göre Deniz Nakliyatı T.A.Ş., son yıllardaki bilançolarında önemli ölçüde zararlar bulunmakta ise de geçmişinde imajını olumsuz etkileyecek bir iz bırakmamış, aksine güvenilir bir isim olmuştur. Bu hizmet alanına son zamanlarda Türk On-Line adlı teşebbüs de girmiş bulunmaktadır. Yine Cengiz Kaptanoğlu'nun ifadesine göre, adigeçen teşebbüs pazara girdikten sonra oluşan rekabet, fiyatların önemli ölçüde düşmesine yol açmıştır. Türk On-Line'in sahip olduğu gemilerin Deniz Nakliyat'ınkilere oranla kayda değer ölçüde yeni ve hızlı olmaları bu teşebbüsü üstün kılsa da az önce açıklandığı şekilde süreç içinde kazanılan imajın önemi dolayısıyla bu teknik üstünlük aynı ölçüde ticari avantaja dönüşmemektedir.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, Ortak Girişim Grubu'nun Kurumumuza sunulan Ana Mukavele çerçevesinde Deniz Nakliyat Anonim Şirketi'ne dönüşmesinin ve Deniz Nakliyatı A.Ş.'ni devralmasının bu pazarda rekabeti koordine edici bir sonuç doğurmayacağı, aksine liner taşımacılığında rekabetin önemli ölçüde artacağı anlaşılmıştır.

Ön İnceleme Raporu'nda yer verilen bilgi ve belgeler ile Furtrans ve Ortak Girişim Grubu açısından yapılan inceleme çerçevesinde;

a) Özelleştirme yoluyla Deniz Nakliyatı T.A.Ş.'nin Furtrans Denizcilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ne devredilmesinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7'nci maddesine göre bir "devralma" işlemi olarak kabul edilmesi gerektiği, ancak bu devralma işleminin, herhangi bir hakim durum oluşturmayacağı ve hakim bir durumu güçlendirmeyeceği tespitlerinden hareketle 4054 sayılı Kanun'a aykırı olmayacağı;

b) İhaleye iştirak eden Ortak Girişim Grubu ya da bu grubun hissedarlarının "Armatörler Deniz Nakliyat A.Ş. Ana Mukavelesi"ne göre kuracakları bir tüzel kişiliğe devri işleminin, ortak girişimi kuran teşebbüslerin ilgili pazarlardaki faaliyetlerine devirden sonra da devam edecek olmaları nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü ve 7'nci maddeleri kapsamında incelenmesi sonucunda; sözkonusu devir işleminin "uluslararası liner taşımacılığı" hizmet piyasasında rekabeti önemli ölçüde artıracığı, teşebbüslerin faaliyetlerine devam edecekleri "uluslararası deniz yolu taşımacılığı" hizmet pazarının rekabete açık olması ve teşebbüslerin toplam pazar paylarının dahi bu piyasada rekabet koşullarını belirleyecek düzeyde olamayacağı tespitlerinden hareketle bu pazarda da rekabetin kısıtlanmayacağı, söz konusu teşebbüslerin sadece ikisinin kabotaj sınırları dahilinde faaliyet göstermekte olması nedeniyle "kabotaj hattında deniz yolu taşımacılığı" hizmet piyasasında rekabet koordinasyonunun olmayacağı, keza devir işleminin sözü edilen hiçbir ürün pazarında hakim durum oluşturucu ya da mevcut bir hakim durumu güçlendirici etkisinin olamayacağı;

sonucuna varılmıştır.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde, Deniz Nakliyatı A.Ş.'nin gerek Furtrans Denizcilik A.Ş. gerekse Armatörler Deniz Nakliyat A.Ş. tarafından devralınmasının 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 7'nci maddelerine aykırılık oluşturmayacağına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

İGSAŞ (03.11.2000, 00/43)

03.11.2000 tarihli toplantısında Rekabet Kurulu; Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'ndan (ÖİB) alınan ve Kurum kayıtlarına 12.10.2000 tarihinde giren başvuru üzerine, özelleştirilecek İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.'nin (İGSAŞ) Toros Gübre ve Kimya Endüstrisi A.Ş. (Toros Gübre) tarafından devralınması işlemini değerlendirmiş ve devralmanın gerçekleştirilmesi halinde,

1. Kompoze gübreler pazarında hakim durum yaratılmayacağına,
2. Ancak giriş engellerinin yüksek olduğu azotlu gübreler pazarının oligopolistik yapısının ciddi ölçüde güçleneceği, böylece pazara girişin daha da zorlaşacak olması ve Toros Gübre'nin,
 - Satış, üretim, kurulu kapasite ve ithalat yönüyle pazar lideri konumuna geçecek olması,
 - Toplam azotlu gübreler satışı içinde payı artmakta olan AN (%33 N) ve üre (%46 N) gübrelerinin önemli bir kısmının satışını gerçekleştirecek olmasına bağlı olarak pazardaki ağırlığını daha da artırma olanağını ele geçirecek olması,
 - Bayi ağının genişlemesi ve yeni iskele, depo kullanım olanaklarını edinmesiyle rakiplerinin pazarda tutunmasının güçleşecek olması,nedenleriyle hakim duruma geçeceğine,

3. Bu itibarla, devralma işlemine izin verilmemesine karar vermiştir.

1998/4 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumu'na Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında İzlenecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" uyarınca işlem hakkında ön bildirim yapılmış ve ilgili mesleki daire ile ÖİB'nin hazırladığı görüşleri dikkate alan Rekabet Kurulu Görüşü'nü oluşturarak ÖİB'ye iletmıştır. Bunun ardından, ÖİB açılan ihaleye giren işletmeler hakkında bilgi göndermiş ve sonrasında nihai izin başvurusu yapılmıştır.

Birleşme-devralmalarda ve hakim durumun kötüye kullanılması iddiası karşısında, tarafların ilgili pazarı geniş tanımlama eğiliminde olduğu bilinmektedir. 03.11.2000 tarih ve 00-43/464-254 sayılı Nihai Karar'a konu işlemin bildirilmesinde bunun aksine, pazar tanımı Rekabet Kurulu Görüşü'nde belirlenenden daha dar yapılmıştır. Şöyle ki, Görüş'te ilgili ürün pazarlarından biri azotlu

gübreler pazarı olarak öngörülmüş, bildirimde ise azotlu gübre türlerinden olan AS ve üre gübrelere ayrı ayrı, CAN ve AN gübrelere birlikte olmak üzere azotlu gübrelere üç ürün pazarı başlığı altında incelenmesi gerektiğini ileri sürülmüştür. Nihai Karar'da, buna ilişkin şu değerlendirmeler yapılmıştır:

“...Özetle, içerdiği azot maddesi miktarı dışında, AS gübresinin kükürt, CAN gübresinin ise kireç içermesi nedeniyle farklılık gösterdiğini söylemek mümkündür. Ancak, ülkemiz topraklarının genelinde kükürt ve kireç yeterli miktarda bulunmakta olup, söz konusu maddelerin eksik olması durumunda AS veya CAN gübrelere ile bu eksikliğin telafi edilmesi mümkün olmamaktadır (Bu durumda kireç veya kükürt atılmalıdır.). Ayrıca kükürt eksikliği genelde asit reaksiyonlu topraklarda görüldüğünden, toprağın PH'sini düşürerek asitlik durumunu daha da artıran AS gübresi kullanımı, bu durumda uygun olmayacaktır. Buna göre, AS veya CAN gübrelere içerdiği kükürt veya kireç için kullanılmamaktadır. Önemli olan, gübrenin içerdiği azot miktarı, fiyatı ve temin olanaklarıdır. Bu çerçevede, bildirim formunda ileri sürülen, AS ve CAN'ın içerdiği kükürt ve kireç nedeniyle diğer azotlu gübrelere kullanım alanı yönüyle farklılaştığı, CAN'ın AN gübresi ile ikame edilebileceği, dolayısıyla AS gübresinin ayrı ve CAN ile AN gübresinin ise ayrı ilgili ürünler olarak diğer azotlu gübre olan üreden ayrıldığı iddiasının, ürünlerin teknik özellikleri ve kullanım amaçları göz önüne alındığında, doğru olmadığı belirlenmiştir. Türkiye toprak ve iklim şartlarında yapılan deney ve araştırmalar da, azotlu gübreler arasında ürünü artırma yönünde bariz bir farkın olmadığını göstermiştir.

Bildirim formunda; üre ile diğer azotlu gübreler arasındaki bir diğer farkın, bitki besin maddelerinin toprağa karışması ve bitkinin bu maddelerden yararlanma süre ve şekline kaynaklandığı ortaya atılmıştır. Bitki AN ve CAN gübrelere nitrat ve azot olarak doğrudan aldığından, besin maddelerinin bitkiye ulaşması, iklim ve yağış durumuna bağlı olarak, daha çabuk ve devamlı olmaktadır. Üre gübresi ise, toprakta uğradığı çeşitli kimyasal reaksiyonlar sonucunda bitkiye ulaştığından, iklim ve yağış durumuna bağlı olarak, diğer azotlu gübrelere olandan daha uzun sürede bitkiye ulaşmaktadır. Gübrenin bitkiye ulaşma süresi ve şekli bakımından böyle farklar olmakla birlikte, yukarıda ifade edildiği gibi, pratikte yurdumuzda toprak ve iklim şartlarında yapılan araştırmalar, üre ile diğer gübreler arasında ürünü artırma yönünde bariz bir farkın olmadığını göstermiştir. Bu bağlamda, ürenin geç eriyen ve konsantre bir ürün olması, onun farklı bir ilgili ürün olarak değerlendirilmesini gerektirmemektedir. Bu tespit, tüketici tercihleri dikkate alındığında daha da güçlenmektedir...

...Toprak analizleri sonucunda ortaya çıkan sonuçlarda ve konuyla ilgili yayınlarda; toprak ve bitki özellikleri ile iklim ve sulama koşullarına göre toprağa verilmesi gereken azot miktarının belirtilmesiyle yetinilmekte ve belirli bir gübre türü önerilmemekte, ancak bazı istisnai durumlarda hangi azotlu gübre çeşidinin kullanılması gerektiğine ilişkin tavsiyede bulunulmakta ve fakat önerilen gübrenin haricinde her zaman ikinci bir alternatif sunulmaktadır. Bu çerçevede, azotlu gübre türlerinin ziraat mühendisliği açısından da denk ürünler sayıldığı açıktır.

Toprağın bitki besin maddesi ihtiyacı, temin olanakları ve yukarıda ifade edildiği gibi fiyat gibi unsurlar doğrultusunda tercih edilen gübre türüyle giderilmektedir. Alım gücü sınırlı olan çiftçinin, ulaşabildiği bayi veya kooperatifte o an için var olan gübre türleri arasında seçim yaptığı bilinmektedir. Bazı ihalelerde, toplu alıcıların birim azot fiyatı düşük olan gübre türlerine ağırlık vermesi de söz konusu olabilmektedir.

Azotlu gübre türlerinin içerdiği azot miktarı ve dolgu malzemesinde yer alan bazı maddeler yönüyle farklılaşmakla birlikte birbirinin yerine kullanılabilmesi ve tarımsal üretimde benzer sonuçlar vermesi, azotlu gübre tercihi ürünün fiyatı ve işçilik-taşımacılık maliyetinin dikkate alınması ve gübrenin temin olanaklarının alımlar üzerinde etkili olması nedeniyle, azotlu gübre türlerinin tümünün aynı ilgili pazarda değerlendirilmesi gerekmektedir.”

İşlem sonucunda Toros Gübre'nin üretim ve kapasiteye göre pazar lideri olacağını belirtildiği Karar'da, satış değerlerinden hareketle aşağıda yer verilen tespitler yapılmıştır:

“...Satış değerleri incelendiğinde de, Toros Gübre ve İGSAŞ’ın pazardaki toplam ağırlığının rakiplerinininkinden epeyce yüksek bir seviyede olduğu görülmektedir. Bitki besin maddesi (BBM) cinsinden 1997 yılında %47.75, 1998 yılında %48.76 ve 1999 yılında %46.22’ye ulaşan bu büyüklük; TÜGSAŞ’ın %20’ler seviyesinde seyreden ve özellikle diğer üretici firmaların (Ege Gübre, Gübretaş ve Bagfaş) %5’i geçmeyen pazar paylarına göre epeyce yüksektir ve işlem sonucunda hakim durum yaratılacağına işaret etmektedir.

Toros Gübre tarafından hazırlanan bildirim formunda, işlemin temelde üre ürününü ilgilendirdiği düşüncesiyle, ürenin başlı başına bir ilgili ürün pazarı oluşturduğu ifade edilmiştir. Bu görüş ilgili ürün pazarı tanımının yapıldığı bölümde ayrıntılı bir şekilde açıklandığı üzere paylaşılmamakla birlikte, ürenin tek başına ilgili ürün pazarı oluşturduğunun kabul edilmesi halinde de, bildirim konu işlem sonucunda Toros Gübre’nin hakim duruma geçeceği yönündeki değerlendirme geçerliliğini koruyacaktır. Nitekim, Toros Gübre ve İGSAŞ’ın birlikte 1999 yılı toplam üre satışları içindeki payı yaklaşık %57 olup, onları diğer üretici firmalardan Gübretaş %6.59 ve Bagfaş %4.12’lik payla izlemektedir.”

İşlemin pazar yapısı üzerindeki etkisinin incelenmesinde, ABD Adalet Bakanlığı’nın ve Federal Ticaret Komisyonu’nun beraber yayımladığı "Yatay Birleşme Rehberi"nde yer bulan Herfindahl-Hirschman İndeksi’nden (HHI) faydalanılmıştır. HHI firmaların pazar paylarının karelerinin toplanması suretiyle hesaplanmaktadır. Bu şekilde firmaların pazar payları kendileriyle çarpılarak ağırlıklandırılmakta, yüksek pazar payına sahip firmalar indeksi daha fazla artırırken düşük paylı firmaların indeks üzerindeki etkisi daha düşük kalmaktadır. HHI, daha önceden kullanılan dört firmalı yoğunlaşma oranından (CR 4) farklı olarak, sadece en büyük dört firmanın durumu hakkında değil pazarın geri kalanı hakkında da bilgi sahibi olunmasını sağlamakta ve aynı zamanda yukarıda da belirtildiği gibi büyük firmaların paylarına daha fazla ağırlık vererek bunların piyasadaki önemlerini de vurgulamış olmaktadır. HHI testinde, hem birleşme sonrası pazarda oluşan yoğunlaşma oranı hem de birleşmeden dolayı yoğunlaşma oranında meydana gelen artış göz önünde bulundurulmaktadır.

HHI testinin bildirim konu işlem için uygulanmasında, devralma sonrasında azotlu gübre pazarının yüksek ölçüde yoğunlaşmış olacağı ve indekste meydana gelecek artışın epeyce fazla olduğu göz önünde bulundurulduğunda; işlemin pazardaki yoğunlaşmayı artıracığı, yani pazarın oligopolistik yapısını güçlendireceği anlaşılmıştır. Böylece, işlemin pazar gücü yaratma ya da güçlendirme etkisi doğurması olasılığının epeyce yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Karar’da faaliyetleri çakışan tarafların işlem sonrasında pazar kaybına uğrayıp uğramayacağı ve işlemin Toros Gübre’ye getireceği potansiyel güç ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır:

“Çiftçi yerli gübreyi tercih etme eğilimindedir. Buna bağlı olarak, gübre pazarında uzun süredir etkinlik gösteren üretici firmalar ithalatçılara göre bayi satışları aşamasında avantajlı konumdadır. Üretici firmaların ithal ettiği dökme mamül gübreyi kendi tesislerinde ve kendi markalarıyla ambalajlaması ile kullanıcının ambalajlı gübrenin ithal edilmiş olup olmadığını bilmemesi, ithalatçı/dağıtıcı firmaların dışalımdan bayi satışlarında karşılaştığı sıkıntıların üreticiler tarafından yaşanmamasına neden olmaktadır. Ürenin ülkemizdeki tek üreticisi olan İGSAŞ’ın tüketici gözünde ayrıcalıklı bir kuruluş olduğu ve özellikle üre alımlarında tercih edildiği bilinmektedir. Bu durumda, devralma işlemi, İGSAŞ’ın olumlu imajının ve dışalımdan satışların da yansıdığı pazar payının Toros Gübre tarafından devralınması sonucunu doğuracaktır. Hatta azotlu gübre (özellikle üre) ithalatının daha büyük miktarlarda yapılıp bunun İGSAŞ adıyla satılması, Toros Gübre’ye İGSAŞ’tan gelen pazar gücünün daha da artmasını sağlayabilecektir. İGSAŞ’ın 1997 ve 1998 yıllarında azotlu gübre pazarındaki bitki besin maddesi cinsinden payının, %25’ler seviyesinde seyrederken 1999 yılında yaklaşık %15’e düşmesi, İGSAŞ’ın devralınmasının getireceği –1999 yılı değerlerinin üstündeki– potansiyel gücü göstermektedir.

Son yıllarda, daha yüksek miktarda azot içeren AN (%33) ve ürenin (%46) tüketimi miktar olarak artarken, bu gübrelerin satışının toplam azotlu gübre tüketimi içindeki payı da yükselmektedir. Üre ve AN gübrelerinin tüketiminin birlikte toplam azotlu gübre tüketimi içindeki payı, 1997 yılında %39.53’ken 1998 yılında %43.73 olmuş ve 1999 yılı sonu itibarıyla %51.04’e ulaşmıştır. Bu durum,

söz konusu ürünlerin içerdiği azotun birim maliyetinin diğer azotlu gübrelerde olana göre düşük olması ve aynı zamanda konsantre gübrelerin kullanılmasıyla çiftçinin işçilik ve taşıma maliyetlerinin düşmesi ile açıklanmaktadır.

1999 yılında yalnızca 4 ay üretim yapmakla birlikte üre satışlarının yaklaşık üçte birini gerçekleştiren İGSAŞ'ın devralınması Toros Gübre'ye büyük güç katacaktır, çünkü İGSAŞ'ın üre ve AN gübrelerinin toplam satışlarındaki payı %22.59'dur. İşlem sonrasında, Toros Gübre konsantre gübreler olan AN ve üre gübrelerinin BBM cinsinden yarısından fazlasını satıyor olacaktır. Dolayısıyla, İGSAŞ'ın devralınması, Toros Gübre'ye yalnızca mevcut pazar koşulları açısından avantaj sağlamayacak, aynı zamanda pazarda daha da büyüme potansiyelini getirecektir.”

Karar'ın, işleme izin verilmemesi yönündeki sonucun alt yapısını oluşturan ve işlemin azotlu gübreler pazarında doğuracağı etkilerin yorumlandığı kısımda, “Pazarın geneli ve taraflar hakkındaki tespitler çerçevesinde; halihazırda giriş engellerinin yüksek olduğu gübre pazarının oligopolistik yapısının güçlenmesi ve bu şekilde pazara girmenin ve pazarda faaliyet göstermenin zorlaşması, azotlu gübre ithalatının yaklaşık üçte birini gerçekleştiren Toros Gübre'nin satış ve üretim miktarı ile kurulu kapasite yönüyle pazar lideri konumuna geçmesi, azotlu gübre satışlarındaki ağırlığı gitgide artan üre ve AN gübresi satışlarının yarısından fazlasının Toros Gübre tarafından gerçekleştirilecek olmasının bu teşebbüsün pazarda daha da büyüme olanağını ele geçirmesi anlamına gelmesi ve bayi ağının genişleyip, bayi satışlarında etkinliğin artırılmasıyla Toros Gübre'nin rakiplerine karşı ciddi bir avantaja sahip olması ve dikey ilişkilerde pazarlık gücünün daha da artması etkilerini doğuracak işlem sonucunda, Toros Gübre'nin azotlu gübreler pazarında hakim duruma geçeceği belirlenmiştir.” denilmiştir.

MEVZUAT ÇALIŞMALARI

1. 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16'ncı ve 17'nci Maddelerinde Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının 31/12/2000 Tarihine Kadar Geçerli Olmak Üzere Artırıldığının Duyurulmasına İlişkin 2000/1 Sayılı Tebliğ

Bu tebliğin amacı, Kurumun 16'ncı ve 17'nci maddelerinde düzenlenmiş olan idari para cezalarının 31/12/2000 tarihine kadar geçerli olmak üzere artırılmasının duyurulmasıdır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16 ve 17'nci maddelerinde düzenlenmiş ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Ek 1'inci maddesinde öngörüldüğü gibi 1999 yılında sekiz misline çıkartılmış olan idari para cezaları, bu Tebliğ ile, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (4421 sayılı Kanun ile değişik) Ek 2'nci maddesindeki usule göre, % 52.1 oranında 31/12/2000 tarihine kadar geçerli olmak üzere artırılmıştır. Söz konusu artış oranı, 18/11/1999 tarihli ve 23880 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 279 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde tespit edilen yeniden değerlendirme oranıdır.

2. 1997/1 Sayılı "Rekabet Kurumundan İzin Alması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ"de ve 1997/2 Sayılı "Anlaşmaların, Uyumlu Eylem ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanun'un 10'uncu Maddesine Göre Bildiriminin Usul ve Esasları Hakkında Rekabet Kurulu Tebliği"nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2000/2 Sayılı Tebliğ

Rekabet Hukukuna ilişkin ikincil mevzuattan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurumundan İzin Alması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ"de ve 1997/2 sayılı "Anlaşmaların, Uyumlu Eylem ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanun'un 10 uncu Maddesine göre Bildiriminin Usul ve Esasları Hakkında Rekabet Kurulu Tebliği"nde birleşme ve devralmalar için izin başvurularında ve menfi tespit/ muafiyet bildirimlerinde izlenecek usul ve esaslar belirlenmiştir.

1997/1 ve 1997/2 sayılı Tebliğlerin 5'inci maddelerinde, birleşme ve devralmalar için izin başvuruları ile menfi tesbit / muafiyet bildirimlerinin yirmi nüsha olarak yapılacağı belirtilmektedir. Kuruma yapılan bildirim ve başvuruların yirmi nüsha yapılması zorunluluğunun uygulamada bazı sorunlara neden olduğu, teşebbüslerin Kurum'a yaptıkları başvuru ve bildirimlerde hazırlanmış oldukları yirmi nüsha dökümandan sadece birkaçının rapor hazırlama ve değerlendirme aşamasında kullanıldığı, ayrıca tebliğlerde başvuruların yirmi nüsha yapılacağı belirtilmesine rağmen teşebbüslerin bir çoğunun bu zorunluluğa uymaması nedeniyle yapılan yazışmalar sonucu işlemlerde gecikmelere neden olduğu gözlenmiştir.

Belirtilen nedenlerle, 1997/1 ve 1997/2 sayılı Tebliğlerin 5'inci maddelerinde yapılan değişikliklerle, Kurum'a yapılan birleşme ve devralma izin başvuruları ile menfi tesbit ve muafiyet bildirimlerinin yirmi nüsha olarak yapılma zorunluluğu kaldırılıp, bunun yerine iki nüshası incelemede kullanılmak ve üçüncü nüshası da arşivde tutulmak üzere başvuru ve bildirimlerin üç nüsha olarak yapılması zorunluluğunu getiren bu Tebliğ çıkartılmıştır.

3. 1998/3 Sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2000/3 Sayılı Tebliğ

1998/3 Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin "Muafiyet Verilebilmesi İçin Uyulması Zorunlu Haller" başlıklı 6'ncı maddesinde "satıcının" Tebliğin 5'inci maddesinin (a) bendinde öngörülen dağıtım ve hizmet yapısını iyileştirme yükümlülüğünün olduğu hallerde, muafiyetin ancak, "Anlaşmanın en az beş yıl süreli veya belirsiz süreli olması halinde feshi ihbar süresinin iki taraf için de en az iki yıl olması, ancak sağlayıcının anlaşmaya son vermesi halinde kanundan veya anlaşmadan dolayı uygun bir tazminat ödemek zorunda olduğu veya satıcıların dağıtım sistemine yeni girdiği ve anlaşma süresinin veya anlaşmanın olağan feshi ihbar süresinin bu satıcı tarafından ilk kez kabul edildiği hallerde bu sürenin asgari bir yıla indirilebilmesi" koşulunun varlığı halinde uygulanabileceği belirtilmektedir.

Bu ifade, anlaşmanın beş yıl süreli olması halinde (de) iki yıllık feshi ihbar süresine tabi olduğu ve beş yıldan kısa süreli anlaşma yapılabileceği şeklinde de anlaşılabilir. Oysa 1998/3 sayılı Tebliğe kaynak olan 1475/95 sayılı Komisyon Tüzüğü'nün feshi ihbar sürelerini düzenleyen 5(2)2 ve 5(2)3 hükümleri şu şekilde tercüme edilebilir;"... Anlaşmanın en az beş yıl süreli olması veya eğer belirsiz süreli bir anlaşma söz konusu ise, olağan feshi ihbar süresinin her iki taraf içinde en az iki yıl olması..." Böylece mehzaz Tüzüğe göre, satıcıya dağıtım ve hizmet yapısını iyileştirme yükümlülüğünü yükleyen

- a) Belirli süreli anlaşmalar beş yıldan daha az bir süre için akdedilemez;
- b) Belirli süreli anlaşmalarda yenilememe isteğini anlaşmanın sona ermesinden altı ay önce bildirmeyi her iki tarafın da kabul etmesi gerekir;
- c) Eğer bu anlaşmalar belirsiz bir süre için akdedilirse, bu anlaşmalarda taraflara olağan fesih hakkının tanınmış olması ve bu fesih için gerekli olan ihbar süresinin de istisnai süre hariç en az iki yıl olması şarttır;

1475/95 sayılı Tüzüğü'nün 17 ve 19 sayılı gerekçelerinden Komisyon'un söz konusu feshi ihbar süreleri ile amaçladığı hususun, tarafların uzun süreli anlaşmalar yapmaları, bu şekilde grup muafiyeti çerçevesinde satıcının üstlendiği ek dağıtım ve hizmet yapısını iyileştirme yükümlülüklerinin getirilerinin satıcı tarafından elde edilebilmesi, ayrıca satıcının da sağlayıcıya karşı kısa süreli bir anlaşma vasıtasıyla daha bağımlı bir hale gelmesinin engellenmesi olduğu anlaşılmaktadır.

Bu nedenle 2000/3 sayılı Tebliğ, 1998/3 sayılı Tebliğ'in m.6 hükmünün ikinci fıkrasının (a) ve (b) bendlerini mehaza uygun olarak aşağıdaki şekilde değiştirmiştir:

"a) Belirsiz süreli anlaşmalarda yer alacak feshi ihbar süresinin, her iki taraf için en az iki yıl olması; ancak sağlayıcının anlaşmaya son vermesi halinde kanundan veya anlaşmadan dolayı uygun bir tazminat ödemek zorunda olduğu veya satıcının dağıtım sistemine ilk kez girdiği ve anlaşma süresinin veya anlaşmanın olağan feshi ihbar süresinin bu satıcı tarafından ilk kez kabul edildiği hallerde bu sürenin asgari bir yıl olması,

b) Belirli süreli anlaşmalarda ise, anlaşma süresinin en az beş yıl olması ve anlaşmada yer alacak olan yenilememe isteğini anlaşmanın sona ermesinden asgari altı ay önce bildirmeyi her iki tarafın da kabul etmesi."

SÜRDÜRÜLMEKTE OLAN MEVZUAT ÇALIŞMALARI

1. Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğ Taslağı

AB Rekabet Hukukundaki dikey anlaşmalara ilişkin değişiklikler (Dikey Anlaşma ve Uyumlu Eylem Kategorilerine Antlaşmanın 81(3) maddesinin uygulanması hakkında 22 Aralık 1999 tarih 2790/1999 sayılı Komisyon Tüzüğü) ve grup muafiyeti tebliğlerinin ülkemizdeki üç yıllık uygulaması göz önüne alınarak Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğ Taslağı hazırlanarak Rekabet Kurulu'na sunulmuştur.

Tebliğ Taslağı Dikey Anlaşmalara yönelik mevcut grup muafiyet rejimimizi daha basit, daha anlaşılır ve hukuken daha belirli hale getirmeyi hedeflemekte olup, yalnızca teşebbüslerin yapmamaları gereken rekabet sınırlamalarının belirtildiği listenin (kara liste) yer alması gerektiği görüşü benimsenmiştir. Ayrıca Taslak, hizmetleri ve ara malları da kapsamaktadır.

Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğ Taslağı'nın Kurul'ca benimsenmesi halinde, 1997/3, 1997/4 ve 1998/7 sayılı Grup Muafiyeti Tebliğleri yürürlükten kaldırılmış olacaktır.

2. Rekabeti Sınırlayabilecek Ölçekte Olmayan Anlaşmalar Hakkında Tebliğ Taslağı

"De minimis" olarak bilinen kuralın yazılı hale getirilmesi ve ilan edilmesi amacıyla hazırlanan "Rekabeti Sınırlayabilecek Ölçekte Olmayan Anlaşmalar Hakkında Tebliğ Taslağı"nın temelinde, belirli bir ölçeğin altında kalan teşebbüsler arası anlaşmaların/uyumlu eylemlerin ve teşebbüs birliği kararlarının 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin yasağı kapsamına girmeyeceği keyfiyetinin açıklanması gerekliliği yatmaktadır.

3. 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 14 ve 15'inci Maddelerinde Düzenlenen Bilgi İsteme ve Yerinde İnceleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Taslağı

4054 sayılı Kanun'un maddi hukuk kuralları olarak adlandırdığımız 4, 5, 6, ve 7'nci maddelerinin yaklaşık üç yıllık uygulaması sonucunda, Kanun'un özellikle "bilgi isteme" ve "yerinde inceleme" başlıklı 14 ve 15'inci maddelerinde Kurul'a vermiş olduğu yetkilerin kullanılmasında bazı sorunlarla karşılaşıldığı görülmüştür. Bu durumun, Rekabet Hukuku Kurallarının muhataplarınca henüz yeterince bilinmemesinin yanı sıra, Rekabet Kurumunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinde yer alan konuya ilişkin hükümlerin de ihtiyaca cevap vermekten uzak oluşundan kaynaklandığı düşünülerek, "4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 14 ve 15'inci Maddelerinde Düzenlenen Bilgi İsteme ve Yerinde İnceleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" Taslağı hazırlanmıştır.

ARAŞTIRMA ÇALIŞMALARI

SEMPOZYUM, KONFERANS VE PANELLER

TÜRKİYE İKİNCİ ULUSLARARASI REKABET SEMPOZYUMU

6-7 Mart 2000 tarihlerinde İstanbul'da Rekabet Kurumu tarafından "İkinci Uluslararası Rekabet Sempozyumu" düzenlenmiştir. Açılış konuşmalarını Rekabet Kurumu Başkanı Prof. Dr. M. Tamer Müftüoğlu, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürü Özcan Pektaş, Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel, Özbekistan Cumhuriyeti Maliye Bakan Muavini Dilşad Ahmedov, Moldova Cumhuriyeti Antitekel İşleri ve Rekabet Departmanı Müdürü Vialesca Geretti, Kırgızistan Cumhuriyeti Rekabetin Korunması ve Gelişmesi Milli Komisyon Başkanı Bahtiyar Fattahov, Gürcistan Cumhuriyeti Devlet Antitekel hizmet Başkanı Şalva Gogiyabisli, Kazakistan Ekonomi Başkan Yardımcısı Medet Sakbayev yapmışlardır.

Açılış konuşmalarında, Türkiye'den katılan konuşmacılar Rekabet Kurumunun ve Rekabet Kanununun ülke ekonomisi açısından önemi, Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanunun amacı ve kapsamı üzerinde durmuşlardır. Açılış konuşmalarına Türki Cumhuriyetlerinden katılan konuşmacılar ise kendi ülkelerindeki rekabetin gelişmesi ve korunması hakkında yasalarından ve antitekelleşme ile ilgili kanunlarından söz etmişlerdir.

Sempozyumda, Uluslararası Ticaret ve Rekabet konusunu ele alan DTÖ ve OECD temsilcisi Frederich Jenny; milli rekabet politikasının uyumu, rekabet yasalarının Amerikan ve Avrupa modeli, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler aynı rekabet politikalarını mı uygulamalıdır konularına açıklık getirmiştir. Konuşmacı ayrıca, milli rekabet yasasının veya politikasının oluşumunun, global rekabet piyasasının oluşumu için gerekli olduğuna dikkat çekmiştir.

Sempozyumun, "Ekonomik Kalkınma Sürecinde Rekabet Politikaları ve Kurumları" konusunun tartışıldığı ilk kısımda, Dünya Bankası Temsilcisi R. Shyam Khemani, Macaristan Ekonomik Rekabet Kurumu Başkanı Zoltan Nagy, Bulgaristan Rekabetin Korunması Başkanı Nikolay Pavlov, City University Ekonomi Bölümü Başkanı Prof. Dr. John Cubbin ve Marmara Ünivesitesinden Prof. Dr. Erol Katırcıoğlu tebliğlerini sunmuşlardır.

Dünya Bankası temsilcisi R. Shyam Khemani, rekabet politikasını uygulayan ülkelerde, hem hükümetin hem de özel sektörün ilişkilerinde birçok güçle karşılaştıklarını belirterek, özellikle rekabet politikasının uygulamasında ilk strateji olarak, rekabet politikasının ne olduğunun iyice açıklanmasının gerekliliği üzerinde durmuştur.

Macaristan Ekonomik Rekabet Kurumu Başkanı Zoltan Nagy, konuyu Macaristan Rekabet politikası ve Rekabet Yasası açısından ele alarak, Macaristan'da rekabet politikasının gelişimi üzerinde durmuştur.

Bulgaristan Rekabetin Korunması Komisyonu Başkanı Nickolay Pavlov, Bulgaristan Rekabet Kanuna ilişkin bilgiler vererek, ekonomik kalkınma sürecinde Bulgaristandaki rekabet politikalarına değinmiştir.

Prof. Dr. John Cubbin ekonomiyi şekillendiren en önemli unsurlardan birinin rekabet politikası olduğuna dikkat çekmiştir.

Prof. Dr. Erol Katırcıoğlu, rekabet politikasının bir ekonomideki iç piyasalardaki rekabeti artırmaya yönelik kuralları, sanayi politikası ise sektörlerin rekabetçi düzeye gelmelerini ifade ettiğine değinerek, rekabet politikasının sanayi politikası ile birlikte ele alınmasının gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Sempozyumun, "Rekabet Politikalarının Uygulanmasında Sorunlar ve Çözümler: Ülke Deneyimleri" başlıklı konunun ele alındığı kısımda ise, konuşmacılardan UNCTAD Temsilcisi Philippe Brussick, rekabet politikası, uluslararası rekabet ve kalkınma arasındaki ilişkiler hakkında konuşma yaptı. Ayrıca, milli düzenlemeler ve kurumsal çalışmalar ve kalkınmaya ilişkin olarak rekabet ve uluslararası rekabet konularını ele almıştır. Alman Kartel Ofisi 9. Bölüm Başkanı Dr. Hans-Jürgen Ruppelt, Almanya'nın bakış açısından Rekabet Yasasının uygulanmasına ilişkin görüşlerini dile getirmiştir. Yunanistan Rekabet Kurumu Temsilcisi Dr. Ilias Soufleros, rekabet politikalarının uygulanmasındaki sorunlara ve deneyimlere Yunanistan rekabet hukukunu ele alarak açıklık getirmeye çalışmıştır.

Azerbeycan Antiinhisar Komitesi Başkanı Rağıp Quliyev, konuşmasında kendi ülkelerinin deneyimlerine değinmişlerdir. Bu bölümde son olarak, Türkiye Rekabet Kurumu Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Karakelle konuşmasında rekabet politikası neden gerek duyulduğu, rekabet kurallarının uygulamasında Türkiye deneyimi, teşebbüslerin rekabete aykırı eylem ve işlemlerine uygulanan kurallar, rekabet otoritesinin doğrudan sorumluluğunda olmayan rekabeti tesis etmeye yönelik diğer uygulamalar konularındaki görüşlerini dile getirmiştir.

Sempozyumda son olarak "Uluslararası Rekabet Politikasında Yeni Yönelimler" konusu ele alınmıştır. Bu bölüme konuşmacı olarak katılanlardan Hindistan M.R.T.P. Komisyonu Başkanı A.N. Divecha, uluslararası rekabet politikasının asıl amacının, tüm dünyadaki tüketiciler için sağlıklı bir rekabet piyasası oluşturmak olduğuna, bu anlamda gelişmiş ülkelerin bilimsel bilgi ve teknolojik gelişmelerini, geliştirmekte olan, az gelişmiş ve gelişmemiş ülkelerin yararına kullanmalarının gerekliliğine, bunun yanında tüketicinin en iyi ürünü en ucuz fiyata alması için uluslararası birleşmelerin sağlanması ve bunun gibi konulardaki görüşlerini ortaya koymuşlardır. ABD Federal Ticaret Komisyonu, Rekabet Bürosu Yardımcısı Direktörü Randolph W. Tritell, Amerika'da tröst karşıtı uygulamaların özgeçmişine değinerek, düzenleyici uygulamalar, işbirliği ve birbirine yaklaşım, ikili işbirliği deneyimi, çok uluslu anlaşmalar, teknik yardım ve uluslararası rekabet politikası danışmanlık komitesi konularındaki düşünce ve bilgilerini aktarmıştır. AB Komisyonu, Rekabet Genel Müdürlüğü, Rekabet Politikası Müdürü Dr. K. Mehta, Avrupa Rekabet Politikasındaki yönelimler ve bu yeni yönelimlerin uluslararası rekabet politikasına nasıl yardımcı olduğuna konusunda konuşmuştur. Konuşmacı, rekabet politikasının hedefleri, Avrupa rekabet politikası ve yeni yönelimler ile ilgili bilgilerini ortaya koymuştur. Bu bölümde son olarak Türkiye'nin AB Nezdinde Daimi Temsilciliđi Müşaviri Prof. Dr. Haluk Kabaalıoğlu, uluslararası rekabet politikasında yeni yönelimler konusundaki fikirlerini belirtmiştir.

REKABET KURUMU KURULUŞ YIL DÖNÜMÜ PANELİ

6 Kasım 2000 tarihinde Rekabet Kurumunun kuruluş yıldönümü nedeniyle "Kuruluş Yıldönümü Paneli" düzenlenmiştir. Panelde, AB Rekabet Hukukunda son gelişmeler ve Türk Rekabet Hukukuna yansımaları konusu tartışılmıştır. Açılış konuşmalarını Rekabet Kurumu Başkanı Prof. Dr. M. Tamer Müftüoğlu, Avrupa Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Güven Erdal ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku yapımışlardır. Konuşmalarda piyasalarda etkin bir rekabet ortamının sağlanması, geliştirilmesi ve kurulması için gerekli yasal düzenlemeler oluşturması, Türkiye'de

Rekabet Kanununun ve Rekabet Kurumu'nun oluşturulmasının esaslarına, Avrupa Birliği Rekabet hukukunda son gelişmeler ve Türk Rekabet Hukukuna muhtemel yansımaları, Rekabet Kurumu'nun Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecindeki önemine değinilmiştir.

Panelin oturum Başkanlığını Ankara Üniversitesi Rektör Yardımcısı Profesör Doktor Sayın Ramazan Arslan'ın yaptığı ilk oturumunda; konuşmacılardan Yrd. Doç. Dr. Gamze Öz, Avrupa Topluluğu rekabet kurallarında modernizasyon veya Topluluk rekabet kurallarında reform, AB rekabet hukukundaki son gelişmeleri ve bazı önemli değişikliklerin bir bölümünü, rekabet hukukuna olan etkilerini ele almıştır. AB Danışmanlık'dan Sinan Ülgen, topluluktaki rekabet politikasına ilişkin değişikliklerin Türkiye'ye etkisi, topluluk rekabet politikasındaki bu değişikliklere sebebiyet veren nedenler konularına açıklık getirmiştir.

Panelin ikinci bölümünde; Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Nurkut İnan, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Ejder Yılmaz ve Uludağ Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Yılmaz Aslan tebliğleri yorumlamışlardır. Konuşmacılar, tebliğlerinde Avrupa Topluluğu rekabet hukukundaki gelişmelerin Türk rekabet hukukunu nasıl etkileyeceği konularını kendi bakış açılarıyla ele almışlardır.

PERŞEMBE KONFERANSLARI

Rekabet hukuku ve rekabet ekonomisi alanında yapılan çalışmalara ulaşmak ve bu alandaki çalışmaları özendirme amacıyla Rekabet Kurumunca 1999 yılı Ekim ayından itibaren her hafta Perşembe günleri konferanslar düzenlenmektedir. Konferans konuları rekabet hukuku ve politikası ağırlıklı olmakla birlikte, komşu disiplinlerde yapılan çalışmalara da yer verilmektedir. Konferanslarda yapılan sunuşlar aynı zamanda kitap olarak da basılmakta ve ilgili kamuoyunun kullanımına sunulmaktadır. 2000 yılı içerisinde gerçekleştirilmiş olan perşembe konferanslarının listesine aşağıda yer verilmiştir.

OCAK 2000

Bağımsız İdari Otoriteler

Prof. Dr. Turgut TAN (6 Ocak 2000)

İktisatta "Güç" Kavramı Üzerine

Prof. Dr. Erol KATIRCIOĞLU (13 Ocak 2000)

"Post-Helsinki" Dönemde Türkiye-AB İlişkileri

Prof. Dr. Tuğrul ARAT (20 Ocak 2000)

AB Rekabet Hukuku Grup Muafiyet Rejiminde Son Gelişmeler

Prof. Dr. Arif ESİN (27 Ocak 2000)

ŞUBAT 2000

Türk Telekomünikasyon Sektöründe Reform: Özelleştirme, Düzenleme ve Serbestleşme

Doç. Dr. Kamil YILMAZ (03 Şubat 2000)

Alman Kartel Kanunu ve Topluluk Rekabet Hukuku Işığında "Teşebbüsler Arası Anlaşmalar" ve "Teşebbüs Birliği" Kararları

Prof. Dr. Ergun ÖZSUNAY (10 Şubat 2000)

ATAD Kararları Işığında Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halleri

Prof. Dr. Ünal TEKİNALP (17 Şubat 2000)

Elektrik Sektöründe Özelleştirme, Rekabet ve "Regülasyon"

Doç. Dr. Ünal ZENGİNOBUZ (24 Şubat 2000)

MART 2000

Farkına Varma, Rekabet ve Uzlaşma

Prof. Dr. Üstün DÖKMEN (02 Mart 2000)

AT Rekabet Hukuku Işığında "Birlikte Hakimiyet" Kavramı:

Oligopol Sorununa Yeni Bir Yaklaşım

Yaşar TEKDEMİR (09 Mart 2000)

Fransız İdare Hukukunda Bağımsız İdari Otoriteler: Rekabet Konseyi

Yrd. Doç. Dr. E. Ethem ATAY (23 Mart 2000)

Teknolojik Gelişme ve Rekabet

Prof. Dr. Erol TAYMAZ (30 Mart 2000)

NİSAN 2000

Türk Rekabet Yasasını Hazırlama Güdeleri ve Uygulamasına İlişkin Öneriler

Prof. Dr. Hurşit GÜNEŞ (6 Nisan 2000)

Banka Birleşmeleri

Doç. Dr. Ömer Faruk ÇOLAK (13 Nisan 2000)

Türkiye-AB İlişkilerinde Son Gelişmeler

Prof. Dr. Nahit TÖRE (20 Nisan 2000)

Rekabet Hukuku Açısından Birleşme ve Devralmaların Kontrolü

Dr. Ateş AKINCI (27 Nisan 2000)

MAYIS 2000

Yeni Ekonomide Rekabet Kuralları

Sinan ÜLGEN (4 Mayıs 2000)

Günümüzde Fikri-Mülkiyet Hakları

Prof. Dr. Tuba ONGUN (11 Mayıs 2000)

AB Ortak Dış Ticaret Politikası

Yar. Doç. Dr. Aylın EGE (18 Mayıs 2000)

Devlet Yardımları

Dr. Barbaros İNECİ (25 Mayıs 2000)

HAZİRAN 2000

Helsinki Sonrası Türkiye'nin AB Mevzuatına Uyumu

Prof. Dr. Haluk GÜNUĞUR (1 Haziran 2000)

Basında Tekelleşme

Nezih DEMİRKENT (8 Haziran 2000)

Mali Sistem ve Rekabet

Doç. Dr. Güven SAK (15 Haziran 2000)

Küreselleşme Nereye

Osman ULAGAY (22 Haziran 2000)

Kaçıncı Küreselleşme

Prof. Dr. Baskın ORAN (29 Haziran 2000)

EKİM 2000

Hukuk Devletinin Yargı ve Yasama Boyutu

Güven DİNÇER (05 Ekim 2000)

Rekabet Üzerine Düşünceler

Ege CANSEN (12 Ekim 2000)

Rekabet Hukukunda Temel Yaklaşımlar:

Chicago ve Harvard Okullarının Rekabet Kanunu Açısından Karşılaştırılması

Prof. Dr. Erden KUNTALP/Sülün ARIKEL/Av. Ali Murat ÖZDEMİR (19 Ekim 2000)

Rekabet Hukukunda Tekelci Fiyatlandırma

Kerem Cem SANLI (26 Ekim 2000)

KASIM 2000

Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayri Müslimler

Prof. Dr. İlber ORTAYLI (02 Kasım 2000)

İç Piyasalardaki Rekabet ve Küreselleşme

Doç. Dr. Hasan ERSEL (09 Kasım 2000)

Telekomünikasyon Alanındaki Son Yasal Düzenlemeler ve Uygulamaların Değerlendirilmesi

Dr. Ali ULUSOY (16 Kasım 2000)

Faktör Piyasalarında Rekabet Koşulları

Dr. Cemil ÇAKMAKLI (23 Kasım 2000)

Rekabet Hukuku Uygulamalarında "İşleyebilir Rekabet" Olgusu ve Kavramı

Prof. Dr. Erdal TÜRKKAN (30 Kasım 2000)

ARALIK 2000

Dikey Bütünleşmiş Dağıtım Kanalları Sistemi, Kanaliçi Rekabet ve Son Fiyat Denetimi

Dr. Reşat SİNANOĞLU (07 Aralık 2000)

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Rekabet hukukunun uluslararası boyutu, her dönemde, ulusal rekabet otoritelerinin kendi aralarında ve konuya ilişkin uluslararası kuruluşlar ile karşılıklı bilgi ve deneyim alışverişi için, yakın bir temas ve işbirliğini gerektirmekle birlikte, bu durum Türk Rekabet Kurumu gibi henüz yeni kurulmuş ulusal otoriteler için çok daha hayati önem taşımaktadır.

Rekabet Kurumu, Rekabet Hukuku alanında ulusal rekabet otoriteleri ve konuyla ilgili uluslararası kuruluşlarla işbirliğinin önemini bilincinde olarak DTÖ, OECD ve AB kapsamında Kurumumuz ilgi ve faaliyet alanına giren konularda uluslararası toplantılara, konferanslara ve seminerlere katılmaktadır.

– Ülkemiz ile Avrupa Birliği arasında hizmetlerin ve kamu ihalelerinin liberalizasyonu alanında imzalanması düşünülen anlaşmanın Komisyon tarafından hazırlanan ilk taslağı Türk tarafına sunulmuş olup; taslak üzerindeki müzakerelerin ilk turu 16-18 Ekim 2000 tarihinde Kurumumuz temsilcisinin de katılımıyla Ankara'da yapılmıştır.

– 1/95 sayılı OKK'nın ve Türkiye-AKÇT Serbest Ticaret Antlaşması'nın rekabete ilişkin hükümlerinin uygulama kurallarına ilişkin taslak üzerinde tartışmalara devam edilmektedir.

– 11 Nisan 2000 tarihinde Lüksemburg'da toplanan AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nde Türkiye'nin AB adaylığı sürecinde mevzuatın yakınlaştırılmasında gösterilen ilerlemenin izlenmesini sağlayacak sekiz alt komitenin oluşturulması kararı alınmıştır. Türkiye ile AB arasında tarama sürecini yönlendirecek alt komitelerden Kurumumuz görev alanına giren "Tek Pazar ve Rekabet Alt Komitesi" ile "Ticaret, Sanayii ve AKÇT Ürünleri" alt komite toplantılarına katılım sağlanmıştır.

– 2000 yılı içerisinde Ulusal Programın rekabet ile ilgili bölümü de hazırlanmış olup, Avrupa Birliği Genel Sekreterliğine gönderilmiştir. Ayrıca, uluslararası toplantı, konferans ve seminerlere de katılım sağlanmaktadır.

– Rekabet Kurumu ile TİKA arasında yapılan Eğitim ve Teknik İşbirliği Protokolü çerçevesinde Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Arnavutluk, Makedonya, Bosna Hersek, Moğolistan, Moldova ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Rekabet Kurumları veya

benzer kurum ve kuruluşlarından toplam 24 uzmanın katılımıyla 11-17 Kasım 2000 tarihlerinde İstanbul'da "Serbest Piyasa Ekonomisi ve Rekabet Kuralları" isimli bir seminer (eğitim toplantısı) düzenlenmiştir.

Seminer, 13 Kasım 2000 tarihinde Rekabet Kurumu Başkanı Prof. Dr. M. Tamer Müftüoğlu, "Piyasa Ekonomisi ve Rekabet Politikaları" başlıklı açılış konuşmasıyla başlamıştır. Aynı gün, Doç. Dr. Nurkut İnan "Rekabet Hukukunun Tarihsel Gelişimi ve Temel Prensipleri", Prof. Dr. Erol Katırcıoğlu "Kalkınma ve Rekabet Politikası", Doç. Dr. İzak Atıyas "Geçiş Ekonomileri için Rekabet Politikası" konularında ders vermişlerdir.

14 Kasım 2000 tarihinde Prof. Dr. Ergun Özsunay "Rekabet Hukukunun Ana Kavramları" konusuna değinmiş, Prof. Dr. Yılmaz Aslan "Kartel Anlaşmaları ve Muafiyet Menfi Tespit Rejimi" hakkında katılımcılara bilgi vermiş, örnek olay kapsamında Rekabet Kurumu Rekabet Uzman Yardımcısı İsmail Atalay Yolcu "Çimento Kararı"nı, Barış Ekdi ise "Özel Okullar Derneği Kararı"nı anlatmışlardır.

15 Kasım 2000 tarihinde Prof. Dr. Ünal Tekinalp "Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" konusunu anlatmış, Esen Sirel ve Yrd. Doç. Dr. Gamze Öz "Birleşme ve Devralmaların Kontrolü" hakkında bilgi vermiş, Rekabet Uzman Yardımcısı Barış Ekdi "Cumhuriyet/Star Kararı"nı, Cenk Gülergün ise "Metro-Migros Kararı"nı anlatmışlardır.

16 Kasım 2000 tarihinde Doç. Dr. Güven Sak "Devlet Müdahaleleri ve Rekabet Politikaları" konusuna değinmiş, bu kapsamda Rekabet Uzman Yardımcısı Yeşim Akçollu "TEDAŞ Kararı"nı anlatmıştır. Aynı gün Prof. Dr. Arif Esin "Rekabet Kurallarının AB Uygulaması", Rekabet Kurumu Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Karakelle ve Daire Başkanı Mehmet Akif Ersin "Rekabet Kurallarının Türkiye Uygulaması" konularında katılımcılara bilgi vermişlerdir.

YAYIN ÇALIŞMALARI

REKABET DERGİSİ

"Rekabet Dergisi", öncüllerine uygun bir işlevi Rekabet Kurumu adına Türkiye'de gerçekleştirmek amacıyla yayın hayatına başlamış ve 2000 yılında 3 sayısı yayınlanmıştır. Dergi; Rekabet Kurulu kararlarının düzenli olarak yayımlandığı "Kararlar" bölümü, Kurul kararlarına ilişkin değerlendirmeler başta olmak üzere, konuyla ilgili alanları içeren inceleme yazıları bölümü ve uluslararası gelişmelere ilişkin bölüm olmak üzere üç temel bölümden oluşmaktadır. Rekabet Kurulu kararları ile piyasalarda rekabetin korunması ve genel olarak rekabet politikasını ilgilendiren sorunları hukuk ve/veya iktisat açısından ele alan inceleme yazıları, yapılan ön eleme sonrasında Yayın Komisyonu tarafından belirlenmiş bir ya da daha fazla sayıda hakemin de görüşü alınarak yayınlanmaktadır. Hakemler, hukuk ve iktisat alanlarında Türkiye'nin önde gelen akademisyenleri arasından, yazının konusuyla ilgili uzmanlık alanı dikkate alınarak seçilmiştir.

Rekabet Dergisinin 1. sayısında; Türkiye için güncelliğini koruyan bir dizi konu hakkındaki bilgiler ve Rekabet Kurumunun faaliyete geçtiği tarihten itibaren yaklaşık 26 aylık süre içerisinde Rekabet Kurulunca verilmiş olan toplam 166 nihai kararların özetlerinin yanısıra, Kurumun iki yıllık çalışmalarının ayrıntılı bir değerlendirmesi, rekabet hukukunun kısa tarihçesi, 4054 sayılı Kanun'un temel maddeleriyle ilgili açıklamalar ve rekabet politikasının iktisadi gerekçeleri ve bu gerekçelerin analizinde kullanılan temel kavramlara ilişkin açıklamalar yer almıştır.

Rekabet Dergisinin 2. sayısında; yine bir dizi güncel konu hakkındaki özet bilgiler ve nihai kararların özetleriyle birlikte Rekabet Kurulu'nun BİAK Kararına ilişkin bir inceleme, ve antitröst alanındaki iktisadi alanın kurucu kavramlarından birisi olan "İlgili Pazar Kavramı" üzerine başka bir inceleme daha yer almıştır.

Rekabet Dergisinin 3. sayısında ise diğer sayılarda olduğu gibi bir dizi güncel konu ve nihai kararların özetlerinin yanısıra Avrupa rekabet hukukunun modernizasyonuna ilişkin ve mali piyasalarda serbestleşmenin iktisadi büyüme üzerindeki etkilerine ilişkin yazılar yer almıştır.

KİTAPLAR

– Lisansüstü Tez Serisi

Rekabet Hukuku ve İktisadi alanında hazırlanan ve Kurumumuz Yayın Komisyonunca belirlenmiş bir ya da daha fazla sayıda hakemin de görüşü alınarak basımına karar verilen ve 2000 yılında yayınlanan Lisansüstü Tez Serimiz aşağıda sıralanmıştır:

Lisansüstü Tez Serisi No: 1, Kurumumuz 2. Başkanı, aynı zamanda Rekabet Kurulu Üyesi Dr. Kemal EROL'a ait "Rekabet Kurallarının Ülke Dışı Uygulanması" başlıklı doktora tezidir.

Lisansüstü Tez Serisi No: 2, Avukat İbrahim GÜL'e ait "Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri Mahkeme İçtihatları Işığında Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun Açısından Teşebbüsün Alıcılarına Ayrımcılık Yaparak Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı yüksek lisans tezidir.

Lisansüstü Tez Serisi No: 3, İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Görevlisi Kerem Cem SANLI'ya ait "Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'da Öngörülen Yasaklayıcı Hükümler ve Bu Hükümlere Aykırı Sözleşme ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Geçersizliği" başlıklı yüksek lisans tezidir.

Lisansüstü Tez Serisi No: 4, Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Gamze AŞÇIOĞLU ÖZ'e ait "Avrupa Topluluğu ve Türk Rekabet Hukukunda Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı doktora tezidir.

– Perşembe Konferansları

Perşembe Konferansları, rekabet hukuku ve rekabet ekonomisi alanında yapılan çalışmalara ulaşmak ve bu alandaki çalışmaları özendirmek amacıyla Rekabet Kurumunca 1999 yılı Ekim ayından itibaren uygulamaya konulmuştur. Düzenli olarak kitap haline dönüştürülen ve 2000 yılı içerisinde yayınlanan Perşembe Konferanslarımız şu şekildedir:

- 1 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Ekim 1999
- 2 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Kasım 1999
- 3 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Aralık 1999
- 4 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Ocak 2000
- 5 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Şubat 2000
- 6 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Mart 2000
- 7 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Nisan 2000
- 8 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Mayıs 2000
- 9 no.'lu Perşembe Konferansları Kitabı: Haziran 2000

– 1. Yıllık Faaliyet Raporu

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, Rekabet Kuruluna bir yılda yaptığı çalışmalar ve görev alanındaki durum ve gelişmelerle ilgili rapor yayınlamak görevini yüklemiştir. Rapor, bu defaya mahsus olmak üzere 1998-1999 yıllarını içerecek şekilde 05.11.1997-31.12.1999 tarihleri arasındaki yaklaşık 26 aylık bir döneme ilişkin Kurum faaliyetlerini kapsamaktadır.

– Rekabet Politikası ve Özelleştirme Sempozyumu

05.11.1999 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen "Rekabet Politikası ve Özelleştirme" konulu sempozyumun kitaba dönüştürülmüş şeklidir. Özelleştirme Sürecinde Rekabet Kurumunun Yeri, Dünyadaki Uygulamalar Işığında Rekabet Politikası ve Özelleştirme, Rekabet Kuralları ve Özelleştirme Uygulamaları başlıklı konular ile bu konular üzerinde yapılan tartışma ve değerlendirmeleri içermektedir.

REKABET MEVZUATI

SIRA NO	SAYISI	RG TARİHİ	RG SAYISI
1	4054	REKABETİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN (K.T:7.12.1994)	12/13/94 22140
TEBLİĞLER			
1	97/1	Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ	12.08.1997 23078
2	97/2	Anlaşmaların, Uyumlu Eylemler ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanununun 10'uncu Maddesine Göre Bildiriminin Usul ve Esasları Hakkında Rekabet Kurulu Tebliği	12.08.1997 23078
3	97/3	Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği	04.09.1997 23100
4	97/4	Tek Elden Satın Alma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği	09.09.1997 23105
5	97/5	Rekabet Kurumu Teşkilatının Oluşturulduğuna İlişkin Tebliğ	04.11.1997 23160
6	97/6	Rekabet Kurumu Teşkilatının Oluşturulmasından Sonra Teşebbüslerin ve Teşebbüs Birliklerinin 4054 Sayılı Kanun'dan Doğan Hak ve Yükümlülüklerine İlişkin Tebliğ	11.11.1997 23167
7	97/7	4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. Ve 17. Maddelerinde Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının, 1997 Bütçe Yılı Sonuna Kadar Geçerli Olmak Üzere Artırımına İlişkin Tebliğ	15.11.1997 21.11.1997 (Düzeltilme) 23171
8	98/1	4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. ve 17. Maddelerinde Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının, 1998 Bütçe Yılı Sonuna Kadar Geçerli Olmak Üzere Artırılmasına İlişkin Tebliğ	19.01.1998 23235
9	98/2	Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkındaki 1997/1 Sayılı Tebliğ'in 4 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ	26.03.1998 23298
10	98/3	Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği	01.04.1998 23304
11	98/4	Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ	12.09.1998 23461
12	98/5	Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde Ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ	18.11.1998 23527
13	98/6	Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ	18.11.1998 23527
14	98/7	Franchise Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği	16.12.1998 23555
15	99/1	4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 16 ve 17 nci Maddelerinde Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının 31/12/1999 Tarihine Kadar Geçerli Olmak Üzere Artırılmasının Duyurulmasına İlişkin Tebliğ	28.08.1999 23800
16	99/2	Franchise Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ	21.10.1999 23853
17	00/1	4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 16 ve 17 nci Maddelerinde Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının 31/12/2000 Tarihine Kadar Geçerli Olmak Üzere Artırıldığına Duyurulmasına İlişkin Tebliğ	04.04.2000 24010

18	00/2	1997/1 Sayılı "Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ"de ve 1997/2 Sayılı "Anlaşmaların, Uyumlu Eylemler ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanununun 10 uncu Maddesine Göre Bidiriminin Usul ve Esasları Hakkında Rekabet Kurulu Tebliği"nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ	21.08.2000	24147
19	00/3	1998/3 Sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ	04.10.2000	24190
YÖNETMELİKLER				
1		Rekabet Uzman Yardımcılığı Yarışma Sınavı ve Rekabet Uzmanlığı Sınavı Yönetmeliği	28.05.1997	23002
2		Personel Yönetmeliği	13.06.1997	23018
3		Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	21.06.1997	23026
4		İhale Yönetmeliği	30.07.1997	23065
5		Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği	07.08.1997	23073

